

Projekt

**UCHWAŁA NR XIV/...../2025
RADY POWIATU WODZISŁAWSKIEGO**

z dnia 28 sierpnia 2025 r.

w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2025-2030

Na podstawie art. 12 pkt 11) ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity z 2024 r., Dz. U. poz. 107 ze zm.) oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity z 2025 r., Dz. U. poz. 647 ze zm.)

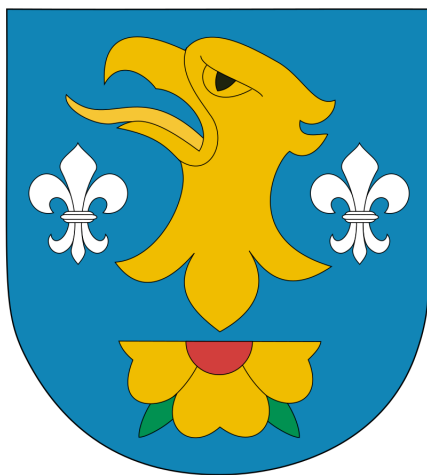
**Rada Powiatu Wodzisławskiego
uchwala, co następuje:**

§ 1. Uchwala się „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2025-2030” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Wodzisławskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WODZISŁAWSKIEGO NA LATA 2025-2030

ZLECENIODAWCA:

POWIAT WODZISŁAWSKI

ul. Bogumińska 2, 44-300 Wodzisław Śląski

tel.: 32 453 97 10, faks: 32 453 97 12

e-mail: starostwo@powiatwodzislawski.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING

ul. Spokojna 3, 43-330 Hecznarowice

tel.: 33 486 53 53, faks: 33 486 54 54, kom. 513 100 869

mail: biuro@eko-team.com.pl

AUTORZY OPRACOWANIA:

Agnieszka Chylak

Sebastian Kulikowski

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Katowicach

**Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Katowicach**

**Treści zawarte w publikacji nie stanowią oficjalnego stanowiska organów Wojewódzkiego
Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.**

INFORMACJE ZAMIESZCZONE W NINIEJSZYM OPRACOWANIU ZOSTAŁY UDOSTĘPNIONE PRZEZ:

- Starostwo Powiatowe w Wodzisławiu Śląskim,
- Gminy i Miasta na terenie powiatu wodzisławskiego,
- Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego,
- Powiatowy Zarząd Dróg w Wodzisławiu Śląskim,
- Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach,
- Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Katowicach,
- Nadleśnictwo Rybnik,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach /Delegatura w Katowicach,
- TAURON Dystrybucja S.A.
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach,
- Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Śląski Oddział Regionalny,
- Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Wodzisławiu Śląskim,
- PGW Wody Polskie, RZGW Gliwice,
- Polską Spółkę Gazownictwa Sp. z o.o.,
- Polska Grupę Górniczą Oddział KWK ROW Ruch Marcel,
- Polska Grupę Górniczą Oddział KWK ROW Ruch Rydułtowy,
- Polska Grupę Górniczą Oddział KWK ROW Ruch Jankowice,
- Jastrzębską Spółkę Górniczą KWK Borynia-Zofiówka-Bzie,
- Jastrzębską Spółkę Górniczą KWK Borynia-Zofiówka Jastrzębie-Zdrój,
- Polska Grupa Górnicza S.A.,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach,
- Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Gliwicach,
- Okręgowy Urząd Górniczy w Katowicach,
- PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.,
- PGNIG TERMIKA Energetyka Przemysłowa S.A.

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	11
1.1. Cel i podstawa opracowania	11
1.2. Metodologia opracowania i zawartość dokumentu.....	11
2. Uwarunkowania prawne, spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi.....	14
3. Ogólna charakterystyka powiatu wodzisławskiego	21
4. Ocena stanu środowiska	23
4.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza.....	23
4.1.1. Opis stanu obecnego	25
4.1.1.1. Jakość powietrza na obszarze powiatu wodzisławskiego.....	25
4.1.1.2. Emisja z emitorów liniowych.....	28
4.1.1.3. Emisja z kotłowni lokalnych i palenisk indywidualnych.....	33
4.1.1.4. Emisja przemysłowa	36
4.1.1.5. Analiza i warunki wykorzystania OZE.....	38
4.1.2. Analiza SWOT.....	41
4.1.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza	41
4.2. Zagrożenia hałasem.....	43
4.2.1. Opis stanu obecnego	44
4.2.1.1. Hałas przemysłowy	45
4.2.1.2. Hałas drogowy	45
4.2.1.3. Hałas kolejowy	48
4.2.2. Analiza SWOT	48
4.2.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zagrożenia hałasem	48
4.3. Pola elektromagnetyczne	50
4.3.1. Opis stanu obecnego	51
4.3.2. Analiza SWOT.....	54
4.3.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie pola elektromagnetycznego	54
4.4. Gospodarowanie wodami.....	55
4.4.1. Opis stanu obecnego	56
4.4.1.1. Wody powierzchniowe	57
4.4.1.2. Monitoring rzek w rejonie powiatu wodzisławskiego	57
4.4.1.3. Wody podziemne	62
4.4.1.4. Monitoring wód podziemnych.....	63
4.4.1.5. Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy	64
4.4.2. Analiza SWOT.....	68
4.4.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie gospodarowania wodami.....	68
4.5. Gospodarka wodno-ściekowa.....	70
4.5.1. Opis stanu obecnego	72
4.5.1.1. Zaopatrzenie w wodę	72
4.5.1.2. Odbiór ścieków	74
4.5.2. Analiza SWOT.....	77
4.5.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.....	77
4.6. Zasoby geologiczne.....	78
4.6.1. Opis stanu obecnego	79
4.6.1.1. Surowce naturalne	79
4.6.1.2. Osuwiska.....	94
4.6.2. Analiza SWOT	88
4.6.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu zasobów geologicznych	88
4.7. Gleby	90
4.7.1. Opis stanu obecnego	91
4.7.1.1. Gleby.....	91
4.7.1.2. Struktura użytkowania terenu.....	91
4.7.1.3. Rolnictwo.....	92

4.7.1.4.	Badania gleb.....	93
4.7.2.	Analiza SWOT.....	95
4.7.3.	Cele i zadania środowiskowe z zakresu gleb.....	95
4.8.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	96
4.8.1.	Opis stanu obecnego	98
4.8.1.1.	Gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie powiatu wodzisławskiego	98
4.8.1.2.	Odpady z sektora przemysłowego	102
4.8.1.3.	Azbest	102
4.8.2.	Analiza SWOT.....	104
4.8.3.	Cele i zadania środowiskowe z zakresu gospodarki odpadami.....	104
4.9.	Zasoby przyrodnicze	105
4.9.1.	Opis stanu obecnego	106
4.9.1.1.	Formy ochrony przyrody na terenie powiatu wodzisławskiego	106
4.9.1.2.	Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	110
4.9.2.	Analiza SWOT.....	112
4.9.4	Cele i zadania środowiskowe w zakresie zasobów przyrodniczych w tym także leśnych	112
4.10.	Zagrożenia poważnymi awariami	114
4.10.1.	Opis stanu obecnego	114
4.10.2.	Analiza SWOT	117
4.10.3.	Cele i zadania środowiskowe w zakresie zagrożeń poważnymi awariami	117
5.	Zagadnienia horyzontalne	118
5.1.	Adaptacja do zmian klimatu	118
5.2.	Nadzwyczajne zagrożenia	119
5.3.	Działania edukacyjne.....	119
5.4.	Monitoring środowiska.....	121
6.	Cele programu ochrony środowiska i ich finansowanie.....	122
7.	System realizacji programu ochrony środowiska.....	155
8.	Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	156

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Powiat wodzisławski i gminy na terenie powiatu	21
Rysunek 2. Średnie stężenie dwutlenku siarki na stacji w Wodzisławiu Śląskim przy ul. Gałczyńskiego 1 w latach 2021–2023 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	26
Rysunek 3. Średnie stężenie pyłu PM10 na stacji w Wodzisławiu Śląskim przy ul. Gałczyńskiego 1 w latach 2021–2023 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	26
Rysunek 4. Udział pojazdów silnikowych na drogach krajowych w powiecie wodzisławskim	30
Rysunek 5. Udział pojazdów silnikowych na drogach wojewódzkich w powiecie wodzisławskim	31
Rysunek 6. Liczba deklaracji złożonych w CEEB oraz ilość kotłów o klasie 3 i niższej	34
Rysunek 7. Ilość inwestycji zrealizowanych przez mieszkańców powiatu w ramach środków WFOŚiGW w Katowicach	36
Rysunek 8. Emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych znajdujących się na terenie powiatu wodzisławskiego w latach 2021-2023 [Mg/rok]	37
Rysunek 9. Emisja zanieczyszczeń dwutlenku siarki, tlenków azotu i tlenku węgla z zakładów szczególnie uciążliwych znajdujących się na powiatu wodzisławskiego w latach 2021-2023 [Mg/rok]	38
Rysunek 10. Średnie roczne sumy usłonecznienia h/rok	39
Rysunek 11. Ilość instalacji fotowoltaicznych na terenie powiatu wodzisławskiego	40
Rysunek 12. Liczba mieszkańców powiatu wodzisławskiego narażonych na hałas komunikacyjny przy drodze DK78 oraz autostrady A1a	47
Rysunek 13. Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowej i nadajników DVB-T w powiecie wodzisławskim	52
Rysunek 14. Wody powierzchniowe w rejonie na terenie powiatu wodzisławskiego	57
Rysunek 15. Wydajność wód podziemnych oraz lokalizacja GZWP 345 rejonie powiatu wodzisławskiego	62
Rysunek 16. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie powiatu wodzisławskiego	65
Rysunek 17. Łączne zagrożenie suszą w rejonie powiatu wodzisławskiego	67
Rysunek 18. Długość sieci wodociągowej na terenie powiatu wodzisławskiego na koniec 2024 roku (km)	72
Rysunek 19. Liczba przyłączy wodociągowych na terenie powiatu wodzisławskiego na koniec 2024 roku (szt.)	73
Rysunek 20. Zużycie wody na terenie powiatu wodzisławskiego w latach 2021-2024 (w tys. m^3)	74
Rysunek 21. Długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie powiatu wodzisławskiego w latach 2021-2024 (km)	74
Rysunek 22. Liczba przyłączy kanalizacji sanitarnej na terenie powiatu wodzisławskiego w latach 2021-2024 (szt.)	75
Rysunek 23. Ilość odprowadzanych ścieków do kanalizacji sanitarnej na terenie powiatu wodzisławskiego w latach 2015-2019 (w tys. m^3)	75
Rysunek 24. Powierzchnia obszarów górniczych na terenie powiatu wodzisławskiego	85
Rysunek 25. Zasięg szkód górniczych na terenie powiatu wodzisławskiego	86
Rysunek 26. Ilość odebranych odpadów komunalnych na terenie powiatu wodzisławskiego w latach 2021-2023 (Mg)	100
Rysunek 27. Ilość zebranych selektywnie odpadów na terenie powiatu wodzisławskiego w latach 2021-2023 (Mg)	101
Rysunek 28 Ilość wyrobów zawierających azbest w gminach powiatu wodzisławskiego (Mg)	103
Rysunek 29. Obszary chronione na terenie powiatu wodzisławskiego	107
Rysunek 30. Obszary leśne na terenie powiatu wodzisławskiego	111

SPIS TABEL

Tabela 1. Relacja kierunków i obszarów interwencji określonych w POŚ dla woj. śląskiego oraz w „Polityce ekologicznej państwa 2030”	12
Tabela 2. Zestawienie dokumentów strategicznych i przedstawienie spójności z celami zapisanymi w „Programie ochrony środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2025-2030”	14
Tabela 3. Wybrane efekty realizacji w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza	23
Tabela 4. Wskaźniki monitorowania realizacji działań z POŚ w zakresie ochrony powietrza	24
Tabela 5. Średnie dobowe natężenie ruchu na drodze A1a w powiecie wodzisławskim w 2020 i 2021 r.	29
Tabela 6. Średnie dobowe natężenie ruchu na drodze DK78 w powiecie wodzisławskim w 2020 i 2021 r.	29
Tabela 7. Średnie dobowe natężenie ruchu na drogach wojewódzkich w powiecie wodzisławskim w latach 2020–2021	30
Tabela 8. Charakterystyka linii kolejowych na terenie powiatu wodzisławskiego	32
Tabela 9 Instalacje OZE w budynkach użyteczności publicznej na terenie powiatu wodzisławskiego	40
Tabela 10. Wybrane efekty realizacji w zakresie zagrożeń hałasem	43
Tabela 11 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie ochrony przed hałasem	44
Tabela 11. Wybrane efekty realizacji w zakresie pól elektromagnetycznych	50
Tabela 13 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie pól elektromagnetycznych	50
Tabela 12. Wybrane efekty realizacji w zakresie gospodarowania wodami	55
Tabela 15 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie gospodarowania wodami	56
Tabela 13. Jakość wód powierzchniowych w rejonie powiatu wodzisławskiego	59
Tabela 14. Klasyfikacja jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych sieci krajowej na terenie powiatu wodzisławskiego	64
Tabela 15. Wybrane efekty realizacji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej	70
Tabela 19 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie gospodarki wodno-ściekowej	71
Tabela 16. Wybrane efekty realizacji w zakresie zasobów geologicznych	78
Tabela 21 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie zasobów geologicznych	79
Tabela 17. Wybrane efekty realizacji w zakresie gleb	90
Tabela 23 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie ochrony gleb i powierzchni ziemi	91
Tabela 18. Szczegółowe zestawienie użytkowania powierzchni powiatu wodzisławskiego	91
Tabela 19. Wybrane efekty realizacji w zakresie gospodarki odpadami i zapobieganiu powstawaniu odpadów	96
Tabela 26 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie gospodarki odpadami i zapobieganiu powstawaniu odpadów	98
Tabela 20. Ilość wyrobów zawierających azbest w gminach powiatu wodzisławskiego (Mg)	102
Tabela 21. Wybrane efekty realizacji w zakresie zasobów przyrodniczych	105
Tabela 28 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie zasobów przyrodniczych i zasobów leśnych	106
Tabela 22. Pomniki przyrody zlokalizowane na terenie powiatu wodzisławskiego	109
Tabela 23. Wybrane efekty realizacji w zakresie zagrożeń poważnymi awariami	114
Tabela 30 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zagrożeń poważnymi awariami ..	114
Tabela 24. Cele, kierunki interwencji i zadania dotyczące ochrony klimatu i jakości powietrza	122
Tabela 25. Harmonogram zadań własnych w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza	126
Tabela 26. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza ..	127
Tabela 27. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu zagrożenia hałasem	129
Tabela 28. Harmonogram zadań własnych w zakresie zagrożenia hałasem	130

Tabela 29. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zagrożenia hałasem	131
Tabela 30. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu pola elektromagnetycznego	132
Tabela 31. Harmonogram zadań własnych z zakresu pola elektromagnetycznego.....	132
Tabela 32. Harmonogram zadań monitorowanych z zakresu pola elektromagnetycznego.....	133
Tabela 33. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarowania wodami.....	134
Tabela 34. Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarowania wodami	136
Tabela 35. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarowania wodami	136
Tabela 36. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.....	138
Tabela 37. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej	139
Tabela 38. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zasobów geologicznych.....	141
Tabela 39. Harmonogram zadań własnych w zakresie zasobów geologicznych.....	142
Tabela 40. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zasobów geologicznych.....	142
Tabela 41. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gleb.....	144
Tabela 42. Harmonogram zadań własnych w zakresie gleb	145
Tabela 43. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gleb	145
Tabela 44. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów	146
Tabela 45. Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	147
Tabela 46. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarki odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	148
Tabela 47. Cele, kierunki interwencji w zakresie zasobów przyrodniczych	149
Tabela 48. Harmonogram zadań własnych w zakresie zasobów przyrodniczych.....	151
Tabela 49. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zasobów przyrodniczych.....	151
Tabela 50. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu zagrożenia poważnymi awariami.....	153
Tabela 51. Harmonogram zadań własnych z zakresu zagrożenia poważnymi awariami	154
Tabela 52. Harmonogram zadań monitorowanych z zakresu zagrożenia poważnymi awariami.....	154
Tabela 53. Działania w ramach zarządzania środowiskiem.....	155

WYKAZ SKRÓTÓW I DEFINICJI:

AKPOŚK	– Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
ARMiR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
BAT	– najlepsza dostępna technika
ChZT	– chemiczne zapotrzebowanie na tlen
CHP	– instalacje CHP (Combined Heat and Power) to układy, które wytwarzają energię elektryczną i ciepło w jednym procesie.
DK	– droga krajowa
DMS RWMS	– Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach
DW	– droga wojewódzka
FESL	– Fundusze Europejskie dla Śląska 2021–2027
GDDKiA	– Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GIOŚ	– Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GPR	– generalny pomiar ruchu
GPZ	– główny punkt zasilania
GUS	– Główny Urząd Statystyczny
GZWP	– główne zbiorniki wód podziemnych
ITPO	– instalacja termicznego przetwarzania odpadów
IUNG	– Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa
KPGO	– Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
PK PSP	– Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej
KPOŚK	– Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
KSRG	– Krajowy System Ratownictwa Gaśniczego
LKP	– leśny kompleks promocyjny
LZWP	– lokalny zbiornik wód podziemnych
MZP	– mapa zagrożeń powodziowych
MRP	– mapa ryzyka powodzi
MPZP	– miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
NFOŚiGW	– Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR	– Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OOŚ	– ocena oddziaływania na środowisko
ORSIP	– Otwarty Regionalny System Informacji Przestrzennej
OSOP	– obszary specjalnej ochrony ptaków
OZE	– odnawialne źródła energii
PCZK	– Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego
PGW WP	– Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”
PIG	– Państwowy Instytut Geologiczny
PIOŚ	– Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska
PIS	– Państwowa Inspekcja Sanitarna
PMS	– Państwowy Monitoring Środowiska
POH	– program ochrony przed hałasem
PoliŚ	– Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PONE	– program ograniczania niskiej emisji
POP	– program ochrony powietrza
POŚ	– program ochrony środowiska
PSP	– Państwowa Straż Pożarna
PTTK	– Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze
PWiK	– Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
PZRP	– plan zarządzania ryzykiem powodziowym
RDLP	– Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	– Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

RDW	–	Ramowa Dyrektywa Wodna
RFRD	–	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
RLM	–	równoważna liczba mieszkańców
RPO	–	regionalny program operacyjny
RWMŚ	–	Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska
RRW- 11	–	Sprawozdanie roczne dotyczące gruntów ornych podlegających rekultywacji i zagospodarowaniu
RZGW	–	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SEKAP	–	System Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej
SIWZ	–	specyfikacja istotnych warunków zamówienia
SOOS	–	specjalne obszary ochrony siedlisk
SPA 2020	–	„Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”
SMH DP	–	Strategiczne mapy hałasu dla dróg powiatowych powiatu wodzisławskiego o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie
WFOŚiGW	–	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	–	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WINB	–	Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego
WIORiN	–	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa
WODR	–	Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
WORP	–	wstępna ocena ryzyka powodziowego
WPF	–	wieloletnia prognoza finansowa
WSO	–	wojewódzki system odpadowy
WSSE	–	Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
WWA	–	wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
ZDR	–	zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii
ZPK	–	zespół parków krajobrazowych
ZPO	–	zakład przetwarzania odpadów
ZZR	–	zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii
9WWA tzw. uchwała antysmogowa	–	dziewięć podstawowych aromatycznych węglowodorów wielopierścieniowych Uchwała nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw
Zadanie własne	–	zadanie realizowane na terenie powiatu i ze środków będących w dyspozycji budżetu Powiatu Wodzisławskiego lub pozyskanych z zewnątrz
Zadanie monitorowane	–	zadanie realizowane przez jednostki realizujące zadania środowiskowe na terenie powiatu, ale bez zaangażowania finansowego budżetu Powiatu Wodzisławskiego

1. Wstęp

1.1. Cel i podstawa prawna opracowania

Podstawą prawną opracowania dokumentu pt. „Program ochrony środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2025-2030” (zwanego dalej Programem) jest art.17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2025 r. poz. 647), w myśl którego, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, organ wykonawczy sporządza program ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych.

Niniejszy Program ochrony środowiska jest zbieżny z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych obejmujących terytorialnie obszar powiatu wodzisławskiego.

Powiat Wodzisławski w chwili obecnej posiada „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2030”, który został uchwalony przez Radę Powiatu Wodzisławskiego w dniu 21 grudnia 2020 r., uchwałą nr XXV/257/2020.

Na podstawie zapisów art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.) organ opracowujący projekt dokumentu może, po uzgodnieniu z właściwymi organami (Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym), odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli stwierdzi, że realizacja postanowień dokumentu lub jego zmiany nie spowodują znaczącego oddziaływania na środowisko.

W związku z powyższym Starosta Wodzisławski zwrócił się wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach o stwierdzenie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Programu ochrony środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2025-2030”. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach stwierdził, iż niniejszego dokumentu nie dotyczą przepisy z zakresu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W związku z tym nie będzie przeprowadzana SOOŚ dla „Programu ochrony środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2025-2030”.

Po pozytywnym zaopiniowaniu niniejszego dokumentu przez Zarząd Województwa Śląskiego „Program ochrony środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2025-2030” zostanie przyjęty uchwałą Rady Powiatu Wodzisławskiego do realizacji.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska Starosta Wodzisławski powinien co 2 lata sporządzać raporty z wykonania Programu i przedstawiać je Radzie Powiatu oraz przekazać do wiadomości do organu wykonawczego województwa śląskiego.

Realizacja Programu powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań prawa.

1.2. Metodologia opracowania i zawartość dokumentu

„Program ochrony środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2025-2030” został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2025 r. poz. 647) jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w powiecie, czyli stworzenia warunków do działań związanych z ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem.

Jednocześnie niniejszy dokument został opracowany zgodnie z wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska opracowanymi przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 r. oraz zaktualizowanymi w 2017 i 2020 r. na podstawie aktualnych dokumentów strategicznych. Przytoczone wytyczne wymagają podziału harmonogramów realizacji zadań na zadania własne Powiatu Wodzisławskiego oraz zadania monitorowane.

Etapy opracowania niniejszego dokumentu to:

- zebranie szczegółowych danych ze Starostwa Powiatowego w Wodzisławiu Śląskim, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego w Katowicach oraz jednostek realizujących zadania środowiskowe na terenie powiatu, w tym między innymi zarządów dróg,

nadleśnictwa, Państwowego Gospodarstwa Wodnego „Wody Polskie”, WIOŚ, GIOŚ, RDOŚ, ODR i ARiMR, a także większych podmiotów gospodarczych;

- ocena realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego;
- ocena aktualnego stanu wszystkich komponentów środowiskowych na obszarze powiatu; jako punkt odniesienia dla niniejszego dokumentu przyjęto stan środowiska oraz stan infrastruktury ochrony środowiska na 31 grudnia 2024 r., a tam, gdzie nie było możliwości uzyskania danych, wykorzystano stan na 31 grudnia 2023 r.;
- analizy dotychczasowych dokumentów i opracowań planistycznych;
- wyznaczenie celów i sformułowanie kierunków działań pozwalających na realizację celów dokumentów wyższych szczebli; cele i kierunki działań wyspecyfikowano zgodnie z aktualnymi dokumentami wyższych szczebli (wymienione w rozdziale 2.), danymi WPF oraz innymi dokumentami planistycznymi udostępnionymi przez Starostwo Powiatowe w Wodzisławiu Śląskim, gminy i miasta na terenie powiatu i instytucje, od których pozyskano niezbędne dane i informacje;
- określenie realizacji Programu w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, a także możliwości ich finansowania;
- określenie zasad monitoringu, który pozwoli na badanie postępów w realizacji Programu co 2 lata, w trakcie opracowywania raportów z realizacji POŚ.

Nawiązując do struktury określonej w „Polityce ekologicznej państwa 2030” oraz w „Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego”, w tabeli poniżej wskazano kierunki interwencji użyte w „Polityce ekologicznej państwa 2030” oraz obszary interwencji zgodnie z „Programem ochrony środowiska dla województwa śląskiego”.

Tabela 1. Relacja kierunków i obszarów interwencji określonych w POŚ dla woj. śląskiego oraz w „Polityce ekologicznej państwa 2030”

Kierunki interwencji – zgodnie z „Polityką ekologiczną państwa 2030”	Obszary interwencji – zgodnie z „Programem ochrony środowiska dla województwa śląskiego”
Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania	Ochrona klimatu i jakości powietrza
Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód	Gospodarowanie wodami
Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb	Gleby
Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego jądrowego i ochrony radiologicznej	Zagrożenie poważnymi awariami
Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu	Zasoby przyrodnicze
Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	
Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
Zarządzanie zasobami geologicznymi	Zasoby geologiczne
Edukacja ekologiczna Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska Adaptacja do zmian klimatu	Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji
Brak w „Polityce ekologicznej państwa 2030”	Gospodarka wodno-ściekowa Pola elektromagnetyczne Zagrożenia hałasem

Źródło: „Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego”, „Polityka ekologiczna państwa 2030” – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

W związku z tym w niniejszym „Programie ochrony środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2025-2030” przyjęto podział na obszary interwencji zgodny z „Programem ochrony środowiska dla województwa śląskiego” oraz cele i kierunki interwencji, które są spójne z ww. Programem oraz z „Polityką ekologiczną państwa 2030” i zawierają następujące elementy:

- ochrona klimatu i jakości powietrza,
- zagrożenia hałasem,
- pola elektromagnetyczne,
- gospodarowanie wodami,
- gospodarka wodno-ściekowa,
- zasoby geologiczne,
- gleby,
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zasoby przyrodnicze,
- zagrożenie poważnymi awariami.

2. Uwarunkowania prawne, spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

Podstawowymi aktami prawnymi, które miały wpływ na treść „Programu ochrony środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2025-2030”, były następujące ustawy w brzmieniu na dzień opracowania dokumentacji:

- ustawa Prawo ochrony środowiska,
- ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- ustawa o ochronie przyrody,
- ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- ustawa o lasach,
- ustawa Prawo wodne,
- ustawa Prawo geologiczne i górnicze,
- ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- ustawa o odpadach,
- ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie,
- ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Istotnym elementem prognozowania strategicznego jest zapewnienie spójności celów rozwoju wyznaczonych w dokumentach programowych i strategicznych opracowanych na poziomie gminy, powiatu oraz na poziomie wojewódzkim, krajowym i UE.

Poniżej przedstawiono powiązanie „Programu ochrony środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2025-2030” z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego, regionalnego i lokalnego.

Podczas tworzenia Programu brano pod uwagę założenia, cele, kierunki działań i interwencji zapisane w aktualnie obowiązujących dokumentach nadrzędnych. Program ochrony środowiska w swoich założeniach uwzględnia najbardziej istotne kierunki rozwoju. Cele, obszary problemowe oraz kierunki rozwoju analizowanych dokumentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Zestawienie dokumentów strategicznych i przedstawienie spójności z celami zapisanymi w „Programie ochrony środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2025-2030”

Nazwa dokumentu	Cele wskazane w dokumencie strategicznym	Kierunki interwencji dokumentu strategicznego wpisujące się w cele „Programu ochrony środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2025-2030”
NADRZĘDNE DOKUMENTY STRATEGICZNE		
Polityka energetyczna Polski do 2040 r. (PEP2040)	Poniżej wskazano cele w dokumencie strategicznym, uwzględnione przy opracowaniu niniejszego dokumentu: Cel szczegółowy 1. Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych. Cel szczegółowy 2. Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej. Cel szczegółowy 3. Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury	Celem polityki energetycznej Polski do 2040 r. jest bezpieczeństwo energetyczne przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, biorąc pod uwagę optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych. Cel główny doprecyzowuje osiem kierunków polityki podzielonych na obszary i dodatkowo uszczegółowionych przez dwanaście projektów strategicznych. Stanowią one rozszerzenie listy projektów strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju z obszaru „Energia”, tj.: Kierunek 1. Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych. Kierunek 2. Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej.

	sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych. Cel szczegółowy 4. Rozwój rynków energii. Cel szczegółowy 6. Rozwój odnawialnych źródeł energii. Cel szczegółowy 8. Poprawa efektywności energetycznej.	Kierunek 3. Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej oraz paliw ciekłych. Kierunek 4. Rozwój rynków energii. Kierunek 5. Wdrożenie energetyki jądrowej. Kierunek 6. Rozwój odnawialnych źródeł energii. Kierunek 7. Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji. Kierunek 8. Poprawa efektywności energetycznej gospodarki.
Długookresowa strategia rozwoju kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska. Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych. Cel 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.	7.1. Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne. 7.2. Modernizacja sieci elektroenergetycznych. 7.4. Realizacja programu inteligentnych sieci w energetyce. 7.7. Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki. 7.8. Zwiększenie poziomu ochrony środowiska. 8.1. Rewitalizacja obszarów problemowych. 9.1. Sprawna modernizacja, rozbudowa i budowa zintegrowanego systemu transportowego.
Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Cel szczegółowy I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej na wiedzy, danych i doskonałości organizacyjnej. Cel szczegółowy II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.	• Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny. • Wsparcie dla podwyższania atrakcyjności inwestycyjnej Śląska oraz promocji zmian strukturalnych. • Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom samorządy. • Rozwój obszarów wiejskich.
Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej	Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I). Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II).	Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód (I.1). Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania (I.2). Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb (I.3). Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej (I.4). Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu (II.1).

	Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III). Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV). Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V).	Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (II.2). Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (II.3). Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa (II.4). Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (II.5). Przeciwdziałanie zmianom klimatu (III.1). Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III.2). Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji (IV.1). Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania (V.1).
Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 r.		Kierunek interwencji 3. Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności. Kierunek interwencji 5. Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska.	Kierunek interwencji II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska. Kierunek interwencji II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.
Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022	Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego. Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa.	Kierunek interwencji 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa. Kierunek interwencji 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa. Kierunek interwencji 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.
Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2030	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.	Kierunek interwencji 1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska. Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych. Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów. Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na regionalnych inteligentnych specjalizacjach.
Strategia Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2023-2030+	Program ochrony środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego jest spójny z poniższymi celami zawartymi w „Strategii Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2023-2030+”: C1. Zintegrowana i aktywna społeczność lokalna C1.1. Wysoki poziom aktywności społecznej mieszkańców powiatu. C1.2. Społeczność lokalna zintegrowana wokół dziedzictwa i przyszłości powiatu. C2. Wysoki poziom rozwoju usług i udogodnień tworzących jakość życia w powiecie C2.1. Dogodne warunki mieszkaniowe do osiedlania się w powiecie.	

	C2.2. Dostępność usług edukacyjnych, kulturalnych, sportowych wspierających jakość życia i rozwój mieszkańców. C2.3. Wysoki poziom infrastruktury oraz usług zdrowotnych i opiekuńczych wspierających funkcjonowanie różnych grup społecznych. C2.4. Wewnętrzna spójność transportowa i powiązania komunikacyjne powiatu z centrami usług w subregionie i regionie. C3. Nowoczesna struktura gospodarki powiatu C3.1. Wzmacnianie atrakcyjności biznesowej powiatu. C3.2. Rosnąca rola turystyki i usług czasu wolnego w strukturze gospodarczej powiatu. C4. Zrównoważony rozwój zachowujący walory przyrodnicze i kulturowe powiatu C4.1. Wysoka jakość i funkcjonalność przestrzeni powiatu. C4.2. Ograniczona antropopresja na środowisko przyrodniczo-kulturowe. C4.3. Rewitalizowane tereny i obiekty będące częścią dziedzictwa kulturowego powiatu. C4.4. Wysoka świadomość mieszkańców w zakresie rozwoju zrównoważonego. C5. Powiat wodzisławski obszarem kooperacji i wspólnego kreowania przyszłości C5.1. Wzrastający poziom współpracy samorządów lokalnych powiatu wodzisławskiego. C5.2. Mieszkańcy uczestnikami procesu kształtowania i realizacji polityki rozwoju powiatu. C5.3. Powiat wodzisławski partnerem współpracy z podmiotami w otoczeniu.	
DOKUMENTY SEKTOROWE		
Aktualizacja krajowego programu ochrony powietrza do roku 2025 (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)	Cel 1. Osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, tam, gdzie są one przekraczane, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu drobnego PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz krajowego celu redukcji narażenia. Cel 2. Osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych	1. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora bytowo-komunalnego. 2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora transportu drogowego. 3. Ograniczenie poziomu zanieczyszczenia powietrza w miastach, polityka miejska. 4. Zwiększenie udziału czystej energii, ciepła, rozwój odnawialnych źródeł energii. 5. Edukacja ekologiczna. 6. Źródła finansowania działań określonych w aKPOP. 7. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń powietrza z pozostałych sektorów.

	przepisami prawa unijnego.	
Aktualizacja krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych	Celem Programu jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami.	1. Budowa sieci kanalizacyjnej. 2. Inwestycje związane z oczyszczalnią ścieków. Dostosowanie oczyszczalni do art. 5.2. Dyrektywy 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych
Krajowy plan gospodarki odpadami 2028	Zadaniem KPGO 2028 jest określenie działań niezbędnych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju w sposób, który zapewnia ochronę środowiska, z uwzględnieniem obecnych i przyszłych możliwości i uwarunkowań ekonomicznych oraz poziomu technologicznego istniejącej infrastruktury. Główne cele wskazane w dokumencie to m.in.: 1) szeroko pojęte ZPO, ze szczególnym uwzględnieniem ZPO żywności; 2) wspieranie działań w zakresie ponownego użycia produktu; 3) dążenie do 55% w 2025 r. i 65% w 2035 r. poziomu recyklingu i przygotowanie do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumieni odpadów komunalnych; 4) minimalizacja składowanych odpadów do poziomu 30% w 2025 r. i 10% w 2035 r.; 5) utrzymanie dotychczasowego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska, tak aby nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.; 6) zapewnienie utrzymania poziomów wydajności recyklingu zużytych baterii i akumulatorów; 7) osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów powstających z produktów, m.in. odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych; 8) dokończenie likwidacji mogiłników zawierających przeterminowane środki ochrony roślin i inne odpady niebezpieczne; 9) zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku; 10) zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz postępowania z odpadami. Przedstawione w KPGO 2028 cele i zadania dotyczą lat 2023–2028, zaś perspektywicznie obejmują okres do 2035 r.	
Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)	Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska. Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich. Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu. Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu. Cel 5. Stymulowanie innowacji	Kierunek działań 1.1. Dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu. Kierunek działań 1.3. Dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu. Kierunek działań 1.4. Ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu. Kierunek działań 2.1. Stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami. Kierunek działań 2.2. Organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu. Kierunek działań 3.2. Zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu. Kierunek działań 6.1. Zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu. Kierunek działań 6.2. Ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.

	sprzyjających adaptacji do zmian klimatu. Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.	
DOKUMENTY O CHARAKTERZE PROGRAMOWYM		
Aktualizacja programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego	Nadrzędnym celem programu ochrony powietrza jest ewaluacja działań naprawczych, których realizacja doprowadzi do poprawy jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców województwa śląskiego.	- Ograniczenie emisji z instalacji na paliwa stałe o mocy do 1 MW i poprawa efektywności energetycznej. - Edukacja ekologiczna związana z ochroną powietrza. - Kontrola przestrzegania zapisów tzw. uchwały antysmogowej dla województwa śląskiego oraz zakazu spalania odpadów. - Ograniczenie emisji z sektora transportu.
Strategia rozwoju województwa śląskiego „Śląskie 2030+”	Cel strategiczny A. Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej. Cel strategiczny B. Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca. Cel strategiczny C. Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni. Cel strategiczny D. Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym.	A.1. Konkurencyjna gospodarka. A.2. Innowacyjna gospodarka. A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość. B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych. B.2. Aktywny mieszkaniec. B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki. C.1. Wysoka jakość środowiska. C.2. Efektywna infrastruktura. C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu. D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny. D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu. D.3. Nowoczesna administracja publiczna.
Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego	Głównym celem Programu jest dążenie do poprawy stanu środowiska na terenie województwa śląskiego, ograniczenie negatywnego wpływu emisji zanieczyszczeń na środowisko, ochrona i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami. Cele szczegółowe: - poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu; - poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska; - utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych; - poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych; - zwiększenie odporności gospodarki wodnej województwa na zmiany klimatu; - prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej;	

	• zrównoważona gospodarka zasobami geologicznymi; • racjonalna gospodarka zasobami glebowymi oraz przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi; • rozwój systemu zgodnego z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a także wdrażanie i udoskonalanie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego głównie na ich selektywnym zbieraniu; • ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej; • ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.
--	--

Źródło: „Wytoczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, Ministerstwo Środowiska, wrzesień 2015, oraz „Polityka energetyczna Polski do 2040 r.” (PEP 2040), „Długookresowa strategia rozwoju kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”, „Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)”, „Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej”, „Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 r.”, „Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030”, „Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022”, „Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2030”, „Strategia rozwoju Powiatu Wodzisławskiego 2030+”, „Aktualizacja krajowego programu ochrony powietrza do roku 2025 (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)”, „Aktualizacja krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych”, „Krajowy plan gospodarki odpadami 2028”, „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)”, „Aktualizacja programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego”, „Strategia rozwoju województwa śląskiego »Śląskie 2030+«”, „Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego”.

3. Ogólna charakterystyka powiatu wodzisławskiego

Powiat wodzisławski położony jest w południowo-zachodniej części województwa śląskiego. Od zachodu graniczy z powiatem raciborskim, od północnego wschodu z powiatem rybnickim oraz miastem Jastrzębie-Zdrój. Z kolei południowa granica powiatu stanowi granicę państwa z Republiką Czeską. Łączna powierzchnia powiatu wynosi 286,9 km², co stanowi około 5% powierzchni województwa śląskiego. Gęstość zaludnienia powiatu wynosiła w 2024 roku 542 os/km². W skład powiatu wchodzi pięć gmin wiejskich: Marklowice, Mszana, Gorzyce, Godów i Lubomia oraz cztery miasta: Wodzisław Śląski, Rydułtowy, Radlin i Pszów.

Rysunek 1. Powiat wodzisławski i gminy na terenie powiatu

Źródło: <https://pl.wikipedia.org> (dostęp 18.03.2025 r.)

Według danych GUS w powiecie wodzisławskim na 30 czerwca 2024 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było 12 677 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 9 747 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tym roku zarejestrowano 818 nowych podmiotów, a 541 podmiotów zostało wyrejestrowanych.

Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w powiecie wodzisławskim najwięcej (901) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (12 192) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 1,5% (196) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 23,0% (2 918) podmiotów, a 75,4% (9 563) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w powiecie wodzisławskim najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (25,2%) oraz budownictwo (15,9%). Według danych GUS na 30 czerwca 2024 roku w powiecie wodzisławskim zamieszkiwało 149 849 osób, z czego 51,5% stanowią kobiety, a 48,5% mężczyźni. W latach ciągu ostatnich dwudziestu lat liczba mieszkańców powiatu zmalała o 3,6%. Średni wiek mieszkańców wynosi 42,9 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Powiat wodzisławski ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -770. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -5,11 na 1000 mieszkańców powiatu wodzisławskiego.

W 2023 roku zarejestrowano 1 558 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 1 630 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla powiatu wodzisławskiego -72. W tym samym roku 45 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 35 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 10.

58,5% mieszkańców powiatu wodzisławskiego jest w wieku produkcyjnym, 18,6% w wieku przedprodukcyjnym, a 22,8% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Aktualnie powiat obejmują wpływy trzech kopalń KWK ROW Ruch MARCEL, KWK ROW Ruch Rydułtowy oraz KWK ROW Ruch Jankowice.

Przemysł węglowy przeszedł proces restrukturyzacji, kopalnie prowadzą działalność wykazując należytą dbałość o ochronę środowiska. Duże znaczenie mają w ostatnich latach kwestie związane z rekultywacją zwałowisk pogórnich poprzez budowę m.in. boisk sportowych, kortów tenisowych czy ścieżek rowerowych.

Przez powiat przepływają rzeki Odra, Olza, Lesznica, Nacyna i Szotkówka. W zachodniej części powiatu swoje źródło ma rzeka Sumina, a na wschodnich jego krańcach swe źródła ma rzeka Pszczynka. Północna część regionu (od Wodzisławia na północ) to krajobraz górnośląski z kominami zakładów przemysłowych i hałdami.

W powiecie wodzisławskim występują bardzo duże różnice w wysokościach względnych sięgające ponad 100 metrów. W okolicach Rogowa i Belsznicy rozciąga się malowniczy krajobraz na dolinę Odry. Stawy Wielikątu tworzą ponadto doskonały teren dla dzikiego ptactwa.

Atrakcyjność powiatu to także rozbudowana infrastruktura techniczna, ale również zabytki architektury i budowle sakralne. Zaliczyć do nich można m.in. staromiejską zabudowę Wodzisławia, drewniane kościoły i kapliczki, a także obiekty poprzemysłowe. Budowle te są bardzo ciekawe pod względem architektonicznym i historycznym.

W powiecie funkcjonuje kilkadziesiąt kilometrów tras rowerowych i ścieżek, a także szlaków turystycznych. Bardzo urozmaicona rzeźba terenu, piękne widoki doliny Odry, spora liczba atrakcji kulturowych sprzyja turystyce rowerowej, której trasy poprowadzono w taki sposób, by można było bez większych problemów zobaczyć najciekawsze miejsca ziemi wodzisławskiej.

Życie kulturalne mieszkańców powiatu skupia się głównie w Wodzisławiu Śląskim, w którym mają swe siedziby m.in. Wodzisławskie Centrum Kultury, Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna, Muzeum Miejskie czy Towarzystwo Miłośników Ziemi Wodzisławskiej.

4. Ocena stanu środowiska

4.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2030”.

Tabela 3. Wybrane efekty realizacji w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2030” Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze Powiatu Wodzisławskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych			
Lp.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Wdrożenie programu ochrony powietrza wraz z weryfikacją zakładanych efektów	Zadanie realizowane na bieżąco. Sprawozdania z realizacji Programu Ochrony Powietrza dla Województwa Śląskiego są przedkładane corocznie do 15 lutego roku następującego po roku, którego dane sprawozdanie dotyczy. Dodatkowo prowadzone są kontrole podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, w latach 2023-2024 przeprowadzono 15 kontroli.	coroczne sprawozdania przeprowadzono 15 kontroli
2.	Budowa, przebudowa i modernizacja dróg powiatowych z infrastrukturą towarzyszącą	W 2023 roku Powiatowy Zarząd Dróg w Wodzisławiu Śląskim z siedzibą w Syryni, zrealizował inwestycje o łącznej wartości 37 046 345,83 zł, w tym: 6 326 824,66 zł – dotacje z Gmin Powiatu, 14 060 000,00 zł – środki pochodzące z Polskiego Ładu, 10 112 927,02 zł – środki pozyskane z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, 6 546 594,15 zł – środki własne Powiatu. W roku 2023 oddano do użytkowania 9,49 km nowych nawierzchni jezdni, poprawiono bezpieczeństwo pieszych poprzez wybudowanie 0,40 km nowych chodników, natomiast 8,57 km chodników zostało przebudowanych, a także wybudowano 225 mb ścieżki rowerowej. Na szczególną uwagę zasługują następujące zadania: • Przebudowa drogi powiatowej nr 5020S (ul. Czarnieckiego) w Wodzisławiu Śląskim. Inwestycja polegała na kompleksowej przebudowie drogi powiatowej nr 5020S na odcinku o długości 2 097 mb od skrzyżowania z DW 933 do skrzyżowania z ul. Mszańską w Wodzisławiu Śląskim. Wartość inwestycji: 13.329.847,31 zł, • Przebudowa drogi powiatowej 5036S ul. K. Miarki w Pszowie i 3 Maja w Syryni. Inwestycja polegała na wykonaniu kompleksowej przebudowy drogi powiatowej 5036S ul. Karola Miarki w Pszowie i 3 Maja w Syryni na odcinku o dł. 4 896 mb, • Przebudowa drogi powiatowej nr 3512S (ul. Raciborska) Belsznica – Rogów. Zakres inwestycji obejmował kompleksową przebudowę drogi powiatowej nr 3512S (ul. Raciborska) Belsznica – Rogów na odcinku 1 963 mb od skrzyżowania z ul. Czyżowicką w Belsznicy do skrzyżowania z ul. Sportową w Rogowie,	9,49 km nowych nawierzchni jezdni, wybudowanie 0,40 km nowych chodników, 8,57 km chodników przebudowanych, wybudowano 225 mb ścieżki rowerowej

		Przebudowa drogi powiatowej 5037S ul. 1 Maja w Gołkowicach (od ul. Strażackiej do ul. Celnej). Inwestycja polegała na kompleksowej przebudowie drogi powiatowej nr 5037S na odcinku o długości 303 mb od skrzyżowania z ul. Strażacką do skrzyżowania z ul. Celną¹.	
3.	Realizacja planów kompleksowej termomodernizacji budynków użyteczności publicznej	W latach 2023-2024 realizowano częściową termomodernizację w trzech budynkach użyteczności publicznej: wymiana źródła ciepła w budynku ośrodka zdrowia w Lubomi przy ul. Parkowej, w budynku ośrodka zdrowia w Gorzycach przy ul. Raciborskiej, termoizolacja dachu budynku w Syryni przy ul. Krzyżowej.	
4.	Prowadzenie kampanii edukacyjnych mających na celu wskazywanie prawidłowych postaw odnośnie ochrony powietrza, a także środków ostrożności odnośnie negatywnych skutków złej jakości powietrza	W latach 2023-2024 przeprowadzono 15 działań edukacyjnych w 6 powiatowych placówkach oświatowych. Do działań tych można zaliczyć m.in. projekt Erasmus + Generations Cycling 4 Inclusion & Climate Action, promowanie roweru jako ekologicznego środka transportu, audycje, filmy edukacyjne oraz wystawy z okazji Międzynarodowego Dnia Ziemi, Dnia Czystego Powietrza – Polska.	15 działań edukacyjnych w 6 powiatowych placówkach oświatowych
5.	Realizacja inwestycji w odnawialne źródła energii na terenie powiatu wodzisławskiego	Zadanie zrealizowane w nieruchomościach zarządzanych przez Powiatowy Zakład Zarządzania Nieruchomościami oraz w ramach obsługi wspólnej tj. instalacja fotowoltaiki na budynku Powiatowego Urzędu Pracy w Wodzisławiu Śląskim, koszt 136 817,82 zł.	1 instalacja OZE

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego w Wodzisławiu Śląskim oraz instytucji działających w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na obszarze powiatu wodzisławskiego, 2025

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie powiatu. Wskaźniki zostały zaczerpnięte z dotychczasowego Programu ochrony środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego, a część z „Polityki ekologicznej państwa 2030” – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej.

Tabela 4. Wskaźniki monitorowania realizacji działań z POŚ w zakresie ochrony powietrza

L.p.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wyjściowa 2020 rok	Wartość na koniec 2024 roku
1	Zmiana stężeń zanieczyszczeń pyłowych (pyłu PM10) na stanowiskach pomiarowych strefy śląskiej w stosunku do roku poprzedniego	%	Wodzisław Śląski 2018 rok - 48 [µg/m ³] 2019 rok - 40 [µg/m ³]	Wodzisław Śląski 2023 rok – 27 [µg/m ³] 2024 rok – 25 [µg/m ³]
2	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych	Mg/rok	162	137
3	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych	Mg/rok	359 735	369 080
4	Zużycie energii elektrycznej w roku w sektorach:	MWh	-	-

¹ Raport o stanie Powiatu Wodzisławskiego” za 2023 rok.

	• przemysł • gospodarstwa domowe • transport • rolnictwo		79 241,71 - -	118 476,746 - -
5	Sprzedaż energii cieplnej	GJ	442 094	472 554
6	Liczba stref, które otrzymały klasę C ze względu na przekroczenie normy dobowej dla pyłu PM10 (liczba stref, w których dokonuje się pomiaru szt.)	sztuk	1	1
7	Liczba stref, które otrzymały klasę C ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji pyłu PM2,5/liczba stref, w których dokonuje się pomiaru (szt.)	sztuk	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ oraz GUS

4.1.1. Opis stanu obecnego

Zanieczyszczenia pyłowo-gazowe na terenie powiatu wodzisławskiego pochodzą z czterech podstawowych źródeł:

- emisji liniowej – zależnej od natężenia ruchu drogowego, stanu dróg oraz efektywności spalania paliw – modernizacje dróg, budowa obwodnic oraz coraz ostrzejsze normy dla efektywności układów spalania w pojazdach pozwalają na sukcesywne zmniejszanie ilości zanieczyszczeń komunikacyjnych,
- emisji z kotłowni lokalnych i palenisk indywidualnych – związanej z nieefektywnym spalaniem paliw, spalaniem odpadów komunalnych oraz eksploatacją kotłów i pieców niskiej klasy – obecnie największe źródło zanieczyszczeń,
- emisji przemysłowej – wprowadzanej do środowiska w wyniku działalności i procesów przemysłowych,
- emisji napływowej – zanieczyszczeń pochodzących z sąsiednich obszarów – niezależne od aktywności podejmowanych na terenie powiatu.

Ocenę jakości powietrza na terenie powiatu wodzisławskiego przeprowadzono na podstawie danych pochodzących z opracowań Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska RWMŚ w Katowicach, tj.: Rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za rok 2023.

4.1.1.1. Jakość powietrza na obszarze powiatu wodzisławskiego

Ocena przeprowadzana jest w pięciu wyodrębnionych strefach na terenie województwa śląskiego:

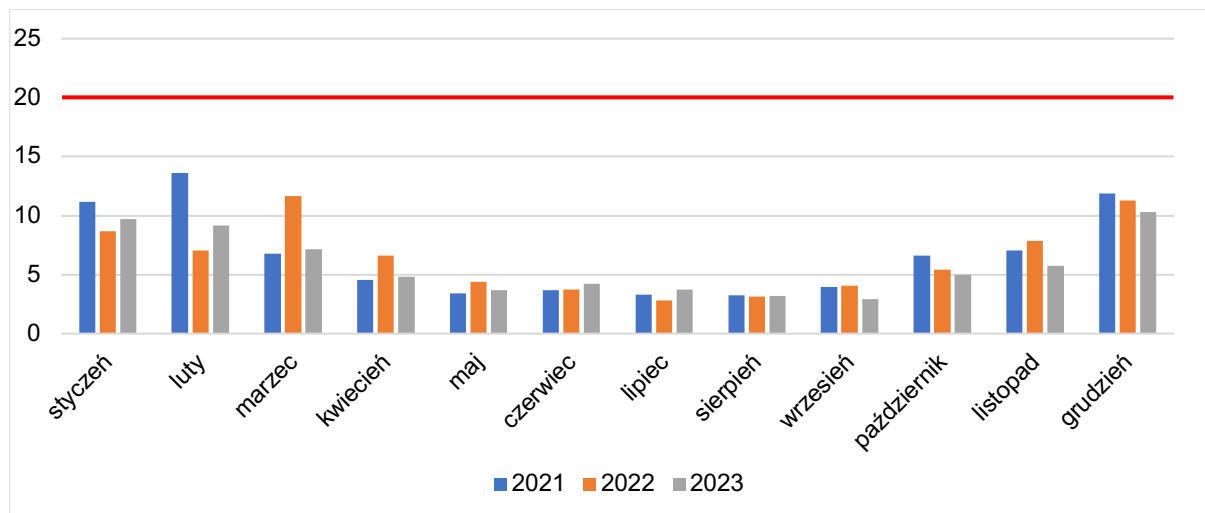
- strefa śląska (obejmująca powiat wodzisławski),
- aglomeracja górnośląska,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska,
- miasto Bielsko-Biała,
- miasto Częstochowa.

Na terenie powiatu wodzisławskiego oceny prowadzone są na podstawie modelowania matematycznego oraz danych ze stacji pomiarowej tła miejskiego znajdującej się na terenie miasta Wodzisław Śląski przy ul. Gałczyńskiego 1, na której wykonywane są automatyczne pomiary:

- dwutlenek siarki 1-godzinny ciągły (automatyczny),
- tlenek węgla 1-godzinny ciągły (automatyczny),
- tlenek azotu 1-godzinny ciągły (automatyczny),
- dwutlenek azotu 1-godzinny ciągły (automatyczny),
- tlenki azotu 1-godzinny ciągły (automatyczny),
- ozon 1-godzinny ciągły (automatyczny),
- pył zawieszony PM10 1-godzinny ciągły (automatyczny).

Dru ga stacja pomiarowa tła pozamiejskiego znajduje się w Godowie (powiat wodzisławski), monitorująca transgraniczne przemieszczanie zanieczyszczeń pyłowych pomiędzy Polską a Republiką Czeską, w rejonie Bramy Morawskiej, w tym m.in. codzienny pomiar 24-godzinny zawartości w pyłe wapnia, kadmu, chlorków, wolnego węgla, potasu, sodu, niklu, arsenu, benzo(a)pirenu.

Poniżej przedstawiono analizę wybranych wyników pomiarów jakości powietrza na stacji w Wodzisławiu Śląskim uwzględnianych przy ocenie rocznej jakości powietrza dla województwa śląskiego w latach 2021–2023.

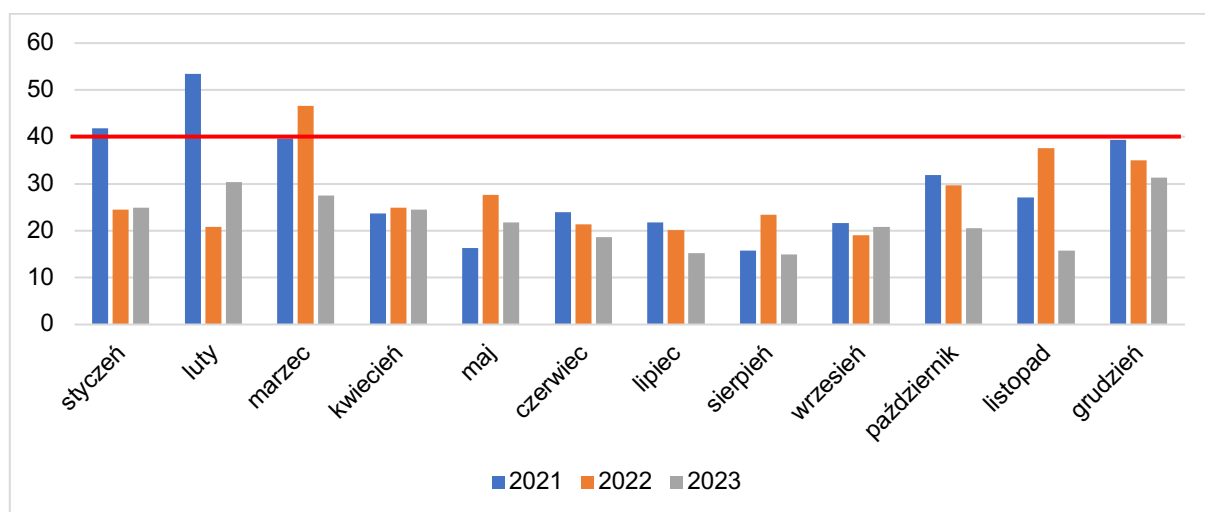
Rysunek 2. Średnie stężenie dwutlenku siarki na stacji w Wodzisławiu Śląskim przy ul. Gałczyńskiego 1 w latach 2021–2023 (µg/m³)

Źródło: pomiar automatyczny – monitoring powietrza za lata 2021–2023

Legenda:

czerwona linia oznacza dopuszczalny poziom zanieczyszczenia (rok kalendarzowy)

Maksymalne miesięczne stężenie dwutlenku siarki odnotowano w lutym 2021 r. i wynosiło ono 13,62 µg/m³. Natomiast średnia wartość roczna wyniosła 6,6 µg/m³ w 2021 r., 6,4 µg/m³ w 2022 r. oraz 5,8 µg/m³ w 2023 r., a zatem zdecydowanie poniżej poziomu dopuszczalnego (20 µg/m³). Z roku na rok można zaobserwować pozytywny trend w coraz niższych wartościach średniorocznych stężeń dwutlenku siarki.

Rysunek 3. Średnie stężenie pyłu PM10 na stacji w Wodzisławiu Śląskim przy ul. Gałczyńskiego 1 w latach 2021–2023 (µg/m³)

Źródło: pomiar automatyczny – monitoring powietrza za lata 2021–2023

Legenda:

czerwona linia oznacza dopuszczalny poziom zanieczyszczenia (rok kalendarzowy)

Maksymalne miesięczne stężenie pyłu PM₁₀ odnotowano w lutym 2021 – wynosiło ono 53,47 µg/m³. Średnia wartość roczna wyniosła: 29,6 µg/m³ w 2021 r., 27,6 µg/m³ w 2022 r. oraz 22,1 µg/m³ w 2023 r., a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego, tj. 40 µg/m³. Z roku na rok można zaobserwować pozytywny trend w coraz niższych wartościach średniorocznych stężeń pyłu PM₁₀.

Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim za 2023 rok wykazała dalszą poprawę jakości powietrza na terenie powiatu wodzisławskiego. Stężenia średnioroczne i średniodobowe dla pyłu zawieszonego PM₁₀ nie przekroczyły poziomów dopuszczalnych, a strefa śląska (w tym powiat wodzisławski) została zaliczona do klasy A. Po raz kolejny na stanowisku w Wodzisławiu Śląskim nie zostały przekroczone stężenia średnioroczne, tak jak w latach 2020-2022, natomiast po raz pierwszy w historii pomiarów na tym stanowisku pomiarowym nie została przekroczona dopuszczalna częstość przekraczania stężeń 24-godzinnych wynosząca 35 dni w roku kalendarzowym. Spadła także bardzo znacząco ilość dni z przekroczeniem poziomu informowania z 17 w 2022 roku do 7 w 2023 roku. W odniesieniu do fazy II dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} był to pierwszy rok w historii pomiarów, w którym na stanowisku w Wodzisławiu Śląskim wartości stężeń średnich rocznych nie przekroczyły poziomu dopuszczalnego (20 µg/m³) i zostały sklasyfikowane w klasie A1. W przypadku dodatkowego kryterium poziomu dopuszczalnego I fazy dla pyłu zawieszonego PM_{2,5}, wynoszącego 25 µg/m³, strefa śląska (w tym powiat wodzisławski) dotrzymała tego wymagania, podobnie jak w 2022 roku i zaliczona została do klasy A.

Nadal największym problemem w całym województwie śląskim w zakresie jakości powietrza jest przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀. W 2023 roku obszar przekroczeń poziomu docelowego dla tego zanieczyszczenia obejmował na terenie powiatu wodzisławskiego 232,5 km² tj. 81% powierzchni, w tym:

- gminę Godów 99,2% powierzchni tj. 37,7 km²,
- gminę Gorzyce 69,3% powierzchni tj. 44,8 km²,
- gminę Lubomia 21,3% powierzchni tj. 8,9 km²,
- gminę Marklowice 100% powierzchni tj. 13,7 km²,
- gminę Mszana 97,4% powierzchni tj. 30,4 km²,
- miasto Pszów 99,5% powierzchni tj. 20,4 km²,
- miasto Radlin 98,4% powierzchni tj. 12,3 km²,
- miasto Rydułtowy 100% powierzchni tj. 14,9 km²,
- miasto Wodzisław Śląski 99,8% powierzchni tj. 49,4 km²,

Główną przyczyną występowania przekroczeń wartości dobowej oraz poziomu informowania i alarmowego dla benzo(a)pirenu w województwie śląskim jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych (komunalno-bytowa) tzw. „niska emisja”. Problem ten dotyczy więc przede wszystkim sezonu grzewczego, trwającego od stycznia do marca i od października do grudnia. Przekroczenia wartości dopuszczalnej dobowej dla pyłu zawieszonego PM₁₀ poza sezonem grzewczym występowały sporadycznie, w 2023 roku w kwietniu i we wrześniu. Znacznie mniejszy wpływ na przekroczenie norm w zakresie pyłu zawieszonego i zawartego w pyłe benzo(a)pirenu ma emisja przemysłowa oraz liniowa.

Oddziaływanie naturalnych źródeł emisji, niezwiązanych z działalnością człowieka, jest przyczyną przekroczenia poziomu celu długoterminowego ozonu we wszystkich strefach wg kryterium dla ochrony zdrowia ludzi oraz w strefie śląskiej dla kryterium ochrony roślin².

Program LIFE-IP AQP-SILESIA-SKY na terenie powiatu wodzisławskiego

„Śląskie. Przywracamy błękit” (LIFE20 IPE/PL/000007 – LIFE-IP AQP-SILESIA-SKY) to największy w Europie projekt ochrony powietrza, obejmujący swoim zasięgiem całe województwo śląskie. Projekt współfinansowany jest z Programu LIFE Unii Europejskiej – programu działań na rzecz środowiska i klimatu oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Główny cel projektu

² Departament Monitoringu Środowiska RWMS w Katowicach – pismo nr DMS-KA.731.33.2024 z 25 czerwca 2024 r.

jest zbieżny z nadrzędnym celem programu ochrony powietrza, czyli opracowaniem i wdrożeniem działań naprawczych, których realizacja doprowadzi do poprawy jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców województwa śląskiego.

Bierze w nim udział 83 współbeneficjentów, tj. 74 gminy i 4 związki subregionalne województwa śląskiego, Związek Międzygminny ds. Ekologii w Żywcu oraz 5 partnerów merytorycznych (Instytut Technologii Paliw i Energii, Politechnika Śląska, Śląski Ogród Botaniczny, Związek Stowarzyszeń oraz Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej TRITIA). Całkowita wartość projektu to:

16 515 020 euro (ok. 76 mln zł), w tym:

- środki LIFE (60%): 9 908 979 euro (ok. 45,6 mln zł);
- środki NFOŚiGW (35%): 5 780 243 euro (tj. 25 883 350 zł);
- łączny wkład własny wszystkich partnerów (5%): 825 798 euro (ok. 3,8 mln zł);
- z czego wkład własny Województwa Śląskiego: 412 121 euro (ok. 1,9 mln zł).

Realizację projektu zaplanowano na okres od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2027 r.

4.1.1.2. Emisja z emitorów liniowych

Łączna długość dróg publicznych na terenie powiatu wodzisławskiego wynosi 788,493 km. Przez teren powiatu wodzisławskiego przebiegają:

- autostrada A1 o długości 14,976 km,
- droga krajowa nr 78 o długości 18,317 km,
- drogi wojewódzkie – o łącznej długości 48,5 km, w tym:
 - nr 930 – odcinek o długości 6,7 km,
 - nr 932 – odcinek o długości 8,5 km,
 - nr 933 – odcinek o długości 19,8 km,
 - nr 936 – odcinek o długości 10,8 km,
- drogi powiatowe o łącznej długości ponad 205 km,
- drogi gminne o łącznej długości 501,7 km.

Utrzymanie dróg we właściwym stanie technicznym, daje możliwość szybkiego i dogodnego komunikowania się, stanowiąc podstawę do podnoszenia atrakcyjności powiatu.

Na drogach krajowych i wojewódzkich regularnie co 5 lat (z wyłączeniem miast na prawach powiatu) Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad przeprowadza generalny pomiar ruchu (GPR), którego celem jest zilustrowanie aktualnego poziomu natężenia ruchu na poszczególnych odcinkach sieci dróg oraz wskazanie prognozy ruchu w perspektywie kolejnych 5, 10 oraz 15 lat.

W latach 2020–2021 na sieciach dróg krajowych oraz wojewódzkich został przeprowadzony GPR, który stanowi podstawowe źródło informacji o ruchu drogowym w Polsce. Podstawę prawną przeprowadzenia pomiaru stanowiło zarządzenie nr 12 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z 28 marca 2019 r.

Na potrzeby opracowania użyto 8 pomiarów na drogach krajowych i 6 pomiarów na drogach wojewódzkich, które uznaje się za miarodajne:

- z odcinków autostrady A1a:
 - Świerklany (DW932) - Mszana (DW933) – odcinek o długości 8,469 km z pomiarem w miejscowości Świerklany (powiat rybnicki),
 - Mszana (DW933) - Gorzyce – odcinek o długości 8,952 km z pomiarem w miejscowości Krostoszowice,
 - Gorzyce - gr. państwa – odcinek o długości 1,837 km z pomiarem w miejscowości Gorzyczki,
- z odcinków drogi DK78:
 - Zabełków (DK45) - Gorzyce – odcinek o długości 5,806 km z pomiarem w miejscowości Gorzyce,
 - Gorzyce - Wodzisław Śl. (DW933) – odcinek o długości 7,594 km z pomiarem w miejscowości Wodzisław Śląski,

- Wodzisław Śl. Przejście 1: ul. Pszowska (DW933) - ul. Jastrzębska (DW933) – odcinek o długości 0,894 km z pomiarem w miejscowości Wodzisław Śląski,
- Wodzisław Śl. Przejście 2: ul. Jastrzębska (DW933) - ul. Armii Krajowej – odcinek o długości 1,116 km z pomiarem w miejscowości Wodzisław Śląski,
- Wodzisław Śl. ul. Armii Krajowej - Rybnik gr. miasta – odcinek o długości 4,109 km z pomiarem w miejscowości Radlin.

Tabela 5. Średnie dobowe natężenie ruchu na drodze A1a w powiecie wodzisławskim w 2020 i 2021 r.

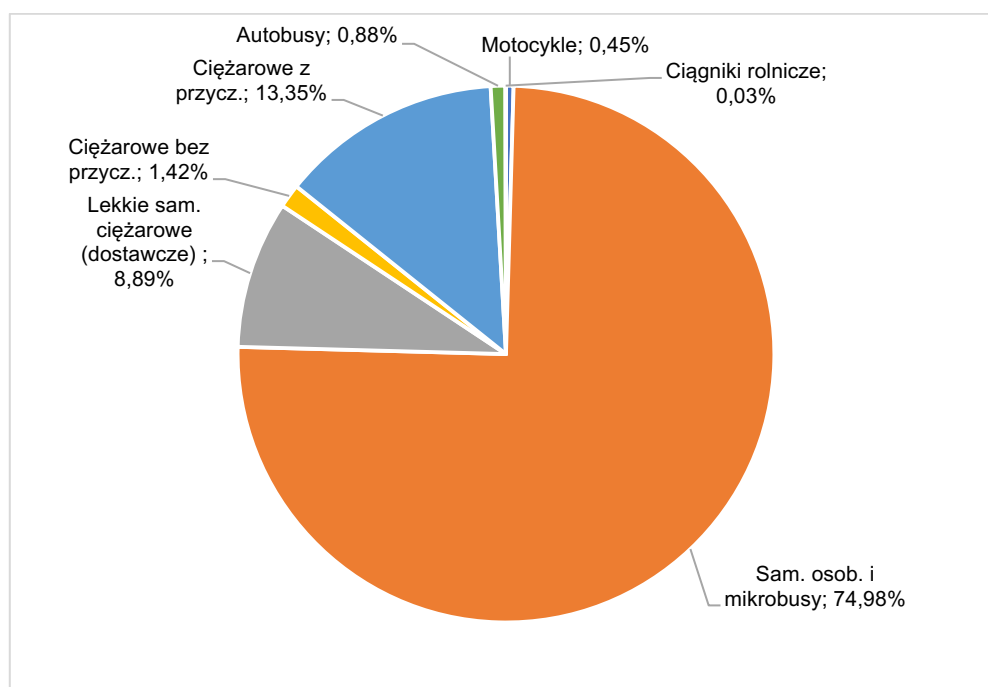
Odcinek A1a	Ogółem	Motocykle	Sam. osob. i mikrobusy	Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	Sam. ciężarowe		Autobusy	Ciągniki rolnicze
					bez przycz.	z przycz.		
Świerklany (DW932) - Mszana (DW933)	19163	39	11475	2458	314	4849	28	0
Mszana (DW933) - Gorzyce	15074	37	7908	2019	281	4762	67	0
Gorzyce - Gr. Państwa	12247	27	5642	1681	247	4576	74	0

Źródło: GPR, 2020/2021

Tabela 6. Średnie dobowe natężenie ruchu na drodze DK78 w powiecie wodzisławskim w 2020 i 2021 r.

Odcinek DK78	Ogółem	Motocykle	Sam. osob. i mikrobusy	Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	Sam. ciężarowe		Autobusy	Ciągniki rolnicze
					bez przycz.	z przycz.		
Zabełków (DK45) - Gorzyce	6393	64	5435	484	86	264	51	9
Gorzyce - Wodzisław Śl. (DW933)	11744	75	10579	686	138	163	96	7
Wodzisław Śl. Przejście 1: ul. Pszowska (DW933) - ul. Jastrzębska (DW933)	18065	97	16088	988	183	324	376	9
Wodzisław Śl. Przejście 2: ul. Jastrzębska (DW933) - ul. Armii Krajowej	17001	96	15327	990	172	235	172	9
Wodzisław Śl. ul. Armii Krajowej - Rybnik gr. miasta	15891	90	14202	968	223	251	151	6

Źródło: GPR, 2020/2021

Rysunek 4. Udział pojazdów silnikowych na drogach krajowych w powiecie wodzisławskim
Źródło: opracowanie własne na podstawie GPR 2020/2021

Spośród wszystkich pojazdów poruszających się po przebiegających przez teren powiatu wodzisławskiego drogach krajowych i autostradach największy udział mają samochody osobowe: 74,98%, co świadczy o dominacji transportu prywatnego. Samochody ciężarowe oraz samochody dostawcze stanowią łącznie 10,31%. Najmniejszy udział przypadł autobusom (0,88%), motocyklom (0,45%) oraz ciągnikom rolniczym (0,03%).

Pomiary ruchu pojazdów silnikowych na odcinkach dróg wojewódzkich na terenie powiatu wodzisławskiego przeprowadzono na:

DW 933 na długości 10,88 km, w tym odcinki:

- Pszów ul. Armii Krajowej - Wodzisław Śl. ul. Młodzieżowa (DW936), pomiar w miejscowości Pszów,
- Wodzisław Śl. Przejście 1: ul. Młodzieżowa (DW936) - ul. Witosa (DK78), pomiar w miejscowości Wodzisław Śląski,
- Mszana Rondo Obrońców Bożej Góry (DW937) - Jastrzębie-Zdrój gr. Miasta, pomiar w Jastrzębie-Zdrój,

DW 936 na długości 12,826 km, w tym odcinki:

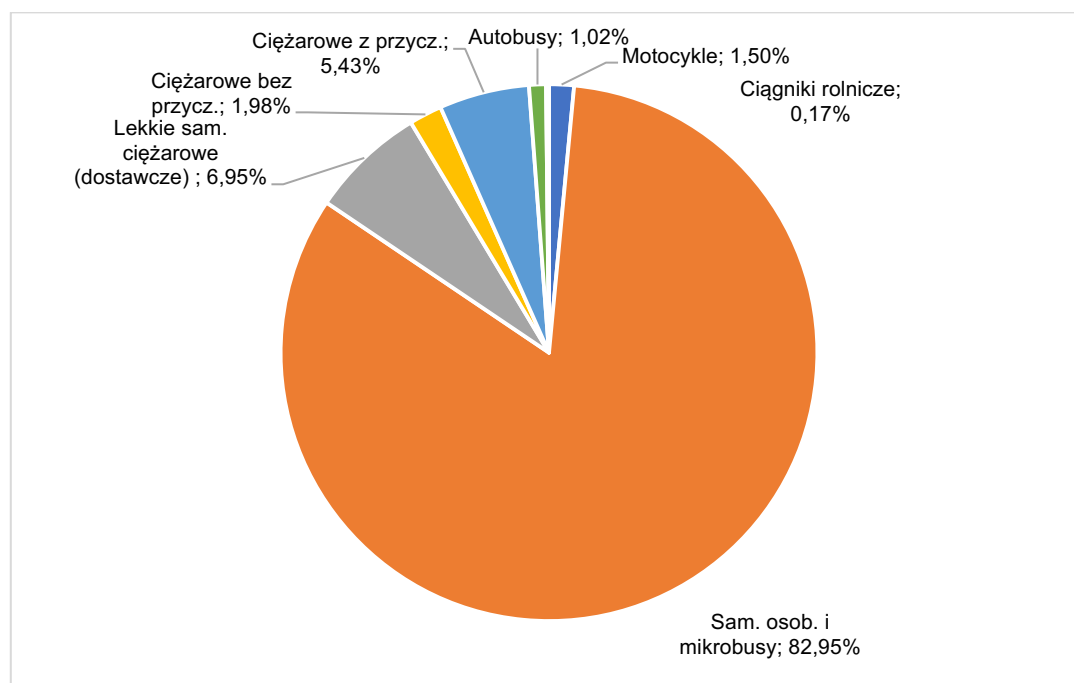
- Wodzisław Śl. Przejście: ul. Pszowska (DW933) - ul. Paderewskiego, pomiar w miejscowości Pszów,
- Wodzisław Śl. ul. Paderewskiego - Syrynia, pomiar w miejscowości Syrynia,
- Syrynia - Krzyżanowice DK45, pomiar w miejscowości Krzyżanowice.

Tabela 7. Średnie dobowe natężenie ruchu na drogach wojewódzkich w powiecie wodzisławskim w latach 2020–2021

Odcinki	Ogółem	Motocykle	Sam. osob. i mikrobusy	Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	Sam. ciężarowe		Autobusy	Ciągniki rolnicze
					bez przycz.	z przycz.		
Droga wojewódzka DW933								
Pszów ul. Armii krajowej - Wodzisław Śl.	6401	105	5669	443	54	42	79	9

ul. Młodzieżowa (DW936)								
Wodzisław Śl. przejście 1: ul. Młodzieżowa (DW936) - ul. Witosza (DK78)	15447	195	13173	1060	208	653	137	21
Mszana Rondo Obrońców Bożej góry (DW937) - Jastrzębie-Zdrój gr. miasta	5694	71	5014	355	66	102	82	4
Droga wojewódzka DW936								
Wodzisław Śl. Przejście: ul. Pszowska (DW933) - ul. Paderewskiego	7458	109	5827	507	187	733	83	12
Wodzisław Śl. ul. Paderewskiego - Syrynia	8777	141	6907	590	286	762	80	11
Syrynia - Krzyżanowice DK45	3189	83	2367	308	129	260	17	25

Źródło: GPR, 2020/2021

Rysunek 5. Udział pojazdów silnikowych na drogach wojewódzkich w powiecie wodzisławskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie GPR 2020/2021

Spośród wszystkich pojazdów poruszających się po przebiegających przez teren powiatu wodzisławskiego drogach wojewódzkich największy udział mają samochody osobowe 82,95%, co świadczy o dominacji transportu prywatnego. Samochody ciężarowe oraz samochody dostawcze

stanowią łącznie 14,36%. Najmniejszy udział przypadł motocyklom (1,50%), autobusom (1,02%) oraz ciągnikom rolniczym (0,17%).

Transport zbiorowy

Powiat Wodzisławski jest organizatorem Wodzisławskiej Komunikacji Powiatowej na terenie gmin Gorzyce, Godów i Lubomia.

Przewozy świadczone są przez operatora transportu – Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Raciborzu Spółka z o.o., będącego podmiotem wewnętrznym Powiatu Wodzisławskiego.

Sieć komunikacyjna obejmowała 11 linii komunikacyjnych w ramach, których zrealizowano około 270 kursów w dni nauki szkolnej, 190 kursów w dni wolne od nauki szkolnej, 50 kursów w soboty oraz 30 kursów w niedziele. Ogółem z Wodzisławskiej Komunikacji Powiatowej w 2023 roku skorzystało ponad 900 000 pasażerów. Wykonano pracę przewozową wynoszącą 1 299 102 wozokilometrów.

Łączna kwota rekompensaty wypłaconej operatorowi transportu w 2023 r. wyniosła 7 266 489 zł. w tej kwocie zawarte są środki własne Powiatu Wodzisławskiego, środki przekazane w ramach pomocy finansowej przez gminy Godów, Gorzyce, Lubomia oraz Powiat Raciborski, a także środki pozyskane przez Powiat Wodzisławski od Skarbu Państwa – Wojewody.³

Linie kolejowe

Na terenie powiatu wodzisławskiego znajdują się 11 odcinków linii kolejowych zaliczonych do 7 linii kolejowych 140, 158, 176, 192, 875, 876, 877. Długość linii według danych PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. na koniec 2024 roku wynosiła 56,666 km, w tym znajdują się linie o znaczeniu państwowym (Katowice - Ligota), miejscowym, jedno lub dwutorowa, zelektryfikowana lub nieelektryfikowana.

Tabela 8. Charakterystyka linii kolejowych na terenie powiatu wodzisławskiego

Numer linii	Kilometraż początkowy	Kilometraż końcowy	Nazwa linii	Nazwa odcinka	Rodzaj linii
140	47,63	51,397	Katowice Ligota - Nędza	Rybnik Towarowy Rt11 - Sumina	pierwszorzędna, jednotorowa, zelektryfikowana
158	7,828	21,701	Rybnik Towarowy - Chałupki	Wodzisław Śląski - Chałupki	znaczenia państwowego, drugorzędna, jednotorowa, zelektryfikowana
158	3,020	7,828	Rybnik Towarowy - Chałupki	Radlin Obszary - Wodzisław Śląski	znaczenia państwowego, drugorzędna, dwutorowa, zelektryfikowana
158	2,351	3,020	Rybnik Towarowy - Chałupki	Rybnik Towarowy - Radlin Obszary	znaczenia państwowego, drugorzędna, dwutorowa, zelektryfikowana
176	7,969	14,450	Racibórz Markowice - Olza	Racibórz Markowice - Syrynia	drugorzędna, jednotorowa, nieelektryfikowana
176	14,450	20,573	Racibórz Markowice - Olza	Syrynia - Olza	drugorzędna, jednotorowa, nieelektryfikowana

³ Raport o stanie powiat wodzisławskiego za 2023 rok

192	0,000	8,929	Syrynia - Pszów	Syrynia - Pszów	znaczenia miejscowego, jednotorowa, niezelektryfikowana
875	0,000	5,200	Wodzisław Śląski - KWK 1 Maja	b.d.	b.d.
876	0,542	6,238	Wodzisław Śląski - Radlin Marcel	Wodzisław Śląski - Radlin Marcel	znaczenia miejscowego, jednotorowa, niezelektryfikowana
876	0,542	0,000	Wodzisław Śląski - Radlin Marcel	Wodzisław Śląski - Wodzisław Śląski	znaczenia miejscowego, jednotorowa, niezelektryfikowana
877	0,000	1,662	Radlin Obszary - Radlin Marcel	Radlin Obszary - Radlin Marcel	znaczenia miejscowego, jednotorowa, zelektryfikowana

Źródło: PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Centrala, Biuro Ochrony Środowiska znak: IOS1.4514.8.2025.3 z 19.02.2025 r.

Wykaz stacji kolejowych i przystanków na terenie powiatu wodzisławskiego:

- stacja kolejowa Syrynia,
- stacja kolejowa Olza,
- stacja kolejowa Pszów,
- stacja kolejowa Rydułtowy,
- stacja kolejowa Radlin Marcel,
- stacja kolejowa Wodzisław Śląski,
- przystanek osobowy Radlin Obszary,
- przystanek osobowy Wodzisław Śląski Radlin,
- przystanek osobowy Wodzisław Śląski Centrum,
- przystanek osobowy Czyżowice,
- przystanek osobowy Belsznica.

W latach 2023-2024 na terenie powiatu PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. zrealizowało następujące inwestycje:

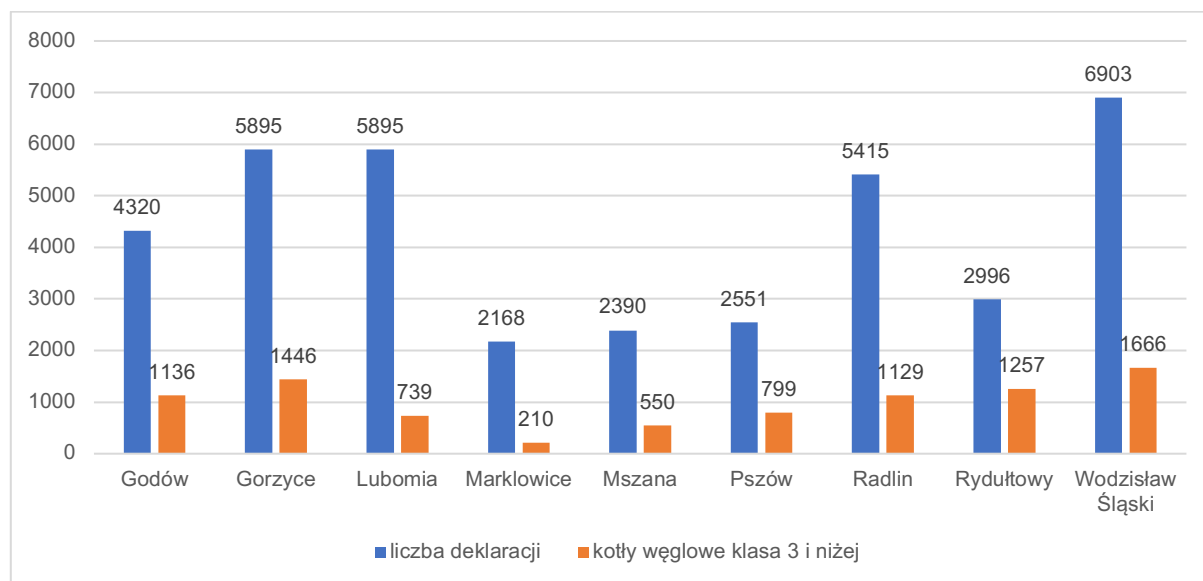
- wykonanie naprawy toru nr 22 w stacji Wodzisław Śląski linii kolejowej nr 158 Rybnik Towarowy – Chałupki wraz z robotami towarzyszącymi,
- zaprojektowanie i wykonanie naprawy głównej przejazdu kolejowo - drogowego kategorii B w km 10,302 linii nr 158 Rybnik Towarowy - Chałupki w miejscowości Wodzisław Śląski wraz z robotami towarzyszącymi,
- zaprojektowanie i wykonanie naprawy głównej przejazdu kolejowo - drogowego kategorii A w km 49,738 linii nr 140 Katowice Ligota – Nędza w miejscowości Rydułtowy wraz z wykonaniem koncepcji przebudowy peronów na stacji Rydułtowy oraz robotami towarzyszącymi,
- wykonano budowę nowego przystanku Wodzisław Śląski Centrum pełna nazwa: „Budowa nowego peronu osobowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz budowa parkingu dla samochodów osobowych na linii kolejowej nr 158 w km 9+330 – 9+560” w ramach "Rządowego programu budowy lub modernizacji przystanków kolejowych na lata 2021 – 2025".⁴

4.1.1.3. Emisja z kotłowni lokalnych i palenisk indywidualnych

Według Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB), na koniec 2024 roku na terenie powiatu wodzisławskiego było ponad 8 tys. pozaklasowych kotłów, trzonów kuchennych i pieców kaflowych na

⁴ PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – pismo z 19 czerwca 2024 r., znak: ITS13.4514.54.2024.4.

paliwo stałe. Nie jest znana liczba kominków na paliwa stałe niespełniających wymogów ekoprojektu, dlatego nie zostały ujęte w statystyce.

Rysunek 6. Liczba deklaracji złożonych w CEEB oraz ilość kotłów o klasie 3 i niższej
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Gmin i Miast

Autorzy opracowania przeanalizowali uchwalone na przestrzeni ostatnich lat programy ochrony powietrza, których zadaniem była diagnoza stanu jakości powietrza oraz wskazanie działań naprawczych, skutkujących poprawą lub utrzymaniem jakości powietrza na obszarach wykonywanych pomiarów.

Uchwałą nr VI/62/8/2023 z dnia 20 listopada 2023 r. Sejmik Województwa Śląskiego przyjął aktualizację „Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego” przyjętego uchwałą nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 r. Celem Programu ochrony powietrza (dalej POP) jest ewaluacja działań naprawczych, tak, aby ich realizacja doprowadziła do poprawy stanu jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców województwa śląskiego. Celem Programu jest również wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń pyłowych i poziomu docelowego benzo(a)pirenu we wszystkich strefach województwa śląskiego oraz dwutlenku azotu w strefie aglomeracji górnośląska.

Opracowany program ochrony powietrza składa się z:

- części opisowej, która uwzględnia charakterystykę stref objętych programem, analizę stanu jakości powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}, benzo(a)pirenu, ozonu i dwutlenku azotu, działania naprawcze wraz z możliwymi źródłami ich finansowania oraz plan działań krótkoterminowych;
- części wskazującej obowiązki i ograniczenia związane z realizacją programu oraz PDK, która określa również sposób monitorowania postępu realizacji POP;
- uzasadnienia zakresu zagadnień określonych i ocenionych przez Zarząd Województwa Śląskiego, w którym zawarte są informacje dotyczące uwarunkowań wynikających z planów zagospodarowania przestrzennego, bilans emisji do powietrza zanieczyszczeń objętych programem, analiza ekonomiczna możliwych do zastosowania działań i prognoza stanu jakości powietrza po zrealizowaniu działań naprawczych;
- załączników, w których opisano przebieg konsultacji społecznych i opiniowania projektu dokumentu oraz zamieszczono mapy.

Analizy przedstawione w Programie ochrony powietrza odnoszą się do roku bazowego 2022, a wykonanie działań naprawczych w harmonogramie realizacji zaplanowane jest do roku 2026 stanowiącego rok prognozy. Wszystkie planowane zadania zostały przeanalizowane i wybrane tak, by

za zaangażowane środki finansowe zapewnić uzyskanie jak największego efektu poprawy jakości powietrza.

Zgodnie z ww. POP całkowita emisja pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz B(a)P wymagana do zredukowania w latach 2022–2026 na terenie powiatu wodzisławskiego wynosi:

- pył PM₁₀ – 544 Mg/rok,
- pył PM_{2,5} – 504 Mg/rok,
- B(a)P – 0,332 Mg/rok.

Efekt rzeczowy dla realizacji działania naprawczego PL2402ZSO w latach 2024–2026 wynosi:

- wymagana liczba kotłów do wymiany – 11 275 szt.,
- wymagana powierzchnia lokali – 995 463 m²,
- szacunkowe koszty – 191 675 000,00 zł⁵.

Obowiązki Starosty Wodzisławskiego w ramach realizacji programu ochrony powietrza:

- przedkładanie marszałkowi województwa sprawozdań z realizacji działań ujętych w programie,
- prowadzenie kontroli podmiotów prowadzących działalności gospodarczą,
- prowadzenie działań ograniczających emisję z obiektów użyteczności publicznej poprzez termomodernizację czy wymianę źródeł ciepła,
- realizacja działań ujętych w planie działań krótkoterminowych,
- prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza.
- wydawanie pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza lub pozwoleń zintegrowanych z uwzględnieniem procesu kompensacji emisji na obszarach przekroczeń.

Od 2017 roku na terenie województwa śląskiego obowiązuje Uchwała nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, zwana „uchwałą antysmogową”. Zgodnie z jej zapisami od 1 września 2017 roku na terenie Śląska:

- dopuszcza się wyłącznie eksploatację instalacji, które spełniają minimum standard emisyjny zgodny z 5 klasą pod względem granicznych wartości emisji zanieczyszczeń normy PN-EN 303-5:2012,
- zabrania się stosowania węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla, mułów i flotokonzentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem, paliw, w których udział masowy węgla kamiennego o uziarnieniu poniżej 3 mm wynosi więcej niż 15% oraz biomasy stałej, której wilgotność w stanie roboczym przekracza 20%.

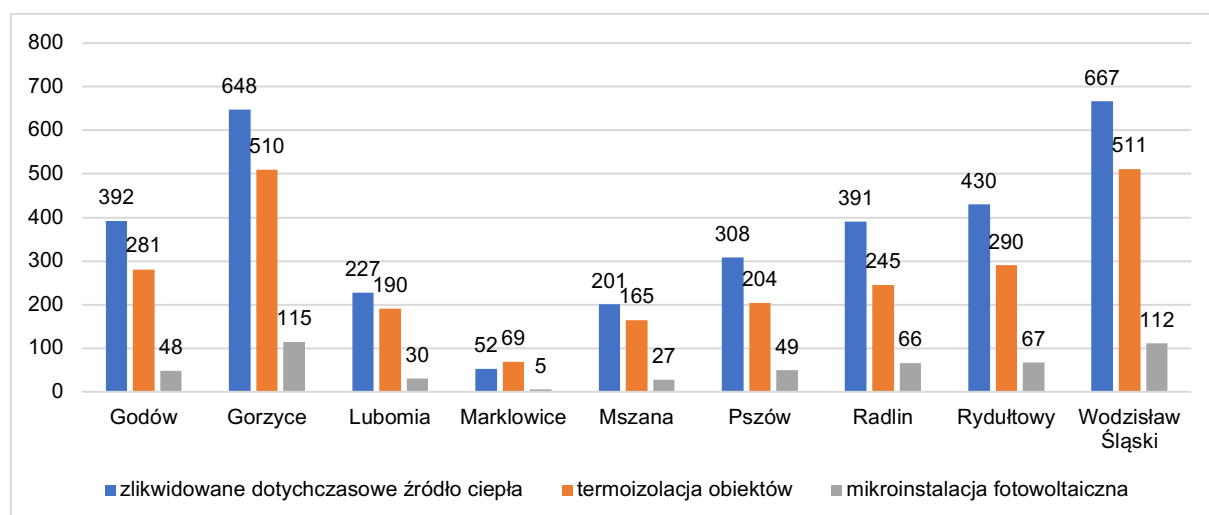
Niska efektywność energetyczna części budynków jest bardzo istotnym problemem – w wielu budynkach funkcjonują niskosprawne systemy grzewcze, a przegrody budowlane nie są dostatecznie izolowane. Rozwiązaniem jest m.in. wymiana pieców i kotłów. Powiat Wodzisławski nie udziela dofinansowań dla gmin i mieszkańców na wymianę kotłów. Dofinansowanie udzielane jest mieszkańcom przez poszczególne gminy prowadzące na swoim terenie programy wymiany kotłów w ramach Planów gospodarki niskoemisyjnej oraz Programów ograniczenia niskiej emisji. W latach 2023-2024 na terenie powiatu wymieniono 454 szt. nieekologicznych źródeł ciepła oraz wykonano 27 termomodernizacji obiektów mieszkalnych i 13 obiektów użyteczności publicznej.

Zgodnie z informacjami WFOŚiGW w Katowicach w okresie 2023-2024 w powiecie wodzisławskim 4240 Beneficjentów zrealizowało inwestycję i otrzymało dofinansowanie, w tym:

- 3316 na wymianę źródła ciepła,
- 2984 na termoizolację obiektów, w tym 519 na instalację fotowoltaiki.

Ilości poszczególnych zakresów rzeczowych zrealizowanych na terenie poszczególnych gmin powiatu wodzisławskiego:

⁵ Aktualizacja „Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego”, 2023 r.

Rysunek 7. Ilość inwestycji zrealizowanych przez mieszkańców powiatu w ramach środków WFOŚiGW w Katowicach

Źródło: opracowanie na podstawie danych WFOŚiGW w Katowicach PR.076.5.2025.J z 9.02.2025 r.

Prowadzenie działań w zakresie ograniczania emisji z kotłowni lokalnych i palenisk indywidualnych jest najbardziej efektywnym i najszybszym sposobem na ograniczenie powstawania zanieczyszczeń w tym sektorze. Działania te, opierają się na różnych dokumentach planistycznych, tj.: Program Ograniczenia Niskiej Emisji (PONE), Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN), Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

Analiza danych zawartych w planach gospodarki niskoemisyjnej gmin powiatu wodzisławskiego pozwala stwierdzić, że w strukturze paliw wykorzystywanych do celów grzewczych w budynkach jednorodzinnych dominuje węgiel kamienny. Spalanie węgla kamiennego powoduje powstawanie toksycznych wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (których przedstawicielem jest m.in. benzo(a)piren), dioksyn i furanów, metali ciężkich i pyłów (m.in. PM10, PM 2,5). Pył PM10 przenika do górnych dróg oddechowych i płuc, a pył PM 2,5 może przenikać także do krwi. Zanieczyszczenia te są szczególnie niebezpieczne ze względu na koncentrację na poziomie przygruntowym, przez co mieszkańcy są narażeni na wdychanie ich, a w konsekwencji na choroby układu oddechowego i krążenia. Co więcej, oddziaływanie emisji pochodzącej z sektora komunalno-bytowego ma charakter obszarowy – szczególnie w obszarach o dużej gęstości zaludnienia.

Odrębnym problemem jest spalanie odpadów. Spalanie lub współspalanie tworzyw sztucznych, gumy itp. powoduje ponadstukrotny wzrost emisji dioksyn. Substancje te powodują choroby skóry, wątroby, układu kostnego oraz znacząco obniżają sprawność układu odpornościowego.

Z informacji przekazanych przez Starostwo Powiatowe w Wodzisławiu oraz Gminy i Miasta wynika, że zgłaszane przez mieszkańców uciążliwości dotyczą głównie takich aspektów środowiskowych jak hałas i spalanie odpadów. Zgłaszane są one zazwyczaj przez portal Ekointerwencja lub bezpośrednio do organu. Organ podejmuje kontrole i w uzasadnionych przypadkach podejmuje postępowania administracyjne w sprawie (np.: wydaje decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu) lub przekazuje sprawy do innych organów ochrony środowiska odpowiedzialnych za kontrole podmiotów gospodarczych (inspekcja ochrony środowiska, marszałek).

4.1.1.4. Emisja przemysłowa

W latach 2023 – 2024 pozwolenie zintegrowane wydane przez Starostę Wodzisławskiego posiadały następujące zakłady:

- TWIST Sp. z o.o. w Rybniku na prowadzenie instalacji uboju drobiu zlokalizowanej przy ul. Nowej 16 w Radlinie,
- PGNiG TERMIKA Energetyka Przemysłowa S.A. w Jastrzębiu-Zdroju dla instalacji PGNiG TERMIKA Energetyka Przemysłowa S.A. Oddział „Wodzisław”,

- PGG S.A. Oddział Zakład Elektrociepłowni w Rybniku dla instalacji energetycznej zlokalizowanej przy ul. Korfanteo 52 w Radlinie.

W tym samym okresie Starosta Wodzisławski wydał 9 pozwoleń na emisję gazów i pyłów do powietrza.

Natomiast Marszałek Województwa Śląskiego wydał pozwolenia zintegrowane dla następujących firm działających na obszarze powiatu wodzisławskiego:

- ferma drobiu z siedzibą w Wodzisławiu Śląskim posiada decyzję 2714/OS/2018 z dnia 4 września 2018 r. (zmiana nr 2410/OE/2023 z 3 lipca 2023 r.),
- JSW KOKS S.A. z siedzibą w Zabrze dla instalacji zlokalizowanej w Radlinie posiada decyzję 1213/OE/2024 z dnia 27 marca 2024 r. (zmiana nr 2975/OE/2024 z 26 sierpnia 2024 r.),
- ferma drobiu zlokalizowanej przy ul. Głównej 2a w Bukowie, gm. Lubomia, posiada decyzję 272/OS/2011 z dnia 2 lutego 2011 r. (zmiana nr 555/OS/2012 z 14 marca 2012 r., nr 2779/OS/2014 z 28 listopada 2014 r., nr 3436/OS/2019 z 16 grudnia 2019 r., nr 3308/OS/2022 z 29 września 2022 r.),
- JSW KOKS S.A. z siedzibą w Zabrze dla Elektrociepłowni Radlin posiada decyzję 1257/OS/2017 z dnia 21 kwietnia 2017 r. (zmiana nr 2813/OS/2020 z 26 października 2020 r., nr 3229/OS/2021 z 27 września 2021 r., nr 2014/OE/2024 z 7 czerwca 2024 r., nr 2549/OE/2024 z 19 lipca 2024 r.).

Źródłem emisji przemysłowej do powietrza na terenie powiatu są elektrociepłownie i ciepłownie.

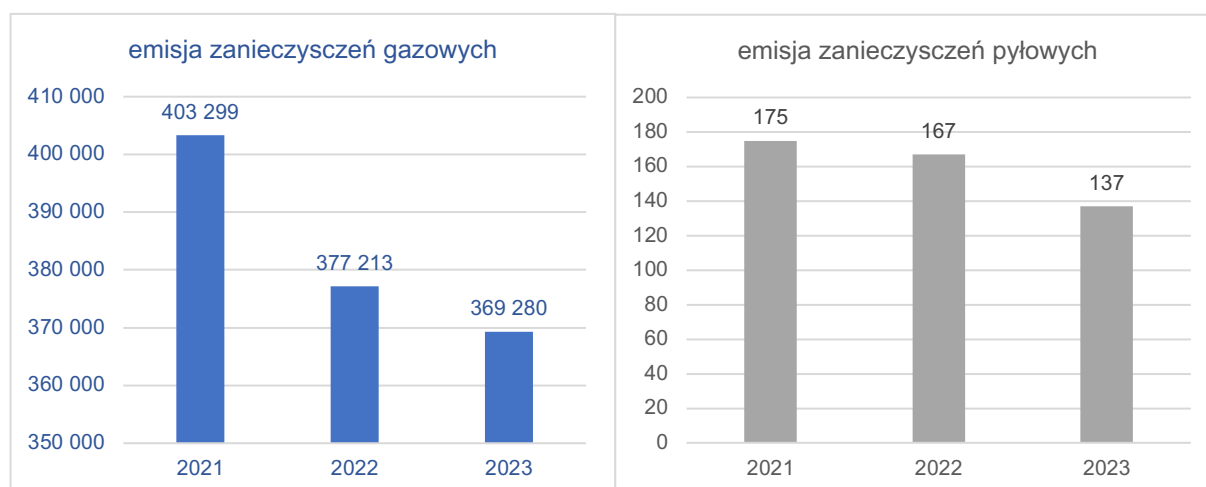
Całkowita długość sieci wynosi 28 352,5 m i podzielona jest na:

- sieć ciepłowniczą zasilaną z Elektrociepłowni przy ul. Radlińskiej 72, o długości 26 937,5 m,
- sieć ciepłowniczą zasilaną z Ciepłowni przy ul. Górniczej 17 (zakup ciepła z PGG), o długości 1415 m, dostarczającej ciepło dla odbiorców w dzielnicy Jedłownik.

Do systemu ciepłowniczego podłączone są 462 punkty odbioru ciepła:

- do sieci zasilanej z Elektrociepłowni przy ul. Radlińskiej 72 - 446 punktów,
- do sieci zasilanej z Ciepłowni przy ul. Górniczej 17 - 16 punktów.

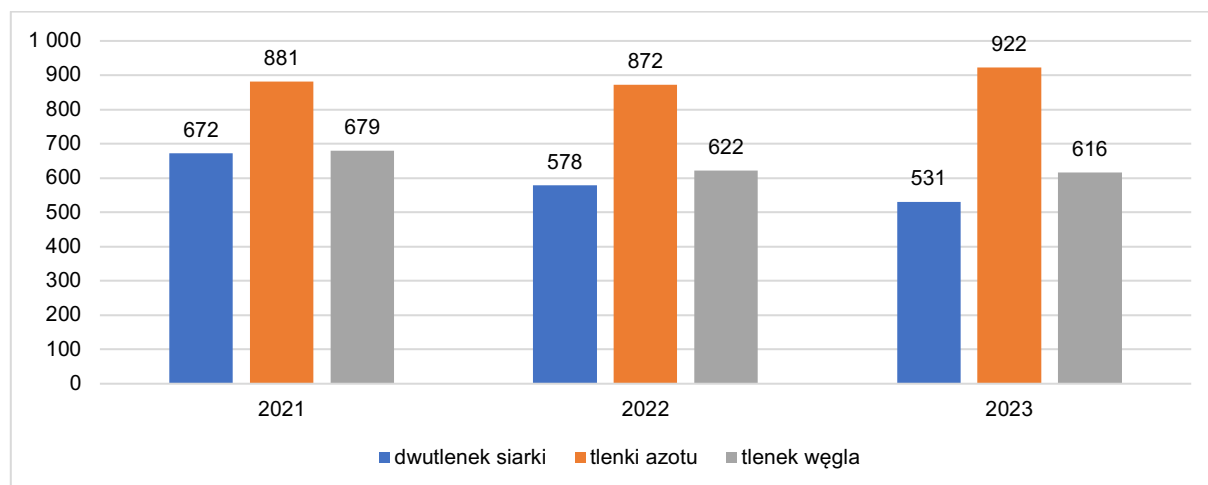
Zgodnie z danymi GUS w latach 2021-2023 nastąpił spadek emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych znajdujących się na terenie powiatu wodzisławskiego. Emisja zanieczyszczeń gazowych w 2023 roku spadła o około 8,5% w stosunku do roku 2021. Natomiast emisja zanieczyszczeń pyłowych w analogicznym okresie spadła o 21,7%. Należy zaznaczyć, że emisja zanieczyszczeń gazowych znacznie przewyższa emisję zanieczyszczeń pyłowych. Co więcej, emitowane do atmosfery zanieczyszczenia pyłowe stanowią około 0,04% wytworzonych zanieczyszczeń ogółem. Znaczna część, bo aż 87,1% powstających w zakładach zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, została zatrzymana lub zneutralizowana w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń.

Rysunek 8. Emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych znajdujących się na terenie powiatu wodzisławskiego w latach 2021-2023 [Mg/rok]

Źródło: opracowanie własne na podstawie systemu BDL GUS, 2025

Jak wynika z danych GUS prawie całość zanieczyszczeń gazowych (99,5%) stanowił dwutlenek węgla. Pozostałe monitorowane gazy to dwutlenek siarki, tlenki azotu i tlenek węgla.

Rysunek 9. Emisja zanieczyszczeń dwutlenku siarki, tlenków azotu i tlenku węgla z zakładów szczególnie uciążliwych znajdujących się na powiecie wodzisławskim w latach 2021-2023 [Mg/rok]

Źródło: opracowanie własne na podstawie systemu BDL GUS, 2025

Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 20 lipca 1991 roku o Inspekcji Ochrony Środowiska uprawnienia Inspekcji obejmują kontrole planowe i pozaplanowe. W razie uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa lub wykroczenia przeciwko środowisku – wymienionych w w/w ustawie - Główny Inspektor Ochrony Środowiska, wojewódzki inspektor ochrony środowiska lub upoważnieni inspektorzy Inspekcji Ochrony Środowiska mogą podjąć czynności kontrolne zmierzające do wyjaśnienia, a w przypadkach uzasadnionych do wymierzenia kary, bądź wstrzymania działalności. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach w latach 2023-2024 przeprowadził łącznie 11 kontroli przedsiębiorców z wyjazdem w teren oraz 35 kontroli dokumentacji, w zakresie przestrzegania przepisów ochrony powietrza. W przypadku 5 kontroli stwierdzono naruszenia, a w efekcie 3 z tych kontroli, nałożono na przedsiębiorców kary finansowe.

4.1.1.5. Analiza i warunki wykorzystania OZE

Według założeń unijnych alternatywne źródła energii mają w przyszłości stanowić istotny udział w bilansie energetycznym Europy. Celem UE było uzyskanie 20% energii ze źródeł odnawialnych do 2020 r. w końcowym zużyciu energii brutto. Do końca 2032 r. ma to być co najmniej 32% energii z OZE. Zgodnie z celami unijnego pakietu klimatyczno-energetycznego udział OZE w końcowej konsumpcji energii dla Polski do 2020 r. powinien być wynieść 15%, a do 2030 r. – 21%. Największy udział w polskim rynku OZE mają elektrownie wiatrowe, wodne i biomasa. Intensywny rozwój fotowoltaiki, zwłaszcza w sektorze mikroinstalacji, może uczynić ją w najbliższym czasie drugą (po lądowej energetyce wiatrowej) technologią OZE w Polsce.

Energia słoneczna

Energia słoneczna jest powszechnie dostępnym, ekologicznie czystym i najbardziej naturalnym z istniejących źródeł energii. Najefektywniej może być wykorzystywana lokalnie, zaspokajając zapotrzebowanie na ciepłą wodę użytkową i ogrzewanie pomieszczeń. Dużą zaletą jest jej łatwa adaptacja, zwłaszcza do celów gospodarstwa domowego.

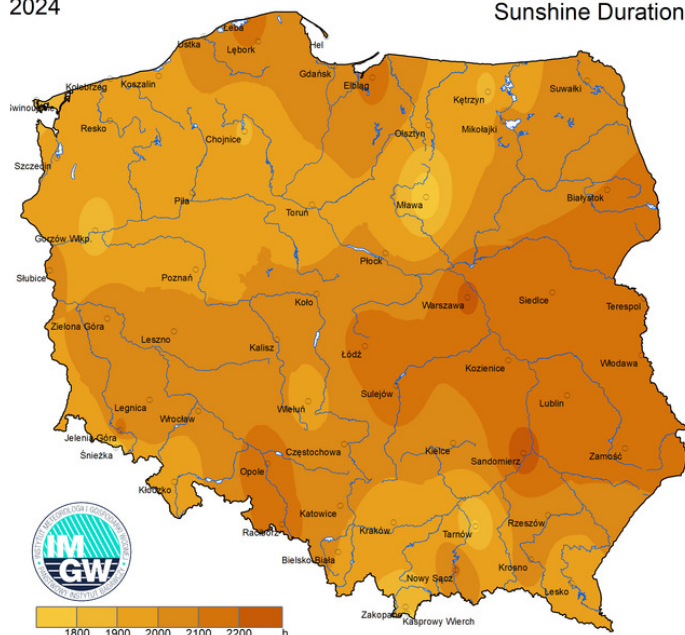
Praktyczne wykorzystanie energii promieniowania słonecznego wymaga oszacowania potencjalnych i rzeczywistych zasobów energii słonecznej na danym obszarze i parametryzacji warunków meteorologicznych dostosowanych do potrzeb technologii przetwarzania energii promieniowania słonecznego w energię elektryczną lub ciepłą.

Istotny wpływ na ilość promieniowania słonecznego, jaka dociera do Ziemi, ma przejrzystość powietrza. Parametr przezroczystości powietrza ulega wahaniom w ciągu dnia w zależności od

warunków meteorologicznych. Ponadto zmniejszenie przejrzystości powietrza może być wywołane również przez zawieszone w nim liczne cząsteczki pyłu i dymu.

Rok - Year
2024

Usłonecznienie
Sunshine Duration

Rysunek 10. Średnie roczne sumy usłonecznienia h/rok

Źródło: www.klimat.imgw.pl (Klimat Polski 2022, dostęp 10.03.2025)

Powiat wodzisławski położony jest na obszarze rejonu południowego, gdzie średnie sumy usłonecznienia w ciągu roku wahają się w granicach 2100-2200 h/rok (rysunek powyżej). Warunki takie sprawiają, że obszar powiatu dysponuje bardzo dobrymi warunkami dla rozwoju energetyki słonecznej. Preferowanym kierunkiem rozwoju energetyki słonecznej powinno być zatem instalowanie indywidualnych małych instalacji solarnych i fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej.

Z danych TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach wynika, że na terenie powiatu wodzisławskiego zlokalizowanych jest 2 szt. kogeneracji o mocy zainstalowanej 4601 kW (instalacje CHP) oraz 4 szt. instalacji OZE (fotowoltaiczne) o mocy 772,84 kW.

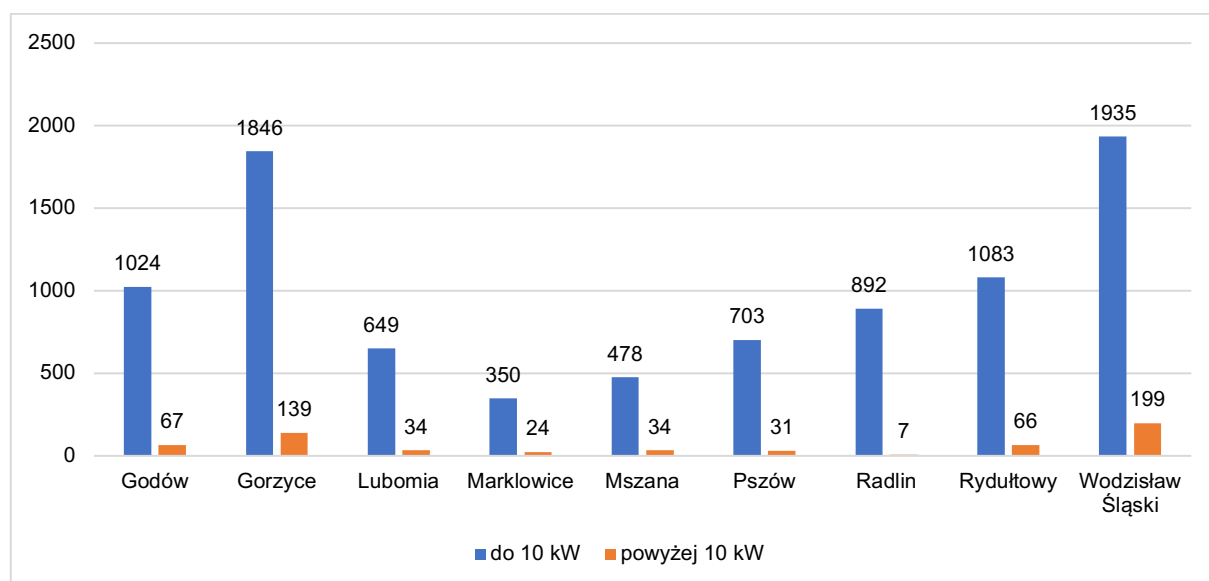
Do podłączenia planowane są instalacje:

- OZE – 11 szt. o łącznej mocy zainstalowanej 8904,48 kW,
- CHP – 6 szt. o łącznej mocy zainstalowanej 15 488 kW.

Przyłączone instalacje fotowoltaiczne na terenie powiatu (dane na koniec 2024 roku):

- do 10 kW – 8960 szt. o łącznej mocy zainstalowanej 58 404,75 kW;
- powyżej 10 kW – 665 mikroinstalacji o łącznej mocy zainstalowanej 17 075,61 kW⁶.

⁶ TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach – pismo nr TD25-03-0025134-01 z 3 marca 2025 r.

Rysunek 11. Ilość instalacji fotowoltaicznych na terenie powiatu wodzisławskiego

Źródło: opracowanie na podstawie danych TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach – pismo nr TD25-03-0025134-01 z 3 marca 2025 r.

Jednostki samorządu terytorialnego w minionych latach dokonały szeregu inwestycji w zakresie OZE w budynkach użyteczności publicznej. Zwraca uwagę duża popularność instalacji fotowoltaicznych. Zestawienie instalacji zawiera tabela poniżej.

Tabela 9 Instalacje OZE w budynkach użyteczności publicznej na terenie powiatu wodzisławskiego

Lp.	Gmina	Miejsce	Instalacje OZE
1.	Godów	Szkoła Podstawowa w Godowie, ul. Szkolna 11, 44-340 Godów	Instalacja fotowoltaiczna 24,15 kW
		Szkoła Podstawowa Im. Porucznika Pilota Franciszka Surmy w Gołkowicach, 1 Maja 101A, 44-341 Gołkowice	Instalacja fotowoltaiczna 39,9 kW
		Ośrodek Kultury w Gołkowicach, 1 Maja 101, 44-341 Gołkowice	Instalacja fotowoltaiczna 40 kW
		Szkoła Podstawowa im. Powstańców Śląskich, 1 Maja 177, 44-348 Skrzyszów	Instalacja fotowoltaiczna 40 kW
		Urząd Gminy Godów ul. 1 Maja 63, 44-340 Godów	Instalacja fotowoltaiczna 9,94 kW
2.	Gorzyce	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Turzy Śląskiej	2 Instalacje fotowoltaiczne o łącznej mocy 58,93kW
		Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rogowie	Instalacja fotowoltaiczna 12,42kW
		Gminny Ośrodek Turystyki, Sportu i Rekreacji "Nautica" w Gorzycach	Instalacja fotowoltaiczna 137,9kW
		Instalacje Fotowoltaiczne będące własnością Gminy Gorzyce oddane w użyczenie osobom fizycznym	Łączna moc Instalacji 244kW
4.	Radlin	Żłobek "Serduszko"	Instalacja fotowoltaiczna 19,5kW
		Miejscowy Ośrodek Sportu i Rekreacji	Instalacja solarna 118kW
		Szkoła Podstawowa Nr. 4	Instalacja fotowoltaiczna 5,6 kW
		Budynek Urzędu Miasta Radlin	Instalacja fotowoltaiczna 13,225 kW
		Szkoła Podstawowa Nr. 3	Instalacja solarna
5.	Rydułtowy	nie podano obiektów	Instalacja fotowoltaiczna 17 szt. 3,15 kWp
			Instalacja fotowoltaiczna 3 szt. 3,60 kWp

6.	Wodzisław Śląski		Instalacja fotowoltaiczna 4szt. 4,50 kWp
			Instalacja fotowoltaiczna 23 szt. 4,95 kWp
			Instalacja fotowoltaiczna 1 szt. 6,30 kWp
			Instalacja fotowoltaiczna 28 szt. 6,74 kWp
6.	Wodzisław Śląski	Urząd Miasta Wodzisławia Śląskiego	33,62 kWp
		Przedszkole nr 15 Wodzisławia Śląskiego	10,240 kWp
		Przedszkole nr 16 Wodzisławia Śląskiego	10,35 kWp
		Szkoła Podstawowa nr 28 Wodzisławia Śląskiego	28,8 kWp
		Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 Wodzisławia Śląskiego	10,80 kWp

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Gmin i Miast. Gmina Lubomia, Gmina Marklowice, Miasto Pszów nie udzieliło informacji dotyczących wykorzystania OZE w obiektach użyteczności publicznej, 2025

4.1.2. Analiza SWOT

Ochrona klimatu i jakości powietrza	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
- planowane inwestycje w zakresie efektywności energetycznej oraz wykorzystania OZE - rozwinięta infrastruktura techniczna związana z zaopatrzeniem odbiorców w energię elektryczną, ciepło sieciowe oraz gaz sieciowy - duże nakłady na wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne oraz termomodernizację obiektów - nakłady na bieżące modernizacje i remonty dróg	- niska efektywność energetyczna części budynków - niska świadomość społeczna dotycząca racjonalnego wykorzystania energii i źródeł odnawialnych - brak potencjału zastosowania części OZE (elektrownie wiatrowe, elektrownie wodne) - wzrost zużycia energii elektrycznej w poszczególnych grupach odbiorców
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
- zainteresowanie mieszkańców wykorzystaniem nowoczesnych źródeł energii i OZE - coraz niższy koszt instalacji odnawialnych źródeł energii - możliwe dofinansowanie z programów rządowych - realizacja POP oraz tzw. uchwały antysmogowej	- możliwy napływ zanieczyszczeń spoza granic powiatu - brak środków na finansowanie inwestycji związanych z ochroną klimatu i jakością powietrza - słabe zainteresowanie mieszkańców odnawialnymi źródłami energii i odchodzeniem od paliw stałych - duży przyrost liczby pojazdów poruszających się w obrębie powiatu

Źródło: opracowanie własne

4.1.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza

Zgodnie z zapisami art. 85 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2025 r. poz. 647) ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

- utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane,

- zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Ocenę jakości powietrza na terenie powiatu przeanalizowano na podstawie danych z Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (dane ze stacji pomiarowej w Wodzisławiu Śląskim). W 2023 roku obszar przekroczeń poziomu docelowego dla tego zanieczyszczenia [benzo(a)pirenu] obejmował na terenie powiatu wodzisławskiego 232,5 km², tj. 81% powierzchni. Na tej podstawie można stwierdzić, iż w ostatnich latach jakość powietrza nie odpowiada obowiązującym normom.

W ostatnich latach mieszkańcy powiatu wodzisławskiego brali udział w programach realizowanych przez Gminy, Miasta i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach (Czyste Powietrze), dzięki czemu wymieniano nieekologicznie źródła ciepła oraz prowadzono termomodernizację budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych.

Na jakość powietrza w powiecie niewątpliwie wpływ ma kilka czynników, w tym nadmierne straty energetyczne związane m.in. z brakiem izolacji cieplnej budynków. Na znaczną emisję wpływ ma również spalanie paliw w pojazdach, co związane jest z ich ilością i złym stanem technicznym. Analiza SWOT wykazała, iż zagrożeniem dla powiatu mogą być niewystarczające środki finansowe na modernizację i budowę infrastruktury drogowej, jak również obawy mieszkańców i przedsiębiorców o wzrost kosztów prac związanych z działaniami zmniejszającymi energochłonność budynków i wymianą źródeł ciepła na ekologiczne.

Poprawa jakości powietrza w kolejnych latach powinna nastąpić poprzez realizację działań naprawczych prowadzących do redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza z sektora komunalno-bytowego (pochodzącej z indywidualnych systemów grzewczych), która w największym stopniu oddziałuje na wielkość stężeń substancji w powietrzu.

Działaniami, które pozwolą na redukcję emisji szkodliwych substancji, jak również podniesienie komfortu życia mieszkańców, będą termomodernizacje budynków, modernizacja lokalnych i indywidualnych kotłowni, wymiana instalacji grzewczej oraz wprowadzenie energooszczędnego oświetlenia (w budynkach i na ulicach). W zakresie emisji liniowej możliwe jest jej znaczne zredukowanie poprzez podejmowanie działań na rzecz podniesienia efektywności energetycznej transportu. W związku z nasilającym się ruchem indywidualnym należy rozwijać transport publiczny.

W harmonogramie realizacji zadań monitorowanych zapisano zadania zarówno dotyczące opracowania dokumentów w dziedzinie energetyki i zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, realizacji programu ochrony powietrza, poprawy warunków energetycznych w budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych, a także poprawy jakości dróg, w tym efektywności oświetlenia.

Ochrona powietrza powinna zostać ujęta w opracowywanych przez Gminy i Miasta dokumentach planistycznych, takich jak plany ogólne, mpzp, projekty założeń zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, plan adaptacji do zmian klimatu i strategiach rozwoju oraz innych dokumentach branżowych w zakresie energetyki.

4.2. Zagrożenia hałasem

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2030” wraz ze wskaźnikiem monitorowania.

Tabela 10. Wybrane efekty realizacji w zakresie zagrożeń hałasem

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2030” Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska			
Lp.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Działania administracyjne mające na celu ograniczanie hałasu z zakładów (decyzje o dopuszczalnej emisji hałasu)	W latach 2023-2024 Starosta Wodzisławski wydał 8 decyzji określające dopuszczalny poziom hałasu (2 decyzje w latach 2021-2022).	8 decyzji określające dopuszczalny poziom hałasu
2.	Ograniczenie hałasu przemysłowego na skutek zwiększenia działalności kontrolnej i inspekcyjnej oraz wdrażania zaleceń pokontrolnych	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach W latach 2023-2024 przeprowadzono 6 kontroli w zakresie przekraczania norm hałasu przemysłowego. Stwierdzono nieprawidłowości w jednym przypadku.	6 kontroli w zakresie przekraczania norm hałasu przemysłowego
3.	Ograniczenie hałasu kolejowego poprzez modernizację linii kolejowych oraz taboru oraz działania zawarte w POH	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. 2023 rok: - Wykonanie naprawy toru nr 22 w stacji Wodzisław Śląski linii kolejowej nr 158 Rybnik Towarowy – Chałupki wraz z robotami towarzyszącymi, - Zaprojektowanie i wykonanie naprawy głównej przejazdu kolejowo - drogowego kategorii B w km 10,302 linii nr 158 Rybnik Towarowy - Chałupki w miejscowości Wodzisław Śląski wraz z robotami towarzyszącymi. 2024 rok: - Zaprojektowanie i wykonanie naprawy głównej przejazdu kolejowo - drogowego kategorii A w km 49,738 linii nr 140 Katowice Ligota – Nędza w miejscowości Rydułtowy wraz z wykonaniem koncepcji przebudowy peronów na stacji Rydułtowy oraz robotami towarzyszącymi, Wykonano budowę nowego przystanku Wodzisław Śląski Centrum pełna nazwa: „Budowa nowego peronu osobowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz budowa parkingu dla samochodów osobowych na linii kolejowej nr 158 w km 9+330 – 9+560” w ramach "Rządowego programu budowy lub modernizacji przystanków kolejowych na lata 2021 – 2025".	naprawa linii kolejowej nr 140 oraz 158, nowy przystanek kolejowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie powiatu wodzisławskiego

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie powiatu w zakresie ochrony przed hałasem.

Tabela 11 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie ochrony przed hałasem

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020	Stan aktualny 2024
1	Przekroczenie poziomów emisji hałasu komunikacyjnego	brak badań GIOŚ na terenie powiatu	Ostatnie badania z 2022 roku Przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku na drogach powiatowych: - fragment drogi powiatowej nr 5022S, relacji Wodzisław Śląski – Czyżowice – Gorzyce, o długości 2 730 m, - fragment drogi powiatowej nr 5002S, relacji Wodzisław Śląski- Radlin, o długości 614 m, - fragment drogi powiatowej nr 5020S, relacji Wodzisław Śląski – Krostoszowice – Skrzyszów, o długości 2 827 m, - fragment drogi powiatowej nr 5003S, relacji Wodzisław Śląski – Radlin, o długości 2235 m, - fragment drogi wojewódzkiej nr 936, relacji Wodzisław Śląski-Syrynia-Krzyżanowice – Owsiszcz (granica państwa), o długości 15 km. W przypadku drogi krajowej nr 78 przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu występują wzdłuż ul. Dębowej w mieście Wodzisław Śląski. W przypadku autostrady A1a przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu występują w okolicy ul. Wiejskiej w miejscowości Podbucze.
2	Przekroczenia poziomów hałasu przemysłowego	2 decyzje Starosty o dopuszczalnym poziomie hałasu (2021-2022)	8 decyzji Starosty o dopuszczalnym poziomie hałasu (2023-2024)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ, 2024 rok

4.2.1. Opis stanu obecnego

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu L_{DWN} , L_N , L_{AeqD} i L_{AeqN} oraz z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności warunków meteorologicznych, natężenia ruchu oraz sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu.

4.2.1.1. Hałas przemysłowy

Oddziaływanie akustyczne związane z działalnością gospodarczą na terenie powiatu wodzisławskiego uwarunkowane jest emisją hałasu pochodzącą z działalności gospodarczych i zakładów (przemysłowych, wytwórczych i rzemieślniczych), które stanowią źródło emisji hałasu.

Działanie zakładów nie powinno powodować przekroczeń standardów, jakości środowiska i dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku poza teren, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny. W takich sytuacjach mieszkańcy zgłaszają uciążliwości, co skutkuje kontrolą WIOŚ, a w przypadku przekroczeń – przekazaniem sprawy do starosty i wydaniem decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu.

Funkcjonowanie małych zakładów jest niejednokrotnie źródłem konfliktów mieszkańców z przedsiębiorcami, gdyż zakłady te stwarzają uciążliwości i dyskomfort akustyczny. W takich sytuacjach mieszkańcy zgłaszają fakt uciążliwości, co skutkuje kontrolą, a w przypadku przekroczeń wydaniem decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu w środowisku.

Przedsiębiorstwa, które stanowią źródło emisji hałasu starają się dbać o stan środowiska i czynią kroki mające na celu zmniejszenie lub całkowitą eliminację negatywnego oddziaływania na środowisko.

Większe przedsiębiorstwa posiadają pozwolenia zintegrowane obejmujące całościowo wszystkie dziedziny środowiskowe, na które oddziałuje funkcjonujące przedsiębiorstwo.

Aktualnie dla firm działających na terenie powiatu wodzisławskiego zostało wydanych 7 pozwoleń zintegrowanych, w tym 3 przez Starostę Wodzisławskiego oraz 4 przez Marszałka Województwa Śląskiego. Jednocześnie w okresie 2023-2024 Starosta wydał 8 decyzji określających dopuszczalny poziom hałasu.

W latach 2023-2024 Starosta Wodzisławski wydał 8 decyzji określających dopuszczalny poziom hałasu (2 decyzje w latach 2021-2022).

W latach 2023–2024 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził na terenie powiatu wodzisławskiego łącznie 6 kontroli w 6 przedsiębiorstwach. Nie stwierdzono naruszeń przestrzegania wymaganych przepisów⁷.

4.2.1.2. Hałas drogowy

Jednym z czynników wpływających na stan klimatu akustycznego na terenie powiatu jest hałas komunikacyjny, do którego zalicza się hałas drogowy. Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu, jest to hałas typu liniowego. Z przeprowadzonych analiz wynika, że najbardziej uciążliwy jest hałas drogowy generowany przez pojazdy samochodowe, który ma charakter ciągły i obejmuje swoim zasięgiem coraz większy obszar. Przez ostatnie lata liczba samochodów na drogach systematycznie rośnie, co powoduje wzrost emisji hałasu, nie tylko przez pojazdy osobowe, ale również przez pojazdy ciężarowe i motocykle.

Równocześnie zauważalny jest wzrost pojazdów z silnikiem elektrycznym lub hybrydowym. Brak silnika spalinowego powoduje, że samochody elektryczne nie wytwarzają takiego samego poziomu hałasu i poziomu spalin jak pojazdy z silnikiem spalinowym. W rzeczywistości hałas generowany przez samochody elektryczne jest często opisywany jako niski szum lub warkot, który jest znacznie mniej uciążliwy w porównaniu z głośnymi odgłosami przyspieszania i dudnienia charakterystycznymi dla pojazdów konwencjonalnych.

Redukcja poziomu hałasu po wprowadzeniu do potoku ruchu pojazdów elektrycznych lub hybrydowych w otoczeniu dróg mogłaby wystąpić przy udziale pojazdów elektrycznych w potoku ruchu na poziomie 60% w porze dziennej i 70% w porze nocnej⁸.

Głównym źródłem emisji hałasu drogowego na terenie powiatu są:

- autostrada A1 o długości 14,976 km,
- droga krajowa nr 78 o długości 18,317 km,
- drogi wojewódzkie – o łącznej długości 48,5 km, w tym:

⁷ Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach – pismo nr WP.7016.45.2025.MR z 25 lutego 2025 r.

⁸ VII WARMIŃSKO MAZURSKIE FORUM DROGOWE Drogi przyszłości, Laboratorium Badawcze EKKOM Sp. z o.o. Wpływ pojazdów z napędem elektrycznym na obniżenie hałasu w otoczeniu dróg zamieszkałych.

- nr 930 – odcinek o długości 6,7 km,
- nr 932 – odcinek o długości 8,5 km,
- nr 933 – odcinek o długości 19,8 km,
- nr 936 – odcinek o długości 10,8 km,
- drogi powiatowe o łącznej długości ponad 205 km,
- drogi gminne o łącznej długości 501,7 km.

W powiecie wodzisławskim istnieją wybudowane przez GDDKiA Oddział w Katowicach ekrany akustyczne:

- przy DK 78 w m. Radlin na wiadukcie nad torami w km 21+706 (dł. 460 mb, typ PCV)
- przy DK78 w m. Wodzisław Śląski w rejonie ronda w km 18+400 (dł. 103 mb, typ zielona ściana)
- przy autostradzie A1a w kilometrze od 33+744 do 48+720 (dł. 8 769 mb).⁹

Na drogach krajowych, wojewódzkich i powiatowych, jak również na obiektach mostowych w ciągu dróg wykonywane są coroczne przeglądy ich stanu technicznego, na bazie których planowane są prace remontowe niezbędne do realizacji. Odcinki dróg oraz mosty, które są w najgorszym stanie technicznym, podlegają sukcesywnym remontom w miarę posiadanych przez zarządców dróg środków finansowych. Działania te są również realizowane poprzez remonty i modernizacje dróg gminnych oraz odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczących zagospodarowania terenów bezpośrednio usytuowanych w sąsiedztwie głównych dróg. Układ komunikacyjny na terenie powiatu wodzisławskiego, jakość dróg, wzrost zatłoczenia systemu drogowego, nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch lokalny, lokalizacja zabudowy mieszkaniowej w bezpośredniej bliskości ciągów komunikacyjnych są przyczyną emisji hałasu do środowiska.

Na terenie miasta Wodzisław Śląski badania prowadził GIOŚ w 2022 roku w pięciu rejonach badań, uzgodnionych z Urzędem Miasta Wodzisław Śląski:

- RB 1 – Wodzisław Śląski, ul. Czyżowicka, obejmuje fragment drogi powiatowej nr 5022S, relacji Wodzisław Śląski – Czyżowice – Gorzyce, o długości 2 730 m,
- RB 2 – Wodzisław Śląski, ul. Chrobrego, obejmuje fragment drogi powiatowej nr 5002S, relacji Wodzisław Śląski- Radlin, o długości 614 m,
- RB 3 – Wodzisław Śląski, ul. Stefana Czarnieckiego, obejmuje fragment drogi powiatowej nr 5020S, relacji Wodzisław Śląski – Krostoszowice – Skrzyszów, o długości 2 827 m,
- RB 4 – Wodzisław Śląski, ul. Radlińska, obejmuje fragment drogi powiatowej nr 5003S, relacji Wodzisław Śląski – Radlin, o długości 2235 m,
- RB 5 – Wodzisław Śląski, ul. Młodzieżowa obejmuje fragment drogi wojewódzkiej nr 936, relacji Wodzisław Śląski-Syrynia-Krzyżanowice – Owsiszcz (granica państwa), o długości 15 km.

Przedstawione wyniki badań akustycznych w bezpośrednim sąsiedztwie badanych odcinków dróg, przy których zlokalizowane są budynki mieszkalne na terenie miasta Wodzisław Śląski, wskazują na:

- w zakresie uzyskanych wartości wskaźników oceny hałasu środowiskowego w punktach pomiarowych zlokalizowanych w rejonach badań:
 - RB1 – Wodzisław Śląski, ul. Czyżowicka:
 - przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu L_{AeqD} o 0,6 dB,
 - przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu L_{AeqN} o 2,2 dB,
 - RB2 – Wodzisław Śląski, ul. Chrobrego:
 - brak przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu L_{AeqD} ,
 - brak przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu L_{AeqN} .
 - RB3 – Wodzisław Śląski, ul. Stefana Czarnieckiego:
 - przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu L_{AeqD} o 0,4 dB,
 - brak przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu L_{AeqN} ,
 - RB4 – Wodzisław Śląski, ul. Radlińska:

⁹ Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Katowicach – pismo OKA.I-2.531.3.2.2025.TJ z 3 marca 2025 r.

- brak przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu L_{AeqD} ,
- przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu L_{AeqN} o 2,6 dB.
- RB5 – Wodzisław Śląski - Kokoszyce ul. Młodzieżowa:
 - przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu L_{AeqD} o 2,4 dB,
 - przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu L_{AeqN} o 5,7 dB.

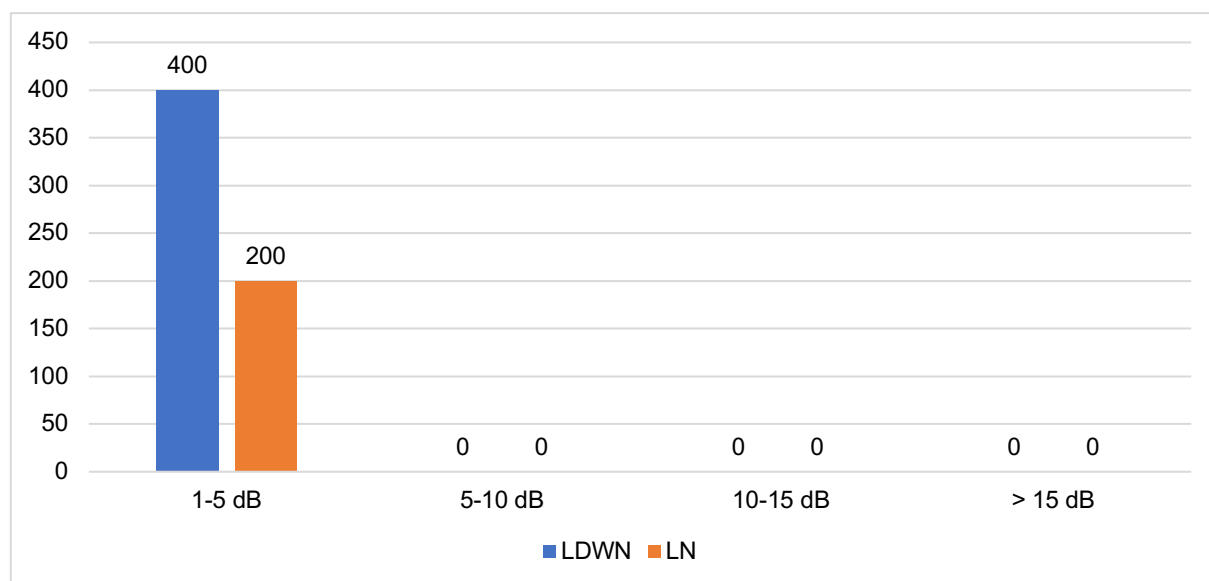
Udokumentowane powyżej uciążliwości związane z hałasem, powodowane ruchem pojazdów na badanych drogach, stanowią podstawę do realizacji działań jest Program ochrony środowiska przed hałasem dla woj. śląskiego, prowadzenia planowych i doraźnych działań technicznych, oraz organizacyjnych. Ponadto mogą wspomagać podejmowane decyzje w sprawie wykorzystania terenów na cele inwestycyjne oraz właściwego zagospodarowania przestrzennego terenów bezpośrednio usytuowanych w sąsiedztwie uciążliwych dróg.

W 2022 roku przygotowano Strategiczne mapy hałasu dla dróg powiatowych powiatu wodzisławskiego o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie (SMH DP Wodzisław Śląski 2022). W powiecie wodzisławskim występują następujące drogi objęte mapowaniem:

- droga krajowa nr 78,
- autostrada A1a.

W przypadku drogi krajowej nr 78 tereny zagrożone hałasem występują wzdłuż miejscowości Radlin, Wodzisław Śląski, Turza Śląska oraz Gorzyce. Największe zasięgi izolinii określające przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu występują w okolicy ul. Dębowej w mieście Wodzisław Śląski.

W przypadku autostrady A1a tereny zagrożone hałasem występują wzdłuż miejscowości Połomia, Mszana, Skrzyszów, Krostoszowice, Podbucze oraz Łaziska. Największe zasięgi izolinii określające przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu występują w okolicy ul. Wiejskiej w miejscowości Podbucze.

Rysunek 12. Liczba mieszkańców powiatu wodzisławskiego narażonych na hałas komunikacyjny przy drodze DK78 oraz autostrady A1a

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze SMH DP Wodzisław Śląski 2022

Jak wynika z danych mapy hałasu dla dróg powiatowych powiatu wodzisławskiego o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie, nie ma zagrożenia dla mieszkańców ze strony ponadnormatywnego poziomu hałasu utrzymującego się w porze dnia, wieczoru oraz nocy powyżej 10 dB. W przedziale od 1 dB do 5 dB na terenie powiatu jest narażonych 400 mieszkańców w porze dnia oraz 200 mieszkańców w porze nocy.

Zgodnie z art. 118. pkt 2-3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2025 r. poz. 647) zarządzający głównymi drogami, to jest takimi, po których przejeżdża rocznie więcej niż 3 miliony pojazdów, są zobowiązani do sporządzania strategicznych map hałasu, w oparciu o dane

dotyczące poprzedniego roku kalendarzowego oraz do niezwłocznego zamieszczeniu danych na ich stronach internetowych.

Strategiczne mapy hałasu sporządzone w 2022 roku przez podmioty do tego zobligowane były podstawą do opracowania „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego”, który przyjęto uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VII/3/4/2024 z dnia 10 czerwca 2024 r. Celem Programu jest poprawa klimatu akustycznego w środowisku poprzez określenie działań ograniczających poziom hałasu tam, gdzie jest to konieczne na terenie miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy oraz wzdłuż głównych dróg i głównych linii kolejowych, tzw. ochrona czynna, a także zachowanie korzystnych warunków akustycznych w środowisku, tzw. ochrona bierna.

4.2.1.3. Hałas kolejowy

Na terenie powiatu wodzisławskiego znajdują się 11 odcinków linii kolejowych zaliczonych do 7 linii kolejowych 140, 158 176, 192, 875, 876, 877. Długość linii według danych PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. na koniec 2024 roku wynosiła 56,666 km, w tym znajdują się linie o znaczeniu państwowym (Katowice - Ligota), miejscowym, jedno lub dwutorowa, zelektryfikowana lub niezelektryfikowana. W 2024 r. przyjęto „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego”. W programie nie zaproponowano dla obszaru powiatu wodzisławskiego działań inwestycyjnych w zakresie ograniczenia hałasu kolejowego.

W latach 2022-2024 nie prowadzono pomiarów hałasu wzdłuż linii kolejowych na terenie powiatu wodzisławskiego.

4.2.2. Analiza SWOT

Zagrożenie hałasem	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
• dobra dostępność komunikacyjna powiatu • wyprowadzenie dużej części ruchu ciężarowego z centrum miast i gmin (poprzez ruch tranzytowy autostradą i DK78) • posiadanie SMHi i POH, • rozwój systemu ścieżek rowerowych	• niezadowalający stan niektórych dróg • powiększająca się liczba pojazdów • brak wystarczającej liczby ekranów akustycznych • przekroczenia hałasu drogowego
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
• realizacja corocznych inwestycji drogowych • realizacja założeń opracowywanych SMH i programów ochrony środowiska przed hałasem • bieżące kontrole WIOŚ w przedsiębiorstwach	• zwiększanie się ilości pojazdów może stwarzać dyskomfort akustyczny dla mieszkańców zamieszkujących tereny wzdłuż dróg

Źródło: opracowanie własne

4.2.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zagrożenia hałasem

Hałas wpływa na jakość życia ludności, zwłaszcza na obszarach zurbanizowanych. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska.

Analiza SWOT wykazała, iż zagrożeniem dla powiatu wodzisławskiego w sytuacji nasilającego się hałasu może być pogłębiający się dyskomfort mieszkańców, szczególnie tych zamieszkujących tereny wzdłuż dróg krajowych, wojewódzkich oraz powiatowych. Zgodnie ze wskaźnikami zdrowotnymi wprowadzonymi w POH podczas IV rundy mapowania, na terenie powiatu wodzisławskiego wskazują się:

Drogi krajowe

- przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu na powierzchni 0,23 km² (wskaźnik L_{DWN}) oraz na powierzchni 0,080 km² (wskaźnik L_N),
- 400 osób zamieszkujących na terenach, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wskaźnik L_{DWN} oraz 200 osób zamieszkujących na terenach, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wskaźnik L_N .

Drogi wojewódzkie

- przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu na powierzchni 0,110 km² (wskaźnik L_{DWN}) oraz na powierzchni 0,100 km² (wskaźnik L_N),
- 300 osób zamieszkujących na terenach, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wskaźnik L_{DWN} oraz 300 osób zamieszkujących na terenach, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wskaźnik L_N .

Drogi powiatowe

- przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu na powierzchni 0,104 km² (wskaźnik L_{DWN}) oraz na powierzchni 0,034 km² (wskaźnik L_N),
- 2600 osób zamieszkujących na terenach, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wskaźnik L_{DWN} oraz 1900 osób zamieszkujących na terenach, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu wskaźnik L_N .

Całkowita liczba osób dotkniętych szkodliwymi skutkami hałasu na terenie powiatu wodzisławskiego, obliczona na podstawie danych ze SMH wynosiła:

- NHA – 3248 osób,
- NHSD – 849 osób,
- NIHD – 3 osoby.

W przypadku przedsiębiorstw, z których działalnością nierozzerwalnie wiąże się emisja hałasu, obowiązkiem przedsiębiorców jest minimalizowanie hałasu poprzez wyciszanie zakładów i magazynów oraz maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych. W związku z tym w harmonogramach realizacji zadań zapisano, iż ważnym zadaniem jest kontynuacja działań administracyjnych realizowanych w razie potrzeby przez Starostę Wodzisławskiego polegających na wydawaniu decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu w środowisku.

Analiza SWOT wykazała, iż mocną stroną powiatu jest jego położenie i dobra dostępność komunikacyjna. Na terenie powiatu zlokalizowane jest odcinek autostrady oraz drogi krajowej, dróg wojewódzkich oraz dróg powiatowych i gminnych, które w ostatnich latach były modernizowane m.in. przez Powiat Wodzisławski (PZD w Wodzisławiu Śląskim). W kolejnych latach planowane są dalsze prace modernizacyjne.

W związku z tym w harmonogramach realizacji zadań zapisano, iż zadaniami do realizacji są modernizacje dróg każdej z powyższych kategorii. Dodatkową kwestią jest ulepszanie systemu dróg rowerowych oraz modernizacja systemu komunikacji publicznej. Zadania te zapisano w harmonogramie realizacji zadań własnych – do realizacji przez Powiat oraz zadań monitorowanych do realizacji przez GDDKiA, ZDW w Katowicach, Gminy i Miasta.

Bardzo ważnym ciągłym zadaniem do realizacji w każdej dziedzinie, w tym także w zakresie hałasu, jest edukacja ekologiczna. Zadanie to zapisano w harmonogramie realizacji zadań własnych do realizacji przez Powiat, a finansowane ze środków własnych, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach lub innych źródeł zewnętrznych.

4.3. Pola elektromagnetyczne

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2030” wraz ze wskaźnikiem monitorowania.

Tabela 12. Wybrane efekty realizacji w zakresie pól elektromagnetycznych

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2030” Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych niskich poziomach			
Lp.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	Starosta Wodzisławski w latach 2023 – 2024 przyjął 67 zgłoszeń oraz aktualizacji zgłoszeń instalacji emitujących pola elektromagnetyczne (63 w latach 2021-2022).	67 zgłoszeń oraz aktualizacji zgłoszeń instalacji emitujących pola elektromagnetyczne
2.	Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku	GIOŚ W ramach realizacji Państwowego Monitoringu Środowiska w 2023 roku, na terenie powiatu wodzisławskiego przeprowadzono pomiary okresowe (monitoringowe) promieniowania elektromagnetycznego (PEM) w 5 punktach pomiarowych: Wyniki półgodzinnych, ciągłych pomiarów monitoringowych, nie wykazały przekroczenia dopuszczalnych poziomów pola elektromagnetycznego w środowisku dla badanego zakresu częstotliwości od 80 MHz do 60 GHz – poziom dopuszczalny określono na poziomie 28 V/m. W chwili opracowywania niniejszego raportu brak informacji o wynikach badań monitoringowych przeprowadzonych w 2024 roku.	brak przekroczeń natężenia pola elektromagnetycznego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o działaniach wykonanych na terenie powiatu wodzisławskiego

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie powiatu.

Tabela 13 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie pól elektromagnetycznych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020	Stan aktualny 2024
1.	Wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych (GIOŚ) [V/m]	w 2019 roku punkt zlokalizowany był przy ulicy Jagiełły w miejscowości Pszów (gmina Pszów) – wyniki badań wyniosły 0,65 V/m	Brak przekroczeń w 5 badanych punktach w 2023 roku: - Wodzisław Śląski Rynek, odnotowano wartości na poziomie 1,9 V/m przy niepewności 0,6 V/m, - Rydułtowy Rynek, pomiar poniżej progu czułości sondy pomiarowej (0,7 V/m), - Radlin Kwiatowa, pomiar poniżej progu czułości

			sondy pomiarowej (0,7 V/m), • Pszów Juranda pomiar poniżej progu czułości sondy pomiarowej (0,7 V/m), • Mszana, pomiar poniżej progu czułości sondy pomiarowej (0,7 V/m)
2.	Liczba punktów z przekroczeniami norm oddziaływania pól elektro-magnetycznych (GIOŚ) [szt.]	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ, 2024 rok

4.3.1. Opis stanu obecnego

Instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są:

- linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia;
- stacje transformatorowe, instalacje radiokomunikacyjne, takie jak:
 - stacje bazowe telefonii komórkowej,
 - stacje radiowe i telewizyjne.

Według ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2025 r. poz. 647) oraz w związku z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia, prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, które są:

- stacjami elektroenergetycznymi lub napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV,
- instalacjami radiokomunikacyjnymi, radionawigacyjnymi lub radiolokacyjnymi, emitującymi pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitującymi pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz,

są obowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Pomiary te wykonywane są:

- bezpośrednio przed rozpoczęciem użytkowania instalacji lub urządzenia;
- każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia, w tym zmiany spowodowanej zmianami w wyposażeniu instalacji lub urządzenia, o ile mogą one mieć wpływ na zmianę poziomów pól elektromagnetycznych, których źródłem jest instalacja lub urządzenie;
- każdorazowo w przypadku zmiany istniejącego stanu zagospodarowania i zabudowy nieruchomości skutkującej zmianami w występowaniu miejsc dostępnych dla ludności w otoczeniu instalacji lub urządzenia – na pisemny wniosek właściciela lub zarządcy nieruchomości, na której nastąpiła ta zmiana.

Wyniki pomiarów przekazuje się Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska i Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu.

Na terenie powiatu wodzisławskiego źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego są:

- linie kablowe wysokiego napięcia o długości 2,3 km,
- linie napowietrzne wysokiego napięcia o długości 83,4 km,
- linie kablowe średniego napięcia o długości 168,26 km,
- linie napowietrzne średniego napięcia o długości 360,04 km,
- linie kablowe niskiego napięcia o długości 366,75 km,
- linie napowietrzne niskiego napięcia ulicznego o długości 1 013,52 km,
- 772 stacji elektroenergetycznych zlokalizowanych w różnych częściach powiatu, w tym:

-

Aktualnie zgodnie z art. 152 ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2025 r. poz. 647) prowadzący instalację emitującą pola elektromagnetyczne zgłasza do Starostwa Powiatowego w Wodzisławiu Śląskim: nową instalację lub informację o rezygnacji z rozpoczęcia eksploatacji instalacji, zakończenie eksploatacji oraz zmiany w zakresie danych lub informacji. Na tej podstawie Starosta Wodzisławski udostępnia na swojej stronie internetowej zgłoszenia oraz informacje i jednocześnie prowadzi rejestr zgłoszeń instalacji wykorzystujących pola elektromagnetyczne. W latach 2023–2024 przyjęto łącznie 67 zgłoszeń, informacji o nieistotnej zmianie danych oraz informacji o zakończeniu eksploatacji instalacji z zakresu pól elektromagnetycznych na terenie powiatu. Powyższe informacje i zgłoszenia Starosta Wodzisławski przekazuje WIOŚ w Katowicach oraz WSSE w Katowicach.

¹¹ <http://beta.btsearch.pl> (dostęp 22 marca 2025)

z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2007 nr 221 poz. 1645). Od 2021 r. obowiązuje nowe rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2020 poz. 2311), które znacznie zmieniło system monitoringowy pomiarów PEM w Polsce.

Punkty pomiarowe, w których wykonuje się okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wyznacza się aktualnie dla każdego województwa w ramach państwowego monitoringu środowiska dla stałej sieci monitoringu oraz dla monitoringu badawczego.

W ramach stałej sieci monitoringu punkty wyznacza się w każdym mieście dla dwuletniego cyklu pomiarowego, według zasady:

- poniżej 20 000 mieszkańców – 1 punkt pomiarowy,
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców – 2 punkty pomiarowe,
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców – 3 punkty pomiarowe,
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców – 4 punkty pomiarowe,
- powyżej 200 000 mieszkańców – 4 punkty pomiarowe i 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 000 mieszkańców – w każdym mieście.

W ramach monitoringu badawczego wyznacza się jeden punkt pomiarowy w każdej gminie wiejskiej dla czteroletniego cyklu pomiarowego.

W ramach realizacji Państwowego Monitoringu Środowiska w 2023 roku, na terenie powiatu wodzisławskiego przeprowadzono pomiary okresowe (monitoringowe) promieniowania elektromagnetycznego (PEM) w 5 punktach pomiarowych:

- S_2021_D_3 Wodzisław Śląski Rynek, odnotowano wartości na poziomie 1,9 V/m przy niepewności 0,6 V/m,
- S_2021_D_15 Rydułtowy Rynek, pomiar poniżej progu czułości sondy pomiarowej (0,7 V/m),
- S_2021_E_3 Radlin Kwiatowa, pomiar poniżej progu czułości sondy pomiarowej (0,7 V/m),
- S_2021_E_10 Pszów Juranda pomiar poniżej progu czułości sondy pomiarowej (0,7 V/m),
- S_2023_GW_24 Mszana, pomiar poniżej progu czułości sondy pomiarowej (0,7 V/m),

Wyniki półgodzinnych, ciągłych pomiarów monitoringowych, nie wykazały przekroczenia dopuszczalnych poziomów pola elektromagnetycznego w środowisku dla badanego zakresu częstotliwości od 80 MHz do 60 GHz – poziom dopuszczalny określono na poziomie 28 V/m.

W chwili opracowywania niniejszego Programu brak informacji o wynikach badań monitoringowych przeprowadzonych w 2024 roku.

Analiza przeprowadzonych pomiarów monitoringowych nie wykazała przekroczenia dolnej granicy wartości dopuszczalnej poziomów pola elektromagnetycznego w środowisku dla badanego zakresu częstotliwości wynoszącej 28 V/m, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r. poz. 2448).

Ponadto z rejestru zawierającego informacje o terenach, na których na podstawie pomiarów innych niż monitoringowe stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych, wynika, że w granicach powiatu wodzisławskiego nie występują takie tereny.

4.3.2. Analiza SWOT

Pola elektromagnetyczne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
- na terenie powiatu i w całym województwie śląskim brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania 5 punktów monitoringowych zlokalizowanych na terenie powiatu	stale zwiększający się zasięg sieci kablowych i bezprzewodowych w okolicy, co docelowo może powodować przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
dalsze badania poziomu promieniowania	możliwość zwiększenia się poziomu promieniowania elektromagnetycznego

Źródło: opracowanie własne

4.3.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie pola elektromagnetycznego

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi (PEM) ma na celu ograniczenie negatywnego wpływu promieniowania na środowisko i zdrowie ludzi. Polega na utrzymywaniu poziomów PEM poniżej dopuszczalnych wartości lub ich obniżeniu, gdy są one przekroczone. Działania te obejmują monitorowanie, stosowanie ekranów i tkanin ekranujących, a także wybór urządzeń o niskiej emisji. Dla określenia aktualnych stanów promieniowania elektromagnetycznego Główny Inspektorat Ochrony Środowiska każdego roku według ustalonego harmonogramu prowadzi na terenie całego województwa śląskiego badania poziomów promieniowania. Wyniki badań nie wykraczają poza dopuszczalne poziomy, niemniej jednak odnotowuje się wzrost liczby nowych instalacji źródeł pola elektromagnetycznego, dlatego w perspektywie lat może nastąpić wzrost poziomu promieniowania. Dlatego do głównych zadań należy zaliczyć m.in. utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych, kontynuacja monitoringu PEM oraz przyjmowanie zgłoszeń instalacji będących źródłem PEM.

4.4. Gospodarowanie wodami

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2030” wraz ze wskaźnikiem monitorowania w zakresie gospodarowania wodami.

Tabela 14. Wybrane efekty realizacji w zakresie gospodarowania wodami

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2030” System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód			
Lp.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	W latach 2023 - 2024, na potrzeby powiatowego magazynu zarządzania kryzysowego zakupiono wyposażenie na łączny koszt 58 368,08 zł, które może być wykorzystywane podczas prowadzonych akcji przeciwpowodziowych, tj.: motopompa, geowłóknina, łopaty piaszkowe z trzonkiem metalowym, opaski zaciskowe, worki typu BIG-BAG, maszty do oświetlenia terenu działań, pompy zanurzeniowe (zatapialne), przyczepa pod łódź, megafony z USB/SD i syreną, worki.	kwota doposażenia wyniosła 58 368,08 zł
2.	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	Od 1 stycznia 2022 roku obowiązuje nowy podział na jednolite części wód powierzchniowych (jcwp), to jest jednostek wydzielonych na potrzeby gospodarowania wodami (zgodnie z definicją ustawy Prawo wodne). Ostatnie badania prowadzono w 2023 roku (badania klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego), które dotyczyły: - RW60006115683 – Sumina do dopływu w Suminie - IV klasa pod względem elementów biologicznych, powyżej II klasy pod względem elementów fizykochemicznych, - RW6000611565349 – Gzel – III klasa pod względem elementów biologicznych, II klasa pod względem elementów fizykochemicznych, - RW60006115651 – Ruda do zb. Rybnik bez Potoków: z Przegędzy i Kamienia – III klasa pod względem elementów biologicznych, powyżej II klasy pod względem elementów fizykochemicznych, - RW60006115684 – Dopływ w Suminie - IV klasa pod względem elementów biologicznych, powyżej II klasy pod względem elementów fizykochemicznych. Brak danych dotyczących monitoringu w roku 2024 w czasie opracowania niniejszego Programu.	monitoring 4 JCWP

3.	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Mieszkańcy / Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach W roku 2023 w powiecie wodzisławskim 224 Beneficjentów skorzystało z Programu „Moja Woda” na działania związane z zatrzymaniem wody opadowej w obrębie nieruchomości.	224 Beneficjentów programu „Moja Woda”
4.	Działania związane z przywracaniem i poprawą ekologicznych funkcji wód i poprawą hydromorfologii koryt cieków, w tym: działania renaturyzacyjne i rewitalizacyjne, przywracanie drożności cieków, zwiększenie retencyjności naturalnej ich zlewni	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach w okresie ostatnich lat nie prowadziły prac o wymienionym charakterze. Jedyne zrealizowane w 2024 roku prace miały charakter utrzymaniowy na ciekach o długości 44,725 km na łączną kwotę 572 497,11 zł.	utrzymanie cieków na długości 44,725 km

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o działaniach wykonanych na terenie powiatu wodzisławskiego

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie powiatu.

Tabela 15 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie gospodarowania wodami

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020	Stan aktualny 2024
1.	Jakość wód podziemnych	III klasa	III klasa
2.	Jakość wód powierzchniowych	zły stan wód w 12 badanych JCWP	zły stan wód w 12 badanych JCWP

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ, 2024 rok

4.4.1. Opis stanu obecnego

Zarządzanie zasobami wodnymi zgodnie z dyrektywą 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej oraz wymaganiami zawartymi w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. 2023 r. poz. 1478 ze zm.) odbywa się w odniesieniu do jednolitych części wód. W ich obszarze odbywa się identyfikacja i analiza stanu, zagrożeń oraz planowanie działań mających na celu osiągnięcie przez poszczególne części wód celów środowiskowych.

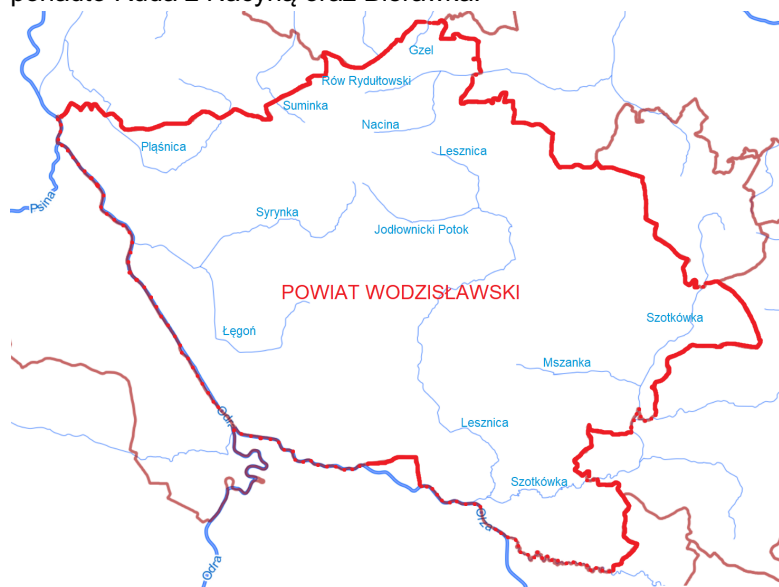
W latach 2020–2023 prowadzone były prace planistyczne kolejnego cyklu wynikającego z wdrażania ww. dyrektywy ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej.

Prowadzono działania zmierzające do opracowania drugiej aktualizacji planów gospodarowania wodami, w tym w szczególności prowadzono półroczne konsultacje społeczne oraz przygotowywano projekt rozporządzenia w sprawie planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, na terenie którego znajduje się powiat wodzisławski.

17 lutego 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300), a następnie 24 lutego 2023 r. – rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2023 poz. 335). Zaktualizowany plan obowiązuje na kolejny okres planistyczny, tj. na lata 2022–2027. Jest on wynikiem szczegółowych analiz związanych z korzystaniem z wód, w tym identyfikacji presji antropogenicznych mających wpływ na wody. W wyniku tych analiz w odniesieniu do poszczególnych jednolitych części wód w celu zachowania lub poprawy ich stanu sporządzono programy działań naprawczych.

4.4.1.1. Wody powierzchniowe

Obszar powiatu wodzisławskiego należy do obszaru Dorzecza Odry, odwadniany przede wszystkim przez rzeki Odrę oraz Olzę (rzeki I rzędu) wraz z ich dopływami: Piotrówka, Lesznica i Szotkówka, ponadto Ruda z Nacyną oraz Bierawka.

Rysunek 14. Wody powierzchniowe w rejonie na terenie powiatu wodzisławskiego

Źródło: wody.isok.gov.pl

Piotrówka – prawy dopływ Olzy. Do Olzy Piotrówka wpada pomiędzy miejscowościami Zawada w gminie Piotrowice koło Karwiny i Godowa w powiecie wodzisławskim. Na 6,2 km odcinku od Skrbeńska do ujścia rzeka wyznacza granicę polsko-czeską, rozdzielając czeski powiat Karwina od powiatu wodzisławskiego.

Lesznica – potocznie zwana Leśnicą, bierze swój początek w Wodzisławiu Śląskim – Radlinie II i przepływa przez gminy: Wodzisław Śląski, Gorzyce i Godów, gdzie wpływa razem z Szotkówką do rzeki Olzy na terenie gminy Godów. Na Leśnicy znajduje się pompownia radlińskiej koksowni, a woda jest wykorzystywana do celów przemysłowych przez Koksownię Radlin. Dopływem Lesznicy są potoki: Radliński, Jedłownicki, Markłówka, Sakandrzyk i Kokoszycki.

Potok Jedłownicki – swoje źródło bierze na terenie gminy Pszów, następnie przepływa przez Kokoszyce i Jedłownik, gdzie w Wodzisławiu Śl. – Radlinie II uchodzi do rzeki Leśnicy.

Ruda – źródło rzeki znajduje się w południowej części Żor. Długość całkowita wynosi 52,32 km, zaś powierzchnia 504,06 km².

Nacyna – rzeka jest lewym dopływem rzeki Rudy i należy do najbardziej zanieczyszczonych rzek okolicy.

Szotkówka - leżąca w zlewni Olzy i w dorzeczu Odry, jej źródła znajdują się w Świerklanach na wysokości około 280 m n.p.m. Dopływem Szotkówki jest potok Mszanka, który ma swoje źródła na Wilchwach (dzielnica Wodzisławia Śląskiego), następnie przepływa przez Mszanę, gdzie wpada do Szotkówki. Do Mszanki, w okolicy autostrady A1, w miejscowości Mszana, następuje największy zrzut wód pochodzących z autostrady.

4.4.1.2. Monitoring rzek w rejonie powiatu wodzisławskiego

Zgodnie z ustawą Prawo wodne celem prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych jest pozyskanie informacji o stanie wód w dorzeczach dla potrzeb planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągnięcia celów środowiskowych. Zgodnie z ramową dyrektywą wodną (RDW) badania prowadzi się w 6-letnich cyklach planów gospodarowania wodami (PGW).

Program monitoringu wód powierzchniowych przygotowuje się na okres 6 lat. Obecnie obowiązuje cykl monitoringu na lata 2022–2027. Opracowany program ma charakter wstępny i będzie podlegał corocznej aktualizacji.

Monitoring wód powierzchniowych prowadzony jest w jednolitych częściach wód powierzchniowych zgodnie z podziałem określonym w obowiązujących planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (PGW), a w przypadku powiatu wodzisławskiego w PGW – na obszarze dorzecza Odry. Jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) to jednostki wydzielone na potrzeby gospodarowania wodami, które są oddzielnymi i znaczącymi elementami wód powierzchniowych, przy czym większe ciekі mogą być podzielone na mniejsze odcinki. Wszystkie JCWP badane były w punktach reprezentatywnych, zlokalizowanych na ich zamknięciu. Ocena wód wykonana dla punktu reprezentatywnego jest oceną całej JCWP.

Zgodnie z obowiązującym systemem prawnym [rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. poz. 1475 z 2021 r.)] klasyfikację stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych oraz oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych dokonuje się nie rzadziej niż co 3 lata, na podstawie najbardziej aktualnych wyników badań z ostatnich 6 lat. Corocznie wykonywana jest klasyfikacja elementów fizykochemicznych, biologicznych, hydromorfologicznych oraz klasyfikacja wskaźników stanu chemicznego¹².

Zgodnie z wytycznymi cyklu planistycznego 2022–2027 oraz obowiązującym podziałem wód powierzchniowych na jednolite części wód powierzchniowych powiat wodzisławski położony jest w zasięgu 11 jednolitych części wód powierzchniowych. Wszystkie JCWP objęte są badaniami w ramach programu państwowego monitoringu środowiska (PMŚ) realizowanego w latach 2022–2027:

- RW60000611489 Szotkówka,
- RW6000061146999 Piotrówka,
- RW2000092116559 Pszczyńska od źródeł zb. Łąka,
- RW6000061156899 Sumina,
- RW600006115651499 Gzel,
- RW6000061156545 Nacyna,
- RW600011115299 Psina od Suchej do ujścia,
- RW600011117159 Odra od granicy do Kanału Gliwickiego,
- RW600015115322 Plęsnica,
- RW600015115169 Łęgoń I,
- RW60000611499 Olza - odcinek graniczny od Piotrówki do ujścia.

¹² DMŚ RWMS w Katowicach – pismo nr DMS-KA.731.33.2024 z 25 czerwca 2024 r.

Tabela 16. Jakość wód powierzchniowych w rejonie powiatu wodzisławskiego

Lp.	JCWP	Nazwa JCWP	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Główne źródło presji
1	RW60000611489	Szotkówka	słaby potencjał ekologiczny ze względu na BZT5, OWO, przewodność, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V); fitobentos	stan chemiczny poniżej dobrego ze względu na nikiel	zły	zagrożona	<u>Główne źródło presji troficznych:</u> odpływ miejski (wody opadowe) oraz źródła przemysłowe, źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone), <u>Główne źródło presji zasalających:</u> ścieki przemysłowe i komunalne, <u>Główne źródło presji hydromorfologicznych:</u> prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty mostowe - rzeki pozostałe, górnictwo - rzeki główne i rzeki pozostałe, <u>Główne źródło presji chemicznych:</u> rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; punktowe - przemysłowe, komunalne, odcieki ze składowisk, punktowe - przemysłowe, komunalne, odcieki ze składowisk; nieznane (substancje zakazane)
2	RW6000061146999	Piotrówka	słaby stan ekologiczny ze względu na BZT5, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy; fitobentos, ichtiofauna	stan chemiczny poniżej dobrego ze względu benzo(a)piren	zły	zagrożona	<u>Główne źródło presji troficznych:</u> odpływ miejski (wody opadowe), nawożenie i depozycja, źródła przemysłowe, źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone) <u>Główne źródło presji hydromorfologicznych:</u> budowle piętrzące - rzeki główne, obiekty mostowe - rzeki pozostałe, górnictwo – rzeki pozostałe, <u>Główne źródło presji chemicznych:</u> rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski;
3	RW2000092116559	Pszczynka od źródeł zb. Łąka	umiarkowany potencjał ekologiczny ze względu na przewodność, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy	brak danych	zły	zagrożona	<u>Główne źródło presji troficznych:</u> odpływ miejski (wody opadowe) oraz nawożenie i depozycja, <u>Główne źródło presji zasalających:</u> eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym), <u>Główne źródło presji hydromorfologicznych:</u> prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne i rzeki pozostałe,

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WODZISŁAWSKIEGO NA LATA 2025-2030

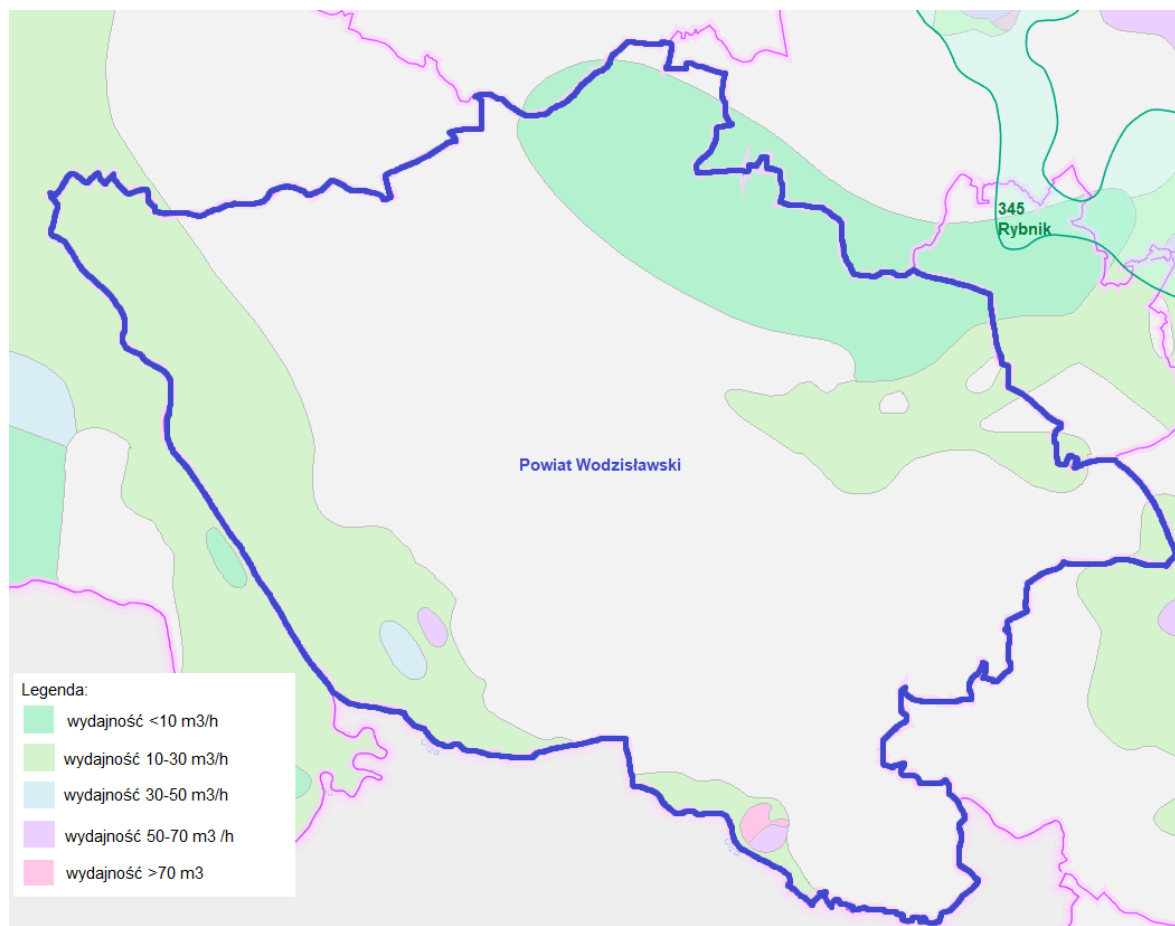
							obiekty mostowe - rzeki główne i rzeki pozostałe, górnictwo - rzeki główne i rzeki pozostałe,
4	RW6000061156899	Sumina	umiarkowany potencjał ekologiczny ze względu na fitbentos	brak danych	zły	zagrożona	<u>Główne źródło presji hydromorfologicznych:</u> prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty mostowe - rzeki główne i rzeki pozostałe, górnictwo - rzeki główne i rzeki pozostałe,
5	RW600006115651499	Gzel	umiarkowany potencjał ekologiczny ze względu na azot ogólny, azot azotanowy	brak danych	zły	zagrożona	<u>Główne źródło presji hydromorfologicznych:</u> prostowanie koryta - rzeki główne, obiekty gospodarki wodnej (zbiorniki, stawy rybne) – rzeki główne, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne, górnictwo - rzeki główne,
6	RW6000061156545	Nacyna	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	stan chemiczny poniżej dobrego ze względu na nikiel	zły	zagrożona	Główne źródło presji hydromorfologicznych: prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne, obiekty mostowe – rzeki główne i rzeki pozostałe, górnictwo - rzeki główne i rzeki pozostałe, Główne źródło presji chemicznych: rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; punktowe - przemysłowe, komunalne, odcieki ze składowisk, punktowe - przemysłowe, komunalne, odcieki ze składowisk; nieznane (substancje zakazane)
7	RW600011115299	Psina od Suchej do ujścia	słaby stan ekologiczny ze względu na BZT5, OWO, azot ogólny, azot amonowy, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V); fitobentos	brak danych	zły	zagrożona	<u>Główne źródło presji troficznych:</u> nawożenie i depozycja, odpływ miejski (wody opadowe), źródła przemysłowe, źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone), <u>Główne źródło presji hydromorfologicznych:</u> prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle piętrzące - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowle regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne i rzeki pozostałe,
8	RW600011117159	Odra od granicy do	umiarkowany potencjał ekologiczny ze względu na przewodność, azot ogólny,	stan chemiczny poniżej dobrego ze względu na benzo(g,h,i)perylen,	zły	zagrożona	<u>Główne źródło presji troficznych:</u> odpływ miejski (wody opadowe),

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WODZISŁAWSKIEGO NA LATA 2025-2030

		Kanału Gliwickiego	azot azotanowy; fitoplankton, ichtiofauna	fluoranten; bromowane difenyletery			<u>Główne źródło presji hydromorfologicznych:</u> budowie piętrzące - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowie regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne i rzeki pozostałe, wały przeciwpowodziowe – rzeki główne, górnictwo - rzeki główne,
9	RW600015115322	Plęsnica	umiarkowany potencjał ekologiczny ze względu BZT5, fosfor fosforanowy (V); fitobentos	brak danych	zły	zagrożona	<u>Główne źródło presji troficznych:</u> odpływ miejski (wody opadowe), źródła przemysłowe, źródła bytowe i komunalne (rozproszone), <u>Główne źródło presji hydromorfologicznych:</u> prostowanie koryta - rzeki główne, budowie piętrzące - rzeki główne, budowie regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne, obiekty mostowe - rzeki główne, górnictwo - rzeki główne,
11	RW600015115169	Łęgoń I	umiarkowany potencjał ekologiczny ze względu przewodność	brak danych	zły	zagrożona	<u>Główne źródło presji zasalających:</u> ścieki przemysłowe i komunalne, <u>Główne źródło presji hydromorfologicznych:</u> prostowanie koryta - rzeki główne i rzeki pozostałe, budowie piętrzące - rzeki pozostałe, obiekty gospodarki wodnej (zbiorniki, stawy rybne) - rzeki główne, budowie regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne i rzeki pozostałe, obiekty mostowe – rzeki pozostałe
12	RW60000611499	Olza - odcinek graniczny od Piotrówki do ujścia	słaby potencjał ekologiczny ze względu na BZT5, przewodność, azot amonowy, azot azotanowy, fosfor fosforanowy (V), cynk; fitobentos, ichtiofauna	stan chemiczny poniżej dobrego ze względu na benzo(a)piren, fluoranten, heptachlor; bromowane difenyletery, heptachlor	zły	zagrożona	<u>Główne źródło presji troficznych:</u> nawożenie i depozycja, <u>Główne źródło presji hydromorfologicznych:</u> prostowanie koryta - rzeki główne, budowie piętrzące - rzeki główne, budowie regulacyjne (opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne) - rzeki główne, <u>Główne źródło presji chemicznych:</u> rozproszone - rozwój obszarów zurbanizowanych: transport, turystyka, odpływ miejski; nieznanne (substancje zakazane);

4.4.1.3. Wody podziemne

Według przyjętego podziału regionalnego występowania zwykłych wód podziemnych powiat wodzisławski znajduje się w regionie przedkarpackim (XIII), a przez jego obszar przebiega granica między dwoma subregionami: część północna i zachodnia należy do subregionu kędzierzyńskiego (XIII1) a część południowa i południowo-wschodnia do subregionu rybnicko-oświęcimskiego (XIII2). Uwzględniając Mapę występowania GZWP w Polsce w obszarze powiatu znajdują się fragmenty dwóch zbiorników: GZWP 332 – Subniecka (Tr) kędzierzyńskogłubczycka, GZWP 345 – Zbiornik (QDP) Rybnik.

Rysunek 15. Wydajność wód podziemnych oraz lokalizacja GZWP 345 rejonie powiatu wodzisławskiego
Źródło: opracowanie na podstawie geologia.pgi.gov.pl

W profilu hydrogeologicznym powiatu wodzisławskiego wydzielono trzy użytkowe piętra wodonośne: czwartorzędowe, trzeciorzędowe i karbońskie. Piętro triasowe ze względu na swe ograniczone rozprzestrzenienie, małą miąższość i nie rozpoznaną wodonośność nie spełnia kryteriów użytkowego. W centralno-wschodniej i południowo-wschodniej części powiatu na wodonośność utworów i jakość występujących w nich wód zasadniczy wpływ mają czynniki antropogeniczne charakteryzujące się dużą zmiennością w czasie. Są to: aktywny drenaż poziomów wodonośnych przez wyrobiska górnicze kopalń węgla kamiennego oraz przemysłowo-miejskie zagospodarowanie powierzchni terenu. Cały ten obszar objęty jest wpływem aglomeracji miejsko-przemysłowej Rybnickiego Okręgu Przemysłowego.

W wyniku analizy najnowszych danych dotyczących: położenia zwierciadła wody, chemizmu i jakości wód podziemnych, deformacji powierzchni terenu, zagospodarowania powierzchni i lokalizacji potencjalnych ognisk zanieczyszczeń wód podziemnych w obszarze gminy Rydułtowy wydzielono teren o powierzchni ok. 165,5 km² (49% obszaru), w zasięgu, którego brak jest użytkowego poziomu

wodonośnego. Jest to obszar trwale zdegradowanego środowiska wód podziemnych występujących w utworach czwartorzędu.

Inną specyfiką obszaru powiatu jest wyodrębnienie karbońskiego piętra wodonośnego według odrębnych kryteriów. Wody tego kompleksu są ujmowane wyłącznie ujęciami kopalnianymi, dlatego tak wydzielone piętro wodonośne wymagało szczegółowego udokumentowania i określenia kryteriów, według których można przyznać tym wodom wartość użytkową.

4.4.1.4. Monitoring wód podziemnych

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych związanych z osiągnięciem dobrego stanu ekologicznego, określonego przez ramową dyrektywę wodną (RDW).

W 2023 r. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach państwowego monitoringu środowiska przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego wszystkich 174 jednolitych części wód podziemnych. Próbkę wód podziemnych pobrano w 1404 punktach pomiarowych. Na terenie powiatu wodzisławskiego w latach 2022–2024 prowadzono badania monitoringowe wód podziemnych w 2 punktach pomiarowych:

- Marklowice, piezometr zlokalizowany na terenie łąk i pastwisk,
- Olza (gmina Gorzyce), piezometr zlokalizowany w zabudowie wiejskiej (pomiar z 2022 roku).¹³

Oceny stanu chemicznego w jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd) i w poszczególnych punktach badawczych dokonano w 2019 r. na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 2148), które wyróżnia pięć klas jakości wód:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości,
- klasa II – wody dobrej jakości,
- klasa III – wody zadowalającej jakości,
- klasa IV – wody niezadowalającej jakości,
- klasa V – wody złej jakości,

oraz dwa stany chemiczne wód ocenione na podstawie średniej wartości poszczególnych wskaźników ze wszystkich punktów zlokalizowanych w analizowanej JCWPd:

- stan dobry (klasy I, II i III),
- stan słaby (klasy IV i V).

W latach 2022–2024 badania wód podziemnych prowadzone były na podstawie krajowej sieci pomiarowej modyfikowanej pod kątem dostosowania do wymagań ramowej dyrektywy wodnej i sieci wojewódzkiej, uzupełniającej badania pod kątem ochrony głównych zbiorników wód podziemnych wykorzystywanych na terenie powiatu do celów pitnych.

W podsystemie monitoringu jakości wód podziemnych badania prowadzone były w ramach monitoringu diagnostycznego w odniesieniu do jednolitych części wód podziemnych uznanych za zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu chemicznego.

¹³ Wyniki badań oraz dane dotyczące punktów pomiarowych pochodzą z www.mjwp.gios.gov.pl (dostęp 20.03.2025 r.)

Tabela 17. Klasyfikacja jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych sieci krajowej na terenie powiatu wodzisławskiego

Gmina	Miejscowość	Nr JCWPd	ID Monitoring	Stratygrafia	Użytkowanie terenu	Klasa jakości 2022 rok	Klasa jakości 2023 rok	Klasa jakości 2024 rok
Marklowice	Marklowice	155	7712	Q	9. Łąki i pastwiska	III	III	III
Gorzyce	Olza	155	7511	Q	4. Zabudowa wiejska	III	III	III

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.mjwp.gios.gov.pl (dostęp 20.03.2025 r.)

W latach 2022-2024 na terenie powiatu prowadzono badania monitoringowe wód podziemnych w 2 punktach sieci krajowej Id Monitoring 7715 i 7511 w ramach monitoringu operacyjnego stanu chemicznego wód podziemnych. W punkcie zlokalizowanym w Markłowicach, na łąkach i pastwiskach określono końcową klasę jakości III – wody zadowalającej jakości. Natomiast w punkcie zlokalizowanym w miejscowości Olza (gmina Gorzyce) na terenach zabudowy wiejskiej, końcową klasę jakości określono również jako III – wody zadowalającej jakości.

4.4.1.5. Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy

Według ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2023 r. poz. 1478 ze zm.), przez powódź rozumie się czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia terenu przez wodę wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych.

Główne zagrożenie powodziowe wynika z dużej prędkości płynącej wody i jej energii, która powoduje niszczenie ciężkiej zabudowy koryt (opaski, mury, progi), a także budowli nad korytem rzek, takich jak kładki, przepusty, mosty i in. Przyczyną podtopień i powodzi są na ogół:

- bardzo intensywne opady burzowe (określane jako oberwanie chmury), obejmujące najczęściej niewielkie obszary o dużych nachyleniach zboczy, powodujące gwałtowne i krótkotrwałe (do kilku godzin) lokalne wezbrania wód,
- opady rozlewne, tj. trwające kilka dni opady o wysokim natężeniu (od kilkudziesięciu do 100 mm w ciągu doby), obejmujące większą część zlewni.

1 stycznia 2018 r., na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2023 r. poz. 1478 ze zm.), zostało utworzone Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”.

Zgodnie z art. 527 ustawy Prawo wodne z dnia 20 lipca 2017 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 1478 ze zm.) z dniem wejścia w życie ustawy należności, zobowiązania, prawa i obowiązki Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz regionalnych zarządów gospodarki wodnej zostały przejęte przez PGW „Wody Polskie”.

Zgodnie z ww. ustawą Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie” odpowiada za działania związane z ochroną przeciwpowodziową, a także jest odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym mu terenie. Jednakże przystosowanie terenów szybkiego reagowania w przypadku powodzi, jak i stworzenie systemu ostrzegania i reagowania w przypadku zagrożenia powodziowego nie jest ustawowym zadaniem PGW WP. Opracowanie systemu wczesnego ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach jest elementem planów zarządzania kryzysowego, opracowywanych, na podstawie zapisów ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 122), przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta i starostę. Zgodnie z art. 31a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze zm.) oraz art. 34 ust. 1a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 107 ze zm.), wójt/burmistrz/prezydent miasta oraz starosta powiatu są organami odpowiedzialnymi za opracowanie planu operacyjnego ochrony przed powodzią oraz ogłaszają i odwołują pogotowie i alarm przeciwpowodziowy.

Zaktualizowane i nowe mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego (zgodnie z art. 171 ust. 5 ustawy Prawo wodne) zostały podane do publicznej wiadomości przez ich umieszczenie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Środowiska i Klimatu 22 października 2020 r. Są one dostępne na Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego „Wody Polskie”.

[illegible]

Źródło: www.wody.isok.gov.pl (dostęp 22 marca 2025)

Id: B74539F7-566A-403E-A293-2A1E8F1D9936. Projekt

Jednakże zasadnym jest uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących wyłączenia z zabudowy terenów, na których występują podtopienia.

Niewątpliwie gospodarka wodna to również działania ukierunkowane na przeciwdziałanie negatywnym skutkom suszy. Susza w polskim prawodawstwie określona jest w art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz.U. 2017 poz. 1897) i jest definiowana jako katastrofa naturalna rozumiana jako zdarzenie związane z działaniem sił natury.

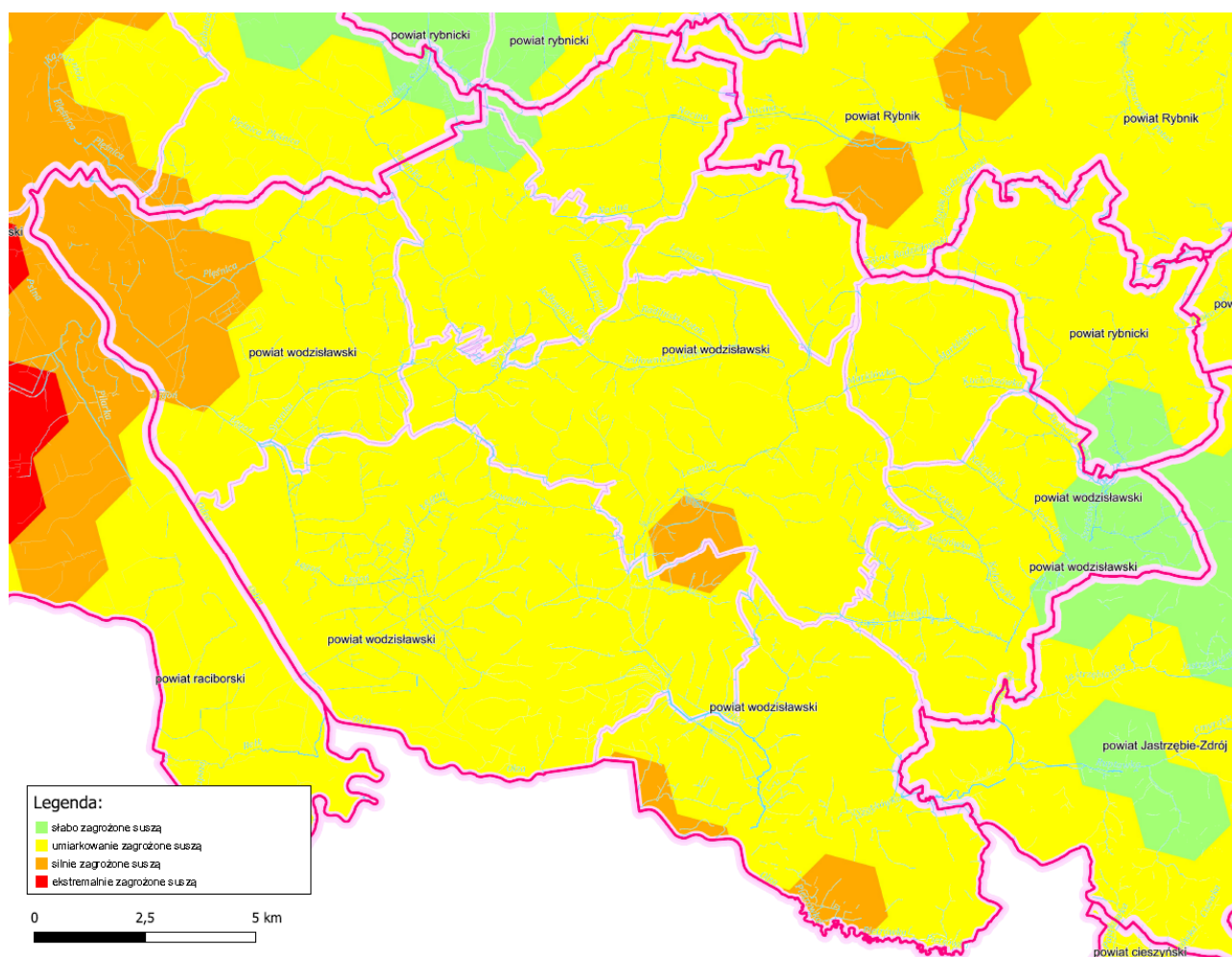
Susza to jedno z najbardziej dotkliwych, a zarazem ekstremalnych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko oraz gospodarkę. Charakteryzuje ją długotrwały deficyt opadów wynikający z cech klimatu, ale o złożonym wymiarze fizycznym. Najczęściej występuje w okresie letnim. Zjawisko suszy może powodować przesuszenie gleby, zmniejszenie lub całkowite zniszczenie upraw roślinnych, a także zwiększone prawdopodobieństwo pożarów. Suszą określa się nie tylko występowanie zjawisk ekstremalnych, ale wszystkie sytuacje, które występują w warunkach mniejszej dostępności wody dla danego obszaru. Susza jest zjawiskiem wolno rozwijającym się, w związku z czym trudny do uchwycenia jest jej początek oraz koniec (w odróżnieniu od powodzi, która zwykle ma dynamiczny przebieg i jest skutkiem nasilonych opadów) oraz jednoznaczny obszar oddziaływania przestrzennego.

Zasadniczo rozróżniamy 4 rodzaje suszy, które określane są w zależności od fazy rozwoju. Są to: susza atmosferyczna, rolnicza, hydrologiczna oraz hydrogeologiczna.

Susza atmosferyczna pojawia się wówczas, gdy opady występują poniżej średniej wieloletniej lub nie występują wcale. Bezpośrednim skutkiem niedoboru opadów jest narastający w czasie niedosyt wilgotności, ujawniający się szczególnie intensywnie w ciepłej porze roku, wzmagający intensywne parowanie oraz ewapotranspirację (wskaźnik klimatyczny mówiący o tym, jak szybko mogłoby zachodzić parowanie, gdyby dostępność wody była wystarczająca).

Susza rolnicza pojawia się, gdy wilgotność gleby jest niedostateczna do zaspokojenia potrzeb wodnych roślin i prowadzenia normalnej gospodarki w rolnictwie. Zwana jest również suszą glebową. Susza hydrologiczna przejawia się długotrwałym obniżeniem ilości wody w rzekach i jeziorach. Zwana jest również „niżówką hydrologiczną”. Dotyczy wód powierzchniowych. Występuje wtedy, kiedy przepływ w rzekach spada poniżej przepływu średniej wartości wieloletniej.

Susza hydrogeologiczna definiowana jest jako długotrwałe obniżenie zasobów wód podziemnych. Zjawisko tego rodzaju jest zwykle poprzedzone wcześniej wymienionymi rodzajami suszy. Wstępna faza objawia się m.in. wysychaniem studni.

Rysunek 17. Łączne zagrożenie suszą w rejonie powiatu wodzisławskiego

Źródło: www.wody.isok.gov.pl (dostęp 22 marca 2025)

Zgodnie z danymi opracowanymi na potrzeby planu przeciwdziałania skutkom suszy zdecydowana większość terenu powiatu została zaklasyfikowana do klasy II jako umiarkowanie zagrożony suszą. Tereny silnie zagrożone suszą rolniczą znajdują się głównie w centralnej oraz zachodniej części powiatu wodzisławskiego. Nie zidentyfikowano terenów ekstremalnie zagrożonych tego rodzaju suszą. Natomiast we wschodniej części występują obszary słabo zagrożone suszą¹⁴.

¹⁴ Plan przeciwdziałania skutkom suszy przyjęty 18 września 2021 r. w drodze rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy.

4.4.2. Analiza SWOT

Gospodarowanie wodami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
• dobre zasoby wód powierzchniowych • zadawalająca jakość wód podziemnych	• zły stan wód powierzchniowych • niedostateczna jakość wód powierzchniowych • występowanie terenów zagrożonych podtopieniami i powodzią
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
• aktualizacje planów zarządzania ryzykiem powodziowym realizowane w ramach II cyklu planistycznego • dobra współpraca z administratorami cieków wodnych w zakresie ich utrzymania	• zmiany klimatu i wzrost częstotliwości występowania zjawisk ekstremalnych • niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań człowieka na środowisko (np. w zakresie zanieczyszczeń obszarowych)

Źródło: opracowanie własne

4.4.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie gospodarowania wodami

Inwestycje w zakresie przeciwdziałania skutkom powodzi znacznie wykraczają poza możliwości powiatu wodzisławskiego oraz gmin i miast, możliwe jest jednak zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego mieszkańców poprzez działania niezwiązane bezpośrednio z inwestowaniem w urządzenia przeciwpowodziowe.

W zasadzie wszystkie przedsięwzięcia można podzielić na czynne i bierne. Bardzo często ich rodzaj wymuszony jest własnością.

Do działań biernych należą:

- monitoring powodziowy dla całego powiatu oparty na koncepcji pozyskiwania skutecznej informacji o opadzie i odpływie w warunkach powodziowych, współpracujący z istniejącą i planowaną siecią IMGW,
- system ostrzeżeń gwarantujący mieszkańcom i użytkownikom terenów zalewowych możliwie szybkie powiadomienie o nadchodzącym zagrożeniu,
- wyposażenie drużyn ratowniczych w specjalistyczny sprzęt niezbędny do efektywnego prowadzenia akcji przeciwpowodziowej, w tym wyposażenie powiatowego magazynu przeciwpowodziowego i gminnych magazynów przeciwpowodziowych,
- opracowanie materiałów informacyjnych dotyczących prawa lokalnego (mpzp) z podstawowymi danymi umożliwiającymi identyfikację przez każdego mieszkańca obszaru zagrożenia powodziowego w jego otoczeniu.

Do działań czynnych należą:

- bieżące remonty budowli regulacji rzek i potoków,
- bieżące remonty, stała konserwacja i renowacja przepustów, rowów i innych urządzeń odprowadzających wodę lub zabezpieczających odpływ,
- usuwanie zatorów z drzew i krzewów w korytach cieków, co przeciwdziała podnoszeniu się poziomu zwierciadła wód odpływowych oraz niszczeniu mostów i brzegowych ubezpieczeń rzek i cieków,
- systematyczne oczyszczanie koryt z rumowiska powyżej zapór przeciwrumowiskowych i stopni wodnych stabilizujących dno cieków.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”, które jest również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie. Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie” prowadzi współpracę w działaniach w sytuacjach kryzysowych związanych z zarządzaniem ryzykiem powodziowym na potrzeby Wód Polskich.

Ochronę przed powodzią prowadzi się zgodnie z planami ochrony przeciwpowodziowej na obszarze kraju, planami ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego, a w szczególności przez:

- zachowanie i tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowę i rozbudowę zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych,
- racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód,
- funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze,
- kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, budowanie oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi.

Z analizy przeprowadzonej w rozdziale dotyczącym wód można wysnuć wniosek, że ich stan ulega powolnej poprawie. Oceniając te tendencje, należy pamiętać, że o stanie wód powierzchniowych decydują nie tylko wskaźniki fizykochemiczne, ale i biologiczne czy hydromorfologiczne. Oznacza to, że przywrócenie czystości wodom powierzchniowym nie spowoduje automatycznie dobrego stanu wód. Przywrócenie właściwych dla danej części wód elementów biologicznych będzie często procesem bardziej długotrwałym. Do głównych celów w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych należą:

- ochrona wszystkich wód, w tym szczególna ochrona wód podziemnych,
- zapobieganie dalszemu pogarszaniu oraz ochrona i poprawa stanu ekosystemów wodnych oraz ekosystemów lądowych i terenów podmokłych bezpośrednio uzależnionych od ekosystemów wodnych,
- zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia części wód,
- zapewnienie zrównoważonego wykorzystania wód przez osoby fizyczne i przedsiębiorstwa,
- zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych.

W harmonogramie realizacji zadań własnych i monitorowanych zamieszczono zadania dotyczące prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych, działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży, a także budowę, przebudowę, modernizację budowli przeciwpowodziowych oraz działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi szczegółowymi oraz rowami odwadniającymi tereny zurbanizowane.

4.5. Gospodarka wodno-ściekowa

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2030” wraz ze wskaźnikiem monitorowania.

Tabela 18. Wybrane efekty realizacji w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2030” System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód			
Lp.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji, w tym deszczowej	Gmina Godów W latach 2023-2024 Gmina Godów wybudowała kanalizację sanitarną o łącznej długości 2,46 km. Gmina Gorzyce W latach 2023-2024 wykonano nowe inwestycje na sieci kanalizacyjnej (wykupy) o długości 1,306 km. Gmina Lubomia Budowa kanalizacji sanitarnej – 8,8 km, kanalizacji sanitarnej. Gmina Marklowice W ramach budowy i przebudowy dróg gminnych w latach 2023-2024 wykonano kanalizację deszczową, w tym: • odcinek ul. Spacerowej, • odcinek ul. Kilińskiego, • odcinek ul. Szerokiej. W 2023 roku wybudowano odcinek kanalizacji sanitarnej w rejonie skrzyżowania ul. Cmentarnej i ul. Wyzwolenia. Miasto Pszów W latach 2023-2024 zrealizowano następujące inwestycje związane z budową sieci kanalizacji sanitarnej: • budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Niepodległości w Pszowie, • budowa kanalizacji sanitarnej ul. Ks. Pawła Skwary w Pszowie. Miasto Radlin W 2024 r. przeprowadzono remont kanalizacji deszczowej na ul. Narutowicza w Radlinie. Miasto Rydułtowy W ramach budowy lub zagospodarowania terenu Miasto realizowało budowę kanalizacji deszczowej, odwodnienia drogi, w tym m.in.: w rejonie byłego szybu Leon III pod budowę osiedla mieszkaniowego, przy ul. Ofiar Terroru 91 w Rydułtowach, dla potrzeb Szkoły Podstawowej nr 2 z oddziałami przedszkolnymi, ul. Raciborską z ul. Gajową wraz z modernizacją ul. Gajowej w Rydułtowach, drogi łączącej ul. Kazimierza Przerwy - Tetmajera z ul. Skalną wraz z przebudową ul. Skalnej, ul. Niewiadomskiej i Osiedle Na Wzgórzu w Rydułtowach.	13,285 km nowej sieci kanalizacji sanitarnej, długość sieci kanalizacji sanitarnej na koniec 2024 roku – 1017,37 km, skanalizowanie powiatu 60,9%, liczba komunalnych oczyszczalni ścieków – 10 szt.

		Miasto Wodzisław Śląski W latach 2023-2024 Miasto przeprowadziło inwestycje: • budowa nowych sieci kanalizacji sanitarnej - 61 m, • wykup sieci od inwestorów prywatnych – 658 m. Ponadto wykonano odwodnienie wraz z kanalizacją deszczową przy ul. Owocowej, ul. Słowiańskiej, na terenach po KWK 1 Maja wraz z oświetleniem i odwodnieniem w Wodzisławiu Śląskim, w rejonie ul. Chrobrego i Kosynierów w miejscowości Wodzisław Śląski – Etap I.	
2.	Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do przesyłu i oczyszczania ścieków komunalnych, zagospodarowywania osadów ściekowych oraz systemy sterowania, monitoringu i przesyłania danych	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Wodzisławiu Śląskim W latach 2023-2024 wybudowano i oddano do eksploatacji 3,601 km sieci kanalizacji sanitarnej.	j.w.
3.	Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę	Gmina Gorzyce W 2023 roku PWiK Sp. z o.o. wykonało na terenie gminy Gorzyce modernizację i przebudowę sieci wodociągowej – 678 m, budowę sieci wodociągowych – 197 m, nowe inwestycje na sieci wodociągowej (wykupy) 2 283 m. Miasto Pszów Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. w Wodzisławiu Śląskim w 2024 wybudowało 790 m sieci wodociągowej na terenie miasta. Miasto Wodzisław Śląski W latach 2023-2024 Miasto przeprowadziło modernizację sieci wodociągowej – 1 522 m, budowa nowych sieci wodociągowych 1 059 m, wykup sieci od inwestorów prywatnych – 792 m.	5,121 km nowej sieci wodociągowej, długość sieci wodociągowej na koniec 2024 roku – 908,6 km, zwodociągowanie powiatu 98,8%,

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o działaniach wykonanych na terenie powiatu wodzisławskiego

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie powiatu.

Tabela 19 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020	Stan aktualny 2024
1	Zwodociągowanie powiatu	97,3%	98,8%
2	Skanalizowanie powiatu	65,9%	71,3%
3	Długość kanalizacji sanitarnej	860 km	1017 km
4	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków	111 256	122 858
5	Wielkość komunalnych oczyszczalni ścieków	128 798 RLM	132 022 RLM
6	Ścieki oczyszczane odprowadzone ogółem	4 330,0 dam ³	4 770,0 dam ³

7	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności ogółem	13 689 dam ³	13 628 dam ³
8	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej	799,8 km	844,3 km

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL 2024 rok oraz dane Powiatu Wodzisławskiego

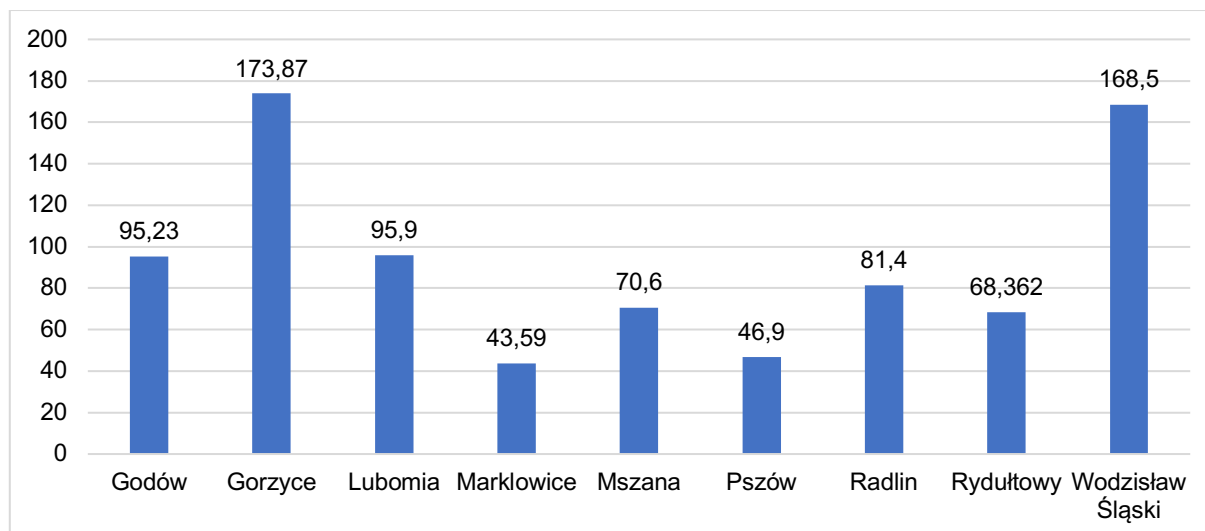
4.5.1. Opis stanu obecnego

4.5.1.1. Zaopatrzenie w wodę

Charakterystykę zaopatrzenia w wodę w gminach powiatu wodzisławskiego sporządzono na podstawie danych uzyskanych z gmin, administratorów sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, właścicieli ujęć oraz SUW, a także Banku Danych Lokalnych (GUS).

Stosunek ilości mieszkańców podłączonych do wodociągu do ogólnej liczby mieszkańców wynosi 98,8% według stanu na koniec 2024 roku. Zgodnie z danymi podanymi przez gminy i miasta lub zarządców sieci na terenie powiatu wodzisławskiego aktualnie istnieje 844,35 km czynnej sieci wodociągowej (799,8 km w 2019 roku). Najdłuższa sieć wodociągu publicznego znajduje się w gminie Gorzyce (173,87 km), mieście Wodzisław Śląski (168,5 km), gminie Lubomia (95,9 km), gminie Godów 95,23 km), mieście Radlin (81,4 km), gminie Mszana (70,6 km), mieście Rydułtowy (68,362 km), mieście Pszów (46,9 km), gminie Marklowice (43,59 km).

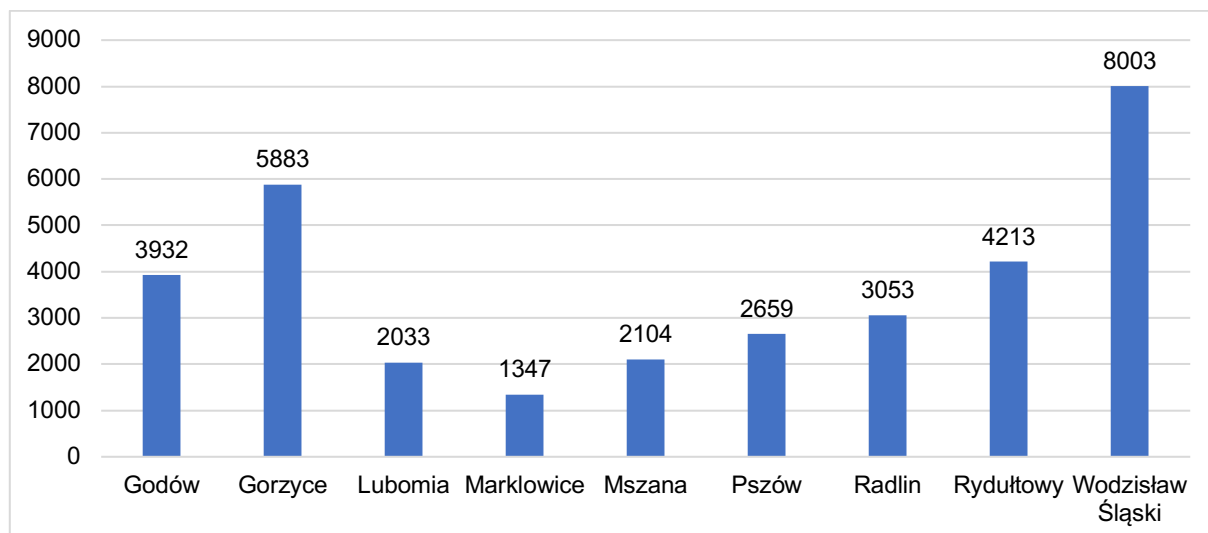
W latach 2019-2024 wybudowano łącznie 44,55 km sieci wodociągowej.

Rysunek 18. Długość sieci wodociągowej na terenie powiatu wodzisławskiego na koniec 2024 roku (km)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych administratorów sieci wodno-kanalizacyjnej oraz BDL, 2024

Liczba przyłączy wodociągowych w powiecie wodzisławskim na koniec 2024 r. wynosiła 33 227 szt. Największą liczbę przyłączy do sieci wodociągu publicznego znajduje się w mieście Wodzisław Śląski (8003 szt.), gminie Gorzyce (5883, szt.), mieście Rydułtowy (4213 szt.), gminie Godów (3932 szt.), mieście Radlin (3053 szt.), mieście Pszów (2659 szt.), gminie Mszana (2104 szt.), gminie Lubomia (2033 szt.), gminie Marklowice (1347). W latach 2021-2024 na terenie powiatu wodzisławskiego przyłączono do sieci 3 903 szt. nowych przyłączy sieci wodociągowej.

Rysunek 19. Liczba przyłączy wodociągowych na terenie powiatu wodzisławskiego na koniec 2024 roku (szt.)
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych administratorów sieci wodno-kanalizacyjnej oraz BDL, 2024

Mieszkańcy powiatu wodzisławskiego zaopatrywani są w wodę przeznaczoną do spożycia przez:

- przedsiębiorstwa wodociągowe, zakłady gospodarki komunalnej lub zarejestrowane spółki wodne,
- prywatne wodociągi,
- studnie indywidualne.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 3 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 446 z późn.zm.) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 328 z późn. zm.) zbiorowe zaopatrzenie ludności w wodę jest zadaniem własnym gminy.

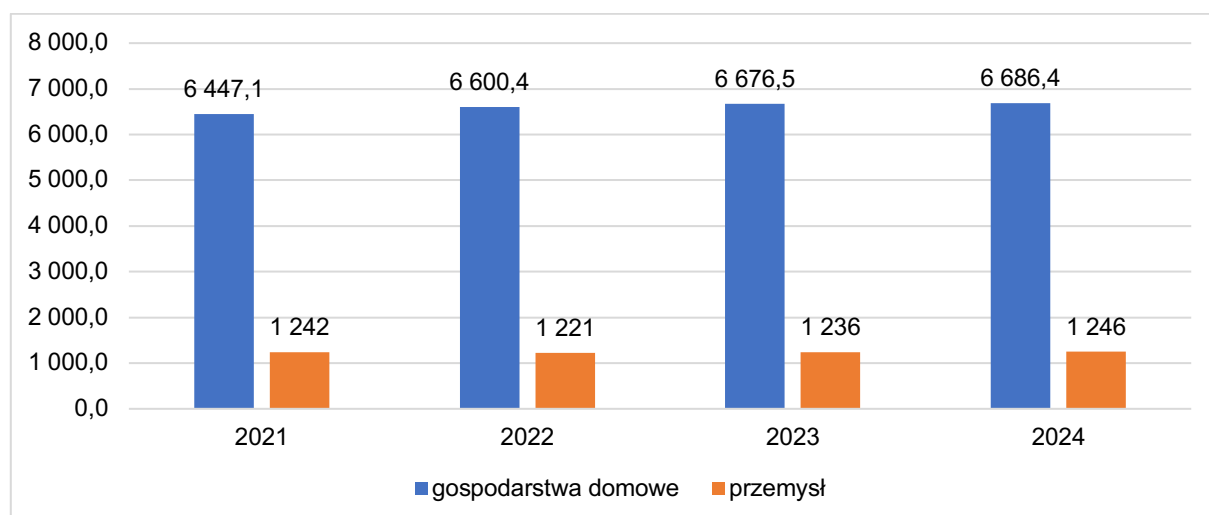
Większość obszaru powiatu wodzisławskiego zaopatrywana jest w wodę pochodzącą ze zbiorników Oddziału Sieci Magistralnej Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Pszowie.

Zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz gospodarka ściekowa prowadzona jest przez:

- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wodzisławiu Śląskim (większość obszaru powiatu),
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rybniku (obejmuje swoim zasięgiem część gminy Radlin),
- Wodociąg- Esos Sp. z o.o. (obejmuje swoim zasięgiem część gminy Radlin, Marklowice)
- Spółka Wodociągowa w Turzy Śląskiej (Gmina Gorzyce, Sołectwo Turza Śląska),
- Jastrzębski Zakład Wodociągów i Kanalizacji S.A. (właściciel sieci kanalizacji sanitarnej w Gminie Mszana), w Gminie Godów,
- Ciepłownia Rydułtowy Sp. z o.o. (część miasta Rydułtowy)

6 gmin powiatu tworzy Międzygminny Związek Wodociągów i Kanalizacji w Wodzisławiu Śląskim, z siedzibą przy ul. Marklowickiej 15. Są to gminy:

- Godów,
- Gorzyce,
- Marklowice,
- Mszana,
- Radlin,
- Rydułtowy,
- Wodzisław Śląski.

Rysunek 20. Zużycie wody na terenie powiatu wodzisławskiego w latach 2021-2024 (w tys. m³)

Źródło: BDL, 2019

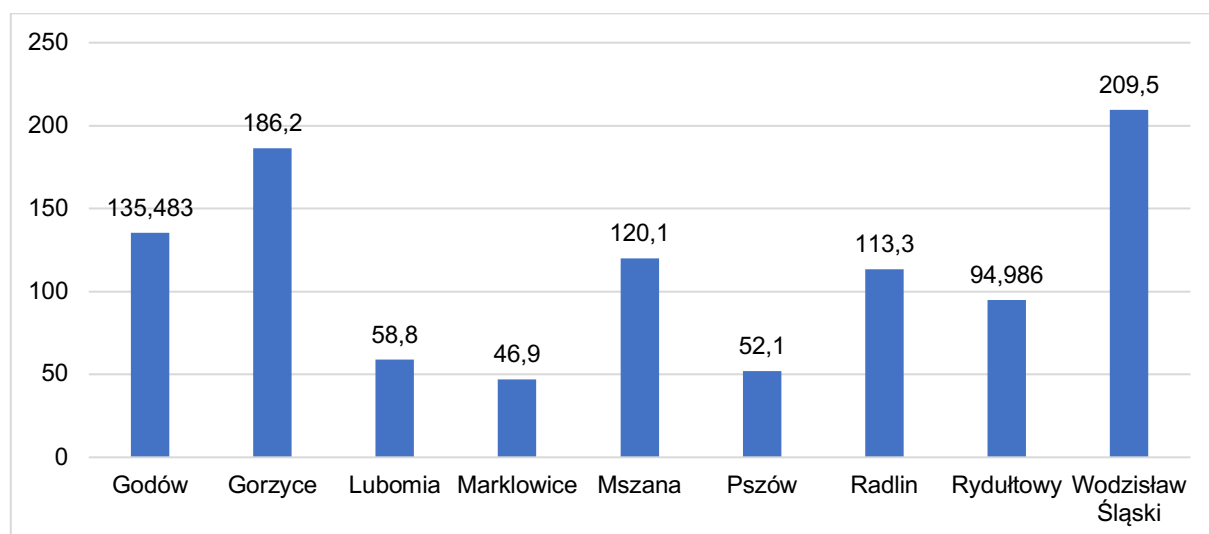
Ogółem zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na terenie powiatu w roku 2024 wyniosło 7932 dam³. Od roku 2021 notuje się słaby wzrost zużycia wody. W roku 2021 zużycie wyniosło 7689 dam³, co znaczy, że od 2015 roku nastąpił wzrost zużycia wody o około 3,2%.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia na terenie powiatu wodzisławskiego

Nadzór nad jakością wody w powiecie sprawuje Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wodzisławiu Śląskim. Przed dostarczeniem odbiorcom woda musi spełniać warunki Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, które określa m.in. dopuszczalne stężenia parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych oraz metodykę badań jakości wody. Ponadto PWiK w ramach kontroli wewnętrznej cyklicznie przeprowadzają badania wody. Spółka prowadzi stały monitoring jakości wody w punktach zakupu oraz na końcówkach sieci wodociągowej.

4.5.1.2. Odbiór ścieków

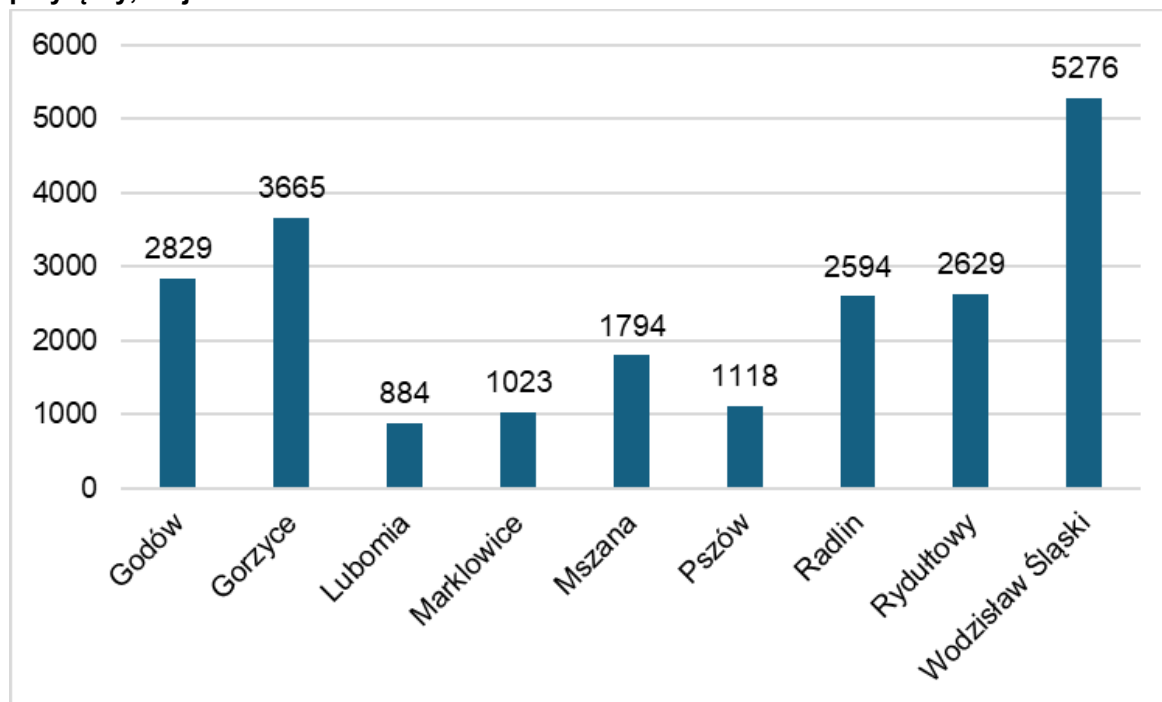
Siecią kanalizacyjną objętych jest ok. 71,3% mieszkańców powiatu wodzisławskiego. Dla porównania w 2021 r. siecią kanalizacyjną było objętych 68,0% mieszkańców. Jest to wzrost o 3,3%.

Rysunek 21. Długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie powiatu wodzisławskiego w latach 2021-2024 (km)

Źródło: dane z gmin i miast, BDL, 2025

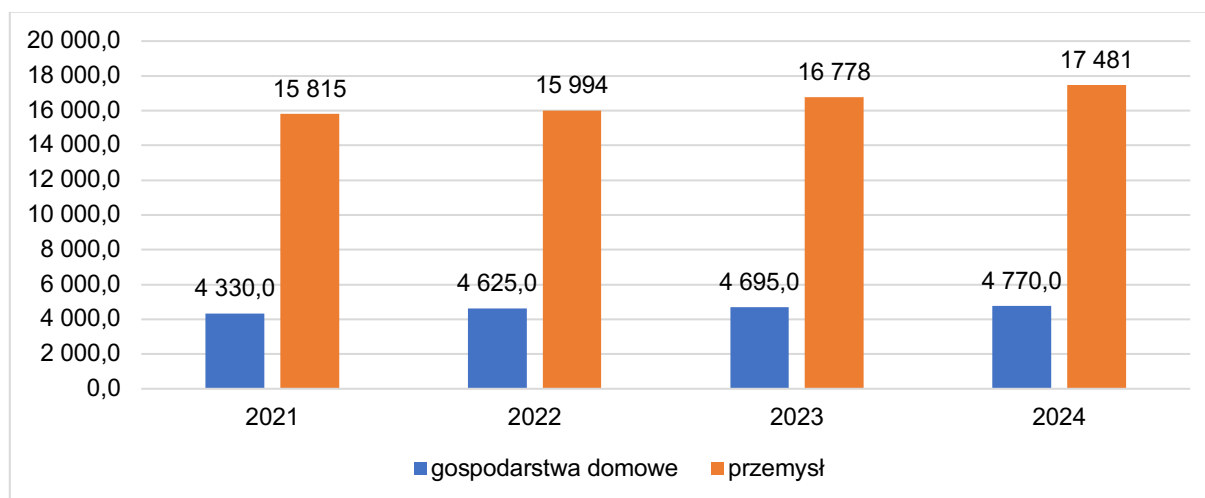
Sieć kanalizacyjna na terenie powiatu jest systematycznie rozbudowywana. Długość sieci kanalizacyjnej w 2019 r. wynosiła 860,2 km i podłączonych było do niej 16 201 szt. przyłączy, natomiast na koniec 2024 roku długość sieci już wynosiła 1017 km do której podłączono 21 812 przyłączy, co jest sukcesem.

Rysunek 22. Liczba przyłączy kanalizacji sanitarnej na terenie powiatu wodzisławskiego w latach 2021-2024 (szt.)

Źródło: dane z gmin i miast, BDL, 2025

Coraz dłuższa sieć kanalizacyjna to także wzrost użytkowników, a więc większa ilość odprowadzanych ścieków. Wszystkich ścieków komunalnych i przemysłowych wymagających oczyszczenia odprowadzonych do wód lub gleb było w 2024 roku 20 145 dam³ – wszystkie ścieki zostały oczyszczone, z czego 4369 dam³ poprzez oczyszczanie z podwyższonym usuwaniem biogenów, 308 dam³ poprzez oczyszczanie biologiczne, 16 084 dam³ jedynie poprzez oczyszczanie mechaniczne.

Rysunek 23. Ilość odprowadzanych ścieków do kanalizacji sanitarnej na terenie powiatu wodzisławskiego w latach 2015-2019 (w tys. m³)

Źródło: BDL, 2025

Na terenie powiatu działają aktualnie 3 komunalne oczyszczalnie ścieków, z czego 2 z podwyższonych usuwaniem biogenów, w tym:

- Oczyszczalnia ścieków "Karkoszka II" zlokalizowana jest w południowej części Wodzisławia Śląskiego, przy ul. Czyżowickiej 131. Obecnie oczyszczalnia oczyszcza ścieki dopływające systemem kanalizacyjnym z gmin: Wodzisław Śląski, Radlin, Marklowice i Gorzyce. Ponadto oczyszczalnia przyjmuje ścieki dowożone wozami asenizacyjnymi. Przepustowość oczyszczalni wynosi 15 000 m³/dobę. Technologia oczyszczania ścieków to procesy mechaniczno-biologiczne z niewielkim udziałem procesów chemicznych.
- Oczyszczalnia ścieków "Rydułtowy" zlokalizowana jest przy ul. Obywatelskiej w Rydułtowach. Zlewnią oczyszczalni jest miasto Rydułtowy, skąd siecią kanalizacyjną doprowadzane są ścieki w ilości ok. 2 000 m³/d, co stanowi jedynie połowę wytwarzanych w gminie ścieków bytowo-gospodarczych. Oczyszczalnia przyjmuje również ścieki bytowe dowożone wozami asenizacyjnym. Obecna przepustowość oczyszczalni wynosi 3 995 m³/dobę.
- Oczyszczalnia Pszów - na terenie miasta znajduje się biologiczna oczyszczalnia ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów. Zlokalizowana ona jest przy ul. Śląskiej 104 w Pszowie. Projektowana przepustowość oczyszczalni wynosi 1 000 m³/d. Proces oczyszczania ścieków jest monitorowany. Na terenie oczyszczalni znajduje się punkt zlewny, do którego dostarczane są ścieki z występujących na terenie miasta zbiorników bezodpływowych (obszary nieskanalizowane). Wytworzone osady ściekowe zostały zagospodarowane w rolnictwie lub poddane je magazynowaniu. W okresie od 2017 prowadzono prace związane z modernizacją i rozbudową istniejącej oczyszczalni ścieków „Pszów”, które zakończono w roku 2019. Realizacja tego przedsięwzięcia znacznie zwiększyła wydajność istniejącej oczyszczalni ścieków oraz umożliwiła zastosowanie rozwiązań technologicznych w kierunku uproszczenia i ułatwienia jej eksploatacji poprzez modernizację istniejącego węzła mechaniczno-biologicznego oraz wybudowanie nowego. Oczyszczalnia po realizacji została oddana w użytkowanie, a jej obecna przepustowość wynosi $Q = 1393 \text{ m}^3/\text{d}$ i wzrosła o około 130% w stosunku do stanu przed rozbudową, co pozwoli docelowo na przejęcie wszystkich ścieków z terenu Aglomeracji Pszów o wielkości 9289 RLM wyznaczonej Uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr V/5/23/2015.

W 2019 r. na terenie powiatu wodzisławskiego funkcjonowało około 13 380 szt. zbiorników bezodpływowych oraz 726 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków. Natomiast w 2024 r. liczba zbiorników bezodpływowych wynosiła 10 856 szt., przydomowych oczyszczalni ścieków 1 096 szt. Wynika z tego, że mieszkańcy powiatu wodzisławskiego podejmują działania w celu wyeliminowania zbiorników bezodpływowych (szamb), na rzecz podłączenia do kanalizacji sanitarnej, a tam, gdzie to jest nieuzasadnione technicznie i ekonomicznie, budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.

Na terenie powiatu zlokalizowane są następujące aglomeracje:

- aglomeracja Wodzisław Śląski, wyznaczona uchwałą nr VIII/32/2020 Zgromadzenia Międzygminnego Związku Wodociągów i Kanalizacji w Wodzisławiu Śląskim z dnia 18 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Wodzisław Śląski; obejmująca swoim zasięgiem gminy: Rydułtowy, Radlin, Gorzyce, Marklowice i Wodzisław Śląski
- aglomeracja Jastrzębie Zdrój, wyznaczona uchwałą Nr XV.149.2020 Rady Miasta Jastrzębie-Zdrój z dnia 8 grudnia 2020 r., obejmująca swoim zasięgiem gminy: Godów i Mszana,
- aglomeracja Pszów, wyznaczona uchwałą nr XXIII/197/2020 Rady Miejskiej w Pszowie dnia 23 grudnia 2020 r.; obejmująca swoim zasięgiem gminę Pszów,
- aglomeracja Racibórz, wyznaczona uchwałą nr LII/760/2023 Rady Miasta Racibórz z dnia 4 stycznia 2023 r., obejmująca swoim zasięgiem na terenie powiatu wodzisławskiego gminę Lubomia.

4.5.2. Analiza SWOT

Gospodarka wodnościekowa	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
• stopień zwodociągowania powiatu – 98,4% • stopień skanalizowania powiatu – 60,9% • 3 komunalne oczyszczalnie ścieków	• brak rozwiązań dotyczących gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi • część zbiorników bezodpływowych i szamb w złym stanie technicznym
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
• integracja z UE i wpływ środków pomocowych • regulacje ogólnokrajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podniesienia jakości środowiska • możliwość przechodzenia na systemy studni chłonnych, biosfali i innych elementów małej retencji, które uzupełnią, a tam, gdzie to możliwe, zastąpią kanalizację deszczową	• niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań człowieka na środowisko (np. w zakresie zanieczyszczeń obszarowych) • niedostateczna pula środków finansowych

Źródło: opracowanie własne

4.5.3 Cele i zadania środowiskowe w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Podstawowym działaniem w zakresie gospodarki wodno-ściekowej jest likwidacja lub ograniczenie oddziaływania źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych – punktowych, obszarowych i liniowych. Głównym czynnikiem zagrażającym czystości wód jest nieuporządkowana gospodarka ściekowa, stąd też priorytetowym działaniem będą inwestycje z tego zakresu oraz działania racjonalizujące użytkowanie wody.

W celu poprawy jakości wód powierzchniowych konieczna będzie likwidacja niekontrolowanych zrzutów ścieków bytowych do rzek i potoków płynących przez teren powiatu wodzisławskiego. W tym celu należy wykonać szczegółową inwentaryzację punktów zrzutu ścieków oraz systematycznie ją aktualizować. Następnym niezwykle ważnym zadaniem jest inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych (szamb). Zdarza się, że zbiorniki te są nieszczelne i są źródłem zanieczyszczenia wód.

W zakładach produkcyjnych, również małych, należy promować wprowadzanie zamkniętych obiegów wody jako elementu pozwalającego na ograniczenie zrzutu zanieczyszczonych wód do środowiska, a także zmianę technologii i poprawę stanu zakładowych sieci wodociągowych.

W zakresie ochrony wód podziemnych jednym ze sposobów ochrony biernej będzie przestrzeganie zasad ustalonych dla stref i obszarów ochronnych ujęć wód podziemnych, na których obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie korzystania z wody i użytkowania gruntów. Strefa ochrony bezpośredniej (grupa bezwzględnie obowiązujących nakazów) ma na celu eliminację zagrożenia powstającego w związku z ujęciem wody.

Zadania w gospodarce ściekowej wynikają ze zobowiązań międzynarodowych Polski (stanowisko negocjacyjne w negocjacjach z UE w sprawie wdrażania dyrektywy 91/271/EWG) i zapisów ustawy Prawo wodne oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej. Działania inwestycyjne wyznacza krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych oraz Masterplan – aktualizacja z 2022 r.

4.6. Zasoby geologiczne

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2030” wraz ze wskaźnikiem monitorowania.

Tabela 20. Wybrane efekty realizacji w zakresie zasobów geologicznych

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2030” Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami ze złóż Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego			
Lp.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Rewitalizacja i rekultywacja (w tym zagospodarowanie krajobrazowo - przyrodnicze, rekreacyjne oraz na cele inwestycyjne) terenów przemysłowych i zdegradowanych, w pierwszej kolejności stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi	Jastrzębska Spółka Węglowa S.A. KWK „Borynia - Zofiówka - Bzie” Ruch „Zofiówka” , prowadziła w latach 2023-2024 i nadal prowadzi działania związane z „Rekultywacją terenu zalewiska położonego pomiędzy ul. Moszczeńską i ul. Wodzisławską a rzeką Szotkówką w Mszanie” o powierzchni: 6 ha oraz „Rekultywacją terenu na działkach położonych pomiędzy zwałowiskiem Pochwacie, a rzeką Szotkówką w Gminie Mszana, o powierzchni: 9,92 ha w obrębie ewidencyjnym Połomia - Etap II”. Polska Grupa Górnicza Oddział KWK ROW Jankowice W latach 2023-2024 w Gminie Marklowice przeprowadzono lub są w trakcie realizacji następujące prace rekultywacyjne: - likwidacja zalewiska Z-10 w rejonie ul. Jankowickiej w Marklowicach, - w toku naprawy likwidacja zalewiska Z-1 w rejonie ul. Świerkowej w Marklowicach.	kontynuacja rekultywacji na powierzchni około 20 ha.
2.	Utrzymanie i systematyczne aktualizowanie bazy danych o terenach przemysłowych i zdegradowanych (ORSIP, OPI-TPP)	W roku 2023 według danych podanych do sprawozdania RRW- 11 ¹⁵ gruntów przeznaczonych do rekultywacji zdewastowanych było łącznie 100,46 ha, z tego tereny górnictwa i wydobywania w tym wydobywania węgla kamiennego i węgla brunatnego, górnictwo ropy naftowej i gazu ziemnego – 73,70 ha, tereny górnictwa rud metali oraz pozostałe górnictwo i wydobywanie – 25,26 ha, tereny innej działalności – 1,50 ha. W roku 2024 według danych podanych do sprawozdania RRW- 11 gruntów przeznaczonych do rekultywacji zdewastowanych było łącznie 101,08 ha, z tego tereny górnictwa i wydobywania w tym wydobywania węgla kamiennego i węgla brunatnego, górnictwo ropy naftowej i gazu ziemnego – 74,32 ha, tereny górnictwa rud metali oraz pozostałe górnictwo i wydobywanie – 25,26 ha, w zakresie innej działalności – 1,50 ha.	baza jest systematycznie aktualizowana
3.	Przeprowadzenie badań zanieczyszczeń gruntu i wód na	W roku 2024 Starosta Wodzisławski przeprowadził aktualizację Wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi na terenie powiatu	nie zidentyfikowano nowych potencjalnie historycznych

¹⁵ RRW-11 - sprawozdanie z realizacji przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych w zakresie wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej, rekultywacji i zagospodarowania gruntów oraz zasobów i eksploatacji złóż torfów

	terenach przemysłowych stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi	wodzisławskiego. W ramach aktualizacji nie zidentyfikowano nowych potencjalnie historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi.	zanieczyszczeń powierzchni ziemi
--	---	--	----------------------------------

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o działaniach wykonanych na terenie powiatu wodzisławskiego

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie powiatu.

Tabela 21 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie zasobów geologicznych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020	Stan aktualny 2024
1	Liczba kontroli przestrzegania wydanych koncesji na wydobywanie kopalin	wykryto jeden przypadek nielegalnej eksploatacji piasku w Wodzisławiu Śląskim	brak kontroli
2	Grunty zrehabilitowane w danym roku - powierzchnia	b.d.	20 ha
3	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji (według Bazy terenów przemysłowych i zdegradowanych https://opitpp.orsip.pl/imap)	31 terenów o łącznej powierzchni 806,4 ha.	31 terenów o łącznej powierzchni 806,4 ha.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

4.6.1. Opis stanu obecnego

4.6.1.1. Surowce naturalne

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2024 r. poz. 1290). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

Posiadający koncesję na wydobywanie złóż kopalin jest zobowiązany zastosować środki niezbędne zarówno do ochrony złóż, jak i do ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, a także do ochrony powierzchni ziemi. Po zakończonej eksploatacji zobowiązany jest prowadzić rekultywację oraz przywracać do właściwego stanu elementy przyrodnicze. Obszary poeksploatacyjne należy sukcesywnie i na bieżąco poddawać rekultywacji. Obowiązek ten ciąży na osobie powodującej utratę albo ograniczenie wartości użytkowej gruntu. Koszty rekultywacji ciążą na sprawcy.

Według „Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce według stanu na 31 grudnia 2023 r.” na terenie powiatu wodzisławskiego występują:

Kruszywa naturalnych:

- Buków IV - złóż rozpoznane szczegółowo o powierzchni 95,09 ha na terenie gminy Lubomia,
- Buków - 1 - złóż rozpoznane szczegółowo o powierzchni 1,226 ha na terenie gminy Lubomia,
- Górska I - złóż, z którego wydobywanie zostało zaniechane o powierzchni 0,574 ha, na terenie gminy Lubomia,
- Brzezie nad Odrą - złóż, z którego wydobywanie zostało zaniechane o powierzchni 136,83 ha, na terenie gminy Lubomia,
- Brzezie nad Odrą 1- złóż o zasobach rozpoznanych szczegółowo o powierzchni 8 771 ha, na terenie gminy Lubomia,
- Buków C - złóż eksploatowane na podstawie koncesji Wojewody Śląskiego nr ŚR-V-7412/KZ/7/04 ważnej do 2026 roku na terenie gminy Lubomia,

- Ligota 2 - złoża eksploatowane okresowo przez Szymar sp. z o.o. na podstawie koncesji Marszałka Województwa Śląskiego nr 597/OS/2011 ważnej do 2019 roku na terenie gminy Lubomia,
- Ligota 3 - złoża rozpoznane szczegółowo o powierzchni 5 016 ha na terenie gminy Lubomia,
- Ligota 4 - złoża rozpoznane szczegółowo o powierzchni 1 292 ha na terenie gminy Lubomia,
- Ligota 5 - złoża rozpoznane szczegółowo o powierzchni 1 148 ha na terenie gminy Lubomia,
- Ligota Tworowska - Drobny - złoża eksploatowane okresowo przez BETRA NOVA sp. z o.o. na podstawie koncesji Starosty Wodzisławskiego, o powierzchni 1 700 ha na terenie gminy Lubomia,
- Lubomia 7 - złoża rozpoznane szczegółowo o powierzchni 3 113 ha na terenie gminy Lubomia,
- Lubomia III - złoża eksploatowane przez Przedsiębiorstwo Produkcji Kruszyw Mineralnych i Lekkich sp. z o.o. na podstawie koncesji Marszałka Województwa Śląskiego nr 2680/OS/2009 ważnej do 2034 roku o powierzchni 244,521 ha na terenie gminy Lubomia,
- Lubomia IV - złoża eksploatowane okresowo przez Przedsiębiorstwo Produkcji Kruszyw sp. z o.o. na podstawie koncesji Marszałka Województwa Śląskiego nr 494/OS/2007 ważnej do 2025 roku o powierzchni 22,981 ha na terenie gminy Lubomia,
- Lubomia VI - złoża eksploatowane przez BETRA NOVA sp. z o.o. na podstawie koncesji Marszałka Województwa Śląskiego nr 1346/OS/2011 ważnej do 2023 roku o powierzchni 13,04 ha na terenie gminy Lubomia,
- Lubomia VII - złoża eksploatowane przez BETRA NOVA sp. z o.o. na podstawie koncesji Marszałka Województwa Śląskiego nr 1346/OS/2011 ważnej do 2023 roku o powierzchni 1,987 ha na terenie gminy Lubomia,
- Lubomia VIII - złoża eksploatowane przez Przedsiębiorstwo Produkcji Kruszyw Mineralnych i Lekkich sp. z o.o. na podstawie koncesji Marszałka Województwa Śląskiego nr 626/OS/2016 ważnej do 2030 roku o powierzchni 6,928 ha na terenie gminy Lubomia,
- Nieboczowy - złoża, z którego wydobywanie zostało zaniechane o powierzchni 1,923 ha, na terenie gminy Lubomia,
- Nieboczowy III - złoża, z którego wydobywanie zostało zaniechane o powierzchni 6,393 ha, na terenie gminy Lubomia,
- Nieboczowy III-1 i IV - złoża z którego wydobywanie zostało zaniechane o powierzchni 1,640 ha, na terenie gminy Lubomia,
- Nieboczowy II - złoża, z którego wydobywanie zostało zaniechane o powierzchni 1,683 ha, na terenie gminy Lubomia, Nowy Dwór - złoża eksploatowane przez Przedsiębiorstwo Produkcji Kruszyw Mineralnych i Lekkich sp. z o.o. na podstawie koncesji Marszałka Województwa Śląskiego nr 664/OS/2016 ważnej do 2036 roku o powierzchni 3,261 ha na terenie gminy Lubomia,
- Racibórz - Zbiornik Górny - złoża eksploatowane okresowo przez Przedsiębiorstwo Produkcji Kruszyw Mineralnych i Lekkich sp. z o.o. na podstawie koncesji Marszałka Województwa Śląskiego nr Ek.V.1.4- 8510/6/91 ważnej do 2021 roku o powierzchni 11,288 ha na terenie gminy Lubomia,
- Racibórz II -Zbiornik 1 - złoża eksploatowane przez "CERAMOT" Motyka Pawlica sp. j. na podstawie koncesji Marszałka Województwa Śląskiego nr 2966/OS/2010 ważnej do 2025 roku o powierzchni 15,54 ha na terenie gminy Lubomia,
- Racibórz II -Zbiornik 4 - złoża eksploatowane przez ŻWIRKOL sp. z o.o. na podstawie koncesji Marszałka Województwa Śląskiego nr 3144/OS/2010 ważnej do 2041 roku o powierzchni 44,697 ha na terenie gminy Lubomia,
- Racibórz II -Zbiornik 5 - złoża eksploatowane przez ALAS Utex sp. z o.o. na podstawie koncesji Marszałka Województwa Śląskiego nr 636/OS/2012 ważnej do 2025 roku o powierzchni 35,78 ha na terenie gminy Lubomia,

- Racibórz II - Zbiornik 6 - złoża eksploatowane okresowo przez "CERAMOT" Motyka Pawlica sp.j. na podstawie koncesji Marszałka Województwa Śląskiego nr 21/OS/2014 ważnej do 2055 roku o powierzchni 25,905 ha na terenie gminy Lubomia,
- Racibórz II - Zbiornik 7 - złoża eksploatowane okresowo przez GALAXY sp. z o.o. na podstawie koncesji Marszałka Województwa Śląskiego nr 21/OS/2012 ważnej do 2031 roku o powierzchni 25,905 ha na terenie gminy Lubomia,
- Racibórz II - Zbiornik - złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie o powierzchni 35,029 ha, na terenie gminy Lubomia,
- Racibórz II - Zbiornik 8 - złoża eksploatowane okresowo przez GEO-GRAVEL sp. z o.o. na podstawie koncesji Marszałka Województwa Śląskiego nr 3646/OS/2011 ważnej do 2025 roku o powierzchni 11,288 ha na terenie gminy Lubomia,
- Racibórz II - Zbiornik 8/1 - złoża eksploatowane okresowo przez KAMAR sp. z o.o. na podstawie koncesji Marszałka Województwa Śląskiego nr 1350/OS/2016 ważnej do 2056 roku o powierzchni 57,05 ha na terenie gminy Lubomia,
- Racibórz I - Zbiornik - złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie o powierzchni 48,201 ha, na terenie gminy Lubomia,
- Racibórz II - Zbiornik 10 - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo o powierzchni 1,503 ha, na terenie gminy Lubomia,
- Racibórz II - Zbiornik 11 - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo o powierzchni 1,87 ha, na terenie gminy Lubomia,
- Racibórz II - Zbiornik 12 - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo o powierzchni 31,298 ha, na terenie gminy Lubomia,
- Racibórz II - Zbiornik 13 - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo o powierzchni 4,462 ha, na terenie gminy Lubomia,
- Racibórz II - Zbiornik 14 - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo o powierzchni 20,598 ha, na terenie gminy Lubomia,
- Racibórz II - Zbiornik 15 - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo o powierzchni 3,592 ha, na terenie gminy Lubomia,
- Racibórz II - Zbiornik 3 - złoża eksploatowane okresowo przez "CERAMOT" Motyka Pawlica sp.j. na podstawie koncesji Marszałka Województwa Śląskiego nr 21/OS/2014 ważnej do 2055 roku o powierzchni 10,431 ha na terenie gminy Lubomia,
- Lubomia IX - złoża, z którego wydobywanie zostało zaniechane o powierzchni 6,10 ha, na terenie gminy Lubomia,
- Bieniek I - złoża, z którego wydobywanie zostało zaniechane o powierzchni 1 582 ha, na terenie gminy Lubomia,
- Bieńkowice Wschód - złoża eksploatowane na podstawie koncesji Marszałka Województwa Śląskiego nr ŚR-V-7412/IK/2.9/05 ważnej do 2035 roku na terenie gminy Lubomia
- Łaziska Rybnickie - złoża rozpoznane szczegółowo o powierzchni 53,204 ha na terenie gminy Godów,
- Godów II - złoża, z którego wydobywanie zostało zaniechane o powierzchni 18,655 ha, na terenie gminy Godów,
- Szymiczek - złoża w eksploatacji przez osobę fizyczną, złoża o powierzchni 1,134 ha na terenie gminy Godów,
- Buków C - złoża eksploatowane przez "CERAMOT" na podstawie koncesji Marszałka Województwa Śląskiego nr ŚR-V-7412/KZ/7/04 ważnej do 2026 roku na terenie gminy Gorzyce,
- Gorzyce - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo o powierzchni 117,10 ha, na terenie gminy Gorzyce,
- Gorzyczki-Uchylisko 1 Maja - złoża, z którego wydobywanie zostało zaniechane o powierzchni 6,827 ha, na terenie gminy Gorzyce,

- Racibórz Roszków - złożę, z którego wydobyć zostało zaniechane o powierzchni 25,826 ha, na terenie gminy Gorzyce, Racibórz - Zbiornik Górny - złożę eksploatowane przez Przedsiębiorstwo Produkcji Kruszyw Mineralnych i Lekkich sp. z o.o. na podstawie koncesji nr Ek.V.1.4-8510/6/91 wydanej przez Marszałka Województwa Śląskiego ważnej do 2021 roku na terenie gminy Gorzyce,
- Racibórz - Zbiornik Górny 1 - złożę, z którego wydobyć zostało zaniechane o powierzchni 1,772 ha, na terenie gminy Gorzyce, Racibórz - Zbiornik Górny 2 - złożę eksploatowane okresowo przez PTHU MATUSZEK sp. j. o powierzchni 1.996 ha, na terenie gminy Gorzyce,
- Racibórz - Zbiornik Górny 3- złożę eksploatowane okresowo przez PTHU MATUSZEK sp. j na podstawie koncesji Starosty Wodzisławskiego o powierzchni 1,973 ha, na terenie gminy Gorzyce,
- Racibórz - Zbiornik Górny 4 - złożę, z którego wydobyć zostało zaniechane o powierzchni 1.992 ha, na terenie gminy Gorzyce,
- Racibórz - Zbiornik Górny 5 - złożę w eksploatacji przez Wydobywanie Kopalin Surowców Mineralnych Handel - Transport na podstawie koncesji Starosty Wodzisławskiego o powierzchni 0,897 ha, na terenie gminy Gorzyce,
- Radlin-Letnia - złożę w eksploatacji przez MIRGO na podstawie koncesji Starosty Wodzisławskiego o powierzchni 1 817 ha, na terenie gminy Wodzisław Śląski, Racibórz - Zbiornik Górny 6 - złożę rozpoznane szczegółowo o powierzchni 1,718 ha, na terenie gminy Gorzyce,
- Rydułtowy 1 - złożę, z którego wydobyć zostało o powierzchni 1 990 ha na terenie gminy Rydułtowy,
- Pinor I - złożę eksploatowane okresowo przez PTHU MATUSZEK sp. j o powierzchni 1,973 ha, na terenie gminy Kokoszyce-1 - złożę rozpoznane szczegółowo o powierzchni 1 990 ha, na terenie gminy Wodzisław Śląski.

Węgla kamiennego:

- Gołkowice - złożę rozpoznane szczegółowo o powierzchni 1 330 ha, na terenie gminy Godów,
- Marcel-Ruch 1 Maja - złożę, z którego wydobyć zostało zaniechane o powierzchni 5 610,00 ha, na terenie gminy Godów i Gorzyce, Marklowice, Mszana, Wodzisław Śląski,
- Moszczenica - złożę, z którego wydobyć zostało zaniechane o powierzchni 1 310,00 ha, na terenie gminy Godów, Mszana,
- Anna - złożę, z którego wydobyć zostało zaniechane o powierzchni 3 807 ha na terenie gminy Lubomia, Pszów, Radlin i Wodzisław Śląski, Rydułtowy,
- Anna 1 - złożę, z którego wydobyć zostało zaniechane o powierzchni 158,4 ha na terenie gminy Pszów, Radlin i Rydułtowy,
- Anna - Pole Południowe - złożę o zasobach rozpoznanych wstępnie o powierzchni 3 600 ha, na terenie gminy Gorzyce, Wodzisław Śląski, Lubomia,
- Jas-Mos - złożę, z którego wydobyć zostało zaniechane o powierzchni 1 110,0 ha na terenie gminy Mszana,
- Jas-Mos 1- złożę w eksploatacji przez JSW S.A. na podstawie koncesji nr 1/2019 Ministra Środowiska ważnej do 2025 roku o powierzchni 830,0 ha na terenie gminy Mszana,
- Jankowice - złożę w eksploatacji przez Polską Grupę Górniczą S.A. na podstawie koncesji nr 6/2018 Ministra Środowiska ważnej do 2044 roku o powierzchni 1 419,36 ha na terenie gminy Marklowice,
- Marcel - złożę, z którego wydobyć zostało zaniechane o powierzchni 1 171,0 ha na terenie gminy Radlin, Rydułtowy, Wodzisław Śląski,
- Rymer - złożę, z którego wydobyć zostało zaniechane o powierzchni 1 171,0 ha na terenie gminy Radlin,
- Marcel 1 - złożę w eksploatacji przez Polską Grupę Górniczą S.A. na podstawie koncesji nr 7/2018 Ministra Środowiska ważnej do 2041 roku o powierzchni 3 080,0 ha na terenie gminy Marklowice, Radlin, Mszana, Wodzisław Śląski,

- Borynia - złożo w eksploatacji przez Jastrzębską Spółkę Węglową S.A. na podstawie koncesji nr 7/2009 Ministra Środowiska ważnej do 2025 roku o powierzchni 2 035,0 ha na terenie gminy Mszana,
- Zofiówka - złożo w eksploatacji przez Jastrzębską Spółkę Węglową S.A. na podstawie koncesji nr 5/2010 Ministra Środowiska ważnej do 2042 roku o powierzchni 1 665,0 ha na terenie gminy Mszana,
- Rydułtowy - złożo, z którego wydobywanie zostało zaniechane o powierzchni 1 092,0 ha na terenie gminy Pszów, Radlin, Rydułtowy, Wodzisław Śląski,
- Rydułtowy 1 - złożo w eksploatacji przez Polską Grupę Górniczą S.A. na podstawie koncesji nr 8/2018 Ministra Środowiska ważnej do 2042 roku o powierzchni 6 257,0 ha na terenie gminy Pszów, Radlin, Wodzisław Śląski.

Metanu pokładów węgla:

- Mszana - złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie o powierzchni 1 597 ha, na terenie gminy Godów i Mszana koncesję na eksploatację posiada GAZKOP-1 Sp. z o.o. z siedzibą w Świerklanach,
- Wilchwy - złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie o powierzchni 1 853 ha, na terenie gminy Godów i Gorzyce, Mszana, Wodzisław Śląski, koncesję na eksploatację posiada GAZKOP-1 Sp. z o.o. z siedzibą w Świerklanach.

Surowców ilastych ceramiki budowlanej:

- Gorzyce - złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie o powierzchni 44,24 ha, na terenie gminy Gorzyce,
- Wodzisław Śląski - złożo, z którego wydobywanie zostało zaniechane o powierzchni 4 413 ha na terenie gminy Wodzisław Śląski.

Piasków podsadzkowych:

- Marklowice - złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie o powierzchni 1 210,15 ha, na terenie gminy Marklowice, Mszana,
- Marklowice 1 - złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie o powierzchni 109,215 ha, na terenie gminy Marklowice.

Polska Grupa Górnicza S.A. KWK ROW Ruch MARCEL

KWK Marcel posiada koncesję nr 7/2018 na wydobywanie węgla kamiennego i metanu jako kopaliny towarzyszącej ze złoża „Marcel 1”, położonego w obrębie miast i gmin Rybnik, Wodzisław Śląski, Radlin, Marklowice, Mszana i Świerklany, wydaną przez Ministra Środowiska 21.12.2018 roku oraz decyzję wydłużającą okres obowiązywania z 26.02.2021 r.

Dla złoża „Marcel 1” ustanowiono obszar górniczy „Radlin II o powierzchni rzutu pionowego 30,80 km². Teren powiatu wodzisławskiego obejmuje 25,3 km².

Wpływy ujawnią się w postaci obniżenia terenu dochodzących do 3,5 m (teren niezabudowany) oraz odkształceń w zakresie od I do V kategorii terenu górniczego, (V kategoria terenu górniczego ujawni się poza terenami zabudowanymi). Prognozowane są również deformacje nieciągłe oraz występować będą wstrząsy pochodzenia górniczego o energii do 430 mm/s.

Na podstawie opracowywania corocznie planów napraw szkód górniczych w tym zawartych ugód z władzami miast i gmin, ustalany jest zakres zobowiązań zmierzających do usunięcia powstałych szkód górniczych. Na cyklicznych spotkaniach w urzędach miast i gmin przedstawiany jest stopień zaawansowania i wywiązywania się z poczynionych ustaleń w zakresie napraw szkód górniczych.

W przypadku trudności niezależnie od stron ugody, w wykonaniu całego planu napraw danego roku, poszczególne zadania i środki przesuwane są na kolejne lata.

Zwroty kosztów zabezpieczeń na podstawie wniosków inwestorów wypłacono zwroty zabezpieczeń:

- w 2023 rok dla 12 budynków,
- w 2024 rok dla 7 budynków.

Każdego roku w planach napraw szkód górniczych zakładany jest budżet finansowy na wypłatę zwrotów kosztów zabezpieczeń w związku z planowanymi wpływami eksploatacji górniczej. Wnioski realizowane są na bieżąco po ich złożeniu przez inwestorów.

W latach 2025-2030 KWK ROW Ruch Marcel planuje przeprowadzenie następujących prac przeciwdziałających szkodom górnictwu:

- remont i częściowa przebudowa 2 km drogi wojewódzkiej nr 932 w gminie Marklowice,
- budowa przepompowni wód opadowych w związku z okresowo powtarzającym się powstaniem terenu zalewowego na potoku „Markłówka” w Marklowicach w rejonie ul. Jabłoniowej wykonanie koncepcji i docelowego rozwiązania odwodnienia terenu predysponowanego do powstania zalewiska w rejonie drogi wojewódzkiej ul. Wyzwolenia i potoku „Kucharzówka” w Marklowicach
- dla nowo budowanych i istniejących obiektów budowlanych wykonywanie dodatkowych zabezpieczeń w związku z planowaną eksploatacją górnictwem.

Polska Grupa Górnicza S.A. KWK ROW Ruch Rydułtowy

Koncesja nr 8/2018 na wydobywanie węgla kamiennego i metanu jako kopaliny towarzyszącej ze złoża „Rydułtowy 1” została wydana przez Ministra Środowiska w dniu 21.12.2018 r. W ramach udzielonej koncesji na terenie powiatu wodzisławskiego eksploatacja prowadzona jest w granicach administracyjnych miast Rydułtowy oraz Radlin.

Powierzchnia Obszarów Górniczych (OG Rydułtowy II, OG Pszów III, OG Radlin II) obejmujących powiat wodzisławski wynosi: 171 086 ha, natomiast powierzchnia zasięgu wpływów eksploatacji górnictwem na terenach powiatu wynosi: 132 614 ha.

Obecnie w Planie Ruchu KWK ROW Ruch Rydułtowy na lata 2019-2021 eksploatacją górnictwem dla powiatu wodzisławskiego objęte są gminy:

- gmina Radlin – wpływy terenu górnictwem w zakresie 0, I i II kategorii na łącznym obszarze 37640 ha,
- gmina Rydułtowy - wpływy terenu górnictwem w zakresie 0, I i II kategorii na łącznym obszarze 94974 ha.

W okresie ostatnich 5 lat oddział szkód górnictwem nie wykonywał prac rekultywacyjnych jak również na chwilę obecną nie przewiduje się rekultywacji na terenie powiatu wodzisławskiego.

Na podstawie opracowywania corocznie planów napraw szkód górnictwem w tym zawartych ugód z władzami miast i gmin, ustalany jest zakres zobowiązań zmierzających do usunięcia powstałych szkód górnictwem. Na cyklicznych spotkaniach w urzędach miast i gmin przedstawiany jest stopień zaawansowania i wywiązywania się z poczynionych ustaleń w zakresie napraw szkód górnictwem. W przypadku trudności niezależnie od stron ugody, w wykonaniu całego planu napraw danego roku, poszczególne zadania i środki przesuwane są na kolejne lata.

Zwroty kosztów zabezpieczeń na podstawie wniosków inwestorów wypłacono zwroty zabezpieczeń:

- w 2023 roku dla 39 budynków,
- w 2024 roku dla 19 budynków.

Każdego roku w planach napraw szkód górnictwem zakładany jest budżet finansowy na wypłatę zwrotów kosztów zabezpieczeń w związku z planowanymi wpływami eksploatacji górnictwem. Wnioski realizowane są na bieżąco po ich złożeniu przez inwestorów.

W latach 2025-2030 KWK ROW Ruch Rydułtowy planuje przeprowadzenie następujących prac przeciwdziałających szkodom górnictwem:

- regulacja rzeki Nacyna na odcinku od ul. Gen. Maczka w Rydułtowach do wlotu potoku Niedobczyckiego w Rybniku,
- przebudowa ul. Radoszowskiej w Rydułtowach w rejonie zalewiska na odcinku około 450 m w kierunku Rybnika wykonaniu niwelacji nachyleń torów kolejowych linii 140 relacji Katowice-Ligota-Nędza od ul. Barwnej w Rydułtowach do granic miasta Rybnik
- dla nowo budowanych i istniejących obiektów budowlanych zwrot kosztów - dodatkowych zabezpieczeń w związku z planowaną eksploatacją górnictwem.

Marszałek jako organ administracji geologicznej współdziała z organami gmin w ramach postępowań prowadzonych na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 977 ze zm.) oraz ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 195). Zgodnie z tymi przepisami opiniowane są: plany ogólne

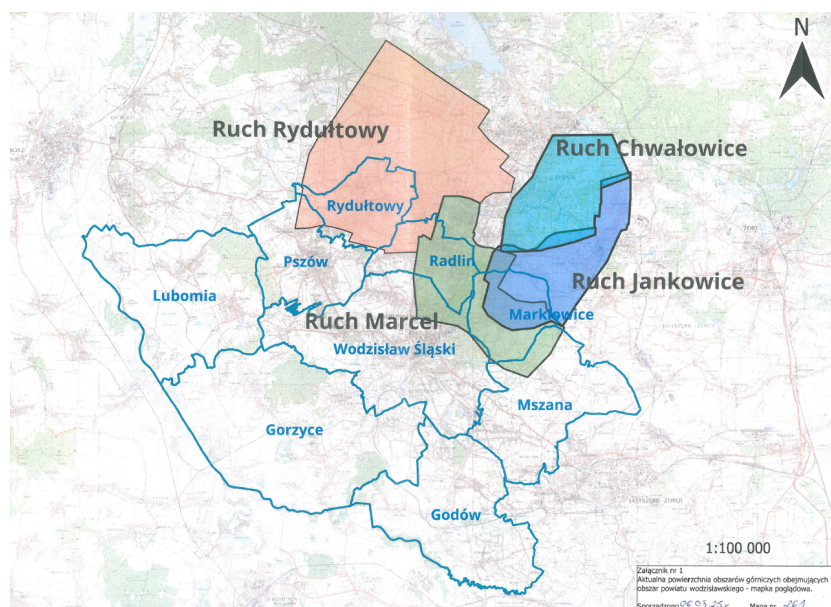
gmin, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz uzgadniane: projekty decyzji o warunkach zabudowy i projekty decyzji lokalizacji inwestycji celu publicznego, a także inwestycje mieszkaniowe. Przedmiotem opinii/uzgodnień są złoża, o których mowa w art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze, innych niż złoża strategiczne (pozostałe złoża należą do zakresu kompetencji ministra właściwego do spraw środowiska). Na etapie współdziałania z gminami organ administracji geologicznej informuje o udokumentowanych złożach, wskazuje na wymóg ochrony złóż kopalin przed działaniem uniemożliwiającym zagospodarowanie złoża i potrzebę zapewnienia możliwości ich wydobywania lub wykorzystania.

Polska Grupa Górnicza KWK ROW Ruch Jankowice

PGG S.A. ROW Ruch Jankowice posiada koncesję nr 6/2018 na wydobywanie węgla kamiennego i metanu jako kopaliny towarzyszącej ze złoża „Jankowice” ważną przez 25 lat do 31.12.2044 roku. KWK ROW Ruch Jankowice, w latach 2023-2024 na terenie powiatu wodzisławskiego przeprowadziła lub jest w trakcie realizacji następujące prace rekultywacyjne:

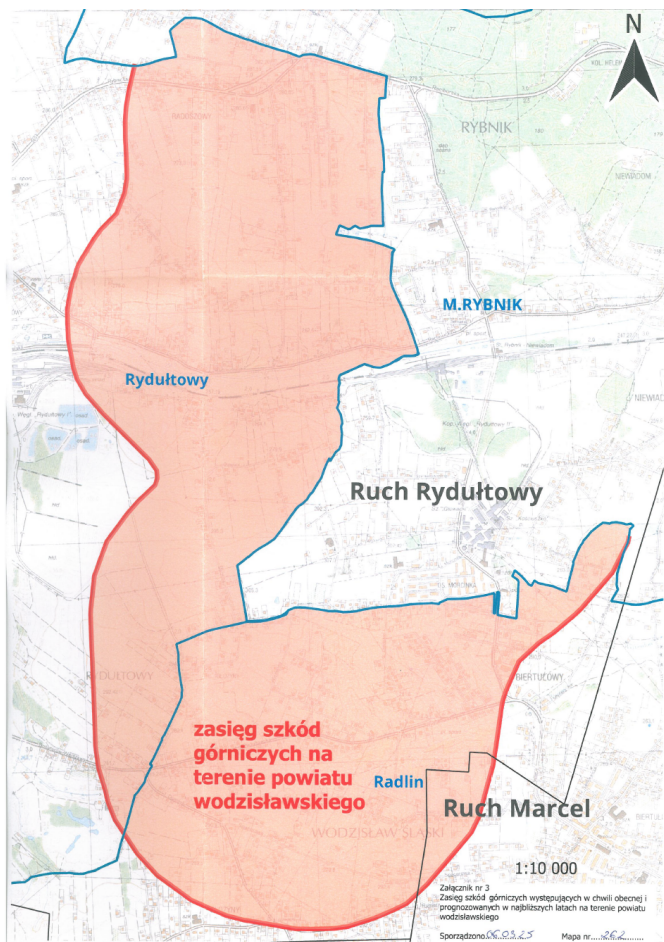
- likwidacja zalewiska Z-10 w rejonie ul. Jankowickiej w Markłowicach,
- w toku naprawy likwidacja zalewiska Z-1 w rejonie ul. Świerkowej w Markłowicach.

W latach 2023-2024 na terenie gminy Markłowice (powiat wodzisławski) wykonano naprawy szkód w 249 obiektach (w tym 56 obiektów budowlanych oraz 193 obiekty rolne). Zawarto 99 ugód, a w tym 70 ugód z tytułu odszkodowań na obiektach rolnych (straty w plonach i uprawach), 25 ugód na remonty i odszkodowania obiektów budowlanych oraz 4 ugody tytułem zwrotu kosztów zabezpieczenia budynków na wpływy projektowanej eksploatacji górniczej. W kolejnych latach planuje się realizację prac w zakresie naprawy szkód górniczych w oparciu o plany i wnioski poszkodowanych, w tym m.in. roboty związane ze zwiększeniem wydajności przepompowni zlokalizowanej w Markłowicach przy ul. Długiej oraz przystosowanie zbiornika wodnego źródłana Oaza do retencji wód opadowych.

Rysunek 24. Powierzchnia obszarów górniczych na terenie powiatu wodzisławskiego

Źródło: pismo z 6 marca 2025 r. Polska Grupa Górnicza S.A. 71/MGSG-MR/TP/530/3594/25/02/25

Rysunek 25. Zasięg szkód górniczych na terenie powiatu wodzisławskiego

Źródło: pismo z 6 marca 2025 r. Polska Grupa Górnicza S.A. 71/MGSG-MR/TP/530/3594/25/02/25

Jastrzębska Spółka Węglowa S.A KWK Jastrzębie Bzie

Teren i obszar górniczy Jastrzębie III obejmuje fragment gminy Mszana. JSW S.A. posiada Koncesję nr 1/2019 na dla OG i TG „Jastrzębie III” z terminem obowiązywania do 31.12.2025 r. JSW S.A. KWK „Jastrzębie-Bzie” według aktualnej wiedzy nie planuje przedłużenia Koncesji nr 1/2019.

Aktualna powierzchnia części obszaru górniczego „Jastrzębie III” obejmującego fragment obszar powiatu wodzisławskiego wynosi 3,742 km².

Rok 2023:

- Wyremontowano 1 budynek przy ul. Wiejskiej,
- Wypłacono odszkodowanie remontowe za 4 budynki przy ul. Wiejskiej,
- Wykonano konserwację i odbudowę rowów melioracyjnych R-8 i R-8B przy ul. Wiejskiej,
- Wykonano remont nawierzchni asfaltowej ul. Wiejskiej na odcinku od posesji 25 do wjazdu w ul. Śmieji w Gogołowej – PZD (I etap),

Rok 2024:

- Wyremontowano 2 budynki przy ul. Wiejskiej,
- Wypłacono odszkodowanie remontowe za 2 budynki przy ul. Wiejskiej,
- Wypłacono 2 odszkodowania za stodołę oraz studnię przy ul. Wiejskiej,
- Wypłacono odszkodowanie remontowe za remont nawierzchni asfaltowej ul. Wiejskiej – PZD (II etap),
- Wypłacono zwrot kosztów za zabezpieczenie budynku warsztatowo-usługowego przy ul. Wiejskiej.

Marszałek Województwa Śląskiego – jako organ koncesyjny, w latach 2023 i 2024 na terenie powiatu wodzisławskiego, udzielił Przedsiębiorstwu Produkcji Kruszyw Mineralnych i Lekkich Sp. z o.o. (NIP:

6342409853) koncesji na wydobywanie kruszywa naturalnego z części złoża „Lubomia X” (Pole II). Koncesja obowiązuje do dnia 31 grudnia 2034 r.¹⁶.

Nieodłączny element krajobrazu na obszarach z rozbudowanym przemysłem wydobywczym stanowią hałdy. Są charakterystycznym przejawem antropogenicznego przekształcania krajobrazu oraz środowiska na wszystkich obszarach, gdzie występuje podziemna eksploatacja złóż kopalin. Problemem w ostatnim czasie okazały się zapożarowania hałd w Radlinie, Rydułtowach i Pszowie. Wszystkie z tych obiektów wykazują aktywność termiczną, powodując przy tym emisje do powietrza uciążliwych gazów i pyłów.

Rozbiórka hałd i eksploatacja w celu odzysku surowca prowadzą do uciążliwości — przede wszystkim pylenie, osunięcia terenu i intensywny ruch ciężarówek.

Starosta w ramach prowadzonych postępowań administracyjnych prowadzi czynności rozpoznawcze lub ustalenia stanów faktycznych, w związku ze złożonymi wnioskami o wydanie zezwoleń dotyczących gospodarki odpadami. Lokalni urzędnicy analizują legalność zezwoleń, współpracują z Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska, a mieszkańcy składają petycje i uczestniczą w rozmowach z lokalnymi samorządami.

Często zdarzają się także wyjazdy interwencyjne, związane ze zgłoszeniami związanymi z nadmiernym zapyleniem lub uciążliwymi wyziewami gazów z utleniania cząstek palnych skały płonnej. W związku z tym prowadzone są działania kontrolne.

W powiecie wodzisławskim zlokalizowane są poniższe hałdy odpadów pokopalnianych:

Hałda Rydułtowy

W Rydułtowach znajduje się hałda odpadów pokopalnianych, znana jako Hałda Szarlota, w Rydułtowach. Jest to duży obiekt, będący wynikiem działalności kopalni Rydułtowy-Anna, i uznawana jest za jedną z największych tego typu hałd w Europie. Hałda Szarlota ma wysokość 134 metrów od podstawy do szczytu i jest charakterystycznym elementem krajobrazu Rydułtów. Mimo zakazu wstępu z powodu niebezpiecznych oparów, hałda przyciąga turystów i miłośników geocachingu. Z jej szczytu roztacza się rozległy widok na okoliczne miejscowości, w tym Wodzisław Śląski, Rybnik i Radlin. Hałda Szarlota jest nie tylko punktem orientacyjnym, ale również ważnym elementem dziedzictwa przemysłowego regionu. Powstała w wyniku wieloletniej działalności kopalni, a jej nazwa, "Szarlota", została nadana w 2007 roku w wyniku plebiscytu społecznego.

Obecnie eksploatacja hałdy w części południowo-zachodniej dotyczy przede wszystkim prac związanych z likwidacją zapożarowania oraz odzyskiem materiałów.

Hałda Radlin

Eksploatacja hałdy w Radlinie skupia się obecnie na likwidacji zapożarowania, a także prowadzone są prace polegające na formowaniu bryły oraz odzyskiwaniu materiałów. Po osunięciu skarpy we wrześniu 2023 roku, które było spowodowane zbyt pionowym ukształtowaniem skarp, podjęto działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa i środowiska. Eksploatacja hałdy w Radlinie to proces, który łączy w sobie rekultywację, poprawę bezpieczeństwa oraz działania zmierzające do ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko i życie mieszkańców.

Hałda Pszów

Eksploatacja Hałdy „Wrzosa I” polega na działaniach mających na celu likwidację zapożarowania i zabezpieczenie terenu. Spółka Restrukturyzacji Kopalń prowadzi prace, które obejmują m.in. pokrycie części hałdy warstwą gliny w celu ograniczenia emisji gazów pożarowych oraz zmniejszenia nachylenia skarp. Działania te mają na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców i zahamowanie rozprzestrzeniania się pożarów. NFOŚiGW przyznał środki na realizację projektu pn. „Likwidacja zapożarowania na części zwałowiska Wrzosa I w Pszowie”, które obejmuje cztery strefy wysokiej aktywności termicznej o pow. 6 652 m² w półn-zach. części zwałowiska.

Pozostałe obiekty hałd na terenie powiatu wodzisławskiego

Miasto Wodzisław Śląski: Starosta Wodzisławski prowadzi postępowanie w sprawie nałożenia obowiązku ograniczenia oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia oraz przywrócenia

¹⁶ Pismo Marszałka Województwa Śląskiego z 14 czerwca 2024 r., znak OE-AD-UI.706.55.2025, OE-AD-UI.KW-000114/2025.

środowiska do stanu właściwego, obejmującego teren zwałowiska odpadów pogórnich położony w Wodzisławiu Śląskim przy ul. Górniczej.

Gmina Mszana: rekultywacja zwałowisk KWK Jas-Mos w Mszanie. Decyzją Starosty Wodzisławskiego zezwolono Jastrzębskiej Spółce Węglowej S.A. KWK „Borynia – Zofiówka – Jastrzębie” Ruch „Jastrzębie” w Jastrzębiu-Zdroju, na przetwarzanie odpadów w procesie odzysku R5 poza instalacjami i urządzeniami, wykorzystywanymi do utwardzania powierzchni terenu oraz kształtowania powierzchni byłych Szybów Zachodnich pod przyszłe zagospodarowanie, położonych na obszarze gminy Mszana – „Tarasy II”.

Miasto Pszów: Realizacja projektu ukształtowania i zagospodarowania terenu w kierunku rekreacyjno-sportowym rejonu zwałowiska „Wrzosa” i zlikwidowanych osadników mułowych KWK „Anna” w Pszowie. Obiekt został następnie przejęty przez prywatnego przedsiębiorcę, który dokonał przebudowy – rozbiórki obiektu.

Gmina Lubomia: rekultywacja i odzysk odpadów na terenie zwałowiska w Bukowie. Rekultywacja odbywa się w oparciu o decyzję Starosty Wodzisławskiego o kierunku rekultywacji, w której ustalony został kierunek rekultywacji rekreacyjno-sportowy dla terenu o pow. 45,10 ha.

Gmina Godów: rozbiórka zwałowiska w Skrzyszowie w oparciu o zgodę Marszałka Województwa Śląskiego.

Dla terenu województwa śląskiego działa OPI-TPP 2.0 – interaktywna regionalna baza danych o terenach przemysłowych i zdegradowanych (www.orsip.pl). Realizatorem projektu jest Główny Instytut Górnictwa. Baza danych systemu zawiera informacje w postaci warstw informacyjnych o terenach przemysłowych i przemysłowych oraz elementach środowiska naturalnego i ich stanie. Portal integruje różne obszary wiedzy oraz informacje w zakresie efektywnego planowania przestrzennego i zarządzania terenami przemysłowymi. Ideą portalu jest poprawa systemu zarządzania środowiskiem w województwie śląskim, integracja działań na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz powszechny i nieodpłatny dostęp społeczeństwa do informacji o środowisku. W Bazie Terenów Przemysłowych i Zdegradowanych dla Powiatu Wodzisławskiego figuruje 31 terenów o łącznej powierzchni 806,4 ha.

4.6.2. Analiza SWOT

Zasoby geologiczne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
występowanie cennych surowców mineralnych w tym kruszyw naturalnych, węgla kamiennego i metanu.	- powstawanie szkód górniczych w infrastrukturze i budownictwie, - uszkodzenia budynków, - degradacja środowiska, - brak planowanych działań rekultywacyjnych, - występowanie aktywnych terenów osuwiskowych.
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
- stopniowa redukcja wpływu wydobycia kopalin na środowisko - realizacja nadzoru nad wydobyciem złóż przez odpowiednie organy	- możliwość skażenia gleby i wód - zagrożenia wynikające z możliwości osuwania się mas ziemnych

Źródło: opracowanie własne

4.6.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu zasobów geologicznych

W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2025 r. poz. 647) oraz ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. z 2020 poz. 2187), a także w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2023 poz. 633 ze zm.) dokonano regulacji dotyczących ochrony zasobów środowiskowych pod

względem szkód i odpowiedzialności za działania naprawcze oraz ochrony złóż kopalin, wód podziemnych i innych składników środowiska w związku z wykonywaniem prac i robót geologicznych i wydobywaniem kopalin.

W ustawie tej rozstrzygnięto także sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

Na terenie powiatu istnieje 626 terenów zaklasyfikowanych jako osuwiskowe, skala ich nie jest duża, na żadnym terenie nie są prowadzone prace monitoringowe, a monitoring obserwacyjny wskazuje na niewielką aktywność. Zgodnie z zaleceniami PIG zasadne jest założenie monitoringu instrumentalnego na 10 lokalizacjach. W kolejnych latach prace obserwacyjne w dalszym ciągu będą prowadzone.

4.7. Gleby

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2030” wraz ze wskaźnikiem monitorowania.

Tabela 22. Wybrane efekty realizacji w zakresie gleb

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2030” Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi			
Lp.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz sporządzenie wykazu zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska (art. 101d POŚ)	Starosta Wodzisławski przekazał do RDOŚ jako potencjalnie historyczne zanieczyszczenia powierzchni ziemi następujące tereny: • teren Koksowni Radlin, • opuszczony teren zakładu galwanizerni w Wodzisławiu Śląskim, • teren stacji paliw (dawny PGR) w Pszowie, • teren stacji paliw w Turzy Śląskiej. Tereny te, zostały również wpisane do rejestru prowadzonego przez GDOŚ.	4 tereny potencjalnych HZPZ
2.	Promocja rolnictwa zintegrowanego	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Częstochowie W ramach naborów prowadzonych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Częstochowie, w 2023 roku płatnościami rolno – środowiskowo – klimatycznymi (WPR 2023-2027), objęte było 28,40 ha gruntów rolnych na terenie powiatu wodzisławskiego. Natomiast w 2024 roku pakietami pomocowymi objęto 53,69 ha użytków rolnych na terenie powiatu wodzisławskiego.	płatności rolno-środowiskowe dla powierzchni 82,09 ha
3.	Kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb - rozwój sieci monitoringu gleb	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza z siedzibą w Gliwicach W latach 2023-2024 OSChr przeprowadziło badania użytków rolnych na powierzchni 1179,83 ha należących do 79 gospodarstw rolnych.	badania użytków rolnych na powierzchni 1179,83 ha należących do 79 gospodarstw rolnych
4.	Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb metalami ciężkimi, promieniotwórczymi oraz środkami ochrony roślin	Kontrole gospodarstw rolnych w zakresie gospodarowania środkami ochrony roślin prowadził Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach . W latach 2023-2024 przeprowadzono kontrole: • stosowania materiału siewnego: 24 kontrole, • występowania organizmów kwarantannowych, nie wykryto agrofagów kwarantannowych, • obserwacji fitosanitarnych pod kątem występowania agrofagów innych niż kwarantannowe – 44 kontrole, wykryto <i>Pestalotiopsis funerea</i> w próbie z roślin rodzaju <i>Thuja</i> oraz <i>Phomopsis</i> w próbie z roślin rodzaju <i>Taxus</i>,	133 kontrole w zakresie gospodarowania środkami ochrony roślin

		- punktów prowadzących obrót środkami ochrony roślin: 10 kontroli, - stosowania środków ochrony roślin: 54 kontrole (13 mandatów), - pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych: 1 kontrola w 2023 roku. Nie wykryto w badanych próbach pozostałości środków ochrony roślin.	
5.	Ograniczenie do niezbędnego minimum powierzchni gleby objętej zabudową w tym przeznaczania gruntów na cele inne niż rolne i leśne	Powierzchnia wyłączeń z produkcji rolniczej podana do sprawozdania RRW-11 w latach 2023-2024 wynosiła 13,11 ha (34,17 ha w latach 2021-2022), w tym: 2023 rok 5,52 ha, 2024 rok 7,59 ha.	wyłączenie 13,11 ha z produkcji rolniczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o działaniach wykonanych na terenie powiatu wodzisławskiego

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie powiatu.

Tabela 23 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie ochrony gleb i powierzchni ziemi

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020	Stan aktualny 2023
1.	Powierzchnia gruntów ornych (GUS)	13 385 ha (2010)	8 907,46 ha
2.	Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji	85,6 ha	860 ha

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.7.1. Opis stanu obecnego

4.7.1.1. Gleby

Na terenie powiatu wodzisławskiego występują gleby głównie piaskowe różnych typów, bielcowe oraz pseudobielcowe. Gleby te należą do głównie do III i IV klasy bonitacyjnej. Produkcja rolnicza możliwa jest w południowej i zachodniej części powiatu, gdzie szkody górnicze są najmniejsze (gmina Lubomia i Gorzyce), zachodnia część powiatu to głównie rolnictwo skupiające się na większych gospodarstwach.

4.7.1.2. Struktura użytkowania terenu

Powiat wodzisławski zajmuje powierzchnię 286,75 km², z czego 31% stanowią grunty orne. Tereny rolnicze zlokalizowane są głównie w południowej i zachodniej części powiatu. Strukturę użytkowania gruntów wg PSP 2020 zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 24. Szczegółowe zestawienie użytkowania powierzchni powiatu wodzisławskiego

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Udział procentowy w całości gruntów powiatu wodzisławskiego
1.	grunty orne	8 907,46	100%
2.	użytki rolne ogółem	8 068,38	90,58%
3.	użytki rolne w dobrej kulturze	7 971,81	89,50%
4.	pod zasiewami	6 691,92	75,13%
5.	grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	134,64	1,51%

6.	uprawy trwałe	63,93	0,72%
7.	łąki trwałe	972,54	10,92%
8.	pastwiska trwałe	86,55	0,97%
9.	pozostałe użytki rolne	96,57	1,08%
10.	las i grunty leśne	323,40	3,63%
11.	pozostałe grunty	515,68	5,79%

Źródło: stat.gov.pl (dostęp 12 marca 2025)

4.7.1.3. Rolnictwo

Ostatni spis rolny został przeprowadzony w 2020 r. Ze wstępnych danych wynika, iż w skali kraju liczba gospodarstw zmniejszyła się o ok. 13%, zmniejszyła się powierzchnia użytkowana rolniczo, ale zwiększyła się powierzchnia zasiewów.

Według danych ze spisu na terenie powiatu wodzisławskiego zarejestrowanych było 1163 gospodarstw rolnych, w tym:

- do 1 ha łącznie - 62 szt.,
- 1 - 5 ha - 843 szt.,
- 5 - 10 ha - 107 szt.,
- 10 - 15 ha - 45 szt.,
- 15 ha i więcej - 106 szt.

Zgodnie z informacjami udostępnionymi przez GUS (Powszechny Spis Rolny z 2020 roku) na terenie powiatu hodowanych było:

- bydło ogółem – 1744 szt.,
- bydło – krowy – 259 szt.,
- świnie ogółem - 5 357 szt.,
- świnie - lochy na chów – 219 szt.,
- drób ogółem - 292 917 szt.,
- drób kurzy – 285 459 szt.,
- brojlerzy kurze – 181 726 szt.,
- nioski kurze do produkcji jaj konsumpcyjnych – 101 303 szt.

Teren powiatu obejmują swoim działaniem Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie oraz Śląski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Częstochowie, które okresowo organizują szkolenia, spotkania informacyjne czy punkty konsultacyjne dla chętnych i zainteresowanych rolników.

Według informacji Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląskiego Oddziału Regionalnego w Częstochowie w ramach naborów prowadzonych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Częstochowie, latach 2023-2024 płatnościami rolno – środowiskowo – klimatycznymi (WPR 2023-2027), objęte było 82,09 ha gruntów rolnych na terenie powiatu wodzisławskiego, w tym:

- Gmina Godów – 2 wnioski na powierzchni 3,52 ha
- Miasto Wodzisław Śląski – 8 wniosków na powierzchni 78,57 ha.

W strukturze wariantów pakietów rolno - środowiskowo – klimatycznych można wymienić:

- Wariant 1.5 Półnaturalne łąki świeże,
- Wariant 2.10 Ochrona siedlisk derkacza,
- Wariant 2.4 Półnaturalne łąki wilgotne,
- Wariant 2.7 Ochrona siedlisk lęgowych rzadkich gatunków ptaków siewkowych (rycyk, kszyc, krwawodziób, czajka)¹⁷.

Teren powiatu wodzisławskiego podlega działaniu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach, który prowadzi kontrole gospodarstw rolnych pod kątem materiału

¹⁷ ARiMR Śląski Oddział Regionalny pismo z 20 lutego 2025 r., znak BDSPB12-WPPB.071.2.2025.AZ.

siewnego, szkółkarskiego oraz szkodników, patogenów i organizmów niekwarantannowych i kwarantannowych. W latach 2023–2024 przeprowadzono kontrole:

- stosowania materiału siewnego: 24 kontrole – nie stwierdzono nieprawidłowości,
- występowania organizmów kwarantannowych, nie wykryto agrofagów kwarantannowych,
- obserwacji fitosanitarnych pod kątem występowania agrofagów innych niż kwarantannowe – 44 kontrole. W 2024 roku wykryto *Pestalotiopsis funerea* w próbie z roślin rodzaju *Thuja* oraz *Phomopsis* w próbie z roślin rodzaju *Taxus*,
- punktów prowadzących obrót środkami ochrony roślin: 10 kontroli – nie stwierdzono nieprawidłowości,
- stosowania środków ochrony roślin: 54 kontroli. Nieprawidłowości stwierdzono podczas 15 kontroli, wystawiono 13 mandatów,
- pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych: 1 kontrola w 2023 roku. Nie wykryto w badanych próbach pozostałości środków ochrony roślin.

Na obszarze powiatu nie były realizowane działania w ramach Wojewódzkiego Programu Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko-Częstochowskiej – Owca Plus do roku 2027¹⁸.

4.7.1.4. Badania gleb

Badania gleb wykonywane są odgórnie w ramach monitoringu chemizmu gleb ornych Polski, który stanowi podsystem państwowego monitoringu środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Celem badań jest obserwacja zmian szerokiego zakresu cech gleb użytkowanych rolniczo, szczególnie właściwości chemicznych zachodzących w określonych przedziałach czasu pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka. Na terenie powiatu wodzisławskiego znajduje się 1 punkt monitoringowy w miejscowości Mszana - nr 405. Ostatnie wyniki badań chemizmu gleb w ww. punkcie pomiarowym pochodzą z 2020 roku i przedstawiono je w poprzednim POŚ.

W latach 2023-2024 OSChR przeprowadziło badania użytków rolnych na powierzchni 1179,83 ha należących do 79 gospodarstw rolnych. Wyniki odczynu i zasobności gleb w makroelementy w 839 próbkach gleb, pobranych przedstawiono poniżej.

- Kategoria agronomiczna gleby:
 - Bardzo lekka 15 próbek (2%),
 - Lekka 67 próbek (8%),
 - Średnia 245 próbek (29%),
 - Ciężka 512 próbek (61%).
- Odczyn pH:
 - Bardzo kwaśny 99 próbek (12%),
 - Kwaśny 253 próbek (30%),
 - Lekko kwaśny 352 próbek (42%),
 - Obojętny 124 próbek (15%),
 - Zasadowy 11 próbek (1%),
- Potrzeby wapnowania:
 - Konieczne 273 próbek (33%),
 - Potrzebne 157 próbek (19%),
 - Wskazane 211 próbek (25%),
 - Ograniczone 128 próbek (15%),
 - Zbędne 70 próbek (8%),
- Zawartość fosforu:
 - Bardzo niska 149 próbek (18%),
 - Niska 275 próbek (33%),
 - Średnia 201 próbek (24%),

¹⁸ pismo Marszałka Województwa Śląskiego z 18 lutego 2025 r., znak OE-AD-UI.706.55.2025 OE-AD-UI.KW-000114/25.

- Wysoka 93 próbek (11%),
- Bardzo wysoka 119 próbek (14%),
- Zawartość potasu:
 - Bardzo niska 131 próbek (16%),
 - Niska 222 próbek (26%),
 - Średnia 307 próbek (37%),
 - Wysoka 91 próbek (11%),
 - Bardzo wysoka 86 próbek (10%),
- Zawartość magnezu:
 - Bardzo niska 51 próbek (6%),
 - Niska 95 próbek (11%),
 - Średnia 249 próbek (29%),
 - Wysoka 181 próbek (22%),
- Bardzo wysoka 264 próbek (32%).¹⁹

Zasadnym rozwiązaniem z rolniczego punktu widzenia jest informowanie rolników o potrzebach wapnowania gleb oraz promowanie badań gleb na poziom pH.

Natomiast w kwestii zawartości metali ciężkich w glebach (których główną przyczyną jest zanieczyszczenie powietrza) ważnym działaniem jest promowanie i dotowanie wymiany nisko sprawnych urządzeń grzewczych oraz kontrole mieszkańców w zakresie spalania odpadów i niskiej jakości paliw.

4.6.1.2 Osuwiska

W Państwowym Instytucie Geologicznym od 2006 r. realizowany jest projekt System Osłony Przeciwsuwiskowej (SOPO). Jego celem jest rozpoznanie i udokumentowanie wszystkich osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi w Polsce. Wyniki projektu są przedstawiane na mapach topograficznych w skali 1:10 000 i są pomocne w ocenie ryzyka osuwiskowego, czyli w ograniczeniu szkód i zniszczeń wywołanych rozwojem osuwisk poprzez zaniechanie budownictwa drogowego i mieszkaniowego w obrębie aktywnych i okresowo aktywnych osuwisk. Dla terenów osuwisk i terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych wymagane jest opracowanie szczegółowych dokumentów geologiczno-inżynierskich.

Obowiązki Starosty Wodzisławskiego wynikają z art. 110a ustawy Prawo ochrony środowiska. Informacje o terenach zagrożonych ruchami masowymi oraz terenach, na których występują te ruchy, są weryfikowane na podstawie danych z bazy Systemu Osłony Przeciwsuwiskowej (SOPO) – rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy. Aktualnie zgodnie z art. 110 a ustawy POŚ Starosta prowadzi rejestr osuwisk na terenie wszystkich gmin należących do powiatu wodzisławskiego. W rejestrze występują osuwiska, które zostały odpowiednio scharakteryzowane, a lokalizację tych obszarów ustalono na podstawie informacji zawartych w pracy wykonanej na zlecenie Ministerstwa Środowiska przez Akademię Górniczo-Hutniczą w Krakowie pt.: „Rejestracja i inwentaryzacja naturalnych zagrożeń geologicznych (ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych) na terenie całego kraju”, w części dotyczącej Powiatu Wodzisławskiego.

Starosta dysponuje kartami dokumentacyjnymi naturalnych zagrożeń geologicznych – osuwisk, występujących w następujących lokalizacjach:

- Gmina Lubomia – 134 lokalizacji,
- Marklowice – ul. Goplany 25,
- Mszana – ul. Wodzisławska 116,
- Mszana – Klub sportowy,
- Połomia – ul. Karola Szymanowskiego,
- Pszów – ul. Kołłątaja 34,

¹⁹ pismo OSCHR w Gliwicach – Zestawienie odczynu i zasadności gleb w makroelementy; badany okres: 1 stycznia 2023–31 grudnia 2024 r.

- Pszów – ul. I. Łukasiewicza,
- Pszów – ul. J. Paderewskiego boczna,
- Wodzisław Śląski – ul. Pszowska,
- Wodzisław Śląski – ul. Grodzisko (teren leśny),
- Wodzisław Śląski – ul. Grodzisko (teren prywatny),
- Wodzisław Śląski – ul. Grodzisko 44,
- Wodzisław Śląski – ul. Rolnicza 30.

W roku 2023 dokonano zmian w opisie dwóch osuwisk zlokalizowanych na terenie gminy Lubomia. Lokalizacja obszarów zagrożonych ruchami masowymi została szczegółowo zobrazowana w Systemie Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO), zamieszczonej na stronie internetowej Państwowego Instytutu Geologicznego. Na dostępnej mapie można zlokalizować obszary zagrożone ruchami masowymi, występujące na terenach poszczególnych gmin powiatu wodzisławskiego. Prowadzony jest także monitoring obserwacyjny, który nie wykazuje większych ruchów masowych wymagających prac monitoringowych.

4.7.2. Analiza SWOT

Gleby	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
• dobrej jakości gleby w północnej części powiatu • duże zainteresowanie rolników badaniami gleb • brak znaczących patogenów i szkodników	• kwaśne gleby to 84% badanych próbek • brak ogólnych badań jakości gleb • brak zainteresowania rolników programami rolno-środowiskowymi
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
• możliwość korzystania z porad w PZDR i ARIMR • możliwość korzystania z dopłat rolno-środowiskowo-klimatycznych	• zwiększenie ilości pojazdów na drogach, a co za tym idzie – zwiększający się poziom metali ciężkich w glebach • zanieczyszczenie gleb w wyniku niskiej emisji i ruchu pojazdów • zagrożenia wynikające z możliwości osuwania się mas ziemnych

Źródło: opracowanie własne

4.7.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu gleb

W celu ekonomicznej i ekologicznej racjonalizacji wykorzystania gleb należy dążyć do ograniczania wykorzystania dobrej jakości gleb w sposób niezgodny z ich walorami przyrodniczymi, dostosowania formy zagospodarowania do naturalnego potencjału gleb, rozwoju ekologicznej produkcji rolniczej lub odpowiedniej zmiany upraw na glebach zanieczyszczonych.

W ramach działalności kontrolnej Główny Inspektorat Ochrony Środowiska będzie prowadził jako kontynuację badania gleb ornych, a Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa będzie wykonywał kontrole zanieczyszczenia płodów rolnych środkami ochrony roślin. Zadania te finansowane będą ze środków własnych GIOŚ oraz WIORiN.

Z uwagi na niewielkie zainteresowanie ze strony rolników pakietami rolno-środowiskowo-klimatycznymi oraz ukazującymi się programami należy prowadzić działania zmierzające do dotarcia do szerszego grona beneficjentów tych programów. Cennym działaniem jest organizacja spotkań i akcji informacyjnych połączonych z praktycznymi zajęciami dla rolników zainteresowanych produkcją rolną, a także właścicieli gospodarstw predestynujących do agroturystycznych. Działania przy współudziale miasta przeprowadzane są przez Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa i finansowane z ich własnych środków.

4.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2030” wraz ze wskaźnikiem monitorowania.

Tabela 25. Wybrane efekty realizacji w zakresie gospodarki odpadami i zapobieganiu powstawaniu odpadów

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2030” Racjonalna gospodarka odpadami			
Lp.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach W latach 2023-2024 przeprowadzono 19 kontroli w zakresie gospodarki odpadami na terenie powiatu wodzisławskiego. Nieprawidłowości stwierdzono w 5 przypadkach.	19 kontroli
2.	Sprawozdania z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi	Wszystkie gminy na co roku sporządzają i przekazują Marszałkowi Województwa Śląskiego sprawozdania z realizacji zadań związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi.	systematycznie co roku składane są sprawozdania
3.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gmin należących do powiatu (dofinansowania dla mieszkańców)	Gmina Godów W latach 2023-2024 unieszkodliwiono 7,63 Mg wyrobów zawierających azbest. Gmina Gorzyce W latach 2023 – 2024 unieszkodliwiono z terenu gminy 92,24 Mg odpadów zawierających azbest. Gmina Lubomia W 2023 roku unieszkodliwiono z terenu gminy 6,248 Mg odpadów zawierających azbest. Gmina Marklowice W roku 2020 usunięto ostatnie wyroby azbestowe z terenu gminy. Gmina Mszana W 2024 roku unieszkodliwiono 52,68 Mg wyrobów zawierających azbest z 10 gospodarstw rolnych. Miasto Pszów W latach 2023-2024 Miasto nie realizowało zadania związanego z unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest. Miasto Radlin W 2023 roku unieszkodliwiono 0,645 Mg azbestu, w 2024 roku unieszkodliwiono 1,800 Mg. Miasto Rydułtowy W roku 2023 unieszkodliwiono łącznie 7,85 Mg wyrobów zawierających azbest z 3 budynków. W roku 2024 unieszkodliwiono łącznie 4,211 Mg wyrobów zawierających azbest z 3 budynków. Miasto Wodzisław Śląski W roku 2023 złożono 2 wnioski, które zostały wycofane, natomiast w 2024 roku złożono 8 wniosków, z czego 5 wniosków zostało zrealizowanych, unieszkodliwiono 13,5 Mg	unieszkodliwiono 186,804 Mg wyrobów zawierających azbest

		azbestu.	
4.	Prowadzenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gmina Godów Ogółem na terenie gminy - w 2023 roku zebrano 2 286,034 Mg odpadów niesegregowanych oraz 3283,893 Mg odpadów zebrano w sposób selektywny, - w 2024 roku zebrano 2 305,519 Mg odpadów niesegregowanych oraz 3563,401 Mg odpadów zebrano w sposób selektywny, Gmina Gorzyce Ogółem na terenie gminy w 2023 roku zebrano 3 787,54 Mg odpadów, z tego 1 943,31 Mg zebrano w sposób selektywny. Gmina Lubomia Ogółem na terenie gminy w 2023 roku zebrano 3 566,55 Mg odpadów, z tego 1 908,41 Mg zebrano w sposób selektywny (1 943,31 Mg w 2021 roku) Gmina Marklowice Ogółem na terenie gminy w 2023 roku zebrano 2096,15 Mg odpadów, z tego 1 239,96 Mg zebrano w sposób selektywny (1 206,98 Mg w 2021 roku). Gmina Mszana Ogółem na terenie gminy w 2023 roku zebrano 3 594,223 Mg odpadów, z tego 2 313,333 Mg zebrano w sposób selektywny (1 693,30 Mg w 2021 roku). Miasto Pszów Ogółem na terenie gminy w 2023 roku zebrano 6 031,423 Mg odpadów, z tego 1 925,945 Mg zebrano w sposób selektywny. Miasto Radlin Ogółem na terenie gminy w 2021 roku zebrano 7 103 Mg odpadów, z tego 2 967 Mg zebrano w sposób selektywny (2 898,25 Mg w 2021 roku). Miasto Rydułtowy Ogółem na terenie gminy w 2023 roku zebrano 6 947,218 Mg odpadów, z tego 2 897,258 Mg zebrano w sposób selektywny. W 2024 roku zebrano 7 059,663 Mg odpadów, z tego 2 951,933 Mg zebrano w sposób selektywny. Miasto Wodzisław Śląski Ogółem na terenie gminy w 2023 roku zebrano 16 979,307 Mg odpadów, z tego 8 215,487 Mg zebrano w sposób selektywny (9 871,58 w Mg w 2021 roku). Brak danych za 2024 rok w okresie sporządzania niniejszego Programu.	zebrano 64 480 Mg z czego 34 235 Mg odpadów zebranych w sposób selektywny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o działaniach wykonanych na terenie powiatu wodzisławskiego

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie powiatu.

Tabela 26 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie gospodarki odpadami i zapobieganiu powstawaniu odpadów

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020	Stan aktualny 2024
1.	Masa odebranych i zebranych odpadów komunalnych - ogółem [Mg] (od nieruchomości zamieszkałych, niezamieszkałych i PSZOK)	63 190,70 Mg	69 283,44 Mg
2.	Masa usuniętych wyrobów zawierających azbest [Mg]	1760	2749
3.	Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła [%]	47%	poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych – 37,62%
4.	Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne [%]	80%	b.d.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gmin powiatu wodzisławskiego, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.8.1. Opis stanu obecnego

4.8.1.1. Gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie powiatu wodzisławskiego

Gospodarka odpadami na terenie gmin należących do powiatu wodzisławskiego oparta jest na zasadach „Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2023-2028” (uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego Nr VII/6/8/2024 z dnia 21 października 2024 roku). W gospodarce odpadami komunalnymi (w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji) przyjęto następujące cele:

- kluczowym działaniem wskazanym w europejskiej i krajowej polityce w zakresie gospodarki odpadami jest zapobieganie powstawania odpadów (ZPO), przez co rozumie się zmniejszenie ilości powstających odpadów poprzez unikanie ich wytwarzania,
- wspieranie działań związanych z ponownym użyciem produktów,
- zwiększanie świadomości społeczeństwa w zakresie ZPO i postępowania z odpadami,
- osiągnięcie następujących poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych:
 - 55% dla roku 2025,
 - 60% dla roku 2030,
 - 65% dla roku 2035;
- minimalizacja ilości składowanych odpadów:
 - do 30% w roku 2025,
 - do 20% w roku 2030,
 - do 10% w roku 2035;
- zwiększenie recyklingu organicznego poprzez propagowanie kompostowania bioodpadów „u źródła” przez mieszkańców,
- zapewnienie selektywnego zbierania bioodpadów od mieszkańców oraz zakładów zbiorowego żywienia,
- zwiększanie świadomości społeczeństwa w zakresie selektywnego zbierania odpadów,
- zmniejszenie udziału niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w strumieniu odbieranych odpadów,

- zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych selektywnie odpadów, aby mogły one zostać skierowane do procesu recyklingu,
- utrzymanie występującego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska, aby nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów względem masy wytworzonych w 1995 r.,
- ograniczenie powstawania tzw. „dzikich wysypisk śmieci”, tj. porzucania odpadów na terenach leśnych itp.,
- zwiększanie świadomości społeczeństwa w zakresie zagrożeń związanych z nielegalnym postępowaniem z odpadami.

Ustawą z dnia 19 lipca 2019 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw („ustawa nowelizująca”), wprowadzono szereg zmian dotyczących m.in. udzielania przez gminy zamówień publicznych na odbiór oraz odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych, a także zrezygnowano z organizacji systemów gospodarowania odpadami komunalnymi w ramach regionów.

Nowelizacja istotnie zmienia system gospodarki odpadami komunalnymi. W poprzednim stanie prawnym gospodarowanie odpadami komunalnymi, co do zasady powinno zamykać się w granicach regionów gospodarki odpadami komunalnymi, wyznaczonych w wojewódzkich planach gospodarki odpadami. Nowelizacja likwiduje tę regionalizację.

Nadal jednak obowiązują pewne ograniczenia dotyczące gospodarowania głównie niesegregowanymi (zmieszanymi) odpadami komunalnymi odebranymi od właścicieli nieruchomości; odpady takie muszą być przekazywane wyłącznie do tzw. instalacji komunalnych, ujętych na listach prowadzonych przez Marszałków Województw.

Od 1 lipca 2013 r. odbiór odpadów komunalnych w gminach powiatu wodzisławskiego odbywa się na podstawie zapisów znowelizowanej Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. W oparciu o zapisy powyższej ustawy Rady Gmin uchwały akty prawa miejscowego regulujące zasady utrzymania czystości i porządku jak i szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych. Podmiotem odbierającym (a tym samym wykonawcą usługi) jest wyłonione w trybie zamówienia publicznego przedsiębiorstwo. Wykonawca realizuje zamówienie publiczne na rzecz gminy stosując zasady określone w Regulaminie Utrzymania Czystości i Porządku oraz Szczegółowe zasady świadczenia usług odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i ich zagospodarowania. Regulamin określa rodzaje odbieranych odpadów, maksymalne ilości odpadów odbieranych, rodzaje pojemników na nieruchomościach oraz częstotliwości odbieranych frakcji. W oparciu o ww. zapisy sporządzono Harmonogram Odbioru Odpadów Komunalnych precyzujący terminy odbioru poszczególnych odpadów z nieruchomości. Częścią integralną ww. systemu jest funkcjonowanie Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Na terenie powiatu wodzisławskiego jest 9 PSZOK-ów, w tym:

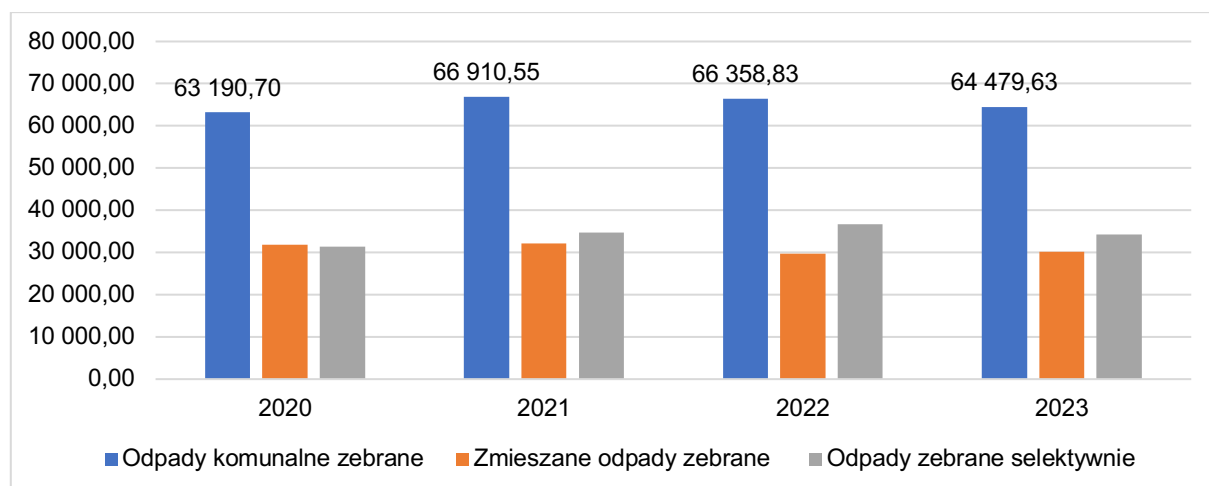
- Godów - zlokalizowany jest w Gołkowicach na działce 164/16,
- Gorzyce - zlokalizowany jest w Gorzycach przy ulicy Bogumińskiej 13,
- Markłowice - zlokalizowany jest w Markłowicach zlokalizowany przy ul. Cmentarnej 9,
- Mszana - zlokalizowany jest w Mszanie przy ul. Tuskerja (naprzeciwko remizy OSP),
- Lubomia - na terenie gminy działa PSZOK mobilny,
- Pszów - zlokalizowany jest na terenie ZGKiM, ul. Traugutta 101 w Pszowie,
- Radlin - zlokalizowany jest obok zaplecza Zakładu Gospodarki Komunalnej w Radlinie, przy ul. Rymera,
- Rydułtowy - zlokalizowany jest przy ul. Jesionowej 70 w Rydułtowach,
- Wodzisław Śląski - zlokalizowany jest na terenie Służb Komunalnych Miasta Wodzisław Śląski przy ul. Markłowickiej 21.

Na terenie powiatu wodzisławskiego źródłami wytwarzanych odpadów są:

- gospodarstwa domowe, w których powstają także odpady wielkogabarytowe oraz niebezpieczne,
- obiekty infrastruktury społecznej i komunalnej,
- obszary ogrodów, parków, cmentarzy, targowisk,

- ulice i place,
- przedsiębiorstwa i firmy prowadzące działalność gospodarczą.

Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych, wskaźnik ich nagromadzenia, jak również ich struktura oraz skład są uzależnione od różnych uwarunkowań lokalnych. Należy do nich: poziom rozwoju gospodarczego obszaru, zamożność społeczeństwa, rodzaj zabudowy mieszkalnej, sposób gospodarowania zasobami, przyzwyczajenia w konsumpcji dóbr materialnych, a także cechy charakterologiczne mieszkańców i ich podatność na edukację ekologiczną. Największy wpływ na ilość i skład morfologiczny powstających odpadów komunalnych w danej społeczności mają pojedyncze decyzje zapadające w trakcie zakupów poszczególnych towarów i wyboru rodzaju opakowania. Łącznie z terenu powiatu wodzisławskiego odebrano 64 480 Mg w 2023 r. odpadów komunalnych (66 359 Mg w 2022 r., 66 910 Mg w 2021 r.). W odpadach odebranych z nieruchomości 3 721 Mg stanowiły odpady z działalności gospodarczej, a 60 759 Mg z gospodarstw domowych. Średnia ilość odpadów na mieszkańca, odebranych z terenu gmin należących do powiatu wodzisławskiego wyniosła w 2023 r. 428 kg na osobę. W stosunku do danych dla województwa śląskiego (401 kg wytworzonych odpadów komunalnych na 1 mieszkańca w 2023 roku) wskazuje, że dane te są nieznacznie powyżej średniej.

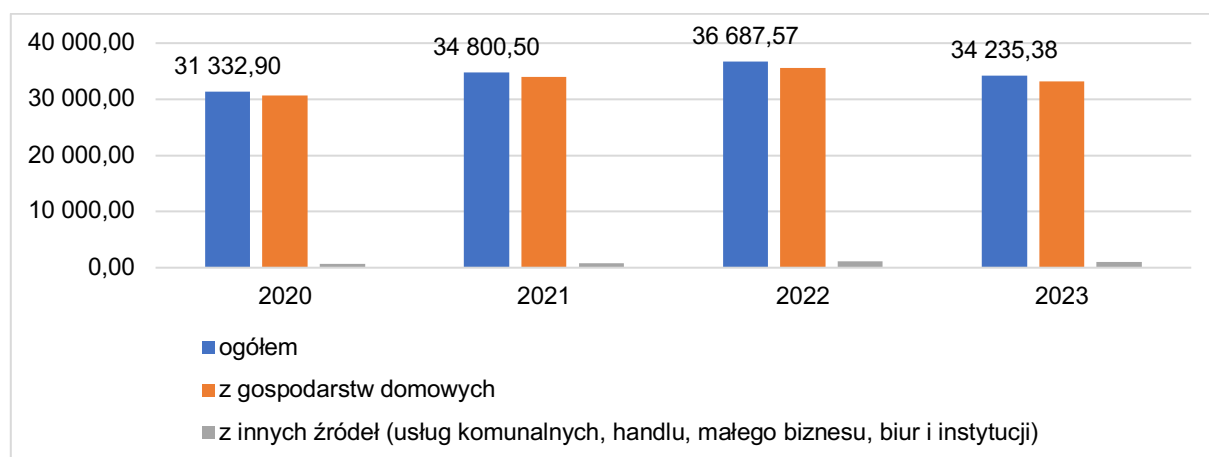

Rysunek 26. Ilość odebranych odpadów komunalnych na terenie powiatu wodzisławskiego w latach 2021-2023 (Mg)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gmin powiatu wodzisławskiego oraz danych GUS, 2025

Oprócz systemu zbierania zmieszanych odpadów komunalnych na terenie powiatu istnieje system selektywnego zbierania odpadów. Selektywnie zbierane są odpady opakowaniowe: papier i tektura, szkło, tworzywa sztuczne z metalami, odpady ulegające biodegradacji, odpady niebezpieczne, baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady wielkogabarytowe.

W 2023 roku na terenie powiatu wodzisławskiego zebrano selektywnie 34 235 Mg odpadów m.in. papier i tektura, szkło, tworzywa sztuczne, metale, tekstylia, niebezpieczne, w tym 33 172 Mg z gospodarstw domowych, 1 063 Mg z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji).

Rysunek 27. Ilość zebranych selektywnie odpadów na terenie powiatu wodzisławskiego w latach 2021-2023 (Mg)
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2025

Gminy na terenie powiatu corocznie przeprowadzają różnorakie kontrole mieszkańców mające na celu uszczelnienie systemu gospodarki odpadami, a także zwiększenie skuteczności selektywnych zbiórek odpadów. Kontrole dotyczą składania deklaracji śmieciowych, zawierania umów na wywóz nieczystości ciekłych, spalania odpadów w kotłowniach domowych, a także składowania odpadów na posesjach.

W ostatnich latach 2021-2023 gminy dążyły do osiągnięcia założonych poziomów odzysku i unieszkodliwiania odpadów. W 2021 roku wprowadzono nowe poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych – na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 2361). W związku z tym od 2021 r. poziom obliczany jest dla wszystkich odpadów komunalnych ogółem.

Zgodnie z art. 3b ust. 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733) gminy są zobowiązane osiągnąć poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości, co najmniej:

- 35% wagowo - za rok 2023;
- 45% wagowo - za rok 2024;
- 55% wagowo - za rok 2025;
- 56% wagowo - za rok 2026;
- 57% wagowo - za rok 2027;
- 58% wagowo - za rok 2028;
- 59% wagowo - za rok 2029;
- 60% wagowo - za rok 2030.

Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych gminy obliczały na podstawie Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 3 sierpnia 2021 r. w sprawie sposobu obliczania poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1530).

W roku 2023 wymagany poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych wynosił 35%. Poniżej przedstawiono osiągnięte poziomy w poszczególnych gminach powiatu wodzisławskiego:

- Godów – 49,9%,
- Gorzyce – 32,33%,
- Lubomia – 35%,
- Marklowice – 47,52%,
- Mszana – 46,20%,
- Pszów – 36,6%,
- Radlin – 35,73%,

- Rydułtowy – 25,92%,
- Wodzisław Śląski – 40,12%.

4.8.1.2. Odpady z sektora przemysłowego

Przedsiębiorcy zajmujący się gospodarowaniem odpadami działają na terenie powiatu wodzisławskiego w oparciu między innymi o decyzje wydane przez Starostę. W latach 2022-2024 Starosta Wodzisławski wydał 23 decyzje dotyczące gospodarowania odpadami na terenie powiatu (19 w latach 2021-2022).

Zgodnie z danymi Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach w latach 2023-2024 przeprowadzono łącznie 26 kontroli przedsiębiorców, w tym w zakresie przestrzegania przepisów ochrony środowiska w gospodarce odpadami na terenie powiatu 19 przedsiębiorców. W przypadku 5 kontroli stwierdzono naruszenia, a w efekcie 5 z tych kontroli nałożono na przedsiębiorców kary finansowe.

4.8.1.3. Azbest

Na właścicielu, zarządcy bądź użytkownika nieruchomości, na której znajdują się wyroby zawierające azbest, ciąży obowiązek sporządzenia informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania – obowiązek tzw. inwentaryzacji. Inwentaryzacja jest wykonywana na podstawie spisu z natury. Osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami przedkładają informację do burmistrza/prezydenta/wójta. Podmioty prawne przedkładają informację bezpośrednio marszałkowi województwa. Dane należy raportować corocznie do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy. Zebrane od osób fizycznych informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu wójt, burmistrz lub prezydent miasta przedkłada marszałkowi województwa do 31 stycznia każdego roku w formie aktualizacji Bazy Azbestowej.

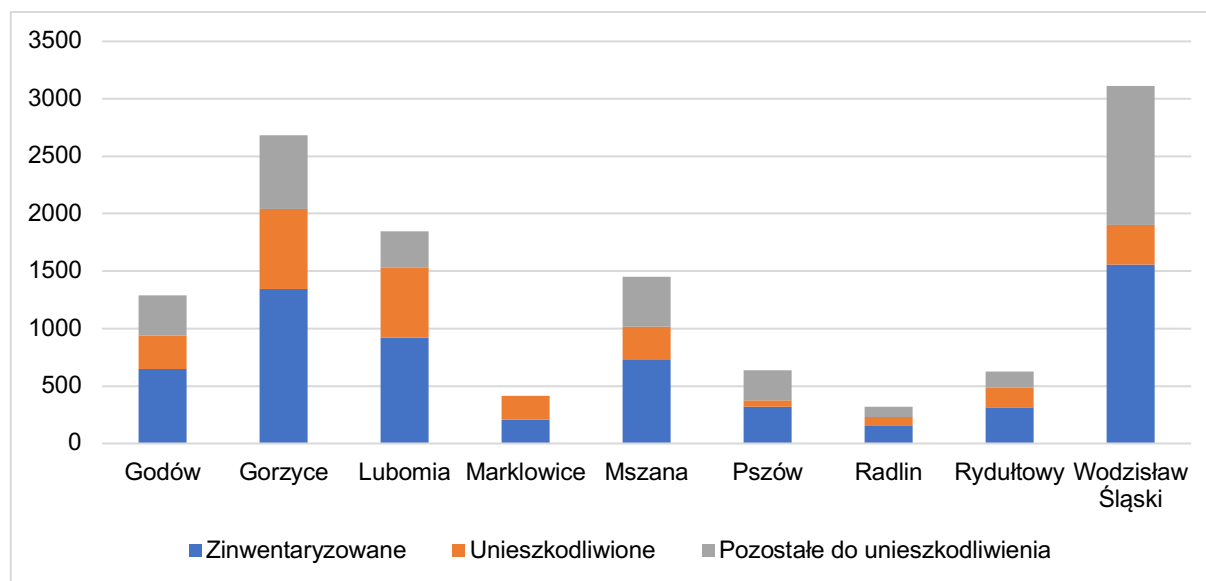
Na podstawie danych umieszczonych na stronie internetowej Ministerstwa Rozwoju i Technologii – Baza Azbestowa (stan na 22.03.2025 r.) można stwierdzić, że na terenie powiatu wodzisławskiego znajdowało się 6190 Mg zinwentaryzowanych odpadów zawierających azbest, 2749 Mg unieszkodliwiono oraz 3442 Mg pozostało do unieszkodliwienia.

W poszczególnych gminach ilości wyrobów zawierających azbest przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 27. Ilość wyrobów zawierających azbest w gminach powiatu wodzisławskiego (Mg)

Lp.	Gmina	Zinwentaryzowane	Unieszkodliwione	Pozostałe do unieszkodliwienia
1.	Godów	646	294	351
2.	Gorzyce	1343	699	643
3.	Lubomia	922	604	318
4.	Marklowice	207	207	0
5.	Mszana	726	293	433
6.	Pszów	318	60	257
7.	Radlin	159	71	88
8.	Rydułtowy	312	172	140
9.	Wodzisław Śląski	1557	347	1210
	Razem	6190	2749	3442

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z gmin powiatu wodzisławskiego oraz z Bazy Azbestowej zamieszczonej na stronie www.bazaazbestowa.gov.pl, stan na 22.03.2025 r.

Rysunek 28 Ilość wyrobów zawierających azbest w gminach powiatu wodzisławskiego (Mg)

Źródło: dane z gmin oraz www.bazaazbestowa.gov.pl, stan na 22.03.2025 r.

Gminy z terenu powiatu wodzisławskiego realizują zadania związane z demontażem, transportem i utylizacją wyrobów zawierających azbest pochodzących od mieszkańców /przedsiębiorców z terenu danej gminy.

Gmina Godów

W latach 2023-2024 unieszkodliwiono 7,63 Mg wyrobów zawierających azbest.

Gmina Gorzyce

W latach 2023 – 2024 unieszkodliwiono z terenu gminy 92,24 Mg odpadów zawierających azbest.

Gmina Lubomia

W 2023 roku unieszkodliwiono z terenu gminy 6,248 Mg odpadów zawierających azbest.

Gmina Marklowice

W roku 2020 usunięto ostatnie wyroby azbestowe z terenu gminy.

Gmina Mszana

W 2024 roku unieszkodliwiono 52,68 Mg wyrobów zawierających azbest z 10 gospodarstw rolnych.

Miasto Pszów

W latach 2023-2024 Miasto nie realizowało zadania związanego z unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest.

Miasto Radlin

W 2023 roku unieszkodliwiono 0,645 Mg azbestu, w 2024 roku unieszkodliwiono 1,800 Mg.

Miasto Rydułtowy

W roku 2023 unieszkodliwiono łącznie 7,85 Mg wyrobów zawierających azbest z 3 budynków.

W roku 2024 unieszkodliwiono łącznie 4,211 Mg wyrobów zawierających azbest z 3 budynków.

Miasto Wodzisław Śląski

W roku 2023 złożono 2 wnioski, które zostały wycofane, natomiast w 2024 roku złożono 8 wniosków, z czego 5 wniosków zostało zrealizowanych, unieszkodliwiono 13,5 Mg azbestu.

W „Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032” założono etapy usuwania wyrobów zawierających azbest w czasookresach, tj.:

- lata 2011–2012 – ok. 10% wszystkich wyrobów,
- lata 2013–2022 – ok. 40% wszystkich wyrobów,
- lata 2023–2032 – ok. 50% wszystkich wyrobów.

Oznacza to, że z terenu powiatu do końca 2023 powinno być usunięte ok. 40% odpadów zawierających azbest. Powyższe dane wskazują, iż powiat ma wystarczające tempo usuwania

azbestu (unieszkodliwiono 44%). Zwiększenie tempa można uzyskać poprzez promocję programu dotacyjnego dla mieszkańców oraz akcje informacyjno-edukacyjne na temat szkodliwości azbestu i obowiązków, jakie wynikają z użytkowania wyrobów zawierających azbest i posiadania jego powłok.

4.8.2. Analiza SWOT

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
- terminowo wykonywane sprawozdania z gospodarki odpadami - poprawnie działający system gospodarowania odpadami - kontrole mieszkańców w zakresie palenisk domowych	- wyrzucanie odpadów w sposób niekontrolowany - powstawanie miejsc nielegalnego składowania odpadów
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
- uszczelnienie systemu gospodarki odpadami - edukacja ekologiczna w przedszkolach i szkołach	przywożenie odpadów na teren powiatu oraz zostawianie ich przez mieszkańców innych gmin

Źródło: opracowanie własne

4.8.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu gospodarki odpadami

Gminy w powiecie wodzisławskim prowadzą gospodarkę odpadami zgodnie z Planem gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2023-2028, założeniami nowelizacji ustawy o odpadach, posiada regulamin utrzymania czystości i porządku oraz prowadzi coroczną sprawozdawczość. Główne cele do realizacji w zakresie gospodarki odpadami to doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych do instalacji. Bardzo istotnym zadaniem powinna być transparentność systemu zbiórki odpadów.

W harmonogramie zadań zapisano, że Gminy i Miasta nadal będą doskonalić selektywną zbiórkę wszystkich rodzajów odpadów i organizować akcje informacyjne, promocyjne i edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży, jak i dorosłej części społeczeństwa.

W zakresie gospodarki odpadami świadomość ekologiczna społeczeństwa jest nadal niewystarczająca, czego dowodem są występujące miejsca nielegalnego składowania odpadów, dlatego też konieczne jest dalsze prowadzenie edukacji ekologicznej. Zadanie będzie finansowane ze środków własnych oraz dostępnego dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

4.9. Zasoby przyrodnicze

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2030” wraz ze wskaźnikiem monitorowania.

Tabela 28. Wybrane efekty realizacji w zakresie zasobów przyrodniczych

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2030” Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu			
Lp.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa	Nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa został powierzony Nadleśniczemu Lasów Państwowych Nadleśnictwa Rybnik w drodze porozumienia z dnia 18 czerwca 2019 r. W ramach ww. porozumienia z Nadleśniczym Lasów Państwowych Nadleśnictwa Rybnik: - w roku 2023: - pozyskano 209,53 m³ drewna; - wydano 21 świadectw pozyskania drewna; - przeprowadzono 4 interwencje. - w roku 2024: - pozyskano 207,72 m³ drewna; - wydano 26 świadectw pozyskania drewna; - przeprowadzono 58 wizji terenowych.	nadzór nad lasami w ramach porozumienia z Nadleśniczym
2.	Rozwój bazy dydaktycznej edukacji przyrodniczej oraz realizacja działań z zakresu edukacji ekologicznej oraz walorów przyrodniczych parków krajobrazowych	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Rybnik Na terenie powiatu wodzisławskiego w latach 2023-2024 przeprowadzono 11 spotkań, w których uczestniczyło łącznie 596 osób. Tematyka: gospodarka leśna.	11 spotkań
3.	Rozpoznanie obszarów występowania, identyfikacja zagrożeń oraz określenie warunków ochrony i monitoring gatunków i siedlisk objętych ochroną na potrzeby realizacji planów zadań ochronnych	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Rybnik W ramach Akcji Straży Leśnej Nadleśnictwa Rybnik w 2023 i 2024 roku służby patrolowe prowadziły działania m.in. pod kątem zwalczania kłusownictwa: - Akcja Choinka- w tym zwalczanie kłusownictwa, - Odłowy Niemodlin –rezerwat Łęczczok w tym zwalczanie kłusownictwa, - Akcja Wieniec- w tym zwalczanie kłusownictwa W latach 2023 - 2024 nie wykazano przypadków kłusownictwa na terenie powiatu Wodzisławskiego.	akcje zwalczania kłusownictwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie powiatu wodzisławskiego

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie powiatu.

Tabela 29 Wskaźniki monitorowania realizacji działań z poprzedniego POS w zakresie zasobów przyrodniczych i zasobów leśnych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020	Stan aktualny 2024
1.	Powierzchnia prawnie chroniona ogółem	642,85 ha	642,85 ha
2.	Stanowiska dokumentacyjne	0,04 ha	0,04 ha
	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	642,81 ha	642,81 ha
3.	Pomniki przyrody	22	19
4.	Lesistość powiatu	9,6%	9,8%
5.	Powierzchnia lasów	2 760,88ha	2 801,28 ha
6.	Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej ogółem	124,43 ha	124,43 ha
7.	Powierzchnia gruntów odnowionych i zalesionych w ciągu roku	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ oraz GUS, BDL 2024

4.9.1. Opis stanu obecnego

Zgodnie z przyrodniczo – leśną regionalizacją Polski, powiat wodzisławski zajmuje graniczne położenie między prowincjami: Wyżyną Śląsko-Krakowską (makroregion Wyżyna Śląska), Niziną Śląską (Równia Opolska), Podkarpaciem Północnych (Kotlina Ostrawska). Teren powiatu wodzisławskiego cechuje typowe dla Płaskowyżu Rybnickiego bogactwo rzeźby terenu oraz bardzo duże różnice w wysokości względnej – sięgające ponad 100 m. Przesądza to o jego pagórkowatym charakterze. Bezpośrednie sąsiedztwo Bramy Morawskiej oddziałuje na cyrkulację południową, co z kolei wpływa na klimat i przyrodę ziemi wodzisławskiej.

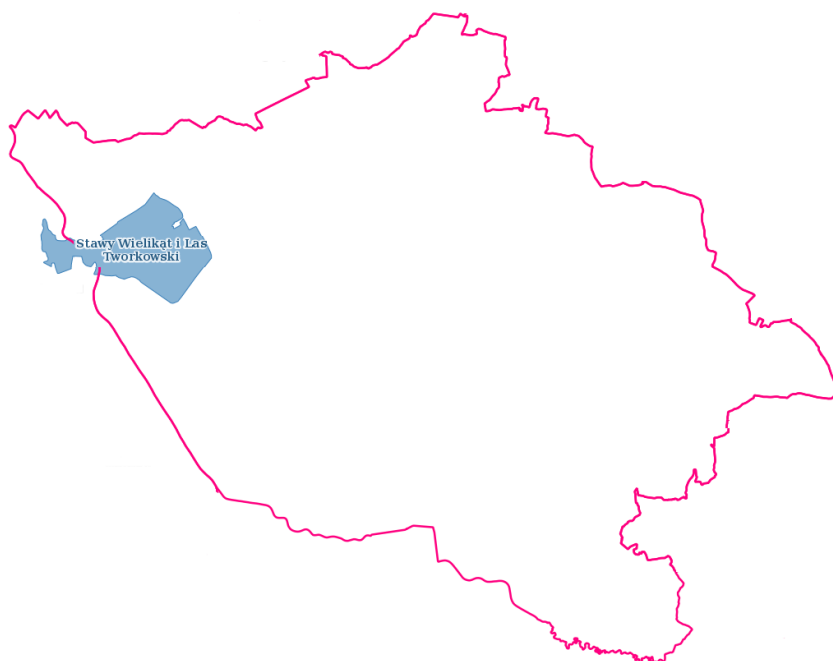
Dominują tu lasy mieszane z przewagą gatunków liściastych. Występują także zadrzewienia śródpolne, będące ostoją ptactwa i innej zwierzyny. Najwięcej terenów leśnych posiada gmina Gorzyce. Największe lasy to Grabówka i Dąbrowiak o powierzchni ponad 550 ha.

Tak jak w północnej części powiatu głównym architektem krajobrazu jest człowiek, tak w jego południowej części bezapelacyjnie tę rolę odgrywają rzeki. Trzy gminy wiejskie powiatu (Gorzyce, Godów, Lubomia) są malowniczo położone w dolinie Olzy i Odry oraz na otaczających ją wzgórzach. Meandry i starorzecza stanowią prawdziwy raj dla ptactwa wodnego i ryb, a przy okazji – świetny teren do rekreacji i wypoczynku.

Polder Buków to sztuczny zbiornik przeciwpowodziowy na Odrze. Okresowo całkowicie zalewany, położony na terenie trzech gmin – Krzyżanowic w powiecie raciborskim oraz Lubomi i Gorzyc w powiecie wodzisławskim. Wybudowany w latach 1989-2002 polder ma około 830 ha powierzchni i może przyjąć około 50 mln m³ wody. Ze względu na okresowe zalewanie i duże ograniczenie gospodarki rolnej w obrębie polderu, wzrosła na jego terenie bioróżnorodność, dzięki czemu stał się siedliskiem wielu rzadkich gatunków roślin błotnych i zwierząt, co w połączeniu ze starorzeczami i zalanymi wyrobiskami oraz sąsiedztwem Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego „Wielikąt” uczyniło z niego bardzo atrakcyjny teren dla turystyki i rekreacji, położonych blisko ośrodków wodnych w Olzie. Perełką krajobrazową powiatu jest również tzw. Szwajcaria Czyżowicka, leżąca pomiędzy Czyżowicami i Belsznicą. Znajdują się tam zalesione wzgórza, oczka wodne, ciekawe okazy flory i fauny, a rozwinięta infrastruktura i gospodarstwa agroturystyczne sprawiają, że miejsce to jest wprost wymarzone dla miłośników jazdy konnej.

4.9.1.1. Formy ochrony przyrody na terenie powiatu wodzisławskiego

Tereny prawnie chronione zajmują na terenie powiatu powierzchnię 642,85 ha, co stanowi ok. 2,2% powierzchni całkowitej powiatu. Na terenie powiatu wodzisławskiego występują następujące formy ochrony przyrody:

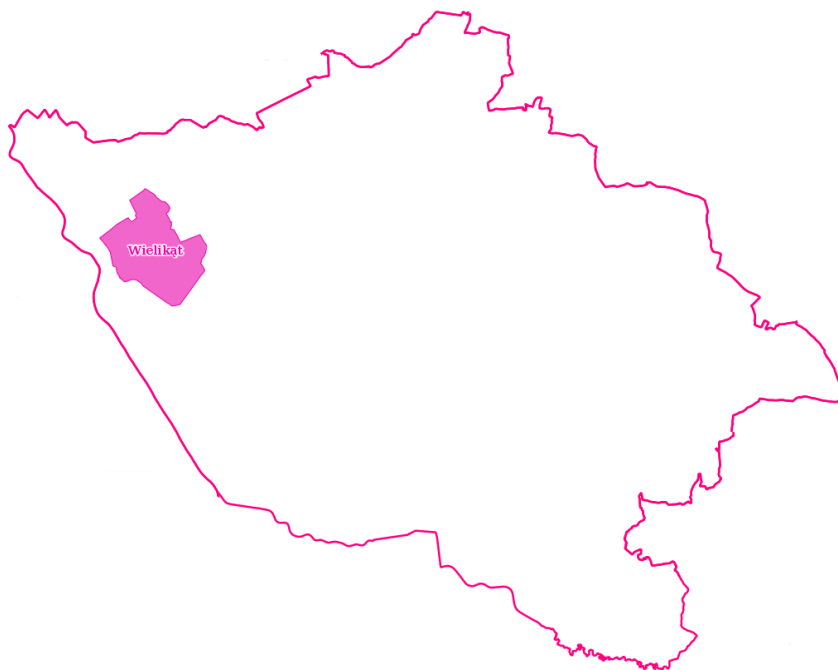

Rysunek 29. Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 Stawy Wielikąt i Las Tworkowski na terenie powiatu wodzisławskiego

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>

Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 Stawy Wielikąt i Las Tworkowski PLB240003

Stawy Wielikąt i Las Tworkowski - jeden z najmniejszych obszarów Natura 2000 leżący w Polsce, o powierzchni 914,49 ha. Położony jest na południe od Raciborza na zachodniej granicy powiatu wodzisławskiego. Około 85% obszaru leży w granicach gminy Lubomia (781 ha). Kompleks składa się z dziewięciu większych (17-41 ha) i kilkunastu małych stawów na większości stawów występują szuwary w postaci wąskich, przybrzeżnych pasów, a tylko na niektórych mniejszych stawach tworze rozległe łąny. Część ogroblowania porastają stare drzewa liściaste. Las Tworkowski jest miejscem gniazdowania bielika, a miejscem żerowania są stawy. W ostoi występuje co najmniej 21 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 4 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Strefa ochronna 1p bielika (PCK) - bardzo rzadkiego w tej części kraju. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: bączek (PCK), podgorzałka (PCK) i hełmiatka (PCK).

Rysunek 30 Zespół przyrodniczo- krajobrazowy „Wielikąt” na terenie powiatu wodzisławskiego

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>

Zespół przyrodniczo- krajobrazowy „Wielikąt”

Wielikąt – Znajduje się w granicach obszaru Natura 2000 i ma powierzchnię 642,81 ha. Jest to kompleks dziewięciu jezior o powierzchni 17 – 40 ha oraz kilku mniejszych. Powierzchnia terenu objętego ochroną w formie zespołu wynosi 636,5 ha. Zbiorniki wodne zajmują z tego 370,5 ha. Niespełna pół kilometra od stawów płynie rzeka Odra. Obszar przecięty jest linią kolejową. Tutejsze tereny sprzyjają wykształceniu się roślinności wodnej. Wzdłuż większości grobli rosną szuwary, wśród których przeważa trzcina pospolita oraz pałka szeroko- i wąskolistna. Do występujących tu roślin należy także kosaciec żółty. Tereny w otoczeniu stawów, a także groble pomiędzy nimi, porastają dęby szypułkowe, klony, brzozy, osiki, topole, graby i olchy. Rosną tu również krzewy, jak bez, tarnina, kalina, czy dzika róża. Do kompleksu stawów przylegają także zadrzewienia olchowe o powierzchni kilku hektarów.

Głównym bogactwem przyrodniczym tego obszaru jest ptactwo wodne, znajdujące tu doskonałe warunki do bytowania oraz rozrodu. Tereny te zaliczone zostały zresztą do najcenniejszych pod tym względem obszarów Śląska, a wraz z sąsiednim Lasem Tworkowskim stanowią ostoję ptaków, mającą rangę międzynarodową. Włączono je również do sieci Natura 2000. Naliczono tu przeszło 220 gatunków ptaków. Ważną grupę wśród tutejszej awifauny stanowią gatunki rzadkie i zagrożone wyginięciem. Do nich należą orzeł bielik, hełmiatka, bąk, bączek, podgorzałka, kropiatka, brzęczka. Ważną funkcję spełniają tutejsze obszary także jako miejsce odpoczynku ptaków w okresie przelotów. Poznaniu zespołu „Wielikąt” służy ścieżka dydaktyczna o długości 4km.

Stanowisko dokumentacyjne „Skałka”

Na terenie powiatu wodzisławskiego znajduje się jedno stanowisko dokumentacyjne przyrody nieożywionej „Skałka”, powołane Uchwałą nr XXXVII/325/2002 Rady Miasta Rydułtowy z dnia 25 stycznia 2002 roku w sprawie objęcia ochroną prawną stanowiska przyrody nieożywionej. Stanowisko stanowi wychodnia piaskowców karbońskich usytuowana na terenie Miasta Rydułtowy w rejonie ul. Skalnej i Ofiar Terroru - powyżej Osiedla, (obręb Rydułtowy Górne k.m. 3, działka nr 1189/30).

Pomniki przyrody

Na terenie powiatu znajdują się 19 pomników przyrody. Szczegółowe zestawienie zawiera poniższa tabela:

Tabela 30. Pomniki przyrody zlokalizowane na terenie powiatu wodzisławskiego

L.p.	Gatunek	Gmina	Opis
1.	Buk pospolity	Rydułtowy	Rośnie przy tzw. Tunelu, wiek: 270 lat
2.	Buk pospolity	Rydułtowy	Rośnie przy tzw. Tunelu, wiek: 255 lat
3.	Dąb szypułkowy	Rydułtowy	ul. Kordeckiego 76, 78
4.	Dąb szypułkowy	Rydułtowy	ul. K. Przerwy-Tetmajera w pobliżu Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej, wiek: 220 lat
5.	Klon pospolity	Rydułtowy	Rośnie przy ul. Traugutta 267, wiek: 330 lat
6.	Dąb szypułkowy	Wodzisław Śląski	Teren lasu, obok Źródeł Łużyckich II, rozłożysta korona, dobry stan zdrowotny
7.	Dąb szypułkowy	Wodzisław Śląski	Teren lasu, obok Źródeł Łużyckich II, rozłożysta korona, dobry stan zdrowotny
8.	Dąb szypułkowy	Wodzisław Śląski	Teren lasu, obok Źródeł Łużyckich II, rozłożysta korona, dobry stan zdrowotny
9.	Dąb szypułkowy	Wodzisław Śląski	Teren lasu, obok Źródeł Łużyckich II, rozłożysta korona, dobry stan zdrowotny
10.	Dąb szypułkowy	Wodzisław Śląski	Teren lasu, obok Źródeł Łużyckich II, rozłożysta korona, dobry stan zdrowotny
11.	Dąb szypułkowy	Wodzisław Śląski	Obrzeża zabytkowego parku, obok budynku starej leśniczówki przy ul. Osadniczej, stan zdrowotny dobry, kilka wypróchniałych dziupli i ubytków oraz nieliczne huby na pozostałościach po odciętych konarach
12.	Buk pospolity	Wodzisław Śląski	Teren lasów państwowych działka 3251/402 obręb Łaziska, Nadleśnictwa Rybnik
13.	Grupa drzew składająca się z następujących drzew: 10 drzew z gatunku Dąb szypułkowy, 1 drzewa z gatunku Lipa drobnolistna oraz 1 drzewa z gatunku Kasztanowiec zwyczajny	Godów	Zbiorowy pomnik przyrody znajduje się na terenie wokół zabytkowego drewnianego kościoła pod wezwaniem Wszystkich Świętych w Łaziskach
14.	Głaz narzutowy	Gorzyce	Czyżowice, ul. Gorzycka 39
15.	Klon pospolity	Lubomia	Rośnie przy leśniczówce, ul. A. Musioła w Syryni
16.	Lipa drobnolistna	Lubomia	Rośnie przy ul. A. Asnyka przy trasie Syrynia – Racibórz, 2 sztuki, okazałe równomiernie rozwinięte korony, specyficzna niska wysokość drzew
17.	głaz narzutowy	Lubomia	Głaz narzutowy zlokalizowany jest przy ul. Powstańców w Syryni na tzw. Kopcu, obw. 510 cm, na pamiątkę lipy posadzonej przez księżną Zofię Lichnowską
18.	Dąb szypułkowy	Markłowice	ulica Mroza przy Zamku
19.	Lipa drobnolistna	Mszana	Rośnie w pobliżu kościoła w Połomi, w południowej części cmentarza, nr 121 w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody. Wewnątrz pusta

Źródło: www.crfop.gdos.gov.pl (dostęp 15.03.2025 r.)

Korytarze ekologiczne

Powiat wodzisławski znajduje się na skraju korytarza ornitologicznego Dolina Górnej Wisły o znaczeniu ponadregionalnym. Obejmuje on dolinę Wisły od Bramy Morawskiej, aż do granic województwa śląskiego. W okresie wiosennym i jesiennym mają tu miejsce ożywione migracje ptaków, zwłaszcza wodno-błotnych. Jest ona wykorzystywana jako:

- szlak przelotu gatunków na południe i południowy wschód (szlak bałkański),
- miejsce odpoczynku i żerowania ptaków migrujących szerokim frontem wzdłuż kierunku SWW-NEE,

- miejsce wnikania w głąb lądu gatunków typowo morskich i północnych,
- miejsce wnikania w głąb kraju gatunków południowo-europejskich.

4.9.1.2. Audyt krajobrazowy województwa śląskiego

W 2025 roku został przyjęty przez Sejmik Województwa Śląskiego Audyt krajobrazowy województwa śląskiego (Uchwała nr VII/16/16/2025 z 23.05.2025 r.).

Audyt krajobrazowy obejmuje obszar województwa śląskiego. Jego celem jest identyfikacja krajobrazów występujących na terenie województwa, określenie ich cech charakterystycznych, ocena ich wartości oraz wskazanie krajobrazów priorytetowych. Dokument zawiera również rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania oraz ochrony krajobrazów priorytetowych, a także obszarów objętych ochroną przyrodniczą i kulturową, zgodnie z art. 38a ust. 3 pkt 2 ustawy. Opracowanie identyfikuje potencjalne zagrożenia mogące wpłynąć na zachowanie krajobrazów priorytetowych oraz wskazuje działania służące ich ochronie i zrównoważonemu rozwojowi. Ponadto dokument określa lokalne formy architektoniczne charakterystyczne dla wybranych krajobrazów priorytetowych, które podkreślają unikalny charakter regionu.

Audyt krajobrazowy sporządza się raz na 20 lat, dla obszaru województwa w granicach administracyjnych. Identyfikuje on krajobrazy występujące na obszarze województwa, określa ich cechy charakterystyczne i dokonuje oceny ich wartości, określa lokalizację krajobrazów priorytetowych – krajobrazów szczególnie cennych dla społeczeństwa ze względu na swoje wartości, wymagających zachowania i określenia dla nich zasad i warunków ich kształtowania.

Audyt wskazuje rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania, ochrony obszarów i obiektów prawnie chronionych oraz krajobrazów priorytetowych.

Projekt audytu wyznacza na terenie powiatu następujące krajobrazy priorytetowe:

- ID9 Zbiornik Racibórz Dolny (gmina Lubomia, Gorzyce),
- ID12 Wielikąt (gmina Lubomia),
- ID 19 Dolina Odry Zabełków (gmina Gorzyce),
- ID509 Rydułtowy (miasto Rydułtowy)
- ID515 Pszów kopalnia Anna (gmina Pszów)
- ID531 Wodzisław Grodzisko (gmina Wodzisław Śląski),
- ID 1911 Wodzisław Śląski (gmina Wodzisław Śląski).

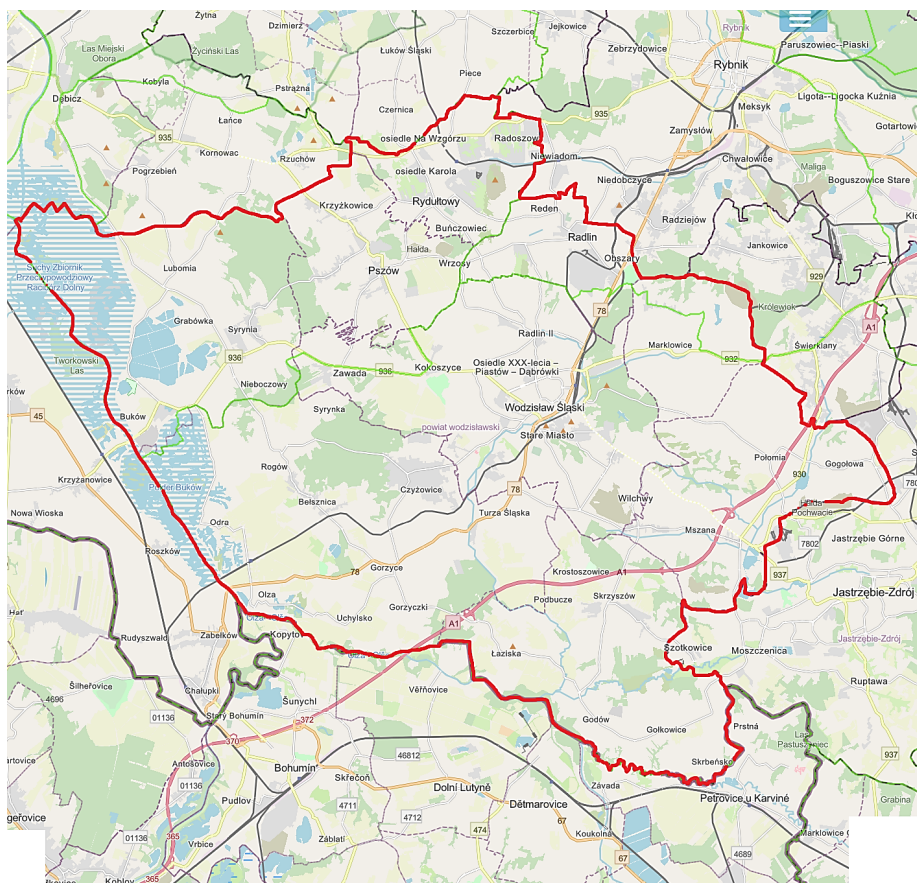
4.9.1.3. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Ogólna powierzchnia lasów na terenie powiatu wodzisławskiego wynosi 2 801,28 ha, w tym:

- lasy publiczne Skarbu Państwa 1 884,78 ha,
- lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych 1 853,93 ha,
- lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP 5,63 ha,
- lasy gminne 52,82 ha,
- lasy prywatne ogółem 855,68 ha.

Lesistość powiatu wynosi 9,8% i jest dużo niższa od średniej lesistości województwa śląskiego (31,7%). Niska lesistość powiatu wynika z silnej urbanizacji oraz uprzemysłowienia znacznej części obszaru poszczególnych gmin (Marklowice, Rydułtowy, Wodzisław Śląski, Mszana), a także stosunkowo dużej powierzchni terenów rolniczych oraz obecności licznych akwenów wodnych i terenów zalewowych, towarzyszącym dolinom rzek: Odry i Olzy (gminy: Gorzyce i Godów, kompleks stawów „Wielikąt” w gminie Lubomia).

Na terenie powiatu wodzisławskiego dominują lasy mieszane z przewagą lasów liściastych. Występują również zadrzewienie śródpolne będące ostoją ptactwa i innej zwierzyny. Gmina Gorzyce posiada największe tereny leśne o powierzchni 840 ha. Największe lasy to Grabówka i Dąbrowiak o powierzchni 550 ha. Cały powiat wodzisławski znajduje się w obrębie Nadleśnictwo Rybnik.

Rysunek 31. Obszary leśne na terenie powiatu wodzisławskiego

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>

Nadleśnictwo Rybnik

Nadleśnictwo Rybnik sprawuje nadzór nad 1 853,93 ha lasów państwowych. Udział poszczególnych typów siedliskowych lasów w Nadleśnictwie przedstawia się następująco:

- bór mieszany świeży (BMśw) 30,2%,
- las mieszany świeży (LMśw) 25,2%,
- las mieszany wilgotny (LMw) 17,7%,
- bór mieszany wilgotny (BMw) 11,7%,
- las świeży (Lśw) 10,9%,
- pozostałe 4,3%.

Na terenie Nadleśnictwa Rybnik stwierdzono występowanie 22 gatunków drzew panujących, w tym:

- sosna (*Pinus sylvestris* L.) - 62,5% powierzchni (64 % zapasu),
- brzoza (*Betula pendula*) - 12,3% powierzchni (10,9 % zapasu),
- dąb (*Quercus robur*) - 5,8% powierzchni (8,6 % zapasu).

Plan urządzania lasu dla Nadleśnictwa Rybnik sporządzony został na okres od 01.01.2017 r. do 31.12.2026 r. Plan ten zatwierdzony został przez Ministra Środowiska decyzją DL-I.611.20.2017 z dnia 20.04.2017 roku.

Podstawowymi zagrożeniami dla trwałości lasów i ich zrównoważonego rozwoju w rejonie powiatu wodzisławskiego są nie tylko przemysłowe zanieczyszczenia atmosfery - pyłu i gazy oraz odkształcenia powierzchni ziemi spowodowane przez górnictwo, ale także coraz bardziej dotkliwie odczuwalne zjawiska o zasięgu globalnym: systematyczny wzrost średniorocznych temperatur spowodowany efektem cieplarnianym i obniżanie poziomu wód gruntowych.

Ponad 95% drzewostanów znajduje się pod wpływem szkodliwego oddziaływania przemysłu, o różnym stopniu nasilenia negatywnych objawów. Czynniki te mają negatywny wpływ na stan zdrowotny drzewostanów. Dzięki stosowaniu nowoczesnych technologii i stałemu ograniczaniu emisji

gazów i pyłów przemysłowych, a przede wszystkim dzięki konsekwentnej pracy leśników zmierzającej do utrzymania i poprawy stanu lasów, ich przyszłość należy ocenić pozytywnie. Dodatkowo około 1 810 ha lasów znajduje się w strefie szkodliwego oddziaływania górnictwa. Powierzchnia drzewostanów, na której obserwuje się osiadanie terenu wskutek działalności górniczej (podziemna eksploatacja węgla kamiennego oraz cynku i ołowiu).

4.9.2. Analiza SWOT

Zasoby przyrodnicze	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
- występowanie obszaru Natura 2000, zespołu przyrodniczo krajobrazowego, korytarzy ekologicznych, krajobrazów priorytetowych, - występowanie 19 pomników przyrody	- bardzo niski stopień zalesienia powiatu - brak wystarczającej inwentaryzacji przyrodniczej powiatu 2,2% powierzchni całkowitej powiatu pokrytej obszarami chronionymi
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
- ograniczanie lokalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza, gleby i wód - właściwa pielęgnacja terenów zieleni - właściwa pielęgnacja zieleni urządzonej zwiększająca odporność na warunki klimatyczne i zjawiska ekstremalne - kształtowanie zieleni urządzonej uwzględniającym rodzime gatunki roślin - przebudowa drzewostanów leśnych w kierunku bardziej odpornych na zanieczyszczenia gatunków oraz uzupełnienia gatunkami rodzimymi - zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa pożarowego obszarów leśnych	- rozprzestrzenianie się obcych gatunków fauny i flory - degradacja siedlisk naturalnych i półnaturalnych - niezgodny z siedliskiem skład gatunkowy drzewostanów oraz niewłaściwa ich struktura - zagrożenia biotyczne (szkodniki), abiotyczne (susze, wiatry), zagrożenia antropogeniczne (zła jakość powietrza) - wysychanie i ograniczenie powierzchni terenów wodno-błotnych - wypalanie traw - wzrastająca liczba zjawisk ekstremalnych – powodzi i susz, zmiany reżimu hydrologicznego wpływające na okres wegetacyjny, - wpływ działalności górniczej na krajobraz

Źródło: opracowanie własne

4.9.4 Cele i zadania środowiskowe w zakresie zasobów przyrodniczych w tym także leśnych

Tworzenie i funkcjonowanie form ochrony przyrody jest ważnym elementem realizacji celów ochrony przyrody w powiecie wodzisławskim. Formy ochrony przyrody funkcjonują w oparciu o podstawy naukowe i wieloletnią praktykę krajowej ochrony przyrody. Każda z form spełnia inną rolę w polskim systemie ochrony przyrody i służy innym celom, dlatego charakteryzuje się odmiennym reżimem ochronnym oraz zakresem ograniczeń w użytkowaniu. Na terenie powiatu występują obszar Natura 2000, zespół przyrodniczo-krajobrazowy, stanowisko dokumentacyjne oraz 19 szt. pomników przyrody.

Lasy w rejonie powiatu tworzą szereg funkcji produkcyjnych (gospodarczych), ekologicznych (ochronnych) i społecznych. Najważniejszą funkcją gospodarczą pozostaje nadal produkcja drewna, chociaż pewne znaczenie ma również pozyskanie innych płodów lasu, jak: grzyby, owoce leśne, zioła czy gospodarka łowiecka. Z funkcji pozaprodukcyjnych największe znaczenie mają funkcje środowiskotwórcze (wodochronne, glebochronne i klimatyczne) oraz społeczne (rekreacyjne i krajobrazowe).

Analiza SWOT wskazuje, iż najważniejszym problemem ochrony przyrody jest obecnie degradacja siedlisk naturalnych i półnaturalnych, która częściowo może być spowodowana prognozowanym

ocieplaniem się klimatu, np.: migracje gatunków (w tym obcych inwazyjnych), wysychanie i ograniczenie powierzchni terenów wodno-błotnych, wzrastająca liczba zjawisk ekstremalnych – powodzi i susz, zmiany reżimu hydrologicznego wpływające na okres wegetacyjny, wpływ działalności górniczej na krajobraz.

W harmonogramie realizacji zadań własnych i monitorowanych zaplanowano przede wszystkim: uwzględnianie ochrony przyrody, krajobrazu i terenów zieleni, a w szczególności korytarzy ekologicznych w zagospodarowaniu przestrzennym na wszystkich szczeblach planowania i zarządzania przestrzenią przez Powiat Wodzisławski, kontynuację działań z zakresu edukacji ekologicznej, usuwanie roślinności inwazyjnej. W dokumentach planistycznych powinien być również uwzględniany aspekt klimatyczny, aby projektowane w nich działania w pełni odpowiadały zagrożeniom oraz potrzebom ochrony gatunków i siedlisk.

Ochrona siedlisk i gatunków jest znacznie trudniejsza, a najważniejszym narzędziem w tym przypadku jest przemyślana gospodarka przestrzenna. Jest to szczególnie istotne w przypadku ochrony korytarzy ekologicznych, których właściwe funkcjonowanie stanowi podstawę zachowania spójności ekologicznej województwa i powiatu wodzisławskiego oraz właściwego stanu obszarów przyrodniczo cennych.

Istotną kwestią wpływającą na potencjał regionu jest również ochrona walorów krajobrazowych. Ich degradacja w głównej mierze spowodowana jest wieloma niedociągnięciami z zakresu zagospodarowania przestrzennego. W perspektywie długookresowej istotne będzie prowadzenie pogłębionych badań w zakresie różnorodności biologicznej. Należy przede wszystkim dokonać inwentaryzacji oraz stworzyć spójny system informacji o zasobach gatunków i siedlisk przyrodniczych kraju wraz z wyceną wartości środowiska przyrodniczego. Badania powinny być ukierunkowane na obserwacje wpływu zmian klimatu na bioróżnorodność i aktualizowanie strategii reagowania.

Zaplanowane działania będą realizowane przez Powiat Wodzisławski, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Nadleśnictwo Rybnik w ramach własnych budżetów lub projektów realizowanych ze środków zewnętrznych.

4.10. Zagrożenia poważnymi awariami

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2030” wraz ze wskaźnikiem monitorowania.

Tabela 31. Wybrane efekty realizacji w zakresie zagrożeń poważnymi awariami

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2030” Przeciwdziałanie awariom instalacji przemysłowych Minimalizacja skutków awarii dla ludzi i środowiska			
Lp.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Wsparcie jednostek OSP w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego	Zgodnie z ustawą o Ochotniczych Strażach Pożarnych jednostki są finansowane m.in. z budżetów PSP oraz gmin i miast, w ramach tzw. utrzymania gotowości bojowej. Zakres finansowania dotyczy m.in. zakupu sprzętu i wyposażenia jednostki, umundurowania, utrzymania w gotowości pojazdów i sprzętu mechanicznego, w tym.: kontrole techniczne, przeglądy, zakup paliwa, ubezpieczenia, zakupu energii, opału, wody itd. Finansowanie jednostek ze środków gminnych nie jest jedynym źródłem ich dochodu. Inne źródła to: zbiórki publiczne, 1,5% podatku od osób fizycznych, środki z Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, darowizny, środki z Wojewódzkiego i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz środki z Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej.	wsparcie OSP z budżetów Gmin i Miast
2.	Przeciwdziałanie poważnym awariom poprzez prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, badań przyczyn tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach W 2023 roku przeprowadzono 3 kontrole w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym. Stwierdzono nieprawidłowości w 1 przypadku.	3 kontrole

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie powiatu wodzisławskiego

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie powiatu.

Tabela 32 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zagrożeń poważnymi awariami

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020	Stan aktualny 2024
1.	Liczba zakładów w rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii	ZDR: 0 ZZR: 1	ZDR: 0 ZZR: 1
2.	Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii oraz poważnych awarii na terenie powiatu	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.10.1. Opis stanu obecnego

Pojęcie „poważne awarie” – określa art. 3 pkt 23 ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2025 r. poz. 647) rozumie się przez to zdarzenie,

w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Obowiązki związane z awariami przemysłowymi spoczywają głównie na prowadzącym zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku wystąpienia awarii oraz na organach Państwowej Straży Pożarnej, a także wojewodzie. Zakłady takie zazwyczaj przynoszą wiele korzyści dla lokalnej społeczności, zapewniają zatrudnienie, utrzymanie, są motorem rozwoju i wspierają inicjatywy społeczne. Jednakże z uwagi na charakter prowadzonej działalności, są także źródłem potencjalnego zagrożenia.

Zakłady wytypowane przez GIOŚ jako potencjalnie niebezpieczne zostały wprowadzone do bazy potencjalnych sprawców. Baza ta jest na bieżąco uzupełniana o dane gromadzone w trakcie kontroli potencjalnych sprawców. Corocznie jest ona przesyłana do rejestru centralnego, prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Przeciwdziałania Poważnym Awariom. Wykaz zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej wg stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. znajduje się na stronie internetowej: <http://www.gios.gov.pl/pl/powazne-awarie>. Jeden zakład zlokalizowany na terenie powiatu wodzisławskiego figuruje w rejestrze centralnym zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej tj. TOMAR Sp. z o. o.

44- 300 Czyżowice ul. Nowa 28i.

WIOŚ w Katowicach w 2024 roku przeprowadził kontrolę w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom. Naruszenia i nieprawidłowości jakie odnotowano to: brak szkoleń w zakładzie w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym, które powinny obejmować zakres obowiązków pracowników odpowiedzialnych za działania na wypadek awarii przemysłowej, a także środków podejmowanych w celu uświadamiania potrzeby ciągłego doskonalenia oraz szkoleń dla podmiotów zewnętrznych wchodzących na teren zakładu i wykonujących prace zlecone/ remontowe (podwykonawców). Sankcje i działania pokontrolne: pouczenie; wystąpienie do organu administracji rządowej.

W celu zapobiegania, zwalczania i ograniczania skutków awarii przemysłowej bardzo ważna jest prawidłowa lokalizacja nowych obiektów, które mogą oddziaływać na środowisko oraz wyznaczenie stref i ochrona terenu. Istotne są także kontrole potencjalnych sprawców awarii.

Zagrożenie dla środowiska na terenie powiatu wodzisławskiego mogą wynikać z transportu drogowego i kolejowego materiałów niebezpiecznych, w postaci toksycznych środków przemysłowych i niebezpiecznych substancji chemicznych, w tym paliw płynnych. Główne trasy komunikacyjne to: autostrada A1 o długości 14,976 km, droga krajowa nr 78 o długości 18,317 km, drogi wojewódzkie – o łącznej długości 48,5 km, 7 linii kolejowych 140, 158, 176, 192, 875, 876, 877 o długości 56,666 km. Usytuowanie dróg i linii kolejowych powoduje, że powiat narażony jest na wystąpienie awarii związanych z przewozem substancji niebezpiecznych.

Za zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie powiatu wodzisławskiego odpowiadają: Komenda Powiatowa Policji w Wodzisławiu Śląskim oraz Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Wodzisławiu Śląskim. Na poziomie powiatowym system ochrony przeciwpożarowej oparty jest na dwóch podstawowych filarach, tworzących jednostki ochrony przeciwpożarowej – JOP:

- Państwowej Straży Pożarnej,
- jednostkach ochotniczych straży pożarnych zarówno włączonych do krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego jak i tych działających poza systemem.

Do zadań Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej w Wodzisławiu Śląskim i Rydułtowach należą między innymi:

- organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczych w czasie pożarów, klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń oraz wykonywanie specjalistycznych czynności ratowniczych w czasie klęsk żywiołowych oraz podczas likwidacji miejscowych zagrożeń przez inne podmioty ratownicze,
- utrzymywanie gotowości do prowadzenia działań ratowniczych,

- współdziałanie z innymi podmiotami ratowniczymi i służbami funkcjonującymi w rejonie działania jednostki w zakresie prowadzenia działań ratowniczych,
- prowadzenie rozpoznania w zakresie niezbędnym do podjęcia działań ratowniczych na obszarze powiatów grodzkiego i ziemskiego,
- organizowanie ćwiczeń i doskonalenia zawodowego, analizowanie stanu wyposażenia jednostki w sprzęt ratowniczy i środki gaśnicze, sorbenty, neutralizatory oraz przedstawianie wniosków i planów w tym zakresie.

Ponadto na terenie powiatu funkcjonuje 33 jednostki ochotniczej straży pożarnej:

- włączone do KSRG: OSP Biertułtowy, OSP Czyżowice, OSP Głożyny, OSP Gołkowice, OSP Gorzyce, OSP Krzyżkowice, OSP Lubomia, OSP Łaziska, OSP Markłowice, OSP Mszana, OSP Olza, OSP Połomia, OSP Pszów, OSP Radlin II, OSP Rogów, OSP Rydułtowy, OSP Skrzyszów, OSP Syrynia, OSP Zawada, OSP Gogołowa,
- nie włączone do KSRG: OSP Bełżnica, OSP Bluszczów, OSP Buków, OSP Godów, OSP Gorzyczki, OSP Jedłownik, OSP Kokoszyce, OSP Koksownia Radlin, OSP Nieboczowy, OSP Radoszowy, OSP Turza Śląska, OSP Turzyczka, OSP Uchylsko.

Organem właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego na obszarze powiatu jest Starosta Wodzisławski jako przewodniczący Zarządu Powiatu Wodzisławskiego.

Do zadań Starosty w sprawach zarządzania kryzysowego należy:

- kierowanie monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem i usuwaniem skutków zagrożeń na terenie powiatu;
- realizacja zadań z zakresu planowania cywilnego, w tym:
 - opracowywanie i przedkładanie wojewodzie do zatwierdzenia powiatowego planu zarządzania kryzysowego,
 - realizacja zaleceń do powiatowych planów zarządzania kryzysowego,
 - wydawanie organom gminy zaleceń do gminnego planu zarządzania kryzysowego,
 - zatwierdzanie gminnego planu zarządzania kryzysowego;
- zarządzanie, organizowanie i prowadzenie szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu zarządzania kryzysowego;
- wykonywanie przedsięwzięć wynikających z planu operacyjnego funkcjonowania powiatów i miast na prawach powiatu; zapobieganie, przeciwdziałanie i usuwanie skutków zdarzeń o charakterze terrorystycznym;
- współdziałanie z Szefem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w zakresie przeciwdziałania, zapobiegania i usuwania skutków zdarzeń o charakterze terrorystycznym;
- organizacja i realizacja zadań z zakresu ochrony infrastruktury krytycznej.

Starosta wykonuje zadania przy pomocy powiatowej administracji zespolonej i jednostek organizacyjnych powiatu oraz przy pomocy powiatowego zespołu zarządzania kryzysowego powołanego przez starostę, który określa jego skład, organizację, siedzibę oraz tryb pracy, zwanego dalej „zespołem powiatowym”.

4.10.2. Analiza SWOT

Zagrożenia poważnymi awariami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
33 jednostki OSP na terenie powiatu - brak w ostatnich latach poważnej awarii	- zagrożenia w postaci zakładów przemysłowych - potencjalne ryzyko wystąpienia poważnej awarii - występowanie terenów zagrożonych podtopieniami
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
- zmniejszenie zagrożenia wypadkowego i pożarowego poprzez remonty i modernizacje budynków oraz dróg - edukacja ekologiczna w szkołach i przedszkolach	- zagrożenia wypadkowe związane z transportem - zagrożenia wynikające z lokalizacji zakładów przemysłowych na terenie powiatu

Źródło: opracowanie własne

4.10.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zagrożeń poważnymi awariami

Głównymi zagrożeniami na terenie powiatu, jakie mogą wystąpić w toku zwykłego funkcjonowania, są wypadki i zdarzenia drogowe, pożary i zalania. Na zagrożenie pożarowe wpływa sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

Najważniejszymi jednostkami zajmującymi się w pierwszej kolejności minimalizacją skutków zdarzeń są straże pożarne. Analiza SWOT jako mocną stronę powiatu wodzisławskiego wskazała 33 jednostki OSP.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach kontroluje przedsiębiorstwa pod kątem przestrzegania wymagań ochrony środowiska. Jednocześnie same przedsiębiorstwa muszą dbać o należyte postępowanie i ostrożność. W harmonogramie realizacji zadań monitorowanych zaplanowano kontynuację działań w postaci kontroli przedsiębiorców wraz z egzekwowaniem wymagań dotyczących zapobiegania zagrożeniom – realizacja przez WIOŚ. Istotne jest prowadzenie w firmach samokontroli i szkoleń, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia awarii – realizacja tego zadania powinna być prowadzona przez przedsiębiorstwa.

W ostatnich latach na terenie powiatu wodzisławskiego nie wydarzyła się żadna poważna awaria, niemniej jednak istotnym elementem są kontrole, w tym także pojazdów przewożących ładunki niebezpieczne realizowane na drogach przez policję, działania te będą w kolejnych latach kontynuowane. Istotne jest również prawidłowe oznakowanie pojazdów przewożących niebezpieczne ładunki, co także w razie potrzeby kontroluje policja.

Ważnym zadaniem jest kontynuacja i doskonalenie działań edukacyjnych społeczeństwa w celu wyrobienia w ludności nawyków prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii. Działania te realizowane są poprzez akcje informacyjne i edukacyjne, a dla dzieci poprzez zabawę. Finansowanie tego rodzaju zadań pochodzi głównie ze środków własnych Powiatu Wodzisławskiego oraz z dofinansowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

5. Zagadnienia horyzontalne

Celem niniejszego rozdziału jest przedstawienie czterech zagadnień horyzontalnych stanowiących fundament wszystkich działań zapisanych w niniejszym „Programie ochrony środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2025–2030”.

Każdy obszar interwencji i każdy kierunek działań powinien być spójny z czterema zagadnieniami horyzontalnymi, jakimi są:

- adaptacja do zmian klimatu,
- nadzwyczajne zagrożenia,
- edukacja ekologiczna,
- monitoring środowiska.

Wszystkie obszary interwencji, na których opiera się niniejszy Program, zawierają aspekty każdego z czterech działań horyzontalnych. Istotne jest także, iż w każdej dziedzinie środowiskowej prowadzona jest edukacja ekologiczna, a nadzwyczajne zagrożenia czy awarie mogą wpływać na wszystkie obszary środowiska, od przyrody po powietrze, wody i gleby. W celu kontroli stanu środowiska i podjęcia ewentualnych szybkich kroków niezbędny jest monitoring środowiska.

5.1. Adaptacja do zmian klimatu

W 2013 r. Ministerstwo Środowiska opracowało „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”. Dokument ten został opracowany przez Ministerstwo Środowiska na podstawie analiz wykonanych przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy w ramach projektu pn. „Opracowanie i wdrożenie Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu – KLIMADA”. Oddziaływania związane z prognozowanymi zmianami klimatu będą z różnym natężeniem wzmacniane wskutek działalności człowieka, zarówno poprzez podejmowanie aktywności gospodarczej (wydobycie kopalin, kierunkowa gospodarka leśna i hodowla zwierząt oraz rolnictwo), jak i jej zaniechania (porzucanie łąk i muraw, zanik tradycyjnych form wykorzystania terenu). Oddziaływania te są wielokierunkowe i mogą znacznie wzmocnić niekorzystny wpływ prognozowanych zmian warunków klimatycznych w powiązaniu z nieprawidłowym zagospodarowaniem terenu.

Z racji zwiększonej częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych należy spodziewać się w przyszłości zwiększonej możliwości wystąpienia suszy, nadmiernych opadów, powodzi, które mogą zapoczątkować powstanie nowych osuwisk, erozję terenów pagórkowatych. Problem zmian w reżimie hydrologicznym dotyczy również siedlisk wód słodkich, płynących lub stojących. Grupa ta jest narażona na zmiany wskutek wzrostu opadów nawalnych, okresów suchych, procesów eutrofizacji i zaburzeń przepływu wód w zbiornikach²⁰.

Pomiędzy zagospodarowaniem przestrzennym i warunkami klimatycznymi zachodzi ścisły związek wzajemnego oddziaływania. W kontekście zmian klimatu istnieje konieczność zmian treści planowania przestrzennego, tak żeby odpowiadały na problemy, które dotychczas nie były bądź nie musiały być przedmiotem rozstrzygnięć planistycznych albo miały marginalne znaczenie w toku procesu planistycznego. Biorąc pod uwagę horyzontalny i interdyscyplinarny charakter gospodarki przestrzennej, wdrażanie działań adaptacyjnych w tym sektorze przyczynia się do ograniczenia skutków zmian klimatu nie tylko w zagospodarowaniu przestrzennym, ale także w większości obszarów życia gospodarczego i społecznego. To powoduje, że planowanie przestrzenne, będące najważniejszym instrumentarium gospodarki przestrzennej, urasta do jednego z najistotniejszych kreatorów przestrzennej organizacji systemów społeczno-gospodarczych i ekologicznych, decydujących o adaptacji polskiej przestrzeni do spodziewanych zmian klimatu, a tym samym uwarunkowań środowiskowych i łagodzenia skutków społeczno-ekonomicznych tych zmian.

²⁰ Scenariusze Zmian Klimatu do 2030 r. i wpływ na sektory i obszary wrażliwe, „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020”.

Zmiany klimatu i potencjalne skutki tych zmian zostały wzięte pod uwagę w niniejszym dokumencie poprzez realizację celów i kierunków działań, jakie zostały zapisane w „Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”. W ramach poszczególnych kierunków interwencji wszystkie te cele zostały wzięte pod uwagę i w ramach nich zostały zaplanowane zadania dotyczące energetyki, edukacji mieszkańców, zarządzania szlakami komunikacyjnymi w celu minimalizacji zagrożeń powodowanych przewozem substancji niebezpiecznych.

Wśród kluczowych działań o charakterze horyzontalnym, które według „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” powinny być realizowane, należy wymienić rozwój alternatywnych możliwości produkcji energii na poziomie lokalnym, zarządzanie ryzykiem powodziowym, realizację działań zabezpieczających przed osuwiskami oraz wdrażanie lokalnych systemów monitoringu i ostrzegania przed nadzwyczajnymi zjawiskami klimatycznymi. Istotnym elementem jest ciągła edukacja ekologiczna nie tylko dzieci, ale także osób dorosłych, w szczególności rolników i właścicieli lasów, właściwe planowanie przestrzenne na poziomie regionalnym i lokalnym z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji oraz uwzględnianie trendów klimatycznych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej²¹.

5.2. Nadzwyczajne zagrożenia

Zarówno jako nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska, jak i poważną awarię należy traktować zdarzenia takie jak: pęknięcie i rozszczelnienie instalacji rurociągów, wybuch, awaria zbiornika, katastrofa autocysterny przewożącej substancję niebezpieczną, awaria obiektów hydrotechnicznych itp.

Na zagrożenia pożarowe wpływa także sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne. Powstałe zagrożenia usuwane są przez odpowiednio wyposażone i wyszkolone jednostki straży pożarnej.

Na obszarach rolniczych powiatu wodzisławskiego przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin, co jest kontrolowane przez WIORIN. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

Zagrożeniem dla mieszkańców i środowiska może być także transport paliw i ładunków niebezpiecznych, mogą one być przewożone wszystkimi drogami, na których nie ma zakazów transportu ciężkiego lub innych obostrzeń. W trakcie doraźnych kontroli pojazdy te są sprawdzane przez funkcjonariuszy policji pod kątem ładowności oraz stanu technicznego.

Nadzwyczajne zagrożenia, do których może dojść na terenie powiatu w trakcie normalnego funkcjonowania, sprecyzowano w rozdziale 4.10 dotyczącym zagrożeń poważnymi awariami.

W rozdziale tym sprecyzowano rodzaje zagrożeń, do jakich może dojść na obszarze powiatu, wyspecyfikowano jednostki, które zajmują się identyfikacją zdarzeń, ratowaniem zdrowia, życia i mienia oraz usuwaniem skutków awarii, a także kompetencje organów do realizacji zadań w tym zakresie.

5.3. Działania edukacyjne

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć, jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie młodej i dojrzałej części społeczeństwa o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2027 r., do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej. Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (t.j. Dz.U. 2025 r. poz. 647) narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach

²¹ „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020”.

nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

W środkach masowego przekazu, w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody.

Ważną rolę w realizacji polityki proekologicznej powiatu wodzisławskiego odgrywają mieszkańcy. Ich zachowania, nawyki i podejmowane działania bezpośrednio przekładają się na jakość środowiska naturalnego. Dlatego istotne jest, by permanentnie kształtować świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska. Związana z tym edukacja ekologiczna stanowi moduł uzupełniający wielowymiarową działalność Powiatu na rzecz tworzenia otoczenia przyjaznego człowiekowi.

Organy administracji, instytucje koordynujące działania związane z ochroną środowiska oraz te, które kierują i zarządzają działalnością naukową i naukowo-badawczą w zakresie ekologizacji są zobowiązane uwzględniać w swoich planach i działaniach bieżących i długoterminowych zagadnienia dotyczące ekologii i ochrony przyrody.

Na wszystkich etapach edukacji placówki nauczania obejmujące swym działaniem jakąkolwiek edukację dzieci i młodzieży zawierają w swoich programach dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska.

Postawy społeczne i realizowana w całym okresie programowania szeroko pojęta edukacja ekologiczna mają na celu stałe podnoszenie świadomości zarówno dzieci, jak i dorosłych. Wynika to z faktu, iż wśród społeczeństw gorzej wykształconych powszechnie akceptowane są postawy antyekologiczne (dewastacja zasobów przyrody, brak oszczędzania wody, segregacji odpadów), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać patologiczne zachowania.

Powiat Wodzisławski powinien kontynuować i rozwijać współpracę z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, organizować akcje oraz pomagać przy realizacji programów szkolnych promujących idee zbierania surowców wtórnych w celu ich właściwego zagospodarowania. Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców nie tylko przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonej selektywnej zbiórki odpadów, co zapewni pozyskanie surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowiska oraz zmniejszenie szkodliwości tych odpadów, ale także do oszczędzania wody, niespalania odpadów w domowych kotłach, dbałości o otaczającą nas przyrodę i środowisko oraz szacunku do nich.

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej, są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem.

5.4. Monitoring środowiska

W związku ze zmianą kompetencji wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska i Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska wynikającą z przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw od 1 stycznia 2019 r. organem realizującym zadania państwowego monitoringu środowiska jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

1 stycznia 2019 r. pracownicy Wydziału Monitoringu Środowiska oraz Laboratorium WIOŚ stali się pracownikami GIOŚ. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska zadania państwowego monitoringu środowiska w zakresie: gromadzenia i analizy wyników badań i obserwacji, przygotowania ocen jakości środowiska oraz udostępniania informacji o środowisku realizuje poprzez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska.

Zadania Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska polegają między innymi na monitoringu środowiska.

Monitoring środowiska prowadzony jest w zakresie powietrza, wód powierzchniowych, wód podziemnych, ochrony przyrody i bioróżnorodności, gospodarki odpadami, hałasu, pól elektromagnetycznych, potencjalnego wystąpienia poważnej awarii oraz gleby i ziemi (na poziomie krajowym).

W myśl nowych przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska z 2018 r. (ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw; Dz.U. z 2018 r. poz. 1471, 1479, z 2019 r. poz. 125, 730) od 1 stycznia 2019 r. zadania PMŚ są realizowane wyłącznie przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ).

Zakres zadań państwowego monitoringu środowiska jest określany w wieloletnich strategicznych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanych przez Ministra Klimatu i Ochrony Środowiska oraz w wykonawczych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Obecnie obowiązujący „Strategiczny państwowy program monitoringu środowiska na lata 2020–2025” powstał na podstawie art. 4a ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 10 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska. Dokument ten obejmuje zadania wynikające z odrębnych ustaw, zobowiązań międzynarodowych oraz innych potrzeb wynikających ze strategii rozwoju oraz innych programów i dokumentów programowych²².

Informacje powstające w ramach PMŚ służą do wspomagania działań na rzecz ochrony środowiska, a także do informowania organów administracji o stanie środowiska, potencjalnych lub istniejących zagrożeniach oraz obszarach występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń w środowisku. Na dalszym etapie te dane i informacje wykorzystywane są przez organy administracji do postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do środowiska oraz planów zagospodarowania przestrzennego, a także planów i programów jako całości lub jego poszczególnych elementów.

Działalność inspekcyjna na terenie województwa śląskiego prowadzona jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. Polega na prowadzeniu kontroli instalacji i przedsiębiorstw oddziałujących na środowisko w celu sprawdzenia, czy są przestrzegane przepisy prawa, czy stwierdzone są naruszenia. W sytuacji stwierdzenia nieprzestrzegania obowiązujących przepisów wydawane są zarządzenia pokontrolne, a w razie ich niezrealizowania nakładane są kary.

²² <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/rwms/12> (dostęp 6 lutego 2025)

6. Cele programu ochrony środowiska i ich finansowanie

Tabela 33. Cele, kierunki interwencji i zadania dotyczące ochrony klimatu i jakości powietrza

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2023/2024	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze powiatu wodzisławskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych	Ilość podmiotów skontrolowanych rocznie w zakresie przestrzegania przepisów POP źródło danych: sprawozdania z POP, powiat, gminy powiatu	15 kontroli podmiotów prowadzących działalność gospodarczą 1 371 kontroli mieszkańców	15 kontroli na rok / ok. 1500	Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych	Wdrożenie obecnego programu ochrony powietrza- kontrola przedsiębiorców wynikająca z pop	Zadanie własne: Powiatu Wodzisławskiego Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego	brak dofinansowania, brak środków na realizację zadania
			Substancje, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne lub wartości dopuszczalne powiększone o margines tolerancji – klasyfikacja strefy, w której leży powiat źródło danych: GIOŚ	Klasa C: benzo(a)piren w pyłe PM10, ozon.	brak przekroczeń		Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej lub programów ograniczania niskiej emisji w skali lokalnej	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego	
			Ilość nowych stanowisk pomiarowych na terenie powiatu źródło danych: GIOŚ	1	1		Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	Zadanie monitorowane: GIOŚ	brak dofinansowania, brak środków na realizację zadania
			Liczba zamontowanych czujników jakości powietrza źródło: airyly	12	12		Utrzymanie punktów pomiarowych na terenie powiatu wodzisławskiego (czujniki powietrza Airly)	Zadanie monitorowane: Gmin powiatu wodzisławskiego, przedsiębiorcy	

			Długość zmodernizowanych odcinków dróg, gminnych, powiatowych, wojewódzkich i krajowych źródło danych: administratorzy dróg	2023-2024 przebudowa 10 km dróg powiatowych budowa/przebudowa/modernizacja/remont 36 odcinków dróg gminnych	zgodnie z WPF		Uwzględnienie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na jakość powietrza, poprzez m.in. upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic oraz wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich na drogach	Zadanie własne: PZD w Wodzisławiu Śląskim Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego, GDDKiA, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach	
			Ilość nowych niskoemisyjnych pojazdów transportu zbiorowego na terenie powiatu źródło danych: operatorzy transportu publicznego	2 hybrydowe	>2	Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu, na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu nie powodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza	Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy oraz stworzenie zintegrowanego systemu komunikacji miejskiej (autobus/pociąg) mającego na celu przeładunek z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	Zadanie własne: Powiatu Wodzisławskiego (Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Raciborzu Spółka z o.o.) Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego, operatorzy transportu publicznego	brak dofinansowania, brak środków na realizację zadania
			Długość ścieżek rowerowych na terenie powiatu źródło danych: GUS	27 km	30 km		Wspieranie rozwoju transportu rowerowego oraz wdrażanie rozwiązań na rzecz jego integracji z miejskimi systemami transportowymi m.in. poprzez rozwój i modernizację infrastruktury oraz zmiany organizacji ruchu	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego	brak dofinansowania, brak środków na realizację zadania

			Ilość wymienionych systemów grzewczych na niskoemisyjne źródło danych: WFOŚiGW, Gminy	3770 inwestycji dotyczących wymiany nieekologicznych źródeł ciepła	>3770		Realizacja działań z zakresu ograniczania emisji ze źródeł spalania o małej mocy do 1MW poprzez wymianę systemów grzewczych na niskoemisyjne oraz poprzez montaż filtrów na kominkowych ograniczających emisję	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego, lokalni producenci i dystrybutorzy ciepła sieciowego, mieszkańcy, wspólnoty mieszkaniowe	
			Ilość budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji źródło danych: gminy, powiat	13 rocznie / 3011 rocznie	15 rocznie / 3000 rocznie	Sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego do poziomu niepowodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza	Realizacja planów kompleksowej termomodernizacji w tym także inwestycji w odnawialne źródła energii budynków użyteczności publicznej	Zadanie własne: Powiatu Wodzisławskiego Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego, jednostki sektora finansów publicznych	brak dofinansowania, brak środków na realizację zadania
			Wdrożenie systemu zbierania informacji o rodzaju użytkowanych paliw stałych w indywidualnych urządzeniach grzewczych w gminach źródło danych: gminy	0%	100%		Opracowanie i wdrożenie systemu zbierania informacji o rodzaju użytkowanych paliw stałych w indywidualnych urządzeniach grzewczych	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego	brak dofinansowania, brak środków na realizację zadania
			Ilość przedsiębiorstw skontrolowanych rocznie przez WIOŚ w zakresie przestrzegania przepisów prawnych i zapisów pozwoleń źródło danych: WIOŚ	12	20	Wdrożenie mechanizmów motywujących do implementacji nowoczesnych rozwiązań w przemyśle skutkujących redukcją emisji	Prowadzenie regularnych kontroli przestrzegania przepisów prawnych i zapisów pozwoleń przez podmioty gospodarcze	Zadanie monitorowane: WIOŚ w Katowicach	
			Ilość instalacji stosujących niskoemisyjne technologie i OZE	9 625 szt.	11 000 szt.		Realizacja inwestycji mających na celu ograniczenie emisji	Zadanie monitorowane:	brak dofinansowania, brak środków

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WODZISŁAWSKIEGO NA LATA 2025-2030

			źródło danych: gminy, podmioty gospodarcze, Tauron Dystrybucja S.A.			substancji zanieczyszczających	substancji zanieczyszczających z instalacji energetycznych i przemysłowych, oraz ograniczających szczególnie „niską emisję” oraz emisję nieorganizowaną	przedsiębiorstwa energetyczne i przemysłowe, oraz inne podmioty gospodarcze, Gminy powiatu wodzisławskiego, osoby fizyczne	na realizację zadania
			Ilość działań (szkoleń, promocji, akcji informacyjnych, konferencji dofinansowania) źródło danych: gminy	5/rok	8/rok		Stworzenie preferencji dla rozwoju produkcji urządzeń do pozyskiwania energii w sposób bezemisyjny	Zadanie monitorowane: podmioty gospodarcze, placówki edukacyjne	brak dofinansowania, brak środków na realizację zadania
			Ilość zrealizowanych akcji edukacyjnych w zakresie poprawy jakości powietrza źródło danych: gminy	10/rok	15/rok		Prowadzenie kampanii edukacyjnych mających na celu wskazywanie prawidłowych postaw odnośnie ochrony powietrza, a także środków ostrożności odnośnie negatywnych skutków złej jakości powietrza	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego, organizacje ekologiczne, placówki oświatowe gminne i powiatowe	brak dofinansowania, brak środków na realizację zadania
			Ilość gmin prowadzących kontrole w zakresie zakazu spalania odpadów i przestrzegania tzw. uchwały antysmogowej źródło danych: gminy	9	9		Prowadzenie działań w zakresie zakazu spalania odpadów i przestrzegania tzw. uchwały antysmogowej	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego, Straż Miejska, Policja	
		Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność	Ilość budynków osób fizycznych poddanych termomodernizacji źródło danych: WFOŚ – Czyste Powietrze	496 budynków docieplenia ścian 406 wymiana stolarki	>496 >406		Poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych, w tym poprzez ich	Zadanie monitorowane: mieszkańcy	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WODZISŁAWSKIEGO NA LATA 2025-2030

		energetyczną z nowoczesnym i technologiami					kompleksowe termomodernizacje		
			Ilość gmin posiadających aktualne Założenia lub Plany Zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe źródło danych: gminy	9	9		Aktualizacja założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe z określeniem możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego	brak środków na realizację zadania

Źródło: dane zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 34. Harmonogram zadań własnych w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2025	2026	2027	2028	2029	do 2030		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Wdrożenie obecnego programu ochrony powietrza- kontrola przedsiębiorców wynikająca z pop	Powiat Wodzisławski	Zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy						środki własne Powiatu Wodzisławskiego	działanie będzie kontynuacją realizowanego już działania
		Uwzględnienie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na jakość powietrza, poprzez m.in. upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic oraz wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich na drogach	Powiat Wodzisławski (PZD w Wodzisławiu Śląskim)	Wg potrzeb						środki własne Powiatu Wodzisławskiego, fundusze krajowe i unijne	część działań będzie kontynuacją realizowanego już działania
		Realizacja planów kompleksowej termomodernizacji w tym także inwestycji w odnawialne źródła energii budynków użyteczności publicznej	Powiat Wodzisławski	Wg potrzeb						środki własne Powiatu Wodzisławskiego, fundusze krajowe i unijne	działanie będzie kontynuacją realizowanego już działania

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez Powiat Wodzisławski oraz PZD w Wodzisławiu Śląskim, a także szacunków własnych; w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WODZISŁAWSKIEGO NA LATA 2025-2030

Tabela 35. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2030 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Wdrożenie obecnego programu ochrony powietrza-kontrola przedsiębiorców wynikająca z pop	Gminy powiatu wodzisławskiego	koszty indywidualne jednostek	środki własne Gmin, fundusze krajowe i unijne	działanie będzie kontynuacją realizowanego już działania
		Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej lub programów ograniczania niskiej emisji w skali lokalnej	Gminy powiatu wodzisławskiego	koszty indywidualne jednostek	środki własne Gmin, fundusze krajowe i unijne	gminy są w trakcie realizacji
		Utrzymanie punktów pomiarowych na terenie powiatu wodzisławskiego (czujniki powietrza Airly)	Gminy powiatu wodzisławskiego, przedsiębiorcy	koszty indywidualne jednostek	środki własne Gmin, przedsiębiorców	działanie będzie kontynuacją i rozwijaniem realizowanych działań
		Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	GIOŚ	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne GIOŚ	działanie będzie kontynuacją realizowanego już działania
		Uwzględnienie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na jakość powietrza, poprzez m.in. upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic, oraz wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich na drogach	Gminy powiatu wodzisławskiego, GDDKiA, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach, zarządcy dróg	według zadań własnych oraz według kosztów inwestycji	środki własne, fundusze krajowe i unijne, środki administratorów dróg	
		Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy oraz stworzenie zintegrowanego systemu komunikacji miejskiej (autobus/pociąg) mającego na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	Gminy powiatu wodzisławskiego, operatorzy transportu publicznego	wymiana taboru: 1,5 mln zł za jeden autobus	środki własne jednostek realizujących oraz środki Gmin, fundusze krajowe i unijne	
		Wspieranie rozwoju transportu rowerowego oraz wdrażanie rozwiązań na rzecz jego integracji z miejskimi systemami transportowymi m.in. poprzez rozwój i modernizację infrastruktury oraz zmiany organizacji ruchu	Gminy powiatu wodzisławskiego	według zadań własnych oraz według kosztów inwestycji	środki własne jednostek realizujących oraz środki Gmin, fundusze krajowe i unijne	
		Realizacja działań z zakresu ograniczania emisji ze źródeł spalania o małej mocy do 1MW poprzez wymianę systemów grzewczych na niskoemisyjne oraz poprzez montaż filtrów na kominkowych ograniczających emisję	Gminy powiatu wodzisławskiego, lokalni producenci i dystrybutorzy ciepła sieciowego, mieszkańcy, wspólnoty mieszkaniowe	według zadań własnych oraz według kosztów inwestycji	środki własne jednostek realizujących oraz środki gmin, fundusze krajowe i unijne	zgodnie z uchwałą antysmogową

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WODZISŁAWSKIEGO NA LATA 2025-2030

		Realizacja planów kompleksowej termomodernizacji w tym także inwestycji w odnawialne źródła energii budynków użyteczności publicznej	Gminy powiatu wodzisławskiego, jednostki sektora finansów publicznych	5 000	środki własne jednostek realizujących oraz środki Gmin, fundusze krajowe i unijne	działanie będzie kontynuacją realizowanego już działania
		Opracowanie i wdrożenie systemu zbierania informacji o rodzaju użytkowanych paliw stałych w indywidualnych urządzeniach grzewczych	Gminy powiatu wodzisławskiego	od 50 do 200	środki własne jednostek realizujących oraz Gmin, fundusze krajowe i unijne	
		Prowadzenie regularnych kontroli przestrzegania przepisów prawnych i zapisów pozwoleń w podmiotach gospodarczych	WIOŚ w Katowicach	w zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne WIOŚ	
		Realizacja inwestycji mających na celu ograniczenie emisji substancji zanieczyszczających z instalacji energetycznych i przemysłowych, oraz ograniczających szczególnie „niską emisję” oraz emisję nieorganizowaną	przedsiębiorstwa energetyczne i przemysłowe, oraz inne podmioty gospodarcze	według kosztorysów inwestycji	środki własne jednostek realizujących, fundusze krajowe i unijne	
		Stworzenie preferencji dla rozwoju produkcji urządzeń do pozyskiwania energii w sposób bezemisyjny	Podmioty gospodarcze prowadzące działalność na terenie powiatu wodzisławskiego	według zadań własnych oraz według kosztorysu dodatkowych działań	środki własne jednostek realizujących, fundusze krajowe i unijne	działanie będzie kontynuacją realizowanego już działania
		Prowadzenie kampanii edukacyjnych mających na celu wskazywanie prawidłowych postaw odnośnie ochrony powietrza, a także środków ostrożności odnośnie negatywnych skutków złej jakości powietrza	Gminy powiatu wodzisławskiego, organizacje ekologiczne	według zadań własnych oraz według kosztorysu dodatkowych działań	środki własne organizacji ekologicznych oraz Gmin, fundusze krajowe	
		Prowadzenie działań w zakresie zakazu spalania odpadów i przestrzegania tzw. uchwały antysmogowej	Gminy powiatu wodzisławskiego, Straż Miejska, Policja	według zadań własnych jednostek	środki własne Gmin jednostek realizujących, fundusze krajowe	
		Poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych, w tym poprzez ich kompleksową termomodernizację	Właściciele budynków, mieszkańcy	zadanie własne jednostek	środki własne mieszkańców, administratorów, właścicieli budynków, fundusze krajowe w tym WFOŚiGW	
		Aktualizacja założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe z określeniem możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Gminy powiatu wodzisławskiego	100	środki własne Gmin, , fundusze krajowe w tym WFOŚiGW	działanie będzie kontynuacją realizowanego już działania

Źródło: dane zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 36. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu zagrożenia hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2023/2024	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Zagrożenia hałasem	Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska	Liczba badanych przedsiębiorstw w 2024 roku w zakresie przestrzegania norm hałas	6	>10	Zmniejszenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas	Ograniczenie hałasu przemysłowego na skutek zwiększenia działalności kontrolnej oraz wdrażania zaleceń pokontrolnych	Zadanie własne: Powiat Wodzisławski Zadanie monitorowane: WIOŚ	zmiana w przepisach prawnych dotyczących kompetencji
			Długość/liczba odcinków dróg budowanych, rozbudowywanych lub modernizowanych źródło danych: zarządzający drogami	2023-2024 przebudowa 10 km dróg powiatowych budowa/przebudowa/modernizacja/remont 36 odcinków dróg gminnych	>10 km		Uwzględnienie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na zmniejszenie emisji hałasu, poprzez m.in. upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic oraz wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich na drogach	Zadanie własne: PZD Zadanie monitorowane: Zarządzający drogami, Gminy powiatu wodzisławskiego	sprzeciw mieszkanców, brak uzgodnień branżowych i wysokie koszty inwestycji
			Długość ekranów akustycznych wzdłuż dróg i linii kolejowych źródło danych: zarządzający drogami i liniami kolejowymi	4,287 km	>4,287 km		Stosowanie zabezpieczeń akustycznych na wymagających tego odcinkach dróg i linii kolejowych.	Zadanie monitorowane: Zarządzający drogami i liniami kolejowymi	brak wystarczającej liczby użytkowników i opłacalności modernizacji
			Ilość gmin, które mają zapisy w MPZP ograniczające emisję hałasu źródło danych: gminy	9	9		Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego	wysokie koszty, długotrwały proces uchwalania
			Ilość wydanych decyzji administracyjnych źródło danych: powiat, Marszałek, RDOŚ	8	zgodnie z wynikami badań		Wydawanie decyzji o dopuszczanym poziomie hałasu w środowisku oraz badania hałasu	Zadanie własne: Powiat Wodzisławski Zadanie monitorowane: Marszałek Województwa Śląskiego, RDOŚ (dot. terenów zamkniętych)	brak środków finansowych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WODZISŁAWSKIEGO NA LATA 2025-2030

			Ilość punktów monitoringowych na terenie powiatu źródło danych: GDDKiA, ZDW	brak badań	zgodnie z wynikami badań	Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas	Bieżący monitoring poziomów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	Zadanie monitorowane: GIOŚ	brak środków finansowych na realizację zadania
--	--	--	--	------------	--------------------------	--	--	----------------------------	--

Źródło: dane zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 37. Harmonogram zadań własnych w zakresie zagrożenia hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2025	2026	2027	2028	2029	do 2030		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1	Zagrożenia hałasem	Ograniczenie hałasu przemysłowego na skutek zwiększenia działalności kontrolnej oraz wdrażania zaleceń pokontrolnych	Powiat Wodzisławski	30	30	30	30	30	150	środki własne Powiatu Wodzisławskiego	ilość działań kontrolnych zależny od potrzeb
		Uwzględnienie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na zmniejszenie emisji hałasu, poprzez m.in. upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic oraz wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich na drogach	PZD w Wodzisławiu Śląskim	Koszty podane w części dotyczącej klimatu i jakości powietrza						środki własne PZD w Wodzisławiu Śląskim, dofinansowanie UE	zakres jest ustalany na bieżąco
		Wydawanie decyzji o dopuszczanym poziomie hałasu w środowisku oraz badania hałasu	Starosta Wodzisławski	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy						środki własne Powiatu Wodzisławskiego	ilość decyzji zależna od potrzeb i kontroli w zakresie hałasu

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez Powiat Wodzisławski oraz PZD w Wodzisławiu Śląskim, a także szacunków własnych; w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 38. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zagrożenia hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025 - 2030 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Zagrożenia hałasem	Ograniczenie hałasu przemysłowego na skutek zwiększenia działalności kontrolnej oraz wdrażania zaleceń pokontrolnych	WIOŚ w Katowicach, Marszałek Województwa Śląskiego	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne WIOŚ w Katowicach, Województwa Śląskiego	ilość przedsiębiorstw do kontroli ustalana jest przez WIOŚ
		Uwzględnienie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na zmniejszenie emisji hałasu, poprzez m.in. upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic oraz wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich na drogach	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego, zarządzający drogami	koszty i zakres ustalane są na bieżąco	środki własne GDDKiA, Zarządu Dróg Wojewódzkich, gmin powiatu wodzisławskiego, dofinansowanie UE	zakres jest ustalany na bieżąco
		Stosowanie zabezpieczeń akustycznych na wymagających tego odcinkach dróg i linii kolejowych	Zarządzający drogami i liniami kolejowymi	według kosztorysów	środki własne zarządców dróg krajowych, wojewódzkich i gminnych, PKP, fundusze unijne	zgodnie z harmonogramami
		Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska	Gminy powiatu wodzisławskiego	każda zmiana PZP - 30	środki własne Gmin powiatu wodzisławskiego	koszt może być większy i wynikać także z innych zmian w PZP
		Wydawanie decyzji o dopuszczanym poziomie hałasu w środowisku oraz badania hałasu	Marszałek Województwa Śląskiego, RDOŚ	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne Województwa Śląskiego, RDOŚ, inne źródła finansowania	koszty w zależności od ilości decyzji
		Bieżący monitoring poziomów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	GIOŚ	100	środki własne GIOŚ	zależy od ilości kontroli

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WODZISŁAWSKIEGO NA LATA 2025-2030

Tabela 39. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu pola elektromagnetycznego

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2023/2024	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Pola elektromagnetyczne	Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach	Liczba punktów z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego źródło danych: GIOŚ	0	0	Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń oraz wprowadzenie danych do Bazy SI2PEM oraz prowadzenie rejestru	Zadanie własne: Starosta Wodzisławski	zmiana w przepisach prawnych dotyczących kompetencji
							Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku	Zadanie monitorowane: GIOŚ	wzrost liczby źródeł promieniowania

Źródło: dane zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 40. Harmonogram zadań własnych z zakresu pola elektromagnetycznego

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2025	2026	2027	2028	2029	do 2030		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	I	J
1	Pola elektromagnetyczne	Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń oraz wprowadzenie danych do Bazy SI2PEM oraz prowadzenie rejestru	Starosta Wodzisławski	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy						środki własne Powiatu Wodzisławskiego	działanie będzie kontynuacją realizowanego już działania

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez Powiat Wodzisławski, a także szacunków własnych; w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 41. Harmonogram zadań monitorowanych z zakresu pola elektromagnetycznego

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2030 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Pola elektromagnetyczne	Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku	GIOŚ	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne budżetu Państwa	działanie aktualnie jest realizowane w cyklach 3 letnich

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 42. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarowania wodami

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2023/2024	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Gospodarowanie wodami	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Jakość wód powierzchniowych i podziemnych źródło danych: GIOŚ	wody powierzchniowe stan zły wody podziemne – klasa III	wody powierzchniowe stan dobry wody podziemne – klasa II	Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych zgodnie z obowiązującymi Planami	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu	Zadanie monitorowane: GIOŚ, PIG	wysokie koszty monitoringu
			Kanały i rzeki uregulowane, długość konserwacji koryt rzek źródło danych: dane z PGW WP,	utrzymanie cieków na długości 44,725 km	utrzymanie cieków na długości około 44,725 km		Działania związane bieżącym utrzymaniem, regulacją i konserwacją koryt cieków	Zadanie monitorowane: PGW WP	trudność w pozyskaniu środków
			Ilość powiatowych i gminnych magazynów przeciwpowodziowych źródło danych: Powiat, gminy	9	9	Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat wynikających ze zjawisk ekstremalnych związanych z wodą	Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Zadanie własne: Powiat Wodzisławski Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego	trudności w otrzymaniu środków finansowych
			Długość wałów przeciwpowodziowych / powierzchnia polderów przeciwpowodziowych /	6,13 km / 543 ha / 1065 ha	>6,13 km / >543 ha / >1065 ha		Uwzględnianie w dokumentach planistycznych oraz w decyzjach dotyczących planowania i zagospodarowania przestrzennego granic obszarów zagrożenia powodzią wyznaczonych na mapach zagrożenia powodziowego	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego	
							Realizacja obiektów małej retencji zgodnie z Programem małej retencji dla województwa śląskiego, w tym nietechnicznych form retencji wód	Zadanie monitorowane: PGW WP	trudności w otrzymaniu środków finansowych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WODZISŁAWSKIEGO NA LATA 2025-2030

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2023/2024	Wartość docelowa rok 2030				
			suchych zbiorników przeciwpowodziowych źródło danych: GUS, PGW WP, gminy				Budowa, przebudowa, modernizacja budowli wodnych służącym innym celom w tym w celu zbiorowego zapatrzenia w wodę oraz związanych z gospodarką stawową	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego, PGW WP, właściciele zbiorników	
			Ilość gmin, w których rozwijano systemy zagospodarowania wód opadowych na terenach zurbanizowanych źródło danych: gminy	6	9		Rozwijanie systemów zagospodarowania wód opadowych na terenach zurbanizowanych, w tym: umożliwiających wykorzystanie wód opadowych, związanych z retencjonowaniem i czasowym przetrzymaniem wód opadowych związanych z tworzeniem tzw. „ogrodów deszczowych w miastach” związanych z zachęcaniem mieszkańców do tworzenia i utrzymywania obiektów mikroretencji wód	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego, osoby fizyczne, mieszkańcy, przedsiębiorcy	
							Działania edukacyjne, w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego,	trudności w otrzymaniu środków finansowych z zewnątrz tzn. środki WFOŚiGW

Źródło: dane zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WODZISŁAWSKIEGO NA LATA 2025-2030

Tabela 43. Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarowania wodami

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2025	2026	2027	2028	2029	do 2030		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	I	J
1	Gospodarowanie wodami	Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Powiat Wodzisławski	20	20	20	20	20	100	środki własne Powiatu Wodzisławskiego	jako kontynuacja realizowanego już działania

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez Powiat Wodzisławski, a także szacunków własnych; w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 44. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarowania wodami

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2030 w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Gospodarowanie wodami	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu	GIOŚ, PiG	w ramach działań własnych	środki własne GIOŚ, PiG	zadanie realizowane corocznie
		Działania związane bieżącym utrzymaniem, regulacją i konserwacją koryt cieków	PGW WP, Gminy powiatu wodzisławskiego	według kosztorysów inwestycji	środki własne Gmin, PGW WP	zakres ustalany w miarę potrzeb
		Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Gminy powiatu wodzisławskiego, inne podmioty	według kosztorysów inwestycji	środki własne Gmin, fundusze krajowe i unijne	działania będzie kontynuacją już realizowanego
		Uwzględnianie w dokumentach planistycznych oraz w decyzjach dotyczących planowania i zagospodarowania przestrzennego granic obszarów zagrożenia powodzią wyznaczonych na mapach zagrożenia powodziowego	Gminy powiatu wodzisławskiego	według potrzeb	środki własne Gmin, fundusze krajowe i unijne	realizacja wg potrzeb
		Realizacja obiektów małej retencji zgodnie z Programem małej retencji dla województwa śląskiego, w tym nietechnicznych form retencji wód	Gminy powiatu wodzisławskiego, PGW WP, inne podmioty	według kosztorysów inwestycji	środki własne Gmin, fundusze krajowe i unijne, środki PGW WP	realizacja w ramach środków finansowych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WODZISŁAWSKIEGO NA LATA 2025-2030

		Budowa, przebudowa, modernizacja budowli wodnych służącym innym celom w tym w celu zbiorowego zapotrzebowania w wodę oraz związanych z gospodarką stawową	Gminy powiatu wodzisławskiego, PGW WP, właściciele zbiorników	według kosztorysów inwestycji	środki własne Gmin, fundusze krajowe i unijne, środki PGW WP	
		Rozwijanie systemów zagospodarowania wód opadowych na terenach zurbanizowanych, w tym: umożliwiających wykorzystanie wód opadowych, związanych z retencjonowaniem i czasowym przetrzymaniem wód opadowych związanych z tworzeniem tzw. „ogrodów deszczowych w miastach” związanych z zachęcaniem mieszkańców do tworzenia i utrzymywania obiektów mikroretencji wód	Gminy powiatu wodzisławskiego, osoby fizyczne, mieszkańcy, przedsiębiorcy	według kosztorysów inwestycji	środki własne Gmin, osób fizycznych, mieszkańców, przedsiębiorców, fundusze krajowe i unijne (w tym Program Moja Woda)	zakres ustalany w miarę potrzeb
		Działania edukacyjne, upowszechniające wśród rolników wiedzę o dobrych praktykach rolniczych	Gminy powiatu wodzisławskiego, ODR	według kosztorysów inwestycji w ramach działań własnych	środki własne Gmin, ODR	działania są już realizowane i będą kontynuowane

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 45. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2023/2024	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Długość kanalizacji sanitarnej źródło danych: gminy	1017 km	1050 km	Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu	Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego, zakłady komunalne	większość zadań planowana jest w przypadku otrzymania środków finansowych z zewnątrz
			Skanalizowanie powiatu źródło danych: gminy	60,9%	65%		Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego, zakłady komunalne	
			Długość sieci wodociągowej źródło danych: gminy	908 km	950 km		Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego, zakłady komunalne	
			Zwodociągowane powiatu źródło danych: gminy	98,8%	99%		Budowa, rozbudowa i modernizacji urządzeń służących do optymalizacji wykorzystania istniejącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (w tym systemy sterowania, monitoringu i przesyłania danych)	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego, zakłady komunalne	
			Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków źródło danych: gminy	3	3		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego, zakłady komunalne, Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, placówki oświatowe powiatowe i gminne	
			Ilość zrealizowanych akcji edukacyjnych /rocznie źródło danych: gminy	10/rok	10/rok				

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WODZISŁAWSKIEGO NA LATA 2025-2030

			Ilość gmin, które przeprowadziły ewidencje zbiorników bezodpływowych źródło danych: gminy	9	9	Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych zgodnie z obowiązującymi Planami	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego, WIOŚ	
			Liczba kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi źródło danych: WIOŚ, PGW WP	5	9		Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	Zadanie monitorowane: WIOŚ, PGW WP	

Źródło: dane zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 46. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2030 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji, w tym deszczowej ze szczególnym zwróceniem uwagi na priorytet terenów ujęć wody przeznaczonej do spożycia	Gminy powiatu wodzisławskiego	według kosztorysów inwestycji	środki własne Gmin, WFOŚiGW fundusze unijne	zakres ustalany w miarę potrzeb
		Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych	Gminy powiatu wodzisławskiego	według kosztorysów inwestycji	środki własne Gmin, WFOŚiGW fundusze unijne	w ramach KPOŚK
		Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę	Gminy powiatu wodzisławskiego	według kosztorysów inwestycji	środki własne Gmin, środki administratorów sieci wodociągowej, WFOŚiGW fundusze unijne	zakres ustalany w miarę potrzeb
		Budowa, rozbudowa i modernizacji urządzeń służących do optymalizacji wykorzystania istniejącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (w tym systemy sterowania, monitoringu i przesyłania danych)	Gminy powiatu wodzisławskiego	według kosztorysów inwestycji	środki własne Gmin, WFOŚiGW fundusze unijne	w ramach KPOŚK
		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gminy powiatu wodzisławskiego, placówki oświatowe gminne	w ramach działań własnych	środki własne Gmin	realizowane jako kontynuacja

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WODZISŁAWSKIEGO NA LATA 2025-2030

		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy powiatu wodzisławskiego	w ramach działań własnych	środki własne Gmin	możliwa realizacja w trakcie innych działań np. inwentaryzacji azbestu
		Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ Katowice, PGW WP	w ramach działań własnych	środki własne WIOŚ, PGW WP	realizowane jako kontynuacja

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 47. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zasobów geologicznych

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2023/2024	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Zasoby geologiczne	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami ze złóż	liczba wykrytych nielegalnych eksploatacji źródło danych: powiat, OUG	1	0	Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż objętych koncesją	Zadanie własne: Starosta Wodzisławski Zadanie monitorowane: Marszałek, administracja szczebla centralnego, organy nadzoru górniczego	zmiana w przepisach prawnych dotyczących kompetencji
2		Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych powiatu wodzisławskiego	Powierzchnia terenów zrehabilitowanych/do rekultywacji źródło danych: Starostwo w Wodzisławiu Śląskim	108,1 ha	>108,1 ha	Rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych	Rewitalizacja i rekultywacja (w tym zagospodarowanie krajobrazowo - przyrodnicze, rekreacyjne oraz na cele inwestycyjne) terenów przemysłowych i zdegradowanych, w pierwszej kolejności stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi	Zadanie własne: Starosta Wodzisławski (decyzje rekultywacyjne) Zadani monitorowane: Właściciele terenów, władający powierzchnią ziemi	realizacja w razie potrzeby, ryzykiem jest brak środków finansowych
			Ilość spraw do realizacji źródło danych: zakłady górnicze	ok. 200	zgodnie z wnioskami		Wywiązanie się z wszystkich zobowiązań z tytułu szkód górniczych na terenie powiatu, naprawianie szkód górniczych	Zadanie monitorowane: zakładów górniczych takich jak: Polska Grupa Górnicza S.A. KWK ROW (Ruch Jankowice, Ruch Marcel, Ruch Rydułtowy)	brak środków finansowych
			Ilość terenów/powierzchnia w Bazie OPI-TPP źródło danych: Baza OPI-TPP	31 /806,4 ha	31/0		Utrzymanie i systematyczne aktualizowanie bazy danych o terenach przemysłowych i zdegradowanych (ORSIP, OPITPP)	Zadanie własne: Powiatu Wodzisławskiego, Gmin powiatu wodzisławskiego	

Źródło: dane zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WODZISŁAWSKIEGO NA LATA 2025-2030

Tabela 48. Harmonogram zadań własnych w zakresie zasobów geologicznych

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2025	2026	2027	2028	2029	do 2030		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	I	J
1	Zasoby geologiczne	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż	Starosta Wodzisławski	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy						środki własne Powiatu Wodzisławskiego	działanie będzie kontynuacją
2	Tereny przemysłowe	Rewitalizacja i rekultywacja (w tym zagospodarowanie krajobrazowo - przyrodnicze, rekreacyjne oraz na cele inwestycyjne) terenów przemysłowych i zdegradowanych, w pierwszej kolejności stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi	Starosta Wodzisławski	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy						środki własne Powiatu Wodzisławskiego	działanie będzie kontynuacją

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez Powiat Wodzisławski, a także szacunków własnych; w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 49. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zasobów geologicznych

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2030 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Zasoby geologiczne	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż	Marszałek Województwa Śląskiego, OUG	200	środki własne budżetu Państwa	działanie aktualnie jest realizowane i będzie kontynuacją
2	Tereny przemysłowe	Rewitalizacja i rekultywacja (w tym zagospodarowanie krajobrazowo - przyrodnicze, rekreacyjne oraz na cele inwestycyjne) terenów przemysłowych i zdegradowanych, w pierwszej kolejności stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi	właściciele terenów, władający powierzchnią ziemi	koszty ustalane przez przedsiębiorstwa w zależności od zakresu i posiadanych /pozyskanych środków	środki własne przedsiębiorstw oraz pozyskane z zewnątrz, w tym UE	
		Wywiązanie się z wszystkich zobowiązań z tytułu szkód górniczych na terenie powiatu, naprawianie szkód górniczych	Polska Grupa Górnicza S.A. KWK ROW (Ruch Jankowice, Ruch Marcel, Ruch Rydułtowy)	koszty zależne od ilości zgłaszanych szkód i przyznanych środków	środki własne zakładów górniczych	zadanie będzie kontynuacją

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WODZISŁAWSKIEGO NA LATA 2025-2030

		Przeprowadzenie badań zanieczyszczeń gruntu i wód na terenach przemysłowych stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia	właściciele gruntów, przedsiębiorstwa	w zależności od ilości punktów i zakresu badań	środki własne właścicieli gruntów, przedsiębiorstw oraz pozyskane z zewnątrz, w tym UE	realizacja w razie zaistnienia takiej konieczności
--	--	--	---------------------------------------	--	--	--

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 50. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gleb

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2023/2024	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Gleby	Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	Ilość działań promocyjnych źródło danych: PZDR	0	20	Zachowanie funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych i kulturowych gleb	Promocja rolnictwa ekologicznego oraz rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju	Zadanie monitorowane: ODR	trudność w dotarciu do rolników z uwagi na rozproszenie
			Ilość punktów pomiarowych źródło danych: GIOŚ	1	2	Zachowanie możliwe dobrego stanu gleb rolniczych	Kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb - rozwój sieci monitoringu gleb	Zadanie monitorowane: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	trudności organizacyjne i finansowe
			Sporządzenie aktualizacji wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi źródło danych: powiat	1	aktualizacja co 2 lata		Identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz aktualizacja wykazu zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska (art. 101d ust POŚ)	Zadanie własne: Starosta Wodzisławski	brak środków finansowych
			Ilość kontroli sprzedawców środków ochrony roślin źródło danych: WIORiN	18	20		Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb metalami ciężkimi, promieniotwórczymi oraz środkami ochrony roślin	Zadanie monitorowane: ODR, WIORiN	mała ilość kontroli i niska wykrywalność zanieczyszczeń
			Powierzchnia użytków rolnych źródło danych: GUS, Powiat	8068 ha	8068 ha		Stosowanie dobrych praktyk rolniczych mających na celu przeciwdziałanie: - spadkowi zawartości próchnicy, - wzrostowi gęstości objętościowej i zmniejszaniu porowatości, zasolenia oraz zakwaszania gleb	Zadanie monitorowane: ODR	brak środków finansowych na realizację zadania

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 51. Harmonogram zadań własnych w zakresie gleb

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2025	2026	2027	2028	2029	do 2030		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	I	J
1	Gleby	Identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz aktualizacja wykazu zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska (art. 101d ust POŚ)	Starosta Wodzisławski	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy						środki własne Powiatu Wodzisławskiego	działanie będzie realizowane w razie potrzeby

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez Powiat Wodzisławski, a także szacunków własnych; w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 52. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gleb

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2030 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Gleby	Promocja rolnictwa ekologicznego oraz rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju	ODR	100	środki własne ODR dofinansowanie WFOŚiGW	działanie aktualnie jest realizowane będzie jako kontynuacja
		Kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb - rozwój sieci monitoringu gleb	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	100	środki własne GIOŚ	w zależności od ilości punktów
		Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb metalami ciężkimi, promieniotwórczymi oraz środkami ochrony roślin	ODR, WIORIN	60	środki własne ODR, WIORIN	w zależności od ilości badanych próbek
		Stosowanie dobrych praktyk rolniczych mających na celu przeciwdziałanie: - spadkowi zawartości próchnicy, - wzrostowi gęstości objętościowej i zmniejszaniu porowatości, zasolenia oraz zakwaszenia gleb	ODR	50	środki własne ODR dofinansowanie WFOŚiGW	działania doradcze

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 53. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2023/2024	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów	Racjonalna gospodarka odpadami	Ilość gmin, które aktualizują okresowo Program usuwania azbestu źródło danych: gminy	0	9	Gospodarowanie odpadami komunalnymi w powiecie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów	Aktualizacja inwentaryzacji i programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego	realizowane w miarę środków finansowych
			Liczba instalacji PSZOK źródło danych: gminy	9	9		Prowadzenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym rozbudowa i modernizacja PSZOK-ów	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego	
			Ilość gmin, które osiągnęły zakładane ustawą o odpadach poziomy zmniejszania odpadów biodegradowalnych źródło danych: gminy	7	9		Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego	niska skuteczność zbiórek odpadów biodegradowalnych
			Ilość gmin, które osiągnęły zakładane poziomy odzysku źródło danych: gminy	7	9		Przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego	niska skuteczność zbiórek papieru, metalu, szkła i plastiku
			Ilość gmin, które prowadzą edukację ekologiczną źródło danych: gminy	9	9		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami niebezpiecznymi i innymi niż niebezpiecznymi	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego, placówki oświatowe powiatowe i gminne	
			Ilość gmin, które osiągnęły zakładane poziomy odzysku baterii i akumulatorów źródło danych: gminy	9	9		Rozbudowa systemu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego, podmioty prowadzące zbiórkę	brak ogólnodostępnych pojemników na baterie

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WODZISŁAWSKIEGO NA LATA 2025-2030

		Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne	Ilości usuniętych wyrobów zawierających azbest źródło danych: gminy	2749 Mg	3000 Mg		Zakłada się osiągnięcie celów określonych w przyjętym „Programie usuwania azbestu z terenu województwa Śląskiego do roku 2032”	Zadanie monitorowane: gminy powiatu wodzisławskiego	brak środków finansowych na usuwanie azbestu
			Ilość skontrolowanych przedsiębiorstw w zakresie gospodarowania odpadami źródło danych: WIOŚ w Katowicach	19	15	Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów sektora gospodarczego	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami	Zadanie własne: Starosta Wodzisławski Zadanie monitorowane: WIOŚ	

Źródło: dane zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 54. Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2025	2026	2027	2028	2029	RAZEM		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami	Starosta Wodzisławski	Zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy.						środki własne Powiatu Wodzisławskiego	działanie będzie realizowane tylko w razie potrzeby, koszty dotyczą prowadzenia kontroli

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez Powiat Wodzisławski, a także szacunków własnych; w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WODZISŁAWSKIEGO NA LATA 2025-2030

Tabela 55. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarki odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2030 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów	Aktualizacja inwentaryzacji i programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	Gminy powiatu wodzisławskiego	70	środki własne Gmin, dofinansowanie Ministerstwa Rozwoju i Technologii	realizowane w trybie ciągłym
		Prowadzenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym rozbudowa i modernizacja PSZOK-ów	Gminy powiatu wodzisławskiego	70	środki własne Gmin, środki organizacji pozarządowych	jako doskonalenie systemu
		Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	Gminy powiatu wodzisławskiego	70	środki własne Gmin	jako doskonalenie systemu
		Przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	Gminy powiatu wodzisławskiego	70	środki własne Gmin, WFOŚiGW	jako doskonalenie systemu
		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami niebezpiecznymi i innymi niż niebezpiecznymi	Gminy powiatu wodzisławskiego, placówki oświatowe	50	środki własne Gmin, dofinansowanie WFOŚiGW, placówek oświatowych	jako uzupełnienie aktualnych działań
		Rozbudowa systemu zbierania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów	Gminy powiatu wodzisławskiego, recyklerzy	70	środki własne Gmin	jako doskonalenie systemu
		Zakłada się osiągnięcie celów określonych w przyjętym „Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032”	Gminy powiatu wodzisławskiego	1 000	środki własne Gmin, dofinansowanie WFOŚiGW, środki mieszkańców	w ramach możliwości finansowych
		Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami	WIOŚ w Katowicach	koszty administracyjne	środki własne WIOŚ	

Źródło: dane zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 56. Cele, kierunki interwencji w zakresie zasobów przyrodniczych

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2023/2024	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Zasoby przyrodnicze	Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu	Ilość regionalnych systemów monitoringu różnorodności biologicznej i georóżnorodności źródło danych: RDOŚ	1	1	Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych województwa, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej	Rozbudowa i wprowadzanie danych do regionalnego systemu monitoringu różnorodności biologicznej i georóżnorodności oraz zagospodarowania przestrzennego, zintegrowanego z ORSIP z bazami GIOŚ	Zadanie monitorowane: RDOŚ, GIOŚ	brak środków finansowych na realizację zadania
			Liczba planów zadań ochronnych dla obszaru NATURA2000 źródło danych: RDOŚ	1	1		Rozpoznanie obszarów występowania, identyfikacja zagrożeń oraz określenie warunków ochrony i monitoring gatunków i siedlisk objętych ochroną na obszarach Natura 2000 na potrzeby realizacji planów zadań ochronnych	Zadanie monitorowane: RDOŚ, GIOŚ	brak środków na ochronę przyrody i monitoring
			Liczba inwentaryzacji przyrodniczej w gminach źródło danych: gminy powiatu wodzisławskiego	0	>1		Przeprowadzanie inwentaryzacji przyrodniczej na terenie powiatu wodzisławskiego	Zadanie monitorowane: RDOŚ, GIOŚ, Gminy powiatu wodzisławskiego, Nadleśnictwa, PGW WP	brak środków finansowych na realizację zadania
			Liczba sporządzonej dokumentacji UPUL źródło danych: Powiat Wodzisławski	1	1	Wdrożenie narzędzi spójnego systemu zarządzania zasobami przyrody i krajobrazem zarówno na obszarach chronionych, jak i użytkowanych gospodarczo	Sporządzanie Uproszczonych Planów Urządzania Lasów oraz Inwentaryzacji stanu lasu	Zadanie własne: Powiat Wodzisławski	
			Liczba działań w ramach wdrażania Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego źródło danych: RDOŚ, GIOŚ, PGW WP	10	>10		Integracja działań w ramach wdrażania zapisów Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego	Zadanie monitorowane: RDOŚ, GIOŚ, Gminy powiatu wodzisławskiego, Nadleśnictwa, PGW WP	brak środków na realizację zadania

			Ilość działań z zakresu edukacji ekologicznej źródło danych: gminy	10	10		Stworzenie systemu przepływu informacji o prowadzonych przez Gminy województwa śląskiego działaniach z zakresu edukacji ekologicznej oraz czynnej ochrony przyrody na cele Ogólnodostępnej Bazy Danych, która zostanie zaimplementowana do modułu Przyroda w systemie ORSIP	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego, placówki oświatowe	brak wystarczających środków finansowych i organizacyjnych
			Ilość oznakowanych form ochrony przyrod źródło danych: RDOŚ, gminy	25	25		Oznakowanie granic obszarów uznanych za formy ochrony przyrody oraz postawienie tablic informacyjnych	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego, RDOŚ	brak wystarczających środków finansowych
			Koszty poniesione na nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa (zgodnie z zawartymi porozumieniami) źródło danych: powiat	40 tys. zł	40 tys. zł rocznie		Nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa	Zadanie własne: Powiat Wodzisławski	brak środków finansowych
			Liczba działań w ramach planów zadań ochronnych źródło danych: RDOŚ	0	>5	Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności	Zachowanie lub odtwarzanie właściwego stanu siedlisk i gatunków poprzez realizację zadań ochronnych wyznaczonych dla obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody	Zadanie monitorowane: RDOŚ (koordynacja i nadzór)	brak wystarczających środków finansowych
			Ilość zrealizowanych wniosków na programy rolnośrodowiskowe źródło danych: ARIMR	5	ok. 10 rocznie		Zachowanie bioróżnorodności na terenach wiejskich z wykorzystaniem programów rolno-środowiskowych	Zadanie monitorowane: Rolnicy, ODR, ARIMR	brak wystarczających środków finansowych
			Ilość usuniętych stanowisk Barszczu Sosnowskiego źródło danych: gminy	0	>1		Usuwanie roślinności inwazyjnej	Zadanie monitorowane: Właściciele terenu, gminy	brak wystarczających środków finansowych

Źródło: dane zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WODZISŁAWSKIEGO NA LATA 2025-2030

Tabela 57. Harmonogram zadań własnych w zakresie zasobów przyrodniczych

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2025	2026	2027	2028	2029	do 2030		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1.	Zasoby przyrodnicze	Sporządzanie Uproszczonych Planów Urządzania Lasów oraz Inwentaryzacji stanu lasu	Starosta Wodzisławski				ok. 100		ok. 100	środki własne Powiatu Wodzisławskiego, WFOŚiGW	
		Nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa	Starosta Wodzisławski	40	45	45	45	50	50	środki własne Powiatu Wodzisławskiego, WFOŚiGW	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez Powiat Wodzisławski, a także szacunków własnych; w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 58. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zasobów przyrodniczych

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2030 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zasoby przyrodnicze	Rozbudowa i wprowadzanie danych do regionalnego systemu monitoringu różnorodności biologicznej i georóżnorodności oraz zagospodarowania przestrzennego, zintegrowanego z ORSIP i bazami GIOŚ	RDOŚ, GIOŚ	w ramach budżetu zadań własnych lub środków zewnętrznych	środki własne RDOŚ, GIOŚ, fundusze unijne (w tym RPO)	
		Rozpoznanie obszarów występowania, identyfikacja zagrożeń oraz określenie warunków ochrony i monitoring gatunków i siedlisk objętych ochroną na obszarach Natura 2000 na potrzeby realizacji planów zadań ochronnych	RDOŚ, GIOŚ	w ramach budżetu zadań własnych lub środków zewnętrznych	środki własne RDOŚ, GIOŚ WFOŚiGW	
		Przeprowadzanie inwentaryzacji przyrodniczej na terenie powiatu wodzisławskiego	RDOŚ, GIOŚ, Gminy powiatu wodzisławskiego, Nadleśnictwa, PGW WP	w ramach budżetu zadań własnych lub środków zewnętrznych	środki własne Gmin, RDOŚ, GIOŚ, PGW WP	
		Integracja działań w ramach wdrażania zapisów Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego	RDOŚ, GIOŚ, Gminy, Nadleśnictwa, wszystkie instytucje, których działalność wpływa na stan przyrody	w ramach budżetu zadań własnych lub środków zewnętrznych	środki własne Gmin, RDOŚ, GIOŚ Nadleśnictw, WFOŚiGW	
		Stworzenie systemu przepływu informacji o prowadzonych przez Gminy województwa śląskiego działaniach z zakresu edukacji ekologicznej oraz czynnej ochrony przyrody na cele Ogólnodostępnej Bazy Danych, która zostanie zaimplementowana do modułu Przyroda w systemie ORSIP	Gminy	w ramach budżetu zadań własnych lub środków zewnętrznych	środki własne Gmin, RDOŚ, GIOŚ, WFOŚiGW	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WODZISŁAWSKIEGO NA LATA 2025-2030

	Oznakowanie granic obszarów uznanych za formy ochrony przyrody oraz postawienie tablic informacyjnych	Gminy, RDOŚ,	w ramach budżetu zadań własnych lub środków zewnętrznych	środki własne Gmin, RDOŚ, GIOŚ, WFOŚiGW	
	Zachowanie lub odtwarzanie właściwego stanu siedlisk i gatunków poprzez realizację zadań ochronnych wyznaczonych dla obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody	RDOŚ (koordynacja i nadzór), wszystkie podmioty wyznaczone w planach ochrony i planach zadań ochronnych	w ramach budżetu zadań własnych lub środków zewnętrznych	środki własne RDOŚ	
	Zachowanie bioróżnorodności na terenach wiejskich z wykorzystaniem programów rolno-środowiskowych	Rolnicy, ODR	w ramach budżetu zadań własnych lub środków zewnętrznych	środki własne ODR, WFOŚiGW	
	Usuwanie roślinności inwazyjnej	właściciele terenów, Gminy	w zależności od ilości roślin i skali zadania	środki własne Gmin, właściciele prywatnych terenów, WFOŚiGW	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WODZISŁAWSKIEGO NA LATA 2025-2030

Tabela 59. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu zagrożenia poważnymi awariami

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2023/2024	Wartość docelowa rok 2030				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Zagrożenie poważnymi awariami	Przeciwdziałanie awariom instalacji przemysłowych	Ilość kontroli w przedsiębiorstwach źródło danych: WIOŚ	1	3	Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	Przeciwdziałanie poważnym awariom (prowadzenie kontroli zakładów w zakresie bezpieczeństwa pp, szkoleń, tak, aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii)	Zadanie monitorowane: WIOŚ, Straż Pożarna, przedsiębiorstwa	brak środków na działania kontrolne
			Ilość jednostek Straży Pożarnej, które dostały wsparcie źródło danych: gminy	33	33		Ochrona przeciwpożarowa i zapobieganie innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska w tym także poprawa wyposażenia technicznego służb	Zadanie własne: Powiat Wodzisławski Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego	brak środków finansowych
		Minimalizacja skutków awarii dla ludzi i środowiska	Ilość poważnych awarii na terenie powiatu źródło danych: WIOŚ	0	0		Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	Zadanie monitorowane: sprawcy awarii sprawcy awarii, (w sytuacji braku sprawcy RDOŚ)	brak potrzeby realizacji zadania z powodu braku awarii
			Ilość kontroli transportu substancji niebezpiecznych źródło danych: Policja	0	15	Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych	Poprawa nadzoru nad logistyką transportową, w tym wyprowadzenie transportu substancji niebezpiecznych poza obszary zamieszkałe	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego, zarządcy dróg, policja	ograniczone środki finansowe
			Ilość akcji edukacyjnych źródło danych: gminy	5	7		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Zadanie monitorowane: Gminy powiatu wodzisławskiego, Policja, PSP, WIOŚ, Sanepid, placówki oświatowe	brak zaangażowania mieszkańców

Źródło: dane zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WODZISŁAWSKIEGO NA LATA 2025-2030

Tabela 60. Harmonogram zadań własnych z zakresu zagrożenia poważnymi awariami

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)						Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				2025	2026	2027	2028	2029	RAZEM		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	I	J
1	Zagrożenie poważnymi awariami	Ochrona przeciwpożarowa i zapobieganie innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska w tym także poprawa wyposażenia technicznego służb	Powiat Wodzisławski	200	200	300	300	300	1600	środki własne Powiatu Wodzisławskiego, WFOŚiGW	w ramach posiadanych środków

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez Powiat Wodzisławski, a także szacunków własnych; w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 61. Harmonogram zadań monitorowanych z zakresu zagrożenia poważnymi awariami

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025-2030 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Zagrożenie poważnymi awariami	Przeciwdziałanie poważnym awariom (prowadzenie kontroli zakładów w zakresie bezpieczeństwa pp, szkoleń, tak, aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii)	WIOŚ, Straż Pożarna, przedsiębiorstwa	300	środki własne przedsiębiorstw, WIOŚ	działanie aktualnie jest realizowane będzie jako kontynuacja
		Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom	Gminy powiatu wodzisławskiego	70-210/rok	środki własne Gmin, ew. dofinansowanie WFOŚiGW	10-30 tys. dla każdej gminy rocznie
		Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	sprawcy awarii (w sytuacji braku sprawcy RDOŚ)	w zależności od skali awarii	środki własne sprawcy awarii, RDOŚ	w razie potrzeb
		Poprawa nadzoru nad logistyką transportową, w tym wyprowadzenie transportu substancji niebezpiecznych poza obszary zamieszkałe	zarządcy dróg, policja	koszt drogowych znaków ostrzegawczych i informacyjnych	środki własne zarządców dróg, Policji	realizacja w razie potrzeby
		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Gminy powiatu wodzisławskiego, Policja, PSP, placówki oświatowe	100	środki własne Gmin, Policji	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

7. System realizacji programu ochrony środowiska

Instrumentami wspomagającymi realizację programu ochrony środowiska są elementy strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 324). Wynikają one z obowiązków i kompetencji Powiatu. Narzędziem, które koordynuje i spina w całość działania związane z ochroną środowiska jest program ochrony środowiska.

W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w jego opracowanie, procedury opiniowania, przyjmowania i uchwalania. Będą to również podmioty uczestniczące w zarządzaniu Programem, czyli jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania, spółki komunalne, przedsiębiorstwa z terenu powiatu.

W każdej fazie wdrażania Programu uczestniczą mieszkańcy, którzy bezpośrednio wykorzystują produkty wynikające z realizacji postanowień Programu (np. sieć kanalizacji sanitarnej, zmodernizowana droga czy nowy kocioł dofinansowany przez Powiat).

Podstawową zasadą w realizacji zapisów Programu ochrony środowiska jest prawidłowe i właściwe wykonywanie zadań własnych Powiatu Wodzisławskiego oraz zadań monitorowanych przez poszczególne jednostki.

Tabela 62. Działania w ramach zarządzania środowiskiem

Lp.	Zagadnienie	Główne działania w latach 2025–2030	Podmioty uczestniczące
1.	Wdrażanie Programu ochrony środowiska	Raport z wykonania Programu (co 2 lata)	Powiat Wodzisławski
		Okresowa aktualizacja Programu ochrony środowiska	Powiat Wodzisławski
2.	Edukacja ekologiczna, komunikacja ze społeczeństwem, system informacji o środowisku	Realizacja Programu ochrony środowiska oraz współpraca z instytucjami zajmującymi się szeroko pojętą ochroną środowiska	Rada Powiatu, GIOŚ, organizacje pozarządowe
3.	Systemy zarządzania środowiskiem	Wspieranie i promowanie zakładów/instytucji wdrażających system zarządzania środowiskiem	Powiat Wodzisławski, wojewoda, fundusze celowe
4.	Monitoring stanu środowiska	Zgodnie z wymaganiami ustawowymi – stan środowiska w województwie śląskim	GIOŚ, WSSE, PGW WP

Elementem polityki ekologicznej Powiatu Wodzisławskiego jest współpraca z instytucjami zajmującymi się badaniem stanu środowiska, przetwarzaniem uzyskanych danych oraz ich upowszechnianiem, a bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych Programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz dwuletni raport.

8. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

„Program ochrony środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2025-2030” (zwany dalej Programem) został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2025 r. poz. 647) jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w gminie. Poprzedni dokument został przyjęty w 2020 r. jako „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2030”.

Przedmiotowe opracowanie dla Powiatu Wodzisławskiego i zawiera takie elementy jak:

Rozdział pierwszy – wstęp – zawiera podstawę prawną i cel przygotowania Programu ochrony środowiska, a także okres objęty opracowaniem, metodykę, strukturę i zakres dokumentu.

W rozdziale drugim wykazano spójność niniejszego opracowania z dokumentami nadrzędnymi opracowanymi we wcześniejszych latach szczebla krajowego, regionalnego, wojewódzkiego i lokalnego.

Rozdział trzeci to informacje ogólne o powiecie Zawartość tego rozdziału to m.in. informacje o położeniu administracyjnym oraz dane dotyczące uwarunkowań gospodarczych i środowiskowych Powiatu.

Rozdział czwarty to ocena aktualnego stanu środowiska. W rozdziale tym opisano stan aktualny oraz wskazano najważniejsze problemy w zakresie każdego komponentu środowiska.

- Ochrona klimatu i jakości powietrza

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza w województwie śląskim jest emisja antropogeniczna. W zakresie pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu największy udział stanowi emisja pochodząca z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa), w zakresie tlenków azotu jest to emisja z działalności przemysłowej (emisja punktowa) oraz z transportu (emisja liniowa), w odniesieniu do tlenków siarki największa emisja pochodzi z działalności przemysłowej (emisja punktowa). Udział w stężeniach zanieczyszczeń w powietrzu na obszarze województwa ma również napływ emisji z obszaru Polski oraz Europy.

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza za 2023 r. określono strefy dla województwa śląskiego, w których doszło do przekroczenia standardów imisyjnych – w porównaniu do 2022 r. w 2023 r. klasa stref w województwie śląskim zmieniła się w z klasy C na A w przypadku pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz we wszystkich strefach dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} z klasy C1 na A1. W przypadku poziomu celu długoterminowego ze względu na ochronę zdrowia ludzi strefy uzyskały ponownie klasę D2. Klasę C w 2023 r. utrzymuje jedynie dwutlenek azotu (NO₂) i B(a)P w pyłe zawieszonym PM₁₀. W ocenie rocznej dokonanej pod kątem ochrony roślin w aglomeracji górnośląskiej stwierdzono brak przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz poziomu docelowego dla ozonu. W przypadku poziomu celu długoterminowego ze względu na ochronę roślin strefa śląska uzyskała ponownie klasę D2.

Dla pozostałych zanieczyszczeń: dwutlenek siarki (SO₂), tlenek węgla (CO), benzen (C₆H₆), ołów (Pb), arsen (As), kadm (Cd), nikiel (Ni) standardy imisyjne na terenie wszystkich stref (cały obszar województwa) również były dotrzymane.

- Zagrożenia hałasem

W 2022 roku przygotowano Strategiczne mapy hałasu dla dróg powiatowych powiatu wodzisławskiego o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie (SMH DP Wodzisław Śląski 2022). W powiecie wodzisławskim występują następujące drogi objęte mapowaniem, tj. droga krajowa nr 78 oraz autostrada A1a.

Jak wynika z danych mapy hałasu dla dróg powiatowych powiatu wodzisławskiego o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie, nie ma zagrożenia dla mieszkańców ze strony ponadnormatywnego poziomu hałasu utrzymującego się w porze dnia, wieczoru oraz nocy powyżej 10 dB. W przedziale od 1 dB do 5 dB na terenie powiatu jest narażonych 400 mieszkańców w porze dnia oraz 200 mieszkańców w porze nocy.

- Pola elektromagnetyczne

Instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne na terenie powiatu wodzisławskiego są: linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia (1997 km sieci), stacje transformatorowe (772 szt.), stacje bazowe telefonii komórkowej (47 szt.).

Analiza przeprowadzonych pomiarów monitoringowych w ostatnich 3 latach nie wykazała przekroczenia dolnej granicy wartości dopuszczalnej poziomów pola elektromagnetycznego w środowisku dla badanego zakresu częstotliwości wynoszącej 28 V/m, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r. poz. 2448).

W 2019 r. został zniesiony obowiązek pozwoleń na lokalizację instalacji emitującej pola elektromagnetyczne, aktualnie niezbędne jest tylko zgłoszenie nowej lub modernizowanej instalacji do Starostwa Powiatowego w Wodzisławiu Śląskim. Starosta Wodzisławski prowadzi rejestr instalacji mogących oddziaływać na środowisko, których emisja nie wymaga pozwolenia. W latach 2023–2024 dokładnie 67 przedsiębiorstw z terenu powiatu dokonało zgłoszeń instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne.

- Gospodarowanie wodami

Obszar powiatu wodzisławskiego należy do obszaru Dorzecza Odry, odwadniany przede wszystkim przez rzeki Odrę oraz Olzę (rzeki I rzędu) wraz z ich dopływami: Piotrówka, Lesznica i Szotkówka, ponadto Ruda z Nacyną oraz Bierawka.

Na mapach ryzyka powodziowego został wyznaczony teren zagrożony powodzią w mieście Wodzisławiu Śląskim, mieście Rydułtowy w okolicach ul. Gen. Stanisława Maczka do granicy z Miastem Rybnik oraz na terenie gminy Godów i Gorzyce. Miejsca te są ujęte w MPZP. Obszary wyznaczonych zalewów o prawdopodobieństwie przewyższenia $P=1\%$ $P=0$, % znajdują się w gminie Gorzyce rejonach rzeki Olza i Odra. Obszary lokalnych podtopień znajdują się na terenach miejscowości Gorzyczki, Uchylsko, Gorzyce, Bełsznica, Bluszczów, Olza i Odra.

Zgodnie z danymi opracowanymi na potrzeby planu przeciwdziałania skutkom suszy zdecydowana większość terenu powiatu została zaklasyfikowana do klasy II jako umiarkowanie zagrożony suszą. Tereny silnie zagrożone suszą rolniczą znajdują się głównie w centralnej oraz zachodniej części powiatu wodzisławskiego. Nie zidentyfikowano terenów ekstremalnie zagrożonych tego rodzaju suszą. Natomiast we wschodniej części występują obszary słabo zagrożone suszą.

Obszar powiatu położony jest w zasięgu 11 jednolitych części wód powierzchniowych. Wszystkie JCWP objęte są badaniami w ramach programu Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) realizowanego w latach 2022-2027. Według PMŚ w pierwszym cyklu badań 6 jednolitych części wód powierzchniowych na terenie powiatu wodzisławskiego osiągnęło umiarkowany stan ekologiczny, głównie ze względu na wskaźniki t.j.: ze względu na przewodność, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy. Pozostałe 5 jednolitych części wód powierzchniowych osiągnęło słaby stan ekologiczny ze względu na BZT5, OWO, przewodność, azot ogólny, azot amonowy, azot azotanowy, fosfor ogólny, fosfor fosforanowy (V); fitobentos.

Według przyjętego podziału regionalnego występowania zwykłych wód podziemnych powiat wodzisławski znajduje się w regionie przedkarpackim (XIII), a przez jego obszar przebiega granica między dwoma subregionami: część północna i zachodnia należy do subregionu kędzierzyńskiego (XIII1) a część południowa i południowo-wschodnia do subregionu rybnicko-oświęcimskiego (XIII2). Uwzględniając Mapę występowania GZWP w Polsce w obszarze powiatu znajdują się fragmenty dwóch zbiorników: GZWP 332 – Subniecka (Tr) kędzierzyńskogłubczycka, GZWP 345 – Zbiornik (QDP) Rybnik.

W latach 2022-2024 na terenie powiatu prowadzono badania monitoringowe wód podziemnych w 2 punktach sieci krajowej Id Monitoring 7715 i 7511 w ramach monitoringu operacyjnego stanu chemicznego wód podziemnych. W punkcie zlokalizowanym w Markłowicach, na łąkach i pastwiskach określono końcową klasę jakości III – wody zadowalającej jakości. Natomiast w punkcie zlokalizowanym w miejscowości Olza (gmina Gorzyce) na terenach zabudowy wiejskiej, końcową klasę jakości określono również jako III – wody zadowalającej jakości.

- Gospodarka wodno-ściekowa

Stosunek ilości mieszkańców podłączonych do wodociągu do ogólnej liczby mieszkańców wynosi 98,8% według stanu na koniec 2024 roku. Zgodnie z danymi podanymi przez gminy i miasta lub zarządców sieci na terenie powiatu wodzisławskiego aktualnie istnieje 844,35 km czynnej sieci

wodociągowej (799,8 km w 2019 roku). W latach 2019-2024 wybudowano łącznie 44,55 km sieci wodociągowej.

Siecią kanalizacyjną objętych jest ok. 71,3% mieszkańców powiatu wodzisławskiego. Dla porównania w 2021 r. siecią kanalizacyjną było objętych 68,0%. Jest to wzrost o 3,3%. Na terenie powiatu działa aktualnie 3 komunalne oczyszczalnie ścieków, z czego 2 z podwyższonych usuwaniem biogenów, w tym: oczyszczalnia ścieków "Karkoszka II" w Wodzisławiu Śląskim, oczyszczalnia ścieków "Rydułtowy" w Rydułtowach, oczyszczalnia ścieków w Pszowie.

Pozostali mieszkańcy powiatu wodzisławskiego podejmują działania w celu wyeliminowania zbiorników bezodpływowych (szamb), na rzecz podłączenia do kanalizacji sanitarnej, a tam, gdzie to jest nieuzasadnione technicznie i ekonomicznie, budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. W 2024 r. liczba zbiorników bezodpływowych wynosiła 10 856 szt., przydomowych oczyszczalni ścieków 1 096 szt.

- Surowce mineralne

Według „Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce według stanu na 31 grudnia 2023 r.” na terenie powiatu wodzisławskiego występują złoża: kruszyw naturalnych (54), węgla kamiennego (15), metanu pokładów węgla (2), surowców ilastych ceramiki budowlanej (2), piasków podsadzkowych (2).

- Gleby

Powiat wodzisławski zajmuje powierzchnię 286,75 km², z czego 31% stanowią grunty orne. Tereny rolnicze zlokalizowane są głównie w południowej i zachodniej części powiatu.

Na terenie powiatu wodzisławskiego występują gleby głównie piaskowe różnych typów, bielcowe oraz pseudobielcowe. Gleby te należą do głównie do III i IV klasy bonitacyjnej. Produkcja rolnicza możliwa jest w południowej i zachodniej części powiatu, gdzie szkody górnicze są najmniejsze (gmina Lubomia i Gorzyce), zachodnia część powiatu to głównie rolnictwo skupiające się na większych gospodarstwach.

Teren powiatu obejmuje swoim działaniem Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie oraz Śląski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Częstochowie, które okresowo organizują szkolenia, spotkania informacyjne czy punkty konsultacyjne dla chętnych i zainteresowanych rolników.

Na terenie powiatu, według informacji Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląskiego Oddziału Regionalnego w Częstochowie, w latach 2023–2024 w sprawach rolno-środowiskowo-klimatycznych zarejestrowano 10 wniosków na powierzchni 82,09 ha.

- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Gospodarka odpadami na terenie gmin należących do powiatu wodzisławskiego oparta jest na zasadach „Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2023-2028” (uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego Nr VII/6/8/2024 z dnia 21 października 2024 roku).

Łącznie z terenu powiatu wodzisławskiego odebrano 64 480 Mg w 2023 r. odpadów komunalnych (66 359 Mg w 2022 r., 66 910 Mg w 2021 r.). W odpadach odebranych z nieruchomości 3 721 Mg stanowiły odpady z działalności gospodarczej, a 60 759 Mg z gospodarstw domowych. Średnia ilość odpadów na mieszkańca, odebranych z terenu gmin należących do powiatu wodzisławskiego wyniosła w 2023 r. 428 kg na osobę. W stosunku do danych dla województwa śląskiego (401 kg wytworzonych odpadów komunalnych na 1 mieszkańca w 2023 roku) wskazuje, że dane te są nieznacznie powyżej średniej.

W 2023 roku na terenie powiatu wodzisławskiego zebrano selektywnie 34 235 Mg odpadów m.in. papier i tektura, szkło, tworzywa sztuczne, metale, tekstylia, niebezpieczne, w tym 33 172 Mg z gospodarstw domowych, 1 063 Mg z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji).

- Zasoby przyrodnicze

Tereny prawnie chronione zajmują na terenie powiatu powierzchnię 642,85 ha, co stanowi ok. 2,2% powierzchni całkowitej powiatu. Na terenie powiatu wodzisławskiego występują następujące formy ochrony przyrody: Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 Stawy Wielikąt i Las Tworowski PLB240003, Zespół przyrodniczo- krajobrazowy „Wielikąt”, Stanowisko dokumentacyjne „Skalka”, 19 pomników przyrody.

Ogólna powierzchnia lasów na terenie powiatu wodzisławskiego wynosi 2 801,28 ha. Lesistość powiatu wynosi 9,8% i jest dużo niższa od średniej lesistości województwa śląskiego (31,7%). Gospodarkę leśną na obszarze powiatu prowadzą Nadleśnictwo Rybnik oraz właściciele lasów prywatnych. Większość lasów państwowych pozostaje w administracji Nadleśnictwa Rybnik.

- Zagrożenia poważnymi awariami

Zagrożenie dla środowiska na terenie powiatu wodzisławskiego może wynikać z transportu drogowego i kolejowego materiałów niebezpiecznych, w postaci toksycznych środków przemysłowych i niebezpiecznych substancji chemicznych, w tym paliw płynnych. Główne trasy komunikacyjne to: autostrada A1 o długości 14,976 km, droga krajowa nr 78 o długości 18,317 km, drogi wojewódzkie – o łącznej długości 48,5 km, 7 linii kolejowych 140, 158, 176, 192, 875, 876, 877 o długości 56,666 km. Usytuowanie dróg i linii kolejowych powoduje, że powiat narażony jest na wystąpienie awarii związanych z przewozem substancji niebezpiecznych.

Za zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie powiatu wodzisławskiego odpowiadają: Komenda Powiatowa Policji w Wodzisławiu Śląskim oraz Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Wodzisławiu Śląskim.

Zakłady wytypowane przez GIOŚ jako potencjalnie niebezpieczne zostały wprowadzone do bazy potencjalnych sprawców. Baza ta jest na bieżąco uzupełniana o dane gromadzone w trakcie kontroli potencjalnych sprawców. Corocznie jest ona przesyłana do rejestru centralnego, prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Przeciwdziałania Poważnym Awariom. Wykaz zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej wg stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. znajduje się na stronie internetowej: <http://www.gios.gov.pl/pl/powazne-awarie>. Jeden zakład zlokalizowany na terenie powiatu wodzisławskiego figuruje w rejestrze centralnym zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej tj. TOMAR Sp. z o. o. 44- 300 Czyżowice ul. Nowa 28i.

Po analizie stanu aktualnego dla każdej dziedziny środowiskowej przeprowadzono analizę SWOT i stworzono w rozdziale szóstym cele i kierunki działań, a także harmonogramy realizacji zadań własnych Powiatu Wodzisławskiego i zadań monitorowanych, czyli realizowanych przez instytucje administrujące uzbrojeniem terenu oraz przedsiębiorców i inne osoby prawne. Cele i kierunki działań w zakresie każdej dziedziny interwencji zostały zestawione w tabelach. Zapisano w nich nadrzędne cele środowiskowe, wskaźniki z podaniem wartości bazowej z roku 2024 lub 2023 oraz wartością do osiągnięcia w 2030 r.

Dopełnieniem celów i zadań są tabele z zadaniami własnymi oraz monitorowanymi. Określają one jednostki odpowiedzialne za realizację, wskaźniki realizacji zadań, czynniki ryzyka, jakie mogą mieć miejsce, co warunkuje realizację zadania. Przykładem jest brak pozyskanych środków finansowych na realizację zadania.

Drugą częścią rozdziału szóstego są harmonogramy realizacji zadań, w których zadania mają określone koszty realizacji oraz źródła finansowania. W tej części zamieszczono także dodatkowe informacje o zadaniu – przykładem jest informacja, iż zadanie będzie realizowane jako kontynuacja lub tylko w razie zaistnienia potrzeby.

W rozdziale siódmym opisano system realizacji „Programu ochrony środowiska dla Powiatu Wodzisławskiego na lata 2025-2030”. W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w jego opracowanie, procedury opiniowania, przyjmowania i uchwalania. Będą to również podmioty uczestniczące w zarządzaniu Programem, czyli jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania, spółki komunalne, przedsiębiorstwa z terenu powiatu.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity z 2025 r. Dz.U. 647 ze zm.) organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1. Natomiast art. 14 ust. 1 ww. ustawy stanowi, iż polityka ochrony środowiska jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198).

Obecnie obowiązuje dokument strategiczny stanowiący podstawę dla programów ochrony środowiska, jakim jest przyjęta w dniu 16 lipca 2019 r. uchwałą nr 67 przez Radę Ministrów "Polityka ekologiczna państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej" (M.P. poz. 794), co warunkuje przyjęcie programu ochrony środowiska. Polityka ekologiczna państwa określa priorytety i cele w perspektywie do 2030 r. i na ten okres może zostać przyjęty nowy program.

Głównym celem Programu jest zrównoważony rozwój powiatu wodzisławskiego ze szczególnym uwzględnieniem ochrony środowiska, racjonalnego korzystania z zasobów przyrodniczych oraz poprawy warunków życia mieszkańców.

Program został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity z 2025 r., Dz.U. poz. 647 ze zm.), jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w Powiecie Wodzisławskim.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska projekt Programu podlega zaopiniowaniu przez organ wykonawczy województwa.

Uchwałą nr 1755/101/VII/ 2025 z dnia 6 sierpnia 2025 r. Zarząd Województwa Śląskiego zaopiniował pozytywnie projekt Programu Ochrony Środowiska.

Organ wykonawczy powiatu, zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r. poz. 283 ze zm.), w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie Programu. W opracowywaniu przedmiotowego dokumentu zapewniono udział społeczeństwa. Ogłoszenie o konsultacjach z mieszkańcami umieszczono na stronie podmiotowej oraz BIP Starostwa, a także na tablicy ogłoszeń Starostwa, z informacją o możliwości zapoznania się z projektem dokumentu oraz składania uwag i wniosków w dniach od 27 czerwca do dnia 18 lipca 2020 r. W okresie tym nie wpłynęły uwagi i wnioski.

Na opracowanie Programu pozyskano środki w formie dotacji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

Podstawą do opracowania niniejszego Programu są także zalecenia wynikające z wytycznych Ministerstwa Klimatu i Środowiska do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska. Podczas tworzenia Programu brano pod uwagę założenia, cele, kierunki działań i interwencji zapisane w aktualnie obowiązujących dokumentach nadrzędnych. Program ochrony środowiska w swoich założeniach uwzględnia najbardziej istotne kierunki rozwoju oraz analizę stanu aktualnego. Po analizie stanu aktualnego dla każdej dziedziny środowiskowej przeprowadzono analizę SWOT i stworzono cele i kierunki działań, a także harmonogramy realizacji zadań własnych Powiatu Wodzisławskiego i zadań monitorowanych, czyli realizowanych przez instytucje oraz przedsiębiorców i inne osoby prawne. Cele i kierunki działań w zakresie każdej dziedziny interwencji zostały zestawione w tabelach. Zapisano w nich nadrzędne cele środowiskowe, wskaźniki z podaniem wartości bazowej oraz wartości do osiągnięcia w 2030 r. Dopelnieniem celów i zadań jest wyszczególnienie każdego zadania wraz z określeniem jednostki odpowiedzialnej oraz czynników ryzyka, jakie mogą mieć miejsce, co warunkuje realizację zadania. Program zawiera harmonogramy realizacji zadań, w których zadania mają określone koszty realizacji oraz źródła finansowania, a także dodatkowe informacje o zadaniu.

Naczelnik Wydziału
Ochrony Środowiska

Ewa Zając